ЖАҢАРУ УАҚЫТЫ

Солтүстік Қазақстан облысы Тәуелсіздік жылдарында

ВРЕМЯ ВОЗРОЖДЕНИЯ

Северо-Казахстанская область в годы Независимости

Петропавл – 2011

УДК 94(574)
ББК 63.3 (5Қаз.)
Ж

Қазақстан Республикасы Тәуелсіздігінің 20 жылдығына арналады.
Посвящается 20-летию Независимости Республики Казахстан.

Редакция алқасы:
Серік Сұлтанғазыұлы Біләлов, Солтүстік Қазақстан облысының әкімі (төраға).
Ерлік Борисұлы Жанділдин, Солтүстік Қазақстан облысы Ішкі саясат басқармасының бастығы.
Кәрібай Иманжанұлы Мұсырман, "Қызылжар – Ақпарат" КМК директоры – бас редакторы.
Николай Петрович Дроздецкий, облыстық "Северный Казахстан" газеті редакциясы саясат бөлімінің редакторы.

Ж
Жаңару уақыты. Солтүстік Қазақстан облысы Тәуелсіздік жылдарында.
Время возрождения. Северо-Казахстанская область в годы Независимости.
Құрастырған **Кәрібай Мұсырман.**- Петропавл. - 2011. - 296 б. - қазақша-орысша

ISBN 978-601-7029-44-9

Кітапқа белгілі мемлекет және қоғам қайраткерлерінің, елімізге еңбегі сіңген айтулы азаматтардың, жергілікті билік органдарының және іргелі кәсіпорындардың басшыларының, Солтүстік Қазақстан облысының Құрметті азаматтары мен зиялы қауымы өкілдерінің Тәуелсіздік туралы ой-толғамдары, 20 жыл ішінде Қызылжар өңірінде жүзеге асырылған игілікті істер туралы мақалалары енгізілген.

Естеліктердің авторлары жас мемлекетіміздің қалыптасу кезеңінде солтүстікқазақстандықтардың елмен бірге бастан кешкен қиындықтары және Елбасы, Қазақстан Республикасының Тұңғыш Президенті Нұрсұлтан Назарбаев бастамашы болған түбегейлі әлеуметтік-экономикалық реформаларды жан-жақты қолдап, қажырлылықпен жүзеге асырудың арқасында қол жеткізген жетістіктері жайлы терең әңгіме қозғайды. Сондықтан да бұл кітап туған еліміздің Тәуелсіздік жылдарындағы шынайы шежіресін жазу ісіне лайықты үлес болып қосылады деп сенеміз.

УДК 94(574)
ББК 63.3 (5Қаз.)

ISBN 978-601-7029-44-9

© Мұсырман К., 2011

«Болашаққа белгіленген орасан зор міндеттерді ұйыстырушы ұлттық стратегиясыз орындау мүмкін емес. Егер біз табысқа жеткіміз келсе, онда мына төрт қағидатты басшылыққа алуға міндеттіміз:

Біріншіден, біздің ең басты құндылығымыз – ол Отанымыз, Тәуелсіз Қазақстан!

Екіншіден, мемлекет және оның әрбір азаматы қай жерде де қоғамның тұрақтылығы мен елдің әл-ауқатына кері әсерін тигізуі мүмкін кез келген қадамға бармауы тиіс.

Үшіншіден, экономикалық өрлеу – әрқайсымызға қатысты бүкілхалықтық іс. Бұл – қоғамның әлеуметтік мәселелерін шешудің және баршамызды табысқа бастаудың кілті.

Төртіншіден, өңірлік және әлемдік нарықпен интеграциялану – дамудың аса маңызды шарты».

Нұрсұлтан Назарбаев,
Қазақстан Республикасының Президенті

«Выполнить намеченные грандиозные задачи будущего без объединяющей национальной стратегии невозможно. Если мы хотим добиться успеха, то каждый из нас должен исходить из следующих принципов:

Первый – наша Родина, Независимый Казахстан – прежде всего!

Второй – государство и каждый гражданин отказывается от любых шагов, как внутри страны, так и за ее пределами, способных негативно отразиться на стабильности в обществе и на благосостоянии казахстанцев.

Третий – экономический подъем – дело каждого. Это – ключ к решению приоритетных социальных проблем, к благополучию всего общества и каждого казахстанца.

Четвертый – интеграция в региональный и мировой рынок - важнейшее условие развития».

Нурсултан Назарбаев,
Президент Республики Казахстан

ЕЛБАСЫҒА

Сыр ұқтық бұл ғажайып ұнасымнан:
Гүл бітіп жолыңызға, нұр шашылған.
Ұшақпен келіп қонған сәтіңізде
Аспанда бұлт ыдырап, күн ашылған!..

Сіз келіп, сая тауып, дала шудан,
Асыппыз сынын тосқан сан асудан.
Айбатты барыспенен Сіз баптаған
Аю да, айдаһар да санасуда.

Елім деп бүгін, міне, мақтана алам,
Еріме қуат берсін хақ тағалам!
Жерінде Қызылжардың қолдап жатсын,
Жан досын қасына алып жатқан бабаң!

Сіз сынды сүйген, сенген ұлы барда,
Халқымыз ұмтылады бүгін алға.
Жебесін аруақтар – Қожаберген,
Шоқан, Мағжан бастаған ұлылар да!

Тұрғанда Сіз ту еткен бірлік қолда,
Басқаны анық біздің тірлік оңға.
Нұр-аға, жасампазсыз жалғастырған
Ақ жолын Абылайдың нұрлы жолға!

Кәрібай Мұсырман.
(“Егемен Қазақстан”,
8 сәуір 2011 жыл)

МАҒЖАН РУХЫ АСҚАҚТАҒАН ӨҢІР

Серік БІЛӘЛОВ,
Солтүстік Қазақстан облысының әкімі

Біз ата-бабаларымыз ғасырлар бойы армандаған Тәуелсіздікке қол жеткізу бақыты бұйырған ұрпақ өкілдеріміз. Ұлы Мағжан өзінің "Сағындым" атты өлеңінде көрегендікпен: "Өзі-ақ құлар, сырың берме, сабыр қыл", деп жазып кеткеніндей, кешегі алып империя – Кеңес Одағы өз-өзінен ыдырап, ұлттық республикаларға еркіндік тиген тарихи сәттердің зор қуанышын да, ескі экономикалық байланыстар үзіліп қалғандықтан, көптеген кәсіпорындар тығырыққа тіреліп, жаппай жұмыссыздық жайлаған, әлеуметтік жағдай ушығып, ел басына күн туған қилы заманның қиындықтарын да басымыздан кешірдік. Сол бір өтпелі кезеңнің күрделі сынынан халқымыздың бағына біткен кемеңгер ұлы, Тұңғыш Президентіміз, Елбасымыз Нұрсұлтан Назарбаевтың дана саясатының арқасында аман-есен және үлкен абыроймен өтіп, дүниежүзі түгел танып-мойындаған табысты елге айналдық.

Биылғы мерекелі жылғы "Болашақтың іргесін бірге қалаймыз!" Жолдауында Мемлекет басшысы: "Биыл – біз үшін ерекше қастерлі жыл. Біз ел Тәуелсіздігінің 20 жылдығына қадам бастық. Бодан жұртты бүгінгідей бостан күнге жеткізген бұл жолда біз биік белестерді бағындырдық.

Естеріңізде болар, 1997 жылғы халыққа алғашқы Жолдауымда мен былай деген едім: "2030 жылы біздің ұрпақтарымыз бұдан былай әлемдік оқиғалардың қалтарысында қалып қоймайтын елде өмір сүретін болады".

Осы сөздерге кезінде күмән келтіргендер аз болған жоқ. Дегенмен, діттеген межеге біз 33 жылда емес, бір мүшел жастың өзінде жеттік!" деп атап айтты.

Нұрсұлтан Әбішұлының осы сөздерінің ақиқаттығына бүгінгі өмір шындығы, еліміздің Тәуелсіздік жылдарындағы зор жетістіктері арқылы барша халқымыз кәміл көз жеткізіп отыр. Сондықтан да қазақстандықтар үстіміздегі жылы болған кезектен тыс президенттік сайлауда жарқын болашақтың іргесін Елбасымен бірге қалауды жақтап дауыс беріп, Тұңғыш Президентімізге тағы да зор сенім білдірді.

"Көп шуылдақ не табар, билемесе бір кемел?!" деп, ұлы Абай айтқандай, еліміздің тарихи тұрғыдан алғанда қас қағым сәт болып саналатын 20 жылда қол жеткізген толымды табыстарының бәрі де Нұрсұлтан Назарбаев сынды кемел басшымыздың кемеңгерлік саясатының нәтижесі екендігі даусыз.

Аға ұрпаққа және бізге – орта буын өкілдеріне Нұрсұлтан Әбішұлы еліміздің әлі азаттық алмаған, коммунистік жүйеге бағынышты кезінің өзінде-ақ Кеңес Одағына кеңінен танымал саяси қайраткер ретінде ерекшеленгені жақсы мәлім. Ал Кеңес Одағы күйреп, бұрынғы одақтас республикалар өздерінің мемлекеттік тәуелсіздігін жариялаған уақытта Қазақстанның бірінші басшысы болып Нұрсұлтан Назарбаевтың қалуы еліміздің көпэтносты халқының өзін ежелден

ынтымақ-бірлікке шақырып келе жатқан танымал көшбасшысының төңірегіне мықтап топтасуына ұйытқы болған аса маңызды фактор болғандығы күмәнсіз. Бұрынғы Одақтан бөлініп шыққан көптеген елдерде күтпеген жерден бұрқ ете түскен, қантөгісті ұлтаралық жанжалдар мен азаматтық қақтығыстардан біздің Қазақстанымыздың аман болуының негізгі себебі де осы екендігі айқын. "Береке басы – бірлікте" деген халық даналығын сан мәрте есімізге салып, еліміздегі тыныштықты көздің қарашығындай сақтауға шақырған Тұңғыш Президентіміздің көп ұзамай Қазақстан халқы Ассамблеясын құрудағы басты мақсаты да қоғамдық тұрақтылықты сақтау еді.

"Алдымен – экономика, сосын – саясат" деген берік ұстанымынан еш ауытқымай, ең әуелі, экономикалық реформаларды жүзеге асырып, өркениетті елдердің барлығы өткен нарықтық қатынастарға кең жол ашып, халықтың әл-ауқатын арттыруға, әлеуметтік мәселелерді шешуге баса мән берген, сонымен қатар қоғамымызды біртіндеп демократияландыру шараларын да дәйектілікпен жүзеге асырып келе жатқан Нұрсұлтан Назарбаевтың көрегендігін арада өткен уақыт айғақтап берді. Қазіргі алмағайып заманда төңірегіміздегі елдерде болып жатқан келеңсіз оқиғалар да Елбасымыз таңдаған қазақстандық жолдың бірден-бір дұрыс жол екендігіне кімнің болсын көзін жеткізе түскендей.

Кең-байтақ қазақ даласына ажал уын шашқан Семей полигонын біржола жауып, әлемдік ядролық қауіпсіздікке зор үлес қосып, теңдессіз өнеге көрсеткен, әлемдік және дәстүрлі діндер көшбасшыларының Астанадағы алғашқы съездерінің бастамашысы атанған, халықтың әл-ауқатын ұдайы арттырып, демократиялық өзгерістер бағытынан таймай келе жатқан жас мемлекетіміздің Тәуелсіз Мемлекеттер Достастығы елдері арасында алғаш рет Еуропадағы қауіпсіздік және ынтымақтастық ұйымының (ЕҚЫҰ) төрағалығына сайланып, оның Саммитін Астанада жоғары деңгейде өткізуі, Қазақстанның биыл VII қысқы Азия ойындарын тамаша ұйымдастыруымен қатар, осы байрақты бәсекенің жеңімпазы танылуы – бәрі де, ең алдымен, Елбасымыздың дана саясатының жемісі екендігі талассыз. Нұрсұлтан Назарбаевтың АҚШ-та өткен Ядролық қауіпсіздік жөніндегі жаһандық саммит мінберінен сөз сөйлеп, "Шығыс-Батыс" институтының Бейбітшілік және алдын алу дипломатиясы сыйлығымен марапатталуы да Елбасымызбен бірге еліміздің де мерейін тасытқан тарихи оқиға болды. Президентіміздің 2010 жылы көршілес, туыстас Қырғызстандағы адамдар қаны төгілген мемлекеттік төңкерістің аяғы азамат соғысына ұласып кетпеуі үшін тікелей келіссөздер жүргізіп, туыстас елдің басына төнген қауіптің алдын ала білгендігі де ЕҚЫҰ-ны басқарған Қазақстанымыз үшін үлкен абырой болды. Елбасымызға осы ара ағайындық көмегі үшін шексіз алғыстарын жолдаған қырғыз халқы өкілдерінің арасында Қызылжар өңіріне қоныс аударып, бейбіт те берекелі тірлік кешіп жатқан бауырлас ағайындардың "Манас – Петропавл" қырғыз мәдени орталығының басшылары да бар еді.

Елбасымыздың келешекті болжай білетін көрегендігіне кейінгі әлемдік қаржы дағдарысы тұсында тағы да тәнті болдық. Президентіміз 2001 жылы Ұлттық қорды құрмақ ниетін ортаға салғанда еліміздегі кейбір оппозициялық партиялардың өкілдері: "Мұнай мен шикізатты сатудан түскен табысты Қазақстандағы әр отбасыға тең мөлшерде бөліп беру керек", деп ашық қарсылық білдіргені әлі есімізде. Сонда Нұрсұлтан Әбішұлы халық алдында, әсіресе, еліміздегі Президент және Парламент сайлаулары қарсаңында саяси ұпай жинауды мақсат тұтқан сынампаздардың сыңаржақ пікіріне салмақты уәж келтіріп: "Алдымызда әлі талай сын кезеңдер болады. Бұл қаржы сондай қилы заманда еліміздің экономикасын қиындықтардан құтқарып, халқымыздың жағдайын жақсартуға, Тәуелсіздігімізді сақтап қалуға жұмсалуға тиісті", деп кесіп айтқан еді. Кімнің кім екеніне көзі әбден жеткен ел-жұртымыз Елбасыға деген ерекше сеніміне ешқашан селкеу түсірмей, әрдайым Тұңғыш Президентімізге және Нұрсұлтан Назарбаев төрағалық ететін "Нұр Отан" халықтық демократиялық партиясына барынша қолдау білдіріп келеді. Ал ең басты төреші – уақыт десек, ол Елбасы ұстанымының дұрыстығына еш күмән қалдырмай, толық дәлелдеп берді. Ұлттық қордан бөлінген мол қаржының арқасында ғана әлемдік қаржы дағдарысынан зардап шеккен еліміздің банк жүйесіндегі жағдай түзеліп, тоқтап қалған тұрғын

ҚЫЗЫ

ЛЖАР

БІЗ ЕЛБАСЫҒА
ДАУЫС БЕРЕМІЗ!
МЫ ГОЛОСУЕМ
ЗА ЛИДЕРА!

Жасасын Қазақстан
Елбасы бастаған!

ШТАБЫ
РЕСПУБЛИКИ КАЗАХСТАН
Н.А. НАЗАРБАЕВА
МЫ ГОЛОСУЕМ ЗА ЛИДЕРА!
БІЗ ЕЛБАСЫҒА ДАУЫС БЕРЕМІЗ!

00000001
27
ОСТРОЕН 1220

70т 78 м3
КР
ДР

үйлердің құрылысына қайтадан жан бітіп, мыңдаған үлескерлердің мұқтаждықтары шешілді, ауыл шаруашылығына қуатты қолдау көрсетілді, "Жол картасы" бағдарламасы бойынша ауылдар мен қалалардағы көптеген әлеуметтік нысандар жаңартылып, жолдар жөнделді. Дүниежүзін дүрліктірген дағдарысқа еш сыр бермеген еліміз одан әрі жаңару және индустриялық-инновациялық даму жолына түсті.

Халқымыз "Елу жылда ел – жаңа" дегенмен, заманалар алмасқан зор өзгерістерге толы, ғасырға пара-пар 20 жыл ішінде Елбасымыздың дана басшылығы арқасында жаңа да жасампаз мемлекетке айналған кең-байтақ еліміздің бірге біздің туған өніріміз – Солтүстік Қазақстан облысы да жылдан-жылға жаңарып, көркею үстінде. Мемлекет басшысының жыл сайынғы Жолдауларын облыс жұртшылығы аса зор ынтаықыласпен, ертеңгі күнге деген нық сенімімен қабыл алып, Президентіміз белгілеген жаңа міндеттерді орындауға бір кісідей жұмыла атсалысып келеді. Қуатты мемлекеттік қолдаудың, бір жағадан – бас, бір жеңнен қол шығарған ынтымақ-бірліктің арқасында өңір экономикасын өркендетіп, әлеуметтік-мәдени саланы дамытуда елеулі жетістіктерге ие болдық.

Облысымыз кейінгі жылдары ең астықты өңір атанып, республика бойынша жиналатын дәнді дақылдар өнімінің 25 пайыздан астамын өндіруді дәстүрге айналдырды. Тоқсаныншы жылдардағы экономикалық құлдырау кезінде иесіз қалып, жусан басып кеткен мыңдаған гектар егістік алқаптар жаңа да жанашыр қожайындарын тауып, қайтадан айналымға енгізілді. Тәуелсіздік жылдары дәнді дақылдар алқабы 19 пайыздан астамға ұлғайтылып, 3,9 миллион гектарға дейін жеткізілді. Көктемгі жер өңдеу, тұқым себуден бастап өскіндерге күтім жасау, егін жинау жұмыстары, негізінен, өнімділігі жоғары әрі ысырапқа жол бермейтін жаңа техникалардың көмегімен сапалы атқарылады. Кейінгі бес жыл ішінде 6,5 мың бірліктен астам жаңа техника сатып алынды. Баяғыдай емес, орақ науқанына сырттан ешқандай көмек шақыртылмай, егін ору, астық тасу сияқты қауырт шаруалардың бәрі облыстың өз күшімен тындырылады. Егіншілік мәдениетін арттырудың арқасында солтүстікқазақстандық диқандар 2009 жылы рекордтық көрсеткішке қол жеткізді – дәнді дақылдардан гектар басы 16,6 центнерден өнім алып, 6,4 миллион тоннадан астам астық жинады. Ал былтырғы қуаңшылықты жылдың өзінде егін шығымдылығы гектарына 10,5 центнерден айналып, 4,1 миллион тонна өнім алынды. Бұл республика бойынша жиналған астықтың 31 пайызын құрады. 1,5 миллион тоннаға жуық сапалы астық экспортқа шығарылды. Диқандарымыз биылғы мерекелі жылы берекелі өнім алуға күш салу үстінде. Нарық талабына сәйкес майлы дақылдар егістігі көлемі де ұлғайтылуда.

Өңірімізде егіншілікпен қатар мал шаруашылығын өркендетуге, оның өнімдерін ұқсату ісін дамытуға да тиісінше назар аударылып келеді. Соңғы онжылдықта мал басы мен құс саны едәуір өсті. Облысымыз жан басына шаққанда сүт пен жұмыртқа өндіруден республика бойынша бірінші орынды, ал ет өндіруден екінші орынды еншіледі. Осы маңызды саланы одан әрі өркендетуде үстіміздегі жылы үлкен бетбұрыс басталды. Өйткені, Президентіміздің биылғы "Болашақтың іргесін бірге қалаймыз!" Жолдауында: "Агралық секторда етті мал шаруашылығын дамыту жөнінде бұрын-соңды болып көрмеген жоба жүзеге асырылады. 2016 жылдың өзінде ет экспорты 60 мың тоннаға жетеді, мұның құны 4 миллион тонна бидай экспортына тең. Мемлекет бұл мақсатқа 130 миллиард теңгелік несие ресурстарын бөледі. Бұл ауылдық жерлерде 20 мыңнан астам жұмыс орындарын ашуға мүмкіндік береді, жүз мыңнан астам ауыл тұрғындарының кіріс көзіне айналады", деп атап көрсетіліп, айқын да биік міндет қойылды. Оны ойдағыдай орындау мақсатымен біздің облыста да етті мал шаруашылығын дамытудың 2011-2015 жылдарға арналған бағдарламасы жасалды. Соған сәйкес 10 мың бас мал бордақылау алаңдары, 4 мың бас репродукторшаруашылықтар және 12100 бас мал өсіретін фермерлік шаруашылықтар құру қолға алынды. Осылайша ата кәсібімізді бұрынғыдан да қарқынды дамытатын кез туды.

Бұл орайда өңірімізде кейінгі жылдары жинақталған, назар аударарлықтай оң тәжірибелер бар. Қызылжар ауданындағы Қазақстанның Еңбек Ері Геннадий Зенченко

басқаратын "Зенченко және К" коммандиттік серіктестігінде қанатқақты жоба жүзеге асырылып, Канададан әкелінген 800 бас сиырға арналған сүт кешені іске қосылды. Мұндағы әр сауын сиырдан жылына 7 мың литрдей сүт сауылады. Бұл кешенді Қызылжарға жұмыс сапары барысында Елбасы аралап көріп: "Бұл – болашақтың кешені" деп атап, тың бастаманың табысты іске асырылғанына ризашылығын білдірген болатын. Осыған ұқсас, 1000 басқа арналған озық сүт кешенін Тайынша ауданындағы "Тайынша-Астық" жауапкершілігі шектеулі серіктестігі (ЖШС) де салып, іске қосты. Жаңадан салынған "Баско" ЖШС-нің 50 бас шошқа кешені мен Петропавл бройлер фабрикасы да азық-түлік молшылығын жасауға өз үлестерін қосуда.

Мал өсіргісі келетін ауыл тұрғындарына алдағы уақытта барынша жағдай туғызылатын болады. Осы ретте Елбасымыздың ел тарихындағы аласапыран замандарда дүниежүзіне тарыдай шашылып кеткен отандастарымызды Қазақстанға қайтып оралуға шақырған үндеуіне үн қосып, Тәуелсіздік жылдары атамекенге қоныс аударып, өңіріміздегі төрт түлік мал басын көбейтуге аянбай атсалысып жүрген айыртаулық Жаңабай Пірманов, ақжарлық Төлеу Ахмутдинов сынды іскер азаматтар өнегесі өзгелерге ой салса игі.

Бұрынғы Кеңес Одағының қорғаныс өнеркәсібінің Петропавл қаласында орналасқан ірі зауыттары тоқсаныншы жылдардың басында тапсырыс күрт азайтылғандықтан, мыңдаған еңбеккерлері қысқартуға ілігіп, жабылуға шақ қалған еді. "Орнында бар оңалар" демекші, Тәуелсіздік жылдары олардың да жағдайлары түзелді. Жас мемлекетіміздің жан-жақты қолдауымен қарудың орнына бейбіт өнімдер шығаруға қайта бейімделген бұл кәсіпорындар өз өндірістерін жылдан-жылға кеңейтіп, айтарлықтай табыстарға жетуде. Соңғы он жылда облысымыз бойынша өнеркәсіп өнімдерін шығару көлемі 46,7 пайызға ұлғайтылғандығы – осының айғағы.

Жергілікті кәсіпорындар арасында, әсіресе, "ЗИКСТО" акционерлік қоғамы (АҚ) жаңашылдық танытып, "Қазақстан темір жолы" ұлттық компаниясы үшін 2008 жылы алғаш рет 30 жүк вагонын жасап шығарды. Осы жөніндегі тапсырыс көлемі былтыр 600 вагонға дейін ұлғайтылып, ол абыроймен атқарылды. Ал "Киров атындағы зауыт" АҚ шетелдік серіктестерімен бірлесіп, сандық теледидар жабдықтарын жасауға кірісті. Тайынша ауданында 2010 жылы құрылған Қазақстан-Беларусь бірлескен кәсіпорыны – "СП КазБелАгроМаш" ЖШС бұрынғы машина-трактор жөндеу зауытының ғимаратын пайдаланып, жаңадан "Қызылжар – 1300" комбайндарын шығара бастады. Осы комбайнның алғашқы шығарылған үлгілерін Қызылжар өңіріне қызмет бабындағы сапармен келген Елбасы көріп, мақұлдап, оған "Қызылжар" атауын беруді ұсынған болатын.

Кейінгі жылдары Елбасымыздың тікелей тапсырмасына сәйкес мемлекеттік тапсырыстарды орындауда қазақстандық үлесті көбейтуге бағытталған ұтымды шаралар отандық өндірістерімізді дамытуға оңтайлы мүмкіндік туғызғанын жергілікті кәсіпорындардың басшыларының бәрі де сүйінішпен айтады. Өңіріміздің өнеркәсіп саласының одан әрі өркендеуіне Президентіміз былтыр жариялаған үдемелі индустриялық-инновациялық даму бесжылдығы үлкен ықпалын тигізетініне сеніміміз зор. Қазақстанның Индустрияландыру картасына біздің облыс бойынша жалпы сомасы 27 миллиард теңгені құрайтын 13 инвестициялық жоба енгізілді. Былтырғы жылы өңірімізде 13,8 миллиард теңге сомасындағы 10 жоба жүзеге асырылып, 631 жұмыс орны құрылды.

Машина жасау саласы кәсіпорындарының ішінде жаңашылдығымен танылған "ЗИКСТО" АҚ индустриялық дамудың жаңа бағытын игеруге де батыл қадам жасады. Бұл зауыт былтыр еліміздегі мол сұранысты ескере отырып, астық тасымалдайтын жабық вагон-хопперлер мен контейнертасығыштарды шығаруға кірісті.

Облыс орталығында, сондай-ақ, құрылыс индустриясының бұрын-соңды болмаған жаңа өндірісі – "Құрғақ көбікбетон қоспалары зауыты" ЖШС жұмыс істей бастады.

Қызылжар өңірінің жерасты байлығын да ел игілігіне жарату ісі де нақтылы қолға алынды. "Тиолайн" ЖШС Тайынша ауданында көптен сөз болып жүрген титан-цирконий кенін өңдейтін тәжірибелік-өнеркәсіптік өндірісті іске қосты. Ақжар ауданында "Шунгит" ЖШС жоғарыөнімді шведтік қондырғылармен жабдықталған текше

тәріздес қиыршықтас өндірісін жолға қойды. Осы аудандағы Айсары кварц құмы кен орнын "Ақтөбе Glass" ЖШС-нің кен-байыту комбинаты игеру үстінде.

Агроөнеркәсіп кешенінде де озық жобалар жүзеге асырылуда. Тайынша ауданында "Юннивилл" ЖШС жылына 9 мың тонна ет өнімдерін шығаратын осызаманғы ет өңдеу комбинатының құрылысын былтыр аяқтап, пайдалануға берді. Мұнда 54 түрлі өнім шығаруға сертификаттар алынды.

Аққайың ауданындағы "Леонов" шаруа қожалығы 320 бас сауын сиырға арналған сүт кешенін салып, іске қосты. Ол Украинада шығарылған "Ёлочка" деп аталатын осызаманғы автоматты сауу жүйесімен жабдықталған.

Айыртау және Ғабит Мүсірепов атындағы аудандардың төрт шаруашылығында "Қазагро" Ұлттық басқарушы холдингінің қатысуымен қуаты 60 мың тонналық астық қоймалары кешені бой көтерді. Оларда АҚШ-тың әйгілі "Scafo" фирмасының құрал-жабдықтары орнатылған. Мұндай қоймалар дәнді және майлы дақылдар өнімдерін сапалы күйінде сақтап, экспортқа көбірек шығаруға мүмкіндік береді. Ақжар ауданында "Еңбек Нан" ЖШС орнатқан канадалық "Agrites" фирмасының әмбебап элеватор жабдықтары да астықты халықаралық стандарттарға сай сақтауға жәрдемін тигізеді.

Үстіміздегі жылы жалпы сомасы 13 миллиард теңгенің 3 жобасын жүзеге асыру жалғастырылуда. Олардың ішінде, әсіресе, Айыртау ауданындағы Сырымбет кен орнын игерудің келешегі зор. "Сырымбет" АҚ мұнда биыл жылына 6050 тонна қалайы өндіретін кен-байыту кешенінің құрылысын бастайды.

Ғабит Мүсірепов атындағы ауданда Новоишим май өңдеу зауытын қайта құру жобасы іске асырылуда. Оған қажетті осызаманғы жабдықтарды жеткізуші неміс компаниясы жүргізіп жатқан жаңарту жұмысының былтырғы бірінші кезеңінің нәтижесінде кәсіпорын жылына 46,2 мың тонна өсімдік майын және 85,8 мың тонна күнжара майын шығару мүмкіндігіне ие болды. Зауыт қуаты алдағы уақыта қазіргіден де еселеп арттырылып, 2013 жылы 115,5 мың тонна өсімдік майын, 214,5 мың тонна күнжара майын өндіретін болады.

Облыс орталығы тұрғындарын көкөніспен жеткілікті қамтамасыз ету мақсатында Петропавл қаласында "Наурыз – 2030" ЖШС-нің жылыжай кешені жаңартылу үстінде. Өткен жылы осында көкөніс дақылдарының көлемін екі есе ұлғайтып, тамшылатып суару технологиясын енгізудің арқасында 1738,8 тонна қырыққабат, сәбіз, қияр, қызанақ, картоп өнімдері жиналды. Жоба толық жүзеге асырылғанда мұнда жылына 3,4 мың тонна көкөніс пен 1 мың тонна картоп өндіріліп, қалалықтар дастарқанына қолжетімді бағамен жөнелтілетін болады.

Өңірімізде Тәуелсіздік мерекесі жылы тағы бірқатар жаңа кәсіпорындар құрылысы аяқталып, пайдалануға берілмекші. Қызылжар ауданында органикалық-минералды тыңайтқыштар өндіретін "Биоплант Флора" зауыты, Петропавл қаласында газ баллондарын жасайтын зауыт, Ғабит Мүсірепов атындағы ауданда шөлмекке құйылған ауыз су шығаратын цех, Есіл ауданында макарон кешені, Аққайың және Жамбыл аудандарында жаңа элеваторлар іске қосылып, жаңадан жүздеген жұмыс орындары ашылды.

Елбасымыздың шағын және орта бизнесті өркендетуге ұдайы назар аударып, жан-жақты қолдау көрсетуінің нәтижесінде облысымызда жеке кәсіпкерлер қатары қалыңдай түсуде. Өңір экономикасының нақты секторындағы шағын кәсіпорындар саны 1999 жылғыға қарағанда 10,3 пайызға көбейді. Оларда қазір 32 мың адам жемісті еңбек етіп, өз отбасыларын асырап жүр, бұл көрсеткіш те он жыл ішінде екі еседей ұлғайтылды. Ал шағын кәсіпорындар шығарған өнім мен көрсеткен қызмет көлемі осы кезеңде 12 есеге өсіп, былтырғы жылы 85 миллиард теңгеден асты.

Облыс экономикасының табысты дамуына инвестициялық қызметтің айтарлықтай жандануы игі әсерін тигізіп отыр. Өткен жылы негізгі капиталға құйылған инвестиция көлемі 53 миллиард 315 миллион теңгені құрады, бұл көрсеткіш 1999 жылғымен салыстырғанда 11 есе көп. Ал 2002-2010 жылдарға арналған ұзақмерзімді "Ауыз су" салалық бағдарламасын орындау үшін ел қазынасынан 15 миллиард теңге, жергілікті бюджеттен 2,5 миллиард теңге қаржы бөлінді. Бұл игілікті іске Азиялық даму банкі 1,5 милиард теңге және облысымыздың шаруашылық жүргізуші субъектілері 96 миллион теңге қаржы қосты. Нәтижесінде Қызылжар

өңіріндегі жалпы саны 111 мыңнан астам адам тұратын 145 елді мекенге таза ауызсу берілді және 194 мың тұрғыны бар 122 елді мекенді сумен қамтамасыз ету жақсартылды. Елбасының биылғы Жолдауына сәйкес "Ақбұлақ" бағдарламасы бойынша Қызылжар өңіріндегі әлі де мұқтаждық көріп отырған ауылдардың тұрғындарын таза ауыз сумен қамтамасыз ету ісі одан әрі жалғастырылатын болады. Сол үшін үстіміздегі жылы республикалық бюджеттен 4 миллиард 200 миллион теңге, жергілікті бюджеттен 354,8 миллион теңге қаржы бөлінді.

Тәуелсіздіктің алғашқы жылдарындағы экономикалық қиыншылықтардың салдарынан өңіріміздегі тұрғын үй құрылысы құлдырап кеткен болса, 2003 жылдан бастап бұл салада да қайта өрлеу басталды. Мемлекет басшысының тапсырмасымен 2005 жылдан бастап жүзеге асырылған тұрғын үй құрылысын дамытудың мемлекеттік бағдарламасының нәтижесінде ондаған жылдар бойы пәтер кезегінде тұрған мыңдаған адам баспана мәселесін шешіп, қуанышқа бөленді. Өткен жылы ғана облысымызда қаржыландырудың барлық көздері бойынша жалпы алаңы 104 мың шаршы метрді құрайтын 1059 пәтер салынып, пайдалануға берілді. Бұл 2000 жылғымен салыстырғанда 7 еседей көп.

Елбасымыз еліміздің солтүстік өңіріндегі саяси тұрақтылықты нығайту, демографиялық жағдайды жақсарту, мемлекеттік тіліміздің қолданыс аясын кеңейту, ұлттық мәдениетіміз бен өнерімізді өркендету мәселелеріне де ерекше көңіл бөліп келе жатқаны белгілі. 1997 жылы республика Президентінің Жарлығымен Көкшетау және Солтүстік Қазақстан облыстарының біріктірілуі осы игі мақсаттан туындаған түбегейлі шешім болғандығы бүгінде еш талас тудырмайды. Соның нәтижесінде облыс халқының ұлттық құрамындағы қазақтардың үлесі едәуір көбейіп, бүгінде отыз үш пайыздан асты. Мұның өзі төл мәдениетіміз бен өнеріміздің, ана тіліміздің, ата салт-дәстүрлеріміздің өрісін әлдеқайда кеңейтіп, елдік рухымызды көтеруге қолайлы жағдай туғызды. Әсіресе, Петропавл қаласына Көкшетаудан ұлттық кадрлардың үлкен бір тобы қызмет бабымен көшіп келуі, олардың жауапты лауазымдарға орналастырылуы облыс орталығындағы қоғамдық-саяси ахуалға оң әсерін тигізіп, жаңа леп берді.

Сол, 1997 жылы Петропавлда Қазақстан Республикасы Ішкі істер министрлігі Ішкі әскері Жоғары әскери училищесінің ашылуы Елбасымыздың тәуелсіз еліміздің іргесін бекіту, қоғамдық тәртіпті нығайту мақсатын көздеген кемел шешімі еді. Еліміздің ішкі әскері үшін жоғары білімді офицер кадрларын даярлайтын бірден-бір әскери оқу орнына Жауынгерлік туды республика Қарулы Күштерінің Жоғарғы Бас қолбасшысы, ел Президенті Нұрсұлтан Назарбаев өз қолымен салтанатты жағдайда тапсырған болатын.

Елбасымыздың Қызылжар өңірінің тарихында тұңғыш рет облыстың бірінші басшыларын жергілікті ұлттан тағайындай бастағандығы да кеңес билігі кезінде қордаланып қалған, көкейкесті мәселелерді жеделдете шешуге жәрдемін тигізді. Айталық, Петропавлда еліміз Тәуелсіздік алғанға дейін жалғыз-ақ қазақ мектеп-интернаты жұмыс істеген болса, қазір балаларды ана тілімізде оқытатын орта білім мекемелерінің саны алтыға жетті. Олардың екеуі – 360 орындық классикалық гимназия мен 1100 орындық мектеп-гимназия Тәуелсіздік жылдары салынып, пайдалануға берілген сәулетті ғимараттарға орналасқан. Облыс орталығында 2006 жылы ашылған, дарынды балаларға арналған қазақ-түрік лицей-интернатының шәкірттері де мемлекеттік тілді меңгерумен қатар, орыс, ағылшын, түрік тілдерін де үйрену үстінде. Бұған қоса, 2008 жылдан бастап қаладағы бос орындар бар орыс мектептерінің жанынан қазақ сыныптары мен шағын орталықтарды жаппай ашқыза бастадық.

Кеңес өкіметі тұсындағы солақай саясаттың салдарынан облысымыздағы 94 қазақ ауылында жабылып тынып, орыс тілінде оқытуға көшірілген қазақ мектептері Тәуелсіздік жылдарында түгелдей қалпына келтірілді. Қазақ мектептері бұрын ешқашан болмаған аудан орталықтарының барлығында да ана тілімізде оқытатын орта білім беру мекемелері ашылды. Тимирязев, Мамлют, Жамбыл, Қызылжар аудандарында сәулетті де қазіргі заман талаптарына толық сәйкес жабдықталған жаңа қазақ мектептері мен мектеп-интернаттары салынды. Мемлекеттік тілге осындай ауқымды бетбұрыстың нәтижесінде қазіргі

таңда облыстағы қазақ балаларының 62 пайызы өз ана тілдерінде білім алып жүр. Ал бұдан жиырма жыл бұрын бұл көрсеткіш небары 25 пайызды құраған еді.

Тұтастай алғанда, өңіріміздің білім саласы 20 жыл ішінде айтарлықтай жетістіктерге ие болды. Ұлттық бірыңғай тестілеу нәтижесі бойынша солтүстікқазақстандық оқушылар әрдайым республика бойынша алдыңғы орындарды еншілеуде. Бүгінде облыс мектептерінде жаңа үлгідегі 805 кабинет, 548 интерактивті тақта орнатылған. Жалпы білім беру мекемелерінің барлығы жаһандық Интернет желісіне қосылған, ал 203 мектеп оған жаңа технология бойынша кең жолақ арқылы кіру мүмкіндігіне ие.

Жеткіншек ұрпаққа сапалы білім берумен бірге олардың денсаулығын нығайтуға жете көңіл бөлінуде. Мектептерде ыстық тамақ ұйымдастырылып, аз қамтамасыз етілген отбасылардың оқушы балалары тегін тамақтандырылады. Бұған қоса, облысымызда соңғы жылдары бүлдіршіндер үшін қосымша "Мектеп сүті", "Мектеп балы" жобаларын жүзеге асырып келеміз.

Облыстың денсаулық сақтау саласында да Тәуелсіздік жылдары өміршең өзгерістер болды. Елбасы бекіткен "100 мектеп, 100 аурухана" жобасы аясында Петропавл қаласында 2009 жылы осызаманғы Қан орталығы, 2010 жылы ауысымына 500 науқасты қабылдайтын жаңа емхана құрылысы аяқталып, тұрғындарға қызмет көрсете бастады. 2007 жылы Ақжар ауданының орталығы Талшық ауылында күніне 200 адамды қабылдайтын емханасы және 100 төсек-орыны бар, замануи құрал-жабдықтар орнатылған орталық аурухана тұрғындар игілігіне берілді. 2009 жылы облыс орталығындағы №2 ауруханаңың жанынан кардиологиялық орталық ашылып, онда жергілікті дәрігерлер жүрекке ашық ота жасау ісін қолға алды. 20 жыл ішінде Петропавл қаласы мен аудандарда тағы басқа бірқатар емдеу-алдын алу мекемелері салынып, іске қосылды.

2003 жылдан бері өзара ынтымақтастық туралы келісімге сәйкес Түмен облысының кардиолог-дәрігерлері Петропавлға келіп, Солтүстік Қазақстан облысының туа біткен жүрек ауруларына шалдыққан сәбилеріне ота жасап келеді. Қымбат тұратын отаның құны облыстық бюджеттен бөлінген қыруар қаржы есебінен төленеді. Осылайша сегіз жыл ішінде 464 баланы ажалдан арашалап қалған түмендік хирургтердің жетекшісі, Түмен облыстық клиникалық ауруханасының бөлімше меңгерушісі, профессор Кирилл Горбатиков халықтар арасындағы достық пен ынтымақтастықты нығайтуға сіңірген елеулі еңбегі үшін Қазақстан Республикасы Президентінің Жарлығымен "Шапағат" медалімен марапатталды.

Үстіміздегі жылы облысымызда балаларға арналған кардиологиялық бөлімше ашу жоспарланып отыр. Онда қызметке орналасатын дәрігерлер шекаралас екі өңір арасындағы ынтымақтастық жөніндегі келісімге сәйкес Түмен облыстық клиникалық ауруханасында тағылымдамадан өтетін болады.

Өткен жылы Бірыңғай ұлттық денсаулық сақтау жүйесін енгізу аясында 12 орталық аудандық ауруханаңы облыстық ауруханамен байланыстыратын телемедицина желісі іске қосылды. Былтыр Тайынша орталық аудандық ауруханасы негізінде еліміздің орталық аудандық ауруханалары бас дәрігерлерінің біліктілігін арттыру жөніндегі республикалық оқу-методикалық орталықтың ашылуы да өңіріміздің денсаулық сақтау саласында өнеге тұтарлықтай өзгерістер аз еместігін көрсетеді.

Өңірімізде денсаулық сақтау саласы мамандарының жетіспеушілігі мәселесін шешу мақсатымен еліміздің жоғары медициналық оқу орындарымен тығыз байланыс орнатылып, олардың түлектерімен келісімшарттар жасалуда. Шақырумен келген дәрігерлердің бәріне көтермеақы төлеу, баспанамен қамтамасыз ету жолға қойылды. Соның нәтижесінде былтырғы жылы ғана облысымызға 68 жас маман келіп, жергілікті емдеу мекемелеріне жұмысқа орналасты. Петропавлда өткен жылы медицина кадрлары үшін 80 пәтерлі "Дәрігерлер үйі" салынып, пәтер кезегінде тұрған ақ халатты абзал жандар қоныстойын атап өтті.

Мәдениет саласында да көңіл толарлықтай ілгерілеушілік бар. 2000 жылы құрылған Сәбит Мұқанов атындағы облыстық қазақ сазды-драма театры бір кезде кенже қалған ұлттық өнерімізді жаңа биікке көтеріп, ана тіліміз бен ділімізді, асыл адамгершілік құндылықтарымызды дәріптейтін қарашаңырағымызға айналды. Бұл өнер ордасының

салтанатты ашылу рәсіміне ұлы жазушының 100 жылдық мерейтойына арнайы келген Президентіміз Нұрсұлтан Назарбаев қатысып, көк лентасын қиғанын театр ұжымы орынды мақтаныш тұтады.

Қызылжардың ескі де тар мешітіне діни мейрамдарда сыймай кететін жергілікті мұсылман қауымының көптен бергі мұқтажы – жаңа ғибадатхананың салынуына Нұрсұлтан Әбішұлы тікелей жәрдем беріп, діндар жамағаттың жүрекжарды алғысына бөленгенін де айта кеткен жөн. Осыдан алты жылдай бұрын қаламыздың қақ ортасында бой көтерген, көк күмбезі күнге шағылысқан кең де сәулетті орталық мешітіміз бүгінде төңірекке иман нұрын шашып тұр. Оның маңдайшасында: "Қызылжар орталық мешіті Қазақстан Республикасының Президенті Нұрсұлтан Әбішұлы Назарбаев және Сауд Арабиясы Корольдігінің тақ мұрагері ханзада Сұлтан бен Абдель Азиз бөлген қаражатқа салынды. Қараша. 2005 жыл" деген жазу бар. Осы мешіт пен қаланың шетіндегі ықшамауданда салынған жаңа православие шіркеуі бір күнде ашылғандығы конфессияаралық татулықтың алтын бесігіне айналған туған еліміздің рухани өміріндегі ұмытылмас оқиғалардың бірі болғаны сөзсіз. Былтыр сол игі дәстүрді жалғастыра отырып, облыс орталығындағы діндарлардың өтінішіне орай тағы екі ғибадатхананың – жаңа мешіт пен православие шіркеуінің іргетасын бір күнде қаладық.

2008 жылғы 21 тамызда Петропавлда тәуелсіз еліміздің тарихындағы айтулы мәдени оқиға болды. Осы күні Президентіміз облысымызға қызмет бабындағы сапармен келіп, өзінің тікелей тапсырмасымен республикалық "Мәдени мұра" бағдарламасы бойынша қыруар қаржы бөлгізіп, қалпына келтірткен "Абылайдың ақ үйі" мұражай кешенін ашып, жиналған жұртшылық алдында тебірене сөз сөйледі. "Біз бүгінде өз Тәуелсіздігіміздің арқасында көптеген батырларымыз бен тарихта аты қалған тұлғаларға арнап ескерткіштер салып келеміз. Солардың ішіндегі бірегейі, әрине, Абылай хан резиденциясы екені даусыз. Қызылжардың тамаша жерінде орналасқан мұражай кешені тұрғындардың көзайымына айналары сөзсіз", деді Елбасымыз.

Қазір Абылайдың ақ үйі тек солтүстік-қазақстандықтардың ғана емес, республикамыздың барлық аймақтарынан, сондай-ақ таяу және алыс шетелдерден ағылып келіп жататын қадірлі қонақтар да іздеп барып, тағзым ететін киелі орынға айналды.

Тәуелсіздік жылдары кеңес өкіметі тұсындағы саяси қуғын-сүргін құрбаны болған аса көрнекті ақын жерлесіміз Мағжан Жұмабаевтың есімін мәңгі есте қалдыру, артында қалған бай мұрасын кеңінен насихаттау шаралары жүзеге асырылды. "Жыр пайғамбары" атанған бабамыздың 100 жылдық мерейтойы 1993 жылы республикалық деңгейде мерекеленіп, Петропавл қаласы мен ұлы ақынның туған жері – Сарытомар ауылында ескерткіштер орнатылды. Кейін бұрынғы Булаев ауданына Мағжан Жұмабаев есімі беріліп, осы аудан орталығы – Булаево қаласында да ақынға ескерткіш қойылды. Облыс орталығының бір кең көшесі де ұлы бабамыздың атында. Ақынның 115 жылдық мерейтойын 2008 жылы облыстық деңгейде атап өтіп, Сарытомардағы мұражайын жаңарттық, өлеңдер жинағын және "Батыр Баян" поэмасын жеке кітап етіп шығардық. Сәбит Мұқанов атындағы облыстық қазақ сазды-драма театры белгілі жазушы Баянғали Әлімжановтың Мағжанның "Батыр Баян" поэмасының желісімен жазған пьесасын сахналады, ал Н.Погодин атындағы орыс драма театрының ұжымы Қазақстан Республикасының еңбек сіңірген әртісі Виктор Шалаевтың "Суд Магжана" сахналық қойылымын көрермендер назарына ұсынды.

Ұлы Мағжанмен қатар, Қожаберген жырау, Батыр Баян, Шал ақын, Тоқсан би, Шоқан Уәлиханов, Ақан сері, Үкілі Ыбырай, Сәбит Мұқанов, Ғабит Мүсірепов, Иван Шухов, Жәлел Қизатов, Евней Букетов, Мұрат Айтқожин, Есләм Зікібаев, Аяған Шәжімбаев сынды даңқты жерлестеріміздің де есімдерін мәңгі есте қалдыру, әдеби және ғылыми мұраларын насихаттау шаралары атқарылып, мерейтойлары лайықты аталып өтілді.

Ана тіліміздің қолданыс аясын кеңейту, ұлттық құндылықтарымызды кеңінен насихаттау мақсатында 2008 жылдан бастап, барлық аудандарда дербес қазақ газеттері шығарылу үстінде.

Елбасының тапсыруымен бүгінгі ұрпаққа бейбіт өмір сыйлаған Ұлы Отан соғысы ардагерлері мен тыл еңбеккерлеріне де ұдайы қамқорлық пен сый-құрмет көрсетіп

келеміз. Ұзақ жылдар бойы кезекте тұрған көптеген майдангерлердің тұрғын үй жағдайлары жақсартылып, оларға жайлы пәтерлердің кілттері салтанатты түрде тапсырылды. Ұлы Жеңістің 65 жылдығы қарсаңында Петропавлдағы Жеңіс саябағын қайтадан жаңғыртып, қалалықтардың сүйікті демалыс орнына айналдырдық. Петропавлда жасақталған 314-інші атқыштар дивизиясының жауынгерлеріне ескерткіш орнаттық. Қалалық мәдениет және демалыс саябағы ішінде орнатылған Жеңіс стелласын да жаңарттық. Қызылжар өңірінен соғысқа аттанып, құрбан болған және елге тірі оралған барлық майдангерлердің есімдері мен қысқаша өмірбаяндары жазылған "Жеңіс жауынгерлері" кітабы шығарылды.

Өңір тұрғындарының санын ұлғайту мақсатында Елбасымыз белгілеген квота бойынша шетелдерден атажұртқа оралған ағайындарды көбірек қабылдап, жайлы қоныстарға орналастыруға күш салудамыз. Оралмандарды қабылдаудың өңірлік бағдарламасын жасап, оларға қажетті тұрғын үйлерді жергілікті бюджет есебінен салуды қолға алдық. Мұндай баспанаға ие болған отандастарымыз квота бойынша алған қаржыларын басқа мұқтаждықтарына жұмсайды. Облыс орталығына жақын жерде алыстан келген ағайындарға арналған жаңа Бәйтерек ауылы бой көтерді. Мұнда Президентіміз бекіткен "Нұрлы көш" бағдарламасы бойынша өткен жылы 140 тұрғын үй салынып, атамекенге бет бұрған отандастар игілігіне берілді.

Облысымыздағы демографиялық жағдайды жақсарту мақсатымен өткен жылғы қыркүйек айынан бастап, өңірлік "Ұрпақ қоры" бағдарламасын жүзеге асыра бастадық. Бұл бағдарлама бойынша былтыр төртінші және одан көп сәби дүниеге келген 155 отбасыдағы әрбір балаға екінші деңгейлі банктен арнаулы депозиттер ашылып, олардың әрқайсысына 160 айлық есептік көрсеткіш мөлшеріндегі (былтыр ол 226 мың теңгені құрады) қаражат салынды. Бұл қаржылай көмекті балалар кәмелет жасына толғаннан кейін банктік өсімімен қоса алып, өз болашақтарының жолына жұмсайтын болады. Осы жаңа жобаның игілігін әдетте отбасындағы бала санын шектеуді құп көрмейтін, атамекенге оралып жатқан ағайындар да көретіні айқын.

20 жыл ішінде туған елімізбен бірге жаңарған Қызылжар өңірі тұрғындарының әлауқаты жылдан-жылға артып келе жатқандығын айғақтайтын деректер аз емес: облыстағы жұмыссыздар саны 2010 жылы 2001 жылғыға қарағанда 17,1 мың адамға, немесе 56,3 пайызға азайды. Соңғы он жылда нақтылы орташа еңбекақының көлемі жыл сайын орта есеппен 18 пайызға өсіріліп, былтыр 51624 теңгеге жеткізілді. Ал тұрғындардың жан басына шаққандағы ақшалай табысы 5,4 есе арттырылды. Осы кезеңде жеке меншіктегі жеңіл автокөліктер саны 2 есеге көбейіп, әр 100 адамға 13 "темір тұлпар" бұйырды. Өңірдегі елді мекендердің барлығы телефон байланысымен қамтамасыз етілді. Негізгі телефон аппараттарының саны 2 есе ұлғайып, қазір орта есеппен әр 10 отбасыға 9 телефоннан келіп отыр. Интернет желісіне қосылған абоненттер саны кейінгі 5 жылда 5,1 есе артып, 39,7 мыңға жетті. Облыс орталығында тұратын мүгедектердің қала ішінде қиындық көрмей жүріп-тұруы үшін тегін "Әлеуметтік такси" қызметі ашылды. Петропавл мен барлық аудан орталықтарында мұқтаж жандарға дәрі-дәрмектер арзан бағамен сатылатын "Әлеуметтік дәріханалар" ұйымдастырылды. Қалада да, ауылда да бау-бақша, көкөніс өсіруге ниет білдіргендерге жер телімдерін бөлгізіп, барынша қолайлы жағдай туғыздық. Бескөл ауылы мен Петропавл қаласының арасы жақын, әрі жолаушылар жиі қатынайтындығын ескеріп, көпшіліктің көптенгі өтінішіне орай облыс орталығындағы бір троллейбус бағытын ұзартып, электр желісінсіз жүретін осызаманғы "Дуобус" көліктерін іске қостық.

Тәуелсіздік жылдары саламатты өмір салтын орнықтыру, спорт пен денешынықтыру саласын дамыту бағытында да қыруар істер тындырылды. Әсіресе, біздің өңірде онша көңіл бөлінбей, кенже қалып келген ұлттық спорт түрлеріне айрықша назар аударыла бастады. Қазіргі таңда спортпен шұғылданатын тұрғындардың саны облыс халқының 20 пайызын құрап отыр. Елбасының былтырғы жылғы Жолдауында қазақстандықтардың 30 пайызына дейінін бұқаралық спортқа тарту міндеті алға қойылғанын ескерсек, жергілікті билік органдарының бұл салада атқаратын істері ұлан-ғайыр. Бұл

ретте жеткіншек ұрпаққа Тәуелсіздік жылдарында еліміздің даңқын дүниежүзіне шығарып жүрген Александр Винокуров, Владислав Поляков, Дмитрий Бабенко, Елена Парфенова, Аслан Тоқбаев, Ақан Баймағанбетов, Маргарита Мацко, Дариға Шәкімова сияқты әйгілі спортшыларымыз мақтан тұтарлықтай үлгі-өнеге көрсетті.

Қазақстанның "Солтүстік қақпасы" атанған Петропавл қаласының қазіргі келбеті де бұрынғыдан әлдеқайда ажарлы. Ару Астанамызға қарап, бой түзеген облыс орталығының – XIX ғасырдағы көпестер мен дворяндардың айрықша сәулетті үйлері көрік берген, сауда-саттық қаласының тарихи ерекшелігін сақтай отырып, қазіргі заман талабына сай көркейтуге күш салудамыз. Тәуелсіздік жылдары мемлекеттік тұрғын үй құрылысы бағдарламасының аясында мұнда жаңа да көркем ықшамаудандар пайда болды. Бұрынғы Ленин атындағы орталық көше Қазақстан Конституциясы көшесі болып өзгертіліп, ақ өрнектас төселіп, сәнді орындықтар қойылып, әдемі шамдар орнатылып, әсем гүлдер егіліп, сұлулана түсті. Өзге көшелер де жөнделіп, көркейтіліп, түгел жарықтандырылды. Қаланың орталық алаңында Қазақстан Республикасының Мемлекеттік рәміздеріне арналған сәулеттік композиция бой көтерді. Абылай хан мен Мағжаннан басқа, Қарасай мен Ағынтай батырларға, Абай мен Пушкинге, Үкілі Ыбырайға, Ғабит Мүсіреповке, Евней Букетовке ескерткіш қойылды. Бұрынғы НКВД мекемесі орналасқан жерге саяси қуғын-сүргін құрбандарына арналған монумент тұрғызылды. Ауған соғысына қатысушыларға белгітас қойылды. Жаңартылған облыстық тарихи-өлкетану мұражайының қабырғасына қазақ және орыс халықтары достығының символына айналған Шоқан Уәлиханов пен Федор Достоевскийдің барельефі орнатылды. Қалалық мәдениет және демалыс саябағы жаңартылып, ішіне үлкен субұрқақ жасалып, қазақ және орыс әдебиеті классиктерінің, Қызылжар өңірінен шыққан тарихи тұлғалардың мүсіндері орнатылды. Қала көшелерінен жергілікті сәулеткерлердің қиялдарынан туған әралуан мүсіндік бейнелер орын алды. Өткен жылы облыс аудандары Петропавлда 13 жаңа шағын бақ орнатып, қалалықтарға тарту етті. "Жол картасы" бағдарламасының жәрдемімен бірегей ботаникалық бақ – "Қызылжар оранжереясы" қайта жаңғыртылып, құлпыра түсті.

Тәуелсіздіктің 20 жылдығы қарсаңында облыс орталығының шетіндегі Пестрое көлінің қасында Тәуелсіздік саябағы орнатылмақшы. Сондай-ақ қалада бұрын болмаған бірегей аквапарк құрылысы аяқталып, отбасылық демалыс орнына айналмақшы.

Ел өміріндегі айтулы мерекеге орай облыстағы барлық елді мекендерді де одан әрі көркейту жұмыстары жүргізілуде. Бұл орайда облысымызда "20 игі іс" акциясы өріс алып, басшы азаматтар мен кәсіпкерлер, зиялы қауым өкілдері өздерінің туған ауылдарына барып, хал-қадерлеріншe көмектерін тигізу үстінде. Мен болсам, ұлы Мағжанның Отаны – Сарытомар ауылына барып, өзімнің де кіндік қаным тамған атамекенімнің ажарын аша түсуге атсалыстым.

...Осыдан 20 жыл бұрын ана тіліміздің жанашырларының ұйытқы болуының арқасында Петропавлдағы бір орыс мектебінің жанынан 15 баланың басын құраған алғашқы қазақ сыныбы әрең ашылған еді. Ал қазіргі таңда Қызылжар өңіріндегі қазақ мектептерінде ұлты басқа 312 оқушы өздерінің жүрек қалауымен мемлекеттік тілімізде білім алып жүр. Түрлері бөлек болғанымен, тілдері де, тілектері де бір болып, өсіп келе жатқан жас ұрпақ өкілдері қазір әрқилы мәдени шаралар мен байқауларда Мағжан Жұмабаевтың "Мен жастарға сенемін!" атты өлеңін мәнерлеп жатқа оқуды ұнататындығы жиі байқалып жүр. Осы өлеңдегі:

"Мен сенемін жастарға:
Алаш атын аспанға
Шығарар олар бір таңда,
Мен жастарға сенемін!" – деген сәуегей ақын бабамыздың асыл арманын, өшпес өсиетін қазіргі ұрпақ Тұңғыш Президентіміз, Елбасымыз Нұрсұлтан Назарбаевтың кемеңгер басшылығымен абыроймен орындап, сүйікті Отанымыз – Тәуелсіз Қазақстанның даңқын дүниежүзіне асырғаны әлемге аян.

Елмен бірге жаңарған біздің Қызылжар өңірінде бүгінде ұлы Мағжан рухы, елдік пен бірлік рухы асқақтап тұр.

1941-1945

ҚАРАСАЙ
БАТЫР
ЭРЫСТАЙ
БАСЫ

АҒА ҰРПАҚ – ТӘУЕЛСІЗДІК ШЫРАҚШЫЛАРЫ

Мақтай САҒДИЕВ,
Қазақстанның құрметті зейнеткері,
Солтүстік Қазақстан облысының
Құрметті азаматы

Елімізде ұлы оқиғалар болып жатыр. Солардың бірқатарын ғана айтсақ, Қазақстанның ЕҚЫҰ-ға төрағалығы, Астана Саммиті, 7-ші Қысқы Азия ойындары көз алдымыздан сүйінішпен тізіліп өтері хақ. Осы әлемдік ауқымдағы асқар белестердің бәрінен еліміз үлкен абыроймен өте білді. Бар әлемге таңдай қаққызған асулы алаңдардағы жеңіске, мерей мен мәртебеге Елбасы Нұрсұлтан Назарбаев бастап отырды. Ал, күні кеше өткен президент сайлауында жасалған бүкілхалықтық ұлы таңдау еліміздің де, елі сенген Еріміздің де жеңісі болғандығы және күмәнсіз.

Осыған, менің білуімше, ең алдымен, аға ұрпақ, ардагерлер қуанады. "Қариясы кімнің бар болса, жазулы тұрған хатпен тең" – деген екен данагөй Бұқар жырау бабамыз. Сол айтқандай, Қазақстанның "жазулы тұрған хаттарындай" қарияларының, ардагерлер ұйымы біріктіріп отырған мына біз сияқты аға ұрпақ өкілдерінің саны бір миллион 700 мыңның үстінде екен. Бұл – от пен судан өткен, өмірдің ыстық-суығында шыңдалған үлкен күш, тәжірибенің, даналықтың сарқылмайтын қайнар бұлағы. Сол кеніштің асылын, сол бұлақтың кәусарын қоғамның кәдесіне жарата білмек керек. Кеніш таусылмас үшін, бұлақ сарқылмас үшін осыларды аялап, қорғап, қамқорлыққа алу да әрі парыз, әрі міндет.

Бүгінгі ардагерлер дегеніміз, елімізге жау шауып, қатердің қара түнегі қаптағанда Отанымызды қаһармандықпен қорғап, сол сұрапыл соғыста фашистің мұздай құрсанған әскерін қирата жеңгендер, бүліншілікті, қираған қалалар мен селоларды, фабрика-зауыттарды, өзіміздің тылда сіңірі созылып қаусап қалған ауылдарды да аяғынан тік тұрғызып, кеуделеріне жан бітіріп, суалған тамырларына қан жүгіртіп, қайтадан тірілткендер, қалпына келтіргендер. Қазақстанның тыңын да солар көтерді, қоғамның рухани, мәдени өрісін де солар кеңейтті. 20 жылдан бері ақжолтай ардагер қауым тәуелсіз мемлекет орнату орайындағы ұлы міндеттің де қиындығын қыңқ етпей бірге бөлісіп, ауырлығын бірге көтерісіп келе жатыр. Себебі, адалдық пен азаматтықтан әркез мүлт кетпейтін аға ұрпақ Тәуелсіздігіміздің ең бірінші шырақшылары. Олар өзінен кейінгі буынның, балалары мен немерелерінің, шөберелері мен шөпшектерінің қамқоршысы, Қыдыр пейілді қариялар туған елі мен жеріндегі бүгінгі бақыттың сақшысы, қорғаушысы мен қолдаушысы, жарқын болашағымыздың жақтаушысы болмай тұра алмайды. Табаны күректей 20 жыл еліміздің ардагерлер ұйымын бақарғанда түйген ой-тұжырымым осындай.

Нұрсұлтан Әбішұлының да аға ұрпаққа, ардагерлерге деген ілтипаты мен сергектігі ерекше. Бұл – қарттарға үзбей жасалып келе жатқан қамқорлық-жеңілдіктерден,

зейнетақылардың орташа мөлшерінің бірнеше еселеп өскендігінен де көрініс тапты. Біздің елімізде ардагерлер ерекше мәртебеге ие болды. Ұлы Жеңістің 50, 55, 60, 65 жылдық мерекелері кезінде қарт майдангерлерге қаншама құрмет көрсетілгенін білеміз.

Бір ғана жайды еске алайыншы. Республика ардагерлерінің Астанада Президенттік мәдени орталықта өткен IV съезіне Мемлекет басшысы қатысып, сол форумда бір сағатқа жуық, нақтылап айтқанда, 55 минөт сөз сөйлеуі бәрімізді, барша ардагерлерді қанаттандырып, мерейге бөлеген ерекше жағдай болғандығы қалай ұмытылар?! Сол жолы қарияларға жасалып жатқан, алда жасалуға тиісті қамқорлықтар жайында баяндай келе, ардагерлердің елге сіңірген ерен еңбектері ұрпақ санасынан ешқашан өшпейді, уақыт өткен сайын ол асқақтай түседі деп аға ұрпақты құрметтеген Президент толғамдарына жиылған жұрттың бәрі разы болысып, алғыстарын білдіріп еді. Елбасы ардагерлерге деген сол ақ пейіл, ақ ниетінен айнымай келеді.

Мұның бір дәлелі, Президенттің бір де бір Жолдауында қарияларға қамқорлық жайы назардан тыс қалып көрген емес. Әрдайым балалармен, олардың аналарымен бірге аға ұрпақтың да өмірін лайықты қамтамасыз ету стратегиялық маңызды мәселе ретінде қарастырылады. Айталық, 2005 жылғы Елбасы Жолдауында азаматтарымыздың қарттығын лайықты қамсыздандырудың үш деңгейлі жүйесін қалыптастыру міндеті алға қойылды. Мұның өзінен де Президентіміздің аға ұрпаққа қатысты мейлінше адамгершілік саясаты айқын көрініс тапты. Ал енді "Болашақтың іргесін бірге қалаймыз!" атты биылғы Жолдауына зер салсақ, мүлдем жаңа әлеуметтік саясаттың суретін танимыз. 2020 жылға қарай қазақстандықтардың өмір жасы 72 жасқа дейін ұлғаяды деп күтілуі карттар игілігіне қызмет етіп тұрған жоқ па?! Сондай-ақ, 2012 жылға қарай зейнетақылардың орташа көлемі 2008 жылмен салыстырғанда 2 есе өседі деп жоспарлануы қарияларға қамқорлықтың айқын айғағы болып табылады.

Осы арада сәл шегініс жасасам, 1999 жылдың 10 қаңтарында көп ұлтты Қазақстан халқы тарихи таңдау сәтін бастан өткерді. Ол тарихи таңдау ел Президентін сайлауға байланысты болғандығы баршамызға мәлім. Осы орайда айтайын дегенім, еліміз үшін мән-маңызы зор сол бір жауапты шақта, халық тағдырының, болашағының талқыға түскен талайлы шағында аға ұрпақ өкілдері өз парасаты мен даналығын танытқан болатын.

Иә, қай кезде де ардагерлердің Нұрсұлтан Әбішұлына деген ілтипат-құрметі ерекше болғандығына мен кепілмін. Себебі, жүрегі кең, саясаты сарабдал Президент Назарбаев тұрғанда ардагер қауым өздерінің ертеңіне сенімді. Осы жылғы қаңтардың ортасында Президенттің өкілеттігін 2020 жылға дейін ұзартуды қолдап 5 миллионнан астам адам қол қойғаны жария етілді. Нұрекең десе, ішкен асын жерге қойған сол 5 миллионның бестен бірі ардагерлер екендігіне күмәнім жоқ. Мұның өзі де біздің ардагерлер мен Елбасы арасында алтын көпірдей тартылған дәнекер тіннің беріктігін білдірсе керек. Алда "Ардагерлер туралы" заң қабылданса, карттардың көңілі тіптен қалтқысыз болар еді.

Елбасыға айтар өзімнің алғыс-рахметім де аз емес. 30 жыл үзеңгілес әрі сенімді серігі болып қызмет еткен өз басым Нұрсұлтан Әбішұлының адами һәм азаматтық сергектігіне тәнтімін. Соған бір ғана мысал келтірсем, депутаттық өкілеттілігім аяқталған кезде Нұрсұлтан Әбішұлының әзіл-шынын араластыра: "Мақа, енді жағыңыз саудырап түсіп қалғанша осы отырған орныңыздан тапжылмай, ардагерлерімізді басқарып, елжұртымыздың бас ақсақалы болып отыра беріңіз" дегені де есте. Мұндай риясыз көңілге қалай елжіремессің?! Олай дейтінім, Мемлекет басшысының әр сөзінде айрықша қасиет, асыл дуа бар. Соның алдындағы 75 жылдығымның тұсында да, бұрынғы "Парасат" орденімнің үстіне Президенттің Алғыс хаты мен омырау белгісі тапсырылды. Сонымен қатар, еліміздің әлеуметтік және экономикалық өркендеуіне қосқан зор үлесі үшін, республика ардагерлер ұйымына басшылық жасаумен қатар Парламент Мәжілісінің депутаты ретінде төл заңнамамызды жетілдіру жолындағы лайықты еңбегі үшін деп атап көрсетіп, жемісті қызметіме үлкен ризашылық білдірген еді. Әлбетте, Президент алғысының, Елбасы ризашылығының жөні бөлек, сүйініші алабөтен. Ол кі-

Мерейтойлық қонақтарымыз
құрметті ардагерлер!
С юбилейным новосе
дорогие ветераны!

сі тарапынан еңбектің бағалануы мерейіңді мың есе өсіреді.

Дегенмен, денсаулық жағдайыма байланысты Елбасының алдынан өтіп, республика ардагерлер ұйымының төрағасы қызметін сенімді ізбасар азаматтарға тапсырып бердім. 82-ге келген жасымда Нұрсұлтанның тілегін тілеп отырамын. Нұрсұлтан халқын сыйласа, Нұрсұлтанды Құдай сыйлап, көкке көтерсін! Бір Алланың рахметіне бөленсін, халқының алғыс, махаббатына кенелсін! Бұрын да айтқанмын, әлі де айтамын: осы жолы да Қазақстан Президенттігіне бірден бір даусыз лайықты, елдің тыныштығы мен ынтымақ-бірлігіне, халқының бақытты өміріне кепіл бола алатын, жарға жықпайтын, тұрақтылықты сақтайтын, сыннан өткен сенімді адам Нұрсұлтан Назарбаев екендігі айдай ақиқат. Дәл кешегі тарихи таңдау сәтінде де айналайын халқым қателеспеді, Нұрсұлтан сияқты кемеңгерді дұрыс таңдай білді.

Бір жағдай еске түседі. 70 жылдығымда Елбасының достарының бірі, халық жазушысы Сәкен сері Жүнісов мені құттықтаған арнау өлеңінде былай дегені бар еді:

Тұрғанда өн бойыңда өмір-күшің,
101-ге жет, армансыз өлу үшін.
Іниңмен бірге отырып жоспарлаған
Отызыншы жылды да көру үшін!

Сәкеннің ишаралап меңзеп отырғаны – 2030 жылы менің жасым 101-ге толады, Елбасының “Қазақстан–2030” стратегиясының қалай жүзеге асқанын көру үшін маған 101-ге жет, дейді. Несі бар, әдемі де астарлы әзіл әрі мағыналы сөз. “Жақсы сөз – жарым ырыс”. Құдайым берсе, 101-ге жетуді де, 2030 жылды көруді де ішіміз жек көрмейді. Дегенмен де, бірінші қызық-қуанышты, келешектің ғажайыбын, шаттығын халық көрсін, ұрпағымыз көрсін! Сол үшін де Нұрсұлтан Әбішұлына, адастырмас серкемізге, аймаңдайлы көсемімізге әрқашан да ақ жүректен амандық тілеймін, өзінің маған айтқанындай, 2030-ға, одан арғыға өзі де жетіп, халықтың қолдауымен Президент тағында елін даналықпен билеп отыра берсін деп тілеймін.

**(“Егемен Қазақстан”,
20 сәуір 2011 жыл)**

00 01 КС

АКАДЕМИК
ЕВНЕЙ
БУКЕТОВ

Сәбит
Мұқанов
1900-1973

ҰЛТЫМЫЗДЫҢ ҰЛЫ АРМАНЫ ЕДІ

Кәкімбек САЛЫҚОВ,
Қазақстан Республикасының еңбек сіңірген қайраткері,
Солтүстік Қазақстан облысының Құрметті азаматы

Жезқазғанда қызмет атқарып жүрген кезімде, нақтырақ айтсам, 1973-жылы, бір жазғы кеште ардақты ақын досым, әрі жаны жайсаң шын тілектес інім Тұманбай Молдағалиев Алматыдан телефон соқты. Сондағы жедел айтқаны: "Кеше кешке "Қазақконцерттің" тамаша залында Жезқазған облысынан келген "Ұлытау" ансамблінің керемет концертін қызықтадық. Бір кезде екі сұлу қыз – бірі Жібек, бірі Баян сұлудай шыға келіп, сіздің "Дала" атты поэмаңызды жан-жүректі тербете, ұлтымыздың бар ұлағатты ұлыларын танытқандай тамылжыта тақпақтап беріп, бір кезде:

"Сұлу Көкше, өр Алатау арасы,
Бәрі тұтас қазағымның даласы.
Сонша жерді сойылымен қорғаған,
Бабаларым осал емес шамасы",
– деген кезде зал ду қол шапалақтады, бабаларымыздың шапқынды дүбірлері естілгендей қол соғу тынбады. Сол кезде батыр ағамыз Бауыржан Момышұлы:

"Отставить! Бұл өлеңді жазған ақын кел бері, қатты қысып, бетіңнен бір сүйейін", деп залға қарады, қыздар тына қалды. Сол кезде мен: "Бауке, ол Кәкімбек Салықов деген ақын, досым Жезқазғанда тұрады", дегенімде: "Бәсе, Алматыда асыл арманын тап осылай ашық айтатын ақынды көрмеп едім, досыңа сәлем айт!" деп бұйырды. Баукеңе телефонмен болса да рахмет айтыңыз, Кәке", деп Тұманбай сөзін тоқтатты.

Біраз күндерден кейін жол түсіп, Алматыға іссапарға келсем, Шота Уәлиханов та, Тұманбай Молдағалиев те: "Баукеңе барайық, ішінде "Дала" атты поэмаң бар "Жезкиік" атты кітабыңды сыйға тарт", деп жанашырлық тілектен, ақ жүректен шыққан ұсыныс енгізді. Мен Баукеңе баруға көнбедім, өзімше ерсі көрдім. Сонда мектептес, сыныптас досым Шота: "Әй, Кәкімбек, сенікі дұрыс емес. Баукеңнің ойы, шіркін, әріде жатыр ғой, бабаларымыз сойылымен қорғаған соншама жерді Алаш арыстары айтқандай, Тәуелсіздікке жеткізе алмай жүрміз ғой. Бауыржан деген тор ішінде бұлқынған жолбарыс емес пе?!" деп ойлантып тастады. Ұлы адамның арманы да ұлы деп түйіндеп едік.

Енді бүгін сол көкейкесті асыл арманымыз, Жұбан ағам айтқандай: "Мың өліп, мың тірілген" қазақ Тәуелсіздікке жетіп, сол баға жетпес ұлан-ғайыр жеңістің 20 жасқа толған торқалы тойын дербес ел болған Қазақстан Республикасы, барша қазақ тойлағалы зор думанға дайындалып жатыр. Қазақтың Тәуелсіздігі дегенде, сол ұлы жеңістің бастаушысы болып, Тәуелсіз Қазақстан Республикасын өз қолымен орнатқан Тұңғыш Президентіміз, Елбасымыз Нұрсұлтан Әбішұлы Назарбаевтың атын атамай өте алмаймыз. Бұл дегеніміз – тарихқа алтын әріптермен жазылған өмір шындығы, заман шындығы, әлемдік ірі жаңалық.

Жиырма жыл дегеніміз тарих үшін үзім ғана мезет, ал өз көзімізбен көріп, қиындығы мен қызығына, таршылығы мен кеңшілігіне қанықкан бүгінгі қазақ баласы үшін бұл жылдар – ертегідей ерен, әр күнінің жыры мол, сыры терең құбылыс. Кеңестік тоталитарлық, бодан күннен құтылғанымызда қуанышқа шек болмады. Алғашқы жылдардың ауыртпалығы аз болған жоқ. Жардан жапалақ құлап түссе, көзге онша іліктейді, ал алдыңа оқ шығынсыз сойқан Самұрық құлап түссе, шошып кетпейсің бе? Дәл солай алып империя құлағанда дауылпаз дана ақынымыз, ардақты жерлесіміз Мағжан Жұмабаевтың:

"Қалың елім, қалың қара ағашым,
Қайраты мол айбынды ер Алашым.
Өзі-ақ құлар, сырың берме сабыр қыл,
Ақымақтар байқамаған шамасын",

– деген әулиелік көреген сөзі еске түсе кетеді. Ескі одақ құлады, бұрынғы одақтық республикалар Тәуелсіздікке жетті, бірақ қырық жамаулы дүние ойда жоқта күрт құлағанда барлық ішкі-сыртқы байланыстарының пәре-пәресі шығып үзілді де кесілді, қаусап тұрған әйнектен жасалған ғимарат құлағандай күндер көрдік. Жас тәуелсіз ел Қазақстанды ол қиындықтардан айбынды басшымыз Н.Ә.Назарбаев санаулы жылдарда алып шықты. Кеңес үкіметінің бетке ұстар ашық та айғақ идеологиясы бойынша капитализмді аттап өтіп, социализмге жеттік, коммунизмге тақау қалдық деп жүрген далбасасы далада қалды. Жаңа өмірде Елбасымыз әр нәрсенің меншігін таптырып, бәсекемен өркендер нарықтық экономикалық жүйеге көшті де, сол тар жол, тайғақ кешу кезінде Нұрсұлтан Назарбаев "Әуелі – экономика, содан кейін – саясат" деген тарихи ұран тастады. Қазақ деген негізінде намысшыл ел ғой, сол ұранның орындалу жолында әлемде бар жаңалықтарды игеріп, капитализмнің қол жеткен табыстарын көдеге жаратты. Елде бар тоқтап қалған байлық көздерін дереу іске қосу үшін шетелдік инвестиция ала білді. Олай дейтінім, ол оңай олжа емес, біріншіден, сенімді елге береді. Аз жылдарда аунап түскен тұлпардай атып тұрып, бір сілкініп, қазақ елі алға басты. Әлем әлді мемлекет, әйгілі басшыны көріп, үлкен сенім артты. Әне, соның нәтижесінде жас мемлекет Қазақстан тез арада есін жиып, астанасын Алматыдан Ақмолаға көшіру сынды ұлан-ғайыр қызу іске кірісті. Қай елде болсын астанасын көшіру оңайға соқпайтынын білетінбіз, бірақ Нұрсұлтан Әбішұлының бұл бастамасын ел қолдады, елдің зиялы азаматтары қолдады. Ол жәй ғана төр жаңарту емес, Еуразияның кіндік төрінде Астананы орналастыру әкімшілік, ел басқару ісінде көптеген ыңғайлылық тудырды. Тың көтеру заманында солтүстік өлкелерімізде тым селдіреп қалған өз ұлтымыздың өкілдері көбейіп, еліміздің негізгі іргесін мықтап бекіттік. Жаңа заманға әбден лайық тамаша қала туды. Қуанғаным сонша – Астананың әр жылына жаңа өлеңдерімді арнап, онжылдығында "Әлемнің сегізінші ғаламаты" атты әдемі суреттермен безендірілген өлеңдер жинағымды шығарып, шын жүректен шашу шаштым. Бұл жалғыз менің емес, бүкіл замандастарымның көкейіндегі қуаныштардың белгісі еді. "Аққу елім – Қазақстаным" деген өлеңімде:

"Есімің Ай, әлемге тұрақталып,
Келіпсің Сарыарқаға жұмақты алып.
Көзіме көрінесің жас Астана,
Аққу-құс көлге қонған сияқтанып.
Іргесі егемен ел беріктенсін,
Қазаққа сұлу тұлғаң көрік берсін,
Қазақстаным гүлдене берсін",

– деген екенмін. Бұл өлеңге композитор жерлесіміз Ерұлан Қанапиянов ән шығарып, ол әнді әйгілі әншіміз Роза Рымбаева теледидардан, әсіресе, "Еуроньюс" арнасынан бір жылы күнде таңертең айтып, шаттығымызды шартарапқа жеткізді.

Тәуелсіздік жайлы, ол әкелген тамаша жаңалықтар хақында айтар сөз көп. Солардың ішінде тарихымыздың ақтаңдақтары айқындалып, ақиқатқа көз жеткізіп, өткен өмірдің бұрмаланып келген отар һәм бодандық кезіндегі қиянатты күндерін, әсіресе, 1932 жылдардағы қазақтың қақ жартысы қырылған аштық пен 1936-37-жылдардағы арыстарымызды, асылдарымызды жазықсыз кінәлап, өтірік пәле жауып, ату жазасына еш ұятсыз қиған зомбылықтық әрекеттерінің көзін ашты. Өткендеріміз оралып, өшкендеріміз жаңғырып, Мағжан Жұмабаев, Сәкен Сейфуллин, Ілияс Жансүгіров, Бейімбет Майлин, Үкілі Ыбырай, Ақын Тайжан секілді дарындарымыз бен Ахмет Байтұрсынов,

Міржақып Дулатов, Халел Досмұхамедов іспетті ұлтымыздың маңдайалды көсемдері халқымыздың бауырына қайта кірді. Қошке Кемеңгеров, Нәзір Төреқұлов,

Смағұл Сәдуақасов сынды аттары аталмай кеткен арыстарымыздың бұл күнде барша қазаққа айғақ болғаны рухани байлығымызды әлдеқайда байыта түсті.

Тап осы мәселеге келгенде тарлан тарихымызды, тамаша ақын, батыр, қолбас-

шы, жырау болған, ұлтымыздың аса көрнекті ұлдарының өмірін үлгі етіп, аттарын айғақтап, мәңгілік белгі орнату жолында соңғы жылдары Солтүстік Қазақстан облысында қыруар жұмыс істелінді. Шал ақынға, Мағжан ағамызға, Ғабит Мүсіреповке аудандардың аттары берілді. Олардың еңбектері де кең таралып, ел қолына тиді. Бұл тұрғыда ұлтымыздың ерекше дарынды ұлы әрі ақын, үздік композитор, әйгілі әнші, Исатай, Махамбет жорықтарына қатысқан ержүрек батыр Сегіз серінің патша үкіметі құдалаумен ұмыттырған аты шартарапқа қайта жетті. Тіпті бұл ұлы бабамыз туралы "Ол тірлікте болмаған адам" деген нақұрыс жалалар да жабылды. Облыс орталығындағы "Асыл мұра" ұжымының бұл тұрғыда атқарған еңбегі орасан.

Сегіз серінің екі томдық еңбектері жарық көрді. Бұрын "халық әні" аталып жүрген әндері өзіне оралып келе жатыр. Бір ғана "Ғауһартастың" өзі неге тұрады?! Егер қазақтың бұлбұл қызы Күләш Байсейітова апамыздың атын бар әлемге Үкілі Ыбырай бабамыздың "Гәккуін" орындау шығарса, Еңбек Ері, халық әртісі Бибігүл Төлегенова замандасымызды заңғар биікке көтерген де осы "Ғауһартас". Қысқаша қорытсақ, Сегіз серіні Біржан сал атамыз ұстазым деп ардақтап өтсе, бұл данамыз ардақтар, алға тартар, елге молырақ таныстырар бағасын әлі алған жоқ. Сегіз сері – ұлан-ғайыр еңбектері мен қилы замандағы қиянатқа қарсы күрескерлік күндерімен 36 ғана жас жасаған өте сирек құбылыс. Сегіздің дарынына тағы бір таң қалғаным, Қаныш Сәтбаевтың әкесі Имантай туғанда тойды бастап, өлеңдетіп-әндетіп, атын қойып, үлкен бата беріпті. Сол батасында жас нәрестеге "Солардай бол!" деп, қазақтың сол заманғы маңдайалды сексеннен аса адамдарының атын атапты. Тап осының өзі Сегіз сері бабамыздың ерекше туған, ұлы дарын екенін дәлелдеп тұр. Тек қана әлі де зерттей түсіп, тиісті бағасын беріп, аты мәңгілікке жетердей белгі орнату – келешектің ісі.

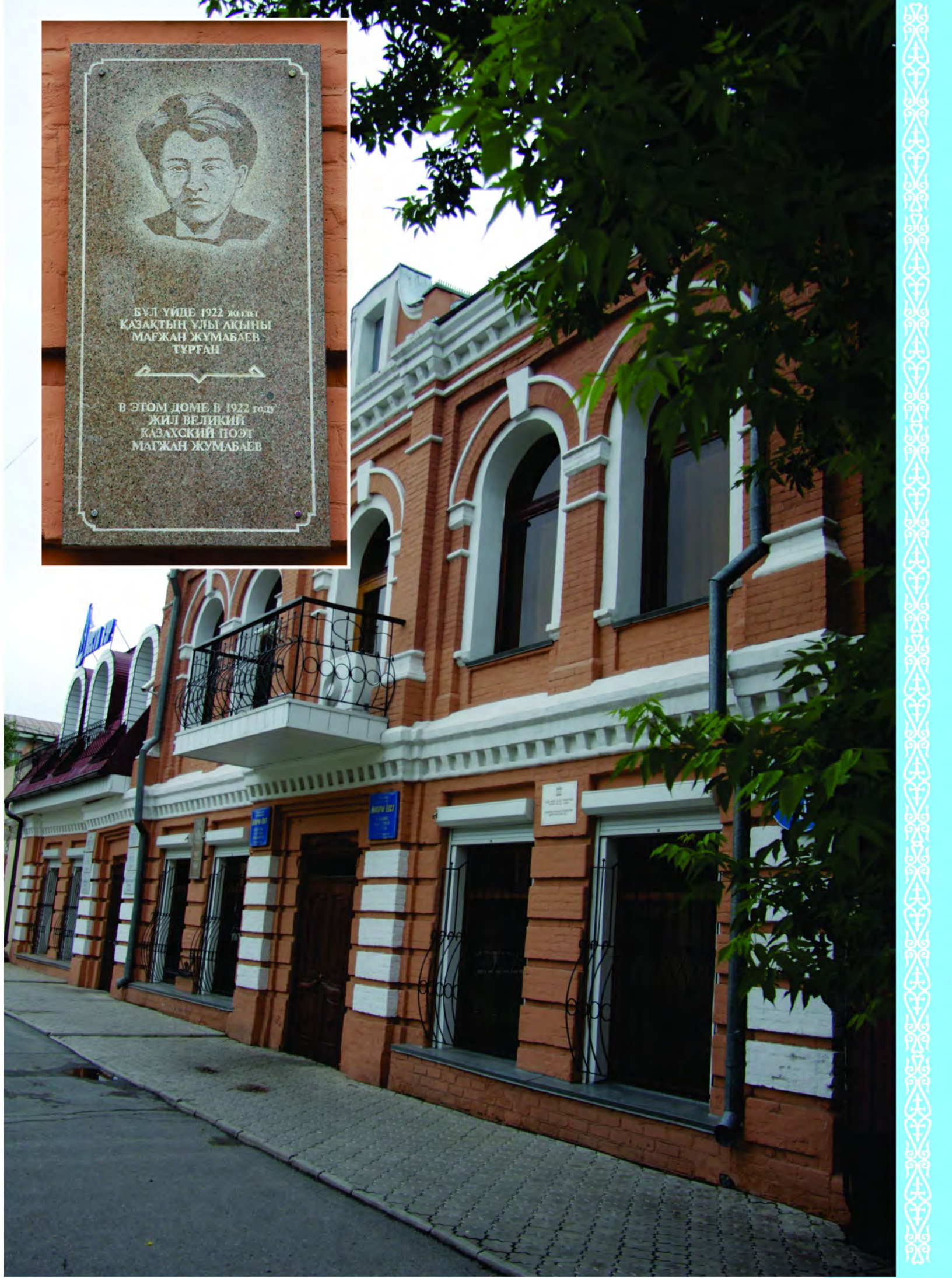
Міне, бір ғана Сегіз серіні сөз етсек, қаншама қызғылықты дүние жатыр. Және де өмірінің көбі қуғында өтсе, ол "қазақтарды тәртіпке келтіруге" арналған жасақты басқарудан бас тартқаны үшін Омбының сол кездегі губернаторы атын өшірмек болып әлектенді. Сол қиянатты қуғында жүріп қаншама асыл мұра тастап кетті. Егер де Қожаберген жырауды бұрын ескермей келсек, еліміз Тәуелсіздікке жеткенде есіміз кіріп, ұлы бабамыздың атын атай бастап, 2010 жылы туған жерінде ескерткіші орнатылып, ауылдастары орасан қуанышқа бөленді. Қожаберген жырауды Бұқар жыраудай данамыз ұстазым деп ардақтаса, оның ірінің ірісі, дананың дарасы, жас ұрпаққа үлгі-өнеге болар зор тұлға екенінде еш күмән жоқ. Тәуелсіздіктің ұлы тойының қарсаңында есімі ұмытылып жүрген ел дүлдүлі Үкілі Ыбырайға лайықты ескерткіш облыс орталығында және тамаша шағын мүсін ауылында орнатылып, бұрынғы Өскен ауылына Үкілі Ыбырайдың аты берілді.

Бұл күндері бүкіл еліміз Тұңғыш Президентіміздің бастауымен инновациялық-индустрияландырудың екпінді жұмысын "Жол карталап", серпінді түрде жүргізіп жатыр. Біле білсек, бұл Нұрсұлтан Әбішұлының ұлы бастамасы, инновациялық-индустрияландырудың революциялық қадамдары дер едім. Олай дейтінім, жас мемлекет әлемдегі жаһандану заманына сәйкес ең керекті, әрі ең жауапты, ең ауыр істі өте қарқынды түрде бастап кетті. Тәуелсіздіктің 20 жылдығына бір белгі Астана қаласы болса, осы ұлы жолда дүниеге келген әр өндіріс орыны зор шашу, ең қымбатты шашуымыз деп есептеймін. Кен байлығы, жер байлығы, мұнай мен газ да сарқылады, ал бүгін қатарға тұрып жатқан инновациялық-индустрияландыру нысандары өздерінің шығаратын түпкі өнімдерімен еліміздің елдігін бекітіп, болашақтағы ең сенімді тірегіміз болады. Осы тұрғыдан 2009 жылы "Егемен Қазақстан" газетінде басталған жұмыстарды бітіріп бергенше Тұңғыш Президентімізді құтты орнында отырғыза тұрайық дегенім бар еді. Бұл күнде, Құдайға шүкір, бұл мәселені бүкіл ел қолдап, биыл кезектен тыс өткен президенттік сайлауда халқымыз Елбасыға дауыс беріп, бірден-бір дұрыс таңдау жасады. Еңкейіп қалған қарт емес, Нұрсұлтан Әбішұлы Назарбаевтың нағыз ысылған, мәрт кезі.

Тәуелсіздік ұлтымыздың ұлы арманы еді, оған да жеттік. 20 жылда ел іргесі бекіді, келешекте осы қарқынмен қарыштап, әлемдегі озық елдер қатарына жетейік! Бұл тілектің де орындалуына еш күмән жоқ. Ел аман, Елбасы аман, ішкі дау мен сыртқы даудан Алла есен сақтасын! 20 жылдық асыл той, ғасыр той құтты болсын!

ШЫҒЫС ҚАЗАҚСТАН ОБЛЫСЫ
"МАҒЖАН ЖҰМАБАЕВТЫҢ МҰРАЖАЙЫ"
КОММУНАЛДЫҚ МЕМЛЕКЕТТІК ҚАЗЫНАЛЫҚ КӘСІПОРЫНЫ

БҰЛ ҮЙДЕ 1922 жылы
ҚАЗАҚТЫҢ ҰЛЫ АҚЫНЫ
МАҒЖАН ЖҰМАБАЕВ
ТҰРҒАН
В ЭТОМ ДОМЕ В 1922 году
ЖИЛ ВЕЛИКИЙ
КАЗАХСКИЙ ПОЭТ
МАГЖАН ЖУМАБАЕВ

ҒАБИТ
МҮСІРЕПОВ

ИВАН
ШУХОВ

ШАЛ
АҚЫН
1748-1819 ж.ж.

СОЛТҮСТІК ҚАЗАҚСТАН ОБЛЫСЫНЫҢ ӘКІМДІГІ
АКИМАТ СЕВЕРО-КАЗАХСТАНСКОЙ ОБЛАСТИ

HALYK BANK

КАЗАХСТАН

GLANCE

АБАЙ
ПУШКИН

БИІК БЕЛЕС, МАҢЫЗДЫ МЕЖЕ

Абай ТАСБОЛАТОВ,
Республикалық ұлан қолбасшысы

Сан ғасырлық тарихында қазақ халқы өзінің қауіпсіздігі мен аумақтық тұтастығын, ана тілі мен ділін және басқа да құндылықтарын сақтап қалу үшін қилы кезеңді бастан кешірді. Аттары аңызға айналған көшпелілер – сақтар, ғұндар мен көк түркілердің ұрпағы ретінде біз басты байлығымыз – қазіргі Қазақстанның ұлан-байтақ даласына мұрагер болдық.

Біздің даңқты бабаларымыз – ұлы хандар мен батырлар терең ақыл, биік намыс, ержүректік арқасында ел мен жердің Тәуелсіздігі үшін күресті. Олардың бастауымен халқымыз азулы көршілерінің тоқтаусыз қысымына қарамастан, тарих қойнауында жоғалып кетпей, өзін сақтай білді. Алтай мен Атырау арасына кеңінен жазылған Қазақстан жері басқыншы жаулардың шабуылынан аз зардап шеккен жоқ. Сонау ежелгі заманда-ақ ата-бабамыз "Жау жоқ деме – жар астында, бөрі жоқ деме – бөрік астында" деп бекер айтпаған. Осындайда Жалаңтөс Айтқұлұлы, Қарасай Алтынайұлы, Ағынтай, Қожаберген Толыбайұлы, Есет Көкіұлы, Бөгенбай Ақшаұлы, Қабанбай Қожағұлұлы, Хангелді Сырымбетұлы, Саңырық Тоқтыбайұлы, Өтеген Өтеғұлұлы, Қойгелді Сартұлы, Райымбек Түкеұлы, Наурызбай Құттымбетұлы, Олжабай Толыбайұлы, Баян Қасаболатұлы, Жанатай Ақанұлы, Жауғаш Қырбасұлы және тағы басқалары туған ел мен жерді есепсіз жаудан ерлікпен қорғады. Олардың халқына деген адалдығы, ерлігі мен батырлығы біздің санамызда мәңгілікке сақталып қалды.

Ата-бабаларымыздың азаттыққа, аумақтық тұтастыққа деген сан ғасырлық арманы біздің заманымызда, өткен ғасырдың 90-жылдарында ғана орындалды. Кеңес Одағының құрамында өткен 70 жылдық өмірінен кейін Қазақстан егемендігін алды, өз экономикасы, жер ресурстары, тілі мен мәдениеті бар, халықаралық қатынастар саласында өзіндік саясатын жүргізе алатын тәуелсіз мемлекетке айналды. Тәуелсіздік алғаннан бергі 20 жыл ішінде Қазақстан саясат пен экономикада ауқымды жетістіктерге жетіп, әлемнің ірі державалары пікіріне құлақ асып, ұсынысын мақұлдайтын беделді мемлекетке айналды.

Әрине, бүгінгі гүлденген Қазақстан, дамыған мемлекет – барлық саладағы көп жылғы ерен еңбектің нәтижесі. Жиырма жылғы Тәуелсіздік белестеріне көз салсақ, Мемлекет басшысының, ел ағаларының, отандастарымыздың ортақ үлесі арқасында басты деген құндылықтарымызды айқындап, заңдық негізде бекітіп алғанымызды көреміз. Әскери саланың маманы ретінде біз солардың маңызды дегендеріне кеңінен тоқталып, бір саралап өтуді жөн көрдік.

Тәуелсіздік таңы атқалы баршамызды мазалап жүрген мәселе – мемлекеттік шекараны межелеп, ел шебін айқындау болатын. Елбасымыз бұл бағыттағы істер туралы: "Жер мәселесі, ұлттың өмір сүру ке-

ңістігі мен сыртқы шекараны қорғау біздің бабаларымыз үшін қай уақытта да ең маңызды мәселе болып келген. Міне, біз де Тәуелсіздіктің алғашқы жылдарынан бастап осы мәселелерді шешуді басты мұрат еттік", – деген еді.

Бірінші кезекте, біз Қытай Халық Республикасымен шекара сызығын айқындап, екіжақты келісім жасадық. Бұған дейін патшалық Ресей де, Кеңестер Одағы да Қытаймен шекара мәселесін түбегейлі шеше алмаған болатын. 1994 жылы екі ел арасында Мемлекеттік шекара туралы келісімге қол қойылып, кеңестік жылдары екі әлеуетті қарсыластың арасын бөліп тұрған 1700 шақырым жерге қатысты қарым-қатынастар заңдық тұрғыдан ресімделді.

Ресей Федерациясымен шекараны белгілеу де оңай шаруа емес еді. Мемлекет басшысының табандылығы мен даналығының арқасында солтүстік көршімен шекаралас аумақ халықаралық қарым-қатынасқа еш залалсыз сақталып қалды. 2005 жылы екі ел арасында мемлекеттік шекараны межелеу туралы тарихи келісімге қол қойылды. Ұзындығы 7591 шақырымға созылатын бұл шекара – Қазақстанның сыртқы шекарасы ішіндегі, сондай-ақ әлемдегі құрлықтық шекаралар ішіндегі ең ұзыны екені белгілі.

Мемлекеттік шекараға қатысты мәселелерді реттеу және біздің екі ірі көршімізбен тиісті келісімдерге қол қойылуы ежелден қоңсы қонған, серіктес болған елдер арасын бұзуға бағытталған барлық түсініспеушілік пен арандатушылыққа тоқтау салды. Осындай салмақты да маңызды келіссөздер оңтүстікте Өзбекстан, Қырғызстан және Түрікменстанмен жүргізілді, бұл істеріміз де оңды аяқталып, мемлекеттік шекара мәселесі толығымен шешілді.

Нәтижесінде Қазақстан Республикасы өзінің алып жерінің төрт құбыласын түгендеп, 14,5 мың шақырымдық шекарасын межелеп алды. Осылайша, мемлекеттің аумағы енді қайтып еш күдік туғызбайтын деңгейде толық белгіленіп, екіжақты құжаттармен ресімделді. Бұл маңызды саладағы жұмыс нәтижесі туралы Мемлекет басшысы 2005 жылғы 29 қыркүйекте Дүниежүзі қазақтарының III-ші құрылтайында былай деп қорытқан еді: "Жер аумағын белгілеп алғанымыз – Тәуелсіздік жылдары қолымыз жеткен жетістіктердің ең бастысы. Бұл туралы біз замандастарымыз алдында да, болашақ ұрпақ алдында да мақтана айтуға құқылымыз".

Тәуелсіз Қазақстанды әлемге танытқан алғашқы оң бастамасы – ғаламшардағы тыныштық пен қауіпсіздік жолында ірі ядролық әлеуеттен бас тартуы болды. Н.Ә.Назарбаев бастаған Тәуелсіз Қазақстан ядролық қарусыз держава дәрежесін таңдады, қатерлі қаруды кезең-кезеңмен елден әкетіріп, түбегейлі құтылды. Ядролық қаруды таратпау туралы келісім-шартқа қосылдық, ТМД мемлекеттері ішінде алғашқы болып Стратегиялық шабуылдау бойынша қаруланууды азайту туралы келісімді қабылдадық.

Ел Президенті Біріккен Ұлттар Ұйымы Бас Ассамблеясының 62-сессиясында сөйлеген сөзінде әлемнің ядролық державаларын атомдық арсеналынан бас тартқан Қазақстаннан үлгі алуға шақырды. Қазақ елі басшысының бұл ұсынысы бейбітшілікті жақтаушы ұйымдардың, әлемдік қауымдастықтың ырзалығын туғызды. Қазіргі күні Қазақстан үлгісімен Латын Америкасы, Африка, Орталық және Оңтүстік-Шығыс Азияда ядролық қарусыз аймақтар құрылды.

Елбасымыздың ұсынысымен Біріккен Ұлттар Ұйымы 29 тамызды Жаппай қырып-жою қаруымен бүкіләлемдік күрес күні деп бекітті. 1991 жылы осы күні Қазақстан басшысы өзінің Жарлығымен әлемдегі ең ірі ядролық полигонды жапқан болатын.

Қазақ елінің ядросыз әлем ісіне қосқан үлесі туралы өткен жылғы сәуірде Вашингтонда өткен жаһандық саммитте көп айтылды. Мәртебелі тұлғалардың барлығы біздің Елбасымызды ядролық қарусыздану ісінде үлгі болатын тұғырлы тұлға деп бағалады. Саммит соңында мемлекеттік басқару, қауіпсіз әлем құру жолындағы орасан зор еңбегі үшін біздің Президентіміз Бейбітшілік және алдын алу дипломатиясы сыйлығына ие болғанда төбеміз көкке жеткендей болды.

Бүгінгі таңда елдің тұрақты қауіпсіздігін сақтау бір ғана мемлекеттік шекараны бүтіндеумен, Қарулы Күштерді күшейтумен шектелмейтіні белгілі. Сондықтан аймақтағы көршілес елдермен тату-тәтті достық қарым-қатынасқа қол жеткізу үлкен жұмыс болса, оны одан әрі дамытып сақтау – аса

маңызды мәселе. Сол маңызды мәселелердің бірі аймақтық көршілермен қауіпсіздікті бірлесіп сақтау, яғни ұжымдық қауіпсіздік болып табылады. Тәуелсіз жиырма жыл ішінде Қазақстан аймақаралық және жаһандық кикілжіңдерге қарсы бірігуді жақтап, ұжымдық қауіпсіздікті белсенді қолдаушы ретінде танылды. Осы бағыттағы беделді халықаралық ұйымдарға, мәселен, Ұжымдық қауіпсіздік туралы шарт ұйымына, Азиядағы өзара іс-қимыл және сенім шаралары жөніндегі кеңеске, Шанхай ынтымақтастық ұйымына мүше болып үлгерді. Аймақтық қауіпсіздік ұйымдарының құрамына кіретін ірі еуразиялық мемлекет ретінде Қазақстан қауіпсіздікті және өзара сенім жағдайын нығайту жолындағы ізденістерін жалғастырып келеді.

2010 жылы Қазақстанның төзімділік пен плюрализмге негізделген ұстамды, салиқалы саясатының жарқын жемісі болған маңызды тарихи оқиға орын алды. Біздің еліміз Еуропадағы қауіпсіздік және ынтымақтастық ұйымына төраға болды. Бұл құрметті де өте жауапты миссияны атқару үстінде Қазақстан аймақтағы қауіпсіздікті нығайтып, ұйымға мүше елдер арасындағы диалог ауқымын кеңейтті, ұйымның ішіндегі дағдарыстан шығуға жаңа серпін беріп, жұмысын жаңа белеске көтерді.

Қазақстан ЕҚЫҰ-ға төрағалығы кезінде созылмалы қақтығыстарды реттеу, терроризммен күрес және шыдамдылыққа тәрбиелеу, сонымен қатар, Ауғанстанды қалпына келтіруді іске асыру секілді маңызды мәселелерді шешуге күш салды, Қырғызстандағы жағдайды реттеуге үлесін қосты.

Еліміз төрағалығының қою нүктесі өткен жылғы 1-2 желтоқсанда Астана қаласында өткен ЕҚЫҰ-ға мүше мемлекеттер басшыларының Саммиті болды. Бұл басқосу жаһандық қарым-қатынасты, мемлекеттер арасындағы сенім мен өзара тұрақтылықты жаңа сатыға көтерді.

Тәуелсіздік алғаннан бергі жиырма жыл ішінде Қазақстан қол жеткізген ірі жетістіктердің бірі – заман талаптарына сай жарақталған кәсіби әскерді қалыптастырғаны. Елбасы Нұрсұлтан Назарбаев айтқандай, “Бәрінен бұрын осы әскери-техникалық және әскери-стратегиялық салада қоғамның, мемлекеттің, экономиканың, тіпті тұтас қоғамдық-саяси жүйелердің шын қауқары анық көрінеді” (”Ғасырлар тоғысында”). Сондықтан Қазақстан өзінің мемлекеттік тәуелсіздігін барша әлемге жария еткен күннен бастап Қарулы Күштерін қалыптастырып, оны замана талаптарына сай жоғары сапада жетілдіру мәселесін басты назарда ұстап келеді.

1991 жылғы 25 қазанда Мемлекеттік қорғаныс комитеті түрінде құрылған орган кейіннен Қорғаныс министрлігі болып қайта құрылды. Әскери қауіпсіздік жүйесін құрудағы келесі шешуші қадам Қазақстан Республикасының Қарулы Күштерінің құрылуы болды. Бұл үдеріс, әрине, оңайға түскен жоқ. Көптеген қиындықтарды жеңе келе, тәуелсіз елдің тыныштығы мен қауіпсіздігін қорғайтын үлкен жүйе қалыптасты.

Алдымен Қазақстан армиясы Құрлық әскері, Әскери-әуе күштері, Әуе шабуылына қарсы қорғаныс әскері мен Әскери-теңіз

күштері секілді дәстүрлі төрт түрден тұрды. Бірақ уақыт талабына сай жиырма жыл ішінде Қарулы Күштер құрылымына елеулі өзгерістер енгізілді. Жедел-стратегиялық тапсырмаларды орындауды басқару мақсатында “Астана”, “Батыс”, “Шығыс”, “Оңтүстік” өңірлік қолбасшылықтары құрылды. Қарулы Күштер қолданылу саласына байланысты Құрлық әскері, Әуе қорғанысы күштері, Әскери-теңіз күштері болып үш түрлі негізге көшті. Жаңа стратегиялық басқару органы – Штабтар бастықтары комитеті құрылды.

Бүгінгі әлемдегі қауіпсіздік жүйесі елеулі реформалауды талап етті, жиі-жиі қарулы қақтығыстар белең алды, түрлі мемлекеттердің стратегиялары арасындағы қайшылықтар арта түсуде. Осыған байланысты қатерлердің алдын алу мен оларды жою, жалпы алғанда, елдің дағдарысқа қарсы

әлеуетін арттыру мақсатында ұлттық қауіпсіздіктің тиімді заманауи жүйесін құру қажеттілігі туды. Сөйтіп, 2007 жылғы 21 наурызда Қазақстан Республикасы Президентінің Жарлығы негізінде мемлекеттің ұлттық, нақтырақ айтқанда, әскери қауіпсіздігіне қатысты мәселелерін реттейтін, ең алдымен қорғаныс сипатындағы жаңа Әскери доктрина қабылданды. Осы қадамдардың барлығы – Қазақстанның Қарулы Күштерді дамыту мен жетілдіруге бағытталған, пәрменді саяси дипломатияға негізделген саясатының жарқын көрінісі. Мемлекеттің қорғанысқа қабілеттілігін нығайту мақсатында Қарулы Күштердің оңтайлы құрылымы бекітіліп, әскеріміздің даму жолындағы стратегиялық қазығы айқындалды.

Егемен Қазақстанның Қарулы Күштері кез-келген жағдайда Жоғарғы Бас Қолбасшы қойған міндеттерді лайықты орындауға әрқашанда қабілетті. Бүгінгі әскеріміз мемлекеттің әскери қауіпсіздігіне сенімді кепіл бола алады. Шетелдік сарапшылардың бағалауынша, Қазақстанның Қарулы Күштері кеңестен кейінгі кеңістіктегі озық үштіктің қатарында, ал Орталық Азия аймағында біздің армия ең үздік деп танылды.

Тәуелсіздік жылдарында мемлекеттің Қарулы Күштерімен қатар әскери мамандарды даярлау жүйесі де қалыптасты. Болашақ офицерлер даярлаудың көпсалалы жүйесіне бағытталған жоғары оқу орындары қатарында Құрлық әскерінің Әскери институты (бұрынғы И.С.Конев атындағы Алматы жоғары жалпыәскери командалық училищесі) ерекше орын алады. Қазір институт 11 әскери мамандық бойынша офицерлер даярлап, Қазақстан Қарулы Күштерін кәсіби мамандармен қамту ісіне орасан зор үлесін қосып келеді. Уақыт талабына сәйкес көптеген өзгерістерге ұшырағанымен, бұл жоғары оқу орны еліміздегі әскери білім беру ісіндегі көшбасшы позициясынан ауытқыған емес. Оның іргесінен бөлініп шыққан Ұлттық қорғаныс университеті әскери педагогтар және әскери ғалымдар даярлаудағы әскери адъюнктура, докторантура, диссертациялық кеңес жұмысы секілді өзекті мәселелерді түбегейлі шешті.

Қорғаныс министрлігінің Радиоэлектроника және байланыс әскери институты радиотехника саласына маманданған офицерлерді даярласа, Әскери-теңіз институты Қарулы Күштерді, ҰҚК Шекара қызметінің теңіз бөлімдерін жасақтау үшін мамандар даярлайды. Ал әскери ұшқыштар мен авиацияның инженерлік құрамының қатары жыл сайын екі мәрте Кеңес Одағының Батыры Т.Я.Бигелдинов атындағы Әуе қорғаныс күштері әскери институтының түлектерімен толығып отырады.

Еліміздегі әскери кадрлар даярлау ісінде кіші командалық құрам – кәсіби сержанттар әзірлеу де ескерілген. Қорғаныс министрлігінің Кадет корпусы, С.Қ.Нұрмағамбетов атындағы "Жас ұлан" мектебі секілді оқу орындары да Отан қорғаушылар даярлау жолындағы бір баспалдақ болып отыр.

Әскери сала мамандарын даярлайтын тағы бір ордалы оқу орны – ІІМ Ішкі әскерінің Әскери институты.

Еліміздегі тағы бір озық әскери оқу орны Ұлттық қауіпсіздік комитетінің Әскери институты болып табылады. Ал ұлттық қауіпсіздік органдарының шұғыл және басшылық қызметкерлерін даярлау, қайта даярлау және олардың біліктіліктерін арттыру ісін Әскери академия жүзеге асырады.

Төтенше жағдайлар министрлігінің техникалық институты болса, кәсіби өрт сөндірушілер мен құтқарушылар даярлайтын жоғары оқу орны. Қорғаныс министрлігінің Армия орталық спорт клубы жанындағы Әскери спорт колледжі орта кәсіби білімі бар жоғары сыныпты спортшыларды және спорт мамандарын даярлайды. Осылайша, Қазақстанның әскери оқу орындары еліміздің қорғаныс қабілеттілігі мен егемендігін нығайту мақсатында Қарулы Күштер, басқа әскерлер мен әскери құрылымдар үшін кадрлар даярлауды замана талаптарына сай сапалы жүзеге асырып келеді.

Тәуелсіз Қазақстанның ұлттық және әскери қауіпсіздігін қамтамасыз ету ісіне Қарулы Күштерден бөлек бірнеше әскер түрлері және басқа әскери құрылымдар қатысады. Олардың қатарында Ішкі істер министрлігінің Ішкі әскері, Ұлттық қауіпсіздік комитетінің Шекара әскері, Төтенше жағдайлар министрлігінің әскери бөлімдері, Президенттің Күзет қызметі және Республикалық ұлан бар.

Тәуелсіз Қазақстанның қорғаныс және қауіпсіздік саласындағы айрықша құрылымдарының бірі – Республикалық ұлан ел Президенті Н.Ә.Назарбаевтың ұсынысымен құрылды. Тәуелсіздік алғаннан кейін біздің еліміз халықаралық байланыстар ауқымын кеңейтті, шетелдерден келетін жоғары лауазымды қонақтарды қабылдап, халықаралық әдеп талаптарына сай хаттамалық шаралар өткізе бастады. Сол кезеңде айрықша мемлекеттік міндеттерді атқарып, ел қауіпсіздігін қорғау ісіне үлес қосатын арнайы орган құру қажет болды. Оған жоғары лауазымды тұлғалардың қауіпсіздігін қамтамасыз ету, дәстүрлік рәсімдердің орындалуына қатысу, аса маңызды мемлекеттік объектілерді, Мемлекеттік Ту мен Мемлекеттік Елтаңба эталондарын күзету жүктел-

ді. Ал әскери және төтенше жағдай режимі кезінде Республикалық ұлан Қазақстан заңдарында көзделген тәртіппен іс-шараларды жүзеге асыратын болып бекітілді.

Елбасы Нұрсұлтан Назарбаев Республикалық ұланның даму барысын мұқият қадағалап, жауынгерлік даярлық, техникалық және тылдық қамтамасыз ету, әскерилер отбасыларын әлеуметтік жеңілдіктермен қамту мәселелерін үнемі назарда ұстайды. Соған сай алғашқы жауынгерлік қызмет күндерінен бастап-ақ Республикалық ұланның әскери қызметшілері құрылымның жоғары мәртебесіне сай болуға, Президент – Жоғарғы Бас Қолбасшы қойған маңызды тапсырмаларды сапалы орындауға тырысып келеді.

Республикалық ұлан құрылғаннан бергі 19 жыл ішінде оның қатарында он мыңнан астам сарбаз әскери даярлықтан өтті. Олардың көпшілігі республикамыздың түрлі қуатты құрылымдарында қызметте. Қандай қызмет атқарса да, олар біздің құрылым қатарында бойларына сіңірген жауынгерлік қасиеттерімен, патриоттық сезімімен ерекшеленіп тұрады.

Республикалық ұланның командирлері элиталық құрылымның жоғары мәртебесіне сай болу үшін барлық күш-жігерін салады. Ұланның алғаш құрылған күнінен бастап осы уақытқа дейін жауынгерлік әзірлік жағдайына, командирлік және жауынгерлік даярлыққа, тәрбие және әлеуметтік-құқықтық жұмысқа, әскери тәртіптің, заңдылық пен құқықтық тәртіптің сақталуына, қарулану, техника мен тылдық қамтамасыз ету мәселелеріне айрықша маңыз беріліп келеді. Бұл салалардың қарқынды дамуы – соғыс және төтенше жағдай режимі кезінде Қазақстан Республикасы заңнамасына сәйкес әрекет етуге деген жоғары жауынгерлік және шұғыл-қызметтік әзірліктің кепілі.

Республикалық ұлан сарбаздары мен сардарлары ел Тәуелсіздігінің жиырма жылдығын биік меже деп біледі. Олар осы уақыт ішінде жас мемлекет қол жеткізген жетістіктердің қадірін терең түйсінеді. Қарқынды даму үстіндегі зайырлы мемлекеттің бір бөлшегі ретінде Республикалық ұлан алдағы күндерге толағай мақсаттар қойып отыр. Жауынгерлер Елбасы мен халықтың қауіпсіздігі жолында аянбай тер төгіп, жоғары жауынгерлік әзірлікте болуды көздейді.

Тәуелсіздік жылнамасының бір саласы – қорғаныс пен қауіпсіздік туралы осылай деп ой түздік. Қазақ елінің маңызды бөлшегі, менің туған өңірім – Солтүстік Қазақстан облысында да Тәуелсіздік жылдары баянды бастамалар жүзеге асып жатыр. Өлке ел экономикасынан ойып тұрып орын алған. Ауыл шаруашылығындағы жетістіктері ауыз толтырып айтуға тұрарлық. Өткен жылы астық жинаудан республика бойынша ең үздік көрсеткішке қол жеткізді.

Қызылжар жеріне барған сайын ел еңсесінің биік екенін, қызу еңбек үстінде екенін көріп, марқайып қайтамын. Бұл – облыс әкімі Серік Біләловтың, басқа да ел ағаларының білікті басшылығы, оңтайлы ұйымдастырушылығының жемісі. Лайым солай болсын!

Қазақстанның жаңа тарихындағы айтулы кезең – жиырма жылдық мерейтой қарсаңында Республикалық ұлан жеке құрамының атынан барлық отандастарымды, Солтүстік Қазақстан облысының тұрғындарын құттықтап, елге амандық пен тыныштық, молшылық пен баянды болашақ тілеймін! Ардақты Отанымыздың бағы биіктей берсін!

Кеңес Одағының батыры
Жәлел ҚИЗАТОВ
Герой Советского Союза
(1920-1999)

90
ЖЫЛ

ӘБУ
ДОСМҰХАМБЕТОВ
1920 - 1943

ЕЛІМНІҢ ЖЕТІСТІКТЕРІНЕ ҚУАНАМЫН

Тұрлыбек ӘБІЛПЕЙІСОВ,
Социалистік Еңбек Ері

Тәуелсіздігімізге қол жеткізіп, азат ел атанғанымызға биыл 20 жыл толмақ. Тарих үшін қас қағымдай ғана аз уақыт болса да, халқымның аяулы азаматы Нұрсұлтан Әбішұлы Назарбаевтың атқарған істері Қазақстанның қай саласында болсын ауқымды жетістіктерге қол жеткізгеніне қуанамын, әрі мақтанышпен айта аламын.

Меніңше, Тәуелсіздік дегеніміз – киелі сөз. Оның мағынасы да терең. Тәуелсіздік дегенде мен, алдымен, Әлихан Бөкейханов, Ахмет Байтұрсынов, Міржақып Дулатов, Мағжан Жұмабаев сынды алаштың арыстарын еске аламын. Ал бүгінде Елбасымыздың орасан зор ұлылығы мен тектілігінің арқасында Қазақстанды төрткүл әлем халқы танып, біліп жатыр. Күні кеше ғана Астана қаласында болған Еуропадағы қауіпсіздік пен ынтымақтастық ұйымы Саммитінің жоғары дәрежеде өткендігін қалай мақтанып айтсаң да, жарасып тұр емес пе?! Ендігі мақсатымыз – бәсекеге қабілетті елу елдің қатарынан көріне білу.

Еліміздің одан әрі де өркендеп өсуі, дамуы, жаңа тарихымыздың жасампаз шежіресі халқымыздың бағына біткен Елбасы Нұрсұлтан Назарбаевтың есімімен байланысты болмақ. Тәуелсіздікке тек қана ынтымақтастығы жарасқан, тату-тәтті, ауыз бірлігі мықты ел ғана қол жеткізе алады. Тәуелсіздіктен қасиетті ештеңе жоқ. Тәуелсіздік жолында халқымыз ғасырлар бойы елім деп еңіреген талай ерлерінің бастарын құрбандыққа шалып, қан-кешті күрестер жүргізді.

Жиырма жыл ішінде көз алдымызда өткен ұмытылмас сәттерді саралап қарасақ, еліміздің ертеңі, болашағы үшін істелген елеулі, маңызы зор талай оқиғалар тарих беттерінен орын алары сөзсіз.

МӘДЕНИЕ

165

АСТАНАҒА ҚАРАП, БОЙ ТҮЗЕГЕН ҚЫЗЫЛЖАРЫМ

Хайни-Жамал МУСИНА,
Социалистік Еңбек Ері

Мен Қызылжар қаласында туып-өстім. Отбасымыздың үлкені болған соң бауырларыма ерекше қамқорлықпен қарап, анама қолымнан келгенше көмектесуге тырыстым. Бірлігі жарасқан шаңырағымызда осылайша тату-тәтті күндер кешіп жаттық. Бірақ, тағдыр деген тәңірдің тосыннан келіп, соққы жасайтынын ол кезде мен әлі білмеген едім. 1954 жыл менің өмірімді мүлдем басқа арнаға бұрып жіберді.

Ол кезде әкеміз Қызылжар түрмесінде қызмет етіп жүргендіктен, сотталған адамдарды Жалғызтаудағы колонияға апару сияқты жауапты міндеттерді атқарумен айналысатын. Қамқоршымыз да, қолдаушымыз да болған әкеміз осындай сапардың бірінде заңды белден басқан адамдардың қолынан қаза тапты. Шиеттей сегіз бала асқар таудай тірегімізден айрылып, зар жылап қала бердік. Бұған дейін бала тәрбиесі, үйдің күйбелең тірлігімен жүрген анамыз Фатима Ғарифуллақызы бала-шағаның қамы үшін клубқа күзетші болып орналасты. Сегіз баланы жалғыз асырап, жеткізу анамызға оңайға соқпады. Сондықтан да шығар, мені және екі інімді Новоникольское балалар үйіне орналастырды. Бауырларыммен бірге балалар үйіне түскен соң менің өміріммен қатар, есімім де өзгерді. Атымды айту қиын болды ма, әйтеуір, ұстаздар мен тәрбиешілер, одан қалды балалардың барлығы Галя деп атап кетті. Осындай жаңа есіммен мен өзімнің өмірімнің екінші кезеңіне аяқ бастым.

Жетінші сыныпқа дейін сол балалар үйінде оқыдым. Содан кейінгі білім жолымды облыс орталығындағы кәсіби-техникалық училищеде жалғастырдым. Үш жыл өзім таңдаған мамандығымның қыр-сырын меңгеріп, Жамбыл қаласына аттандым. Осы жерде құрылыс-монтаж басқармасына жұмысқа орналастым. Өзім қатарлас қызкеліншектермен қатар еңбек етіп, тәжірибе жинақтадым. Арада үш жыл өткен соң Қызылжарға қайтып оралып, “Петропавловскстройдеталь” тресінің № 72 жылжымалы механикаландырылған колоннасында сылақшылық жұмыспен айналыстым. Қазір айналама көз салсам, облыс орталығындағы мектептер, балабақшалар, мәдениет үйлерінен өз қолтаңбамды көріп, жастық шағыма оралғандай боламын.

Мен әрдайым өзіме жүктелген жұмысты жауапкершілікпен атқаруға тырыстым. Осындай ынта-жігердің арқасында шығар, небары жиырма бес жасымда сылақшы-сыршылар бригадасын басқару міндеті жүктелді. Жұмысқа ыңғайы бар бір топ қызкеліншектерден бригада құрып, ортақ мақсатқа қол жеткізу үшін ерінбей еңбек еттік. Нәтижесінде жұмысымыздың жемісін көріп, 1979 жылы ғарышкер Юрий Гагарин атындағы Жұлдызды вымпелді жеңіп алдық. Арада екі жыл өткен соң жақсы көрсеткішпен топ жарып, Социалистік Еңбек Ері атағына ие болдым. Салтанатты жиында маған жоғары атақпен бірге “Волга” автокөлігінің кілті табыс етілді. Әрине, көп жылғы еңбегімнің бағаланғанына риза болдым. Бірақ бұл менің ғана емес, бригадамызда бел

жазбай қызмет еткен қыз-келіншектердің қол жеткізген жетістігі еді. Осыны ескере келе, “Бірлесіп көтерген жүгіміз ғой, жеңісті де бірге бөлісейік”, деген бұйымтайымды құрылыс тресінің басқарма бастығына айттым. Сөзім жерде қалмады, бригада мүшелерінің барлығы да бағалы заттармен марапатталды.

Ес білгелі еңбек етіп, қоғам өміріне белсене араласқандықтан, әр күнімді пайдалы іспен өткізуге тырыстым. Еңбек адамды шыңдайды, биік белестерге жетелейді.

Бүгінгі таңда халқымыздың ынтымақ-бірлігінің, өтпелі кезеңнің қиындықтарын жеңе білген қажырлы еңбегінің арқасында еліміз көркейіп, жұлдызы жарқырап тұр. Тәуелсіздік туын желбіреткен жиырма жыл ішінде қол жеткізген жетістіктер айтарлықтай. Қазақстан басқа елдермен терезесі тең мемлекет болды. Күні кеше елордамыз Астанада 56 елдің басшылары мен халықаралық ұйым өкілдерінің басын қосқан Саммит өтті. Бұл да еліміздің қарышты қадаммен алға басып келе жатқанының айшықты айғағы. Осының барлығы да – Елбасы Нұрсұлтан Назарбаевтың салиқалы саясатының нәтижесі.

Сүйікті елордамыз – Астанаға қарап, бой түзеп келе жатқан Қызылжардың бүгінгі келбетін көңіліме медеу етемін. Туған қаламның өркендеуіне қолымнан келгенше өз үлесімді қосқанымды мақтан тұтамын.

КОМПЬЮТЕРЛЕР
fora
КОМПЬЮТЕРЛЕР • КОМПЬЮТЕРЫ
КРЕДИТ
30%
КОМПЬЮТЕРЛЕР НЕСИЕГЕ
КОМПЬЮТЕРЫ В КРЕДИТ
0%
09:00
19:00

ЦВЕТЫ

ЛЫС ӘКІМІНІҢ СЫЙЛЫҒЫ
ІОДАРОК АКИМА ОБЛАСТИ

ҰЛЫ СЫННАН СҮРІНБЕЙ ӨТТІК

Мүтәллап ҚАНҒОЖИН,
Қазақстан Республикасының еңбек сіңірген мәдениет қызметкері,
Солтүстік Қазақстан облысының Құрметті азаматы.

Ата-бабаларымыз ғасырлар бойы армандаған еліміздің Тәуелсіздігі жайлы толғансам, Тұңғыш Президентіміз Нұрсұлтан Назарбаевтың дана басшылығымен Қазақстанымыздың жұлдызы жарқырап, дүниежүзі танып-мойындаған іргелі мемлекет болғанын көру бақыты бұйырғанына көкірегімді қуаныш кернеп, Аллаға тәубе деймін. Айналасы жиырма шақты жыл ішінде кешегі Кеңес Одағы күйрегеннен кейін ертеңгі күніне алаң болған жүзден астам ұлт пен ұлыстың басын біріктіріп, бір мақсатқа жұмылдырып, құлдыраған экономиканы қалпына келтіріп, өрлеу-өркендеу жолына түскен туған елімізге, елді алға бастаған еріміз – Елбасымызға қалай сүйінбессің?!!

Осы орайда Тәуелсіздік жолы даңғыл болмағандығы, осынау ұлы сында Президентімізге зор сенім артып, соңына ерген ел ішіндегі зиялы азаматтардың талай тайғақ кешулерден сүрінбей өту үшін бәрін ақылға салып, адал қызмет еткенін ешбір ұмытуға болмайды, әрине. Елдің шетінде, желдің өтінде тұрған біздің Қызылжар өңіріндегі жағдай тіпті күрделі еді ғой ол кезде.

...Бірде жұмыс аяқталып қалған кешкілікте кабинетімде жалғыз отыр едім.Телефон шылдырынан трубканы көтерсем, облыс әкімінің орынбасары Майра Қанафина екен. Ол Қызылжарға Жамбыл облысына қарасты Жаңатас қаласынан екі вагон жастар келе жатқанын айтты. Дауысында қобалжушылық байқалады.

– Олар не қылған адамдар екен?- дедім мен.

– Есіңізде болса, бұл азаматтар жуырда Орал қаласына барып, сондағы казактармен қақтығыса жаздаған. Енді сол жастар “Аттандап”, біздің қалаға келе жатыр. Оған себеп жуырда – Омбы теледидарының Мәскеуден берген өрескел хабары. Онда Сібір казактарының кругінен репортаж көрсетілген.

– Иә, ол хабарды бәріміз де көріп, жағамызды ұстағанбыз, – дедім мен.

– Ендеше, Жаңатас жастары Қызылжарды казактардан қорғаймыз, қаламызды, жеріміздің ешкімге бермейміз деп келе жатыр, – деді Майра Қажыбайқызы. Осыдан бірер жыл бұрын қаламызда казактардың қозғалысы байқалған. Мұнда да 1990-жылы казактардың кругі ұйымдастырылып, оған Сібір казактарының атамандары шақырылған. Бұл жиынға тек сібірліктер емес, Ставрополь, Орал, және Приднестровье казактарының басшылары қатысқан еді. Сол жиында бұрынғы облыстық комсомол комитетінің бөлім меңгерушісі Ачкасов осы өңірдегі казактардың атаманы болып сайланған. Содан былай Қызылжар көшелерінде қылышын сүйреткен әскери киімді казактар көрінеберастаған еді. Ол ол ма, Ресейдің ала туын аспандата ұстаған олар облыстық әкімдік үйінің іргесінде митинг те ұйымдастырды. Онда казактар былай тұрсын, облыстық, қалалық кеңестердің кейбір депутаттары бірінен соң бірі шығып сөйлеп, егеменді еліміздің болашағына, Президентімізге сенімсіздік туғызып, тіпті өрескелдікке барып жатты. Аты шулы Б.Супрунюк пен оның жақтастары Петропавл – Ресейдің қаласы, оны Омбы облысына қосу мәселесін қолға алу керек деген сияқты сөздерді жиі

айтып, орыстар мен қазақтардың арасына араздық сынасын қағып, өсек-аяң таратып, неше түрлі пәлелерді үйіп-төгіп жатты. Қызылжарда өтіп жатқан ірілі-ұсақты митингілер мен жиналыстарға көршілес Омбы облысының журналистері келіп, бүкіл Ресейді көбіне жалған ақпарлармен хабардар етіп тұрды. Жамбылдық қазақ жастарының Қызылжарға келе жатуының сыры, міне, осында.

– Хош. Енді не істейміз?- деп сұрақ қойдым мен Майраға. Ол:

– Оларды қалайда Қызылжарға жеткізбей тоқтату керек сияқты. Жамбылдықтар мұнда келсе қантөгіс болады деп қорқамыз,- деді облыс әкімдігі атынан сөйлеп отырғанын сездіріп.

– Ондай жағдай болса, жамбылдық жастардың алдарынан мен шығайын, - дедім. – Қасыма бір-екі адам ала шығайын. Жалғыз кісіге "Аттандап" келе жатқан халықпен кездесу де, сөйлесу де жеңіл бола қоймас, – деп өз ойымды түсіндірдім. Ол қуанып кетті.

– Көлік болады. Менің машинам – сіздің қарамағыңызда -, деді.

– Белгілі журналист Мәлік Мұқановты және қоғамдық жұмыстардан бас тартуды білмейтін, беделді ағаларымыздың бірі Қарақан Сейітовті қасыма аламын, – дедім.

Қысқасы, кешкі сағат 19. 30 кезінде Қызылжардан Ақмола қаласына қарай "Волга" машинасымен жолға шықтық.

Алматы – Қызылжар пойызы ертең таңғы 9-да Ақмолаға келуге тиісті. Сол жолаушылар пойызына Жамбыл облысындағы Жаңатас қаласының жастары отырған екі вагон да тіркелген. Ойымыз – пойызды Ақмолада қарсы алып, келе жатқан жастармен кездесіп, әңгімелесіп, оларды қалайда қырғын-сүргіннен аман сақтап қалу.

Біз ертеңіне сағат 9 болмай, Ақмола қаласына жеттік. Бірден Ақмола облысы әкімінің орынбасары Светлана Жалмағамбетова ханымға барып, мән-жайды түсіндірдік. Ол қаладағы жазушыларды, журналистерді және мәдениет қызметкерлерін дереу жинады. Бәріне айтқан өтініші – бізге барынша көмектесу, Жаңатас жастарын Қызылжарға жеткізбей кейін қайтаруға күш салу.

Содан тура вокзалға тарттық. Алматы – Қызылжар пойызы да кешікпей келіп тоқтады. Қызылжардан келген біз де, ақмолалық азаматтар да Жаңатас жастары отырған вагондарға жапырласа міндік.

Амандық-саулық біліскеннен кейін жаңатастықтардың сапарының мақсаты жайында сұрастыруға көштік. Біз ойлағандай, олардың мақсаты Қызылжарға барып, ондағы казактарға тойтарыс беру болып шықты.

– Ел, жер деп келгендерің дұрыс. Ұлтжандылық танытып, қасиетті қазақ жерінің бір сүйемін де ешкімге бермейміз дегендеріңе қосыламыз. "Қазақстанның солтүстік шекарасына 80 танкімізді тартып қойдық. Басқа елдердей емес, бізге бұл елді басып алу оп-оңай", деп бөскен екен казактардың бір басшысы. Осындай қоқан-лоқыны естіген Қызылжар қазақтарының қандары қызбай, ызаға булықпай жүр дегенге кім нанады?! Бірақ шыдамдылық керек, ақылға салған жөн-, дейміз вагон толы жастарға. Олар біздің сөзімізге құлақ асар емес. Айтқан уәжімізге көнбек түгіл, сөзімізді тыңдамауға айналды. Байқауымша, әсіресе, қызкеліншектер жағы тым қызба.

– Сіздер өздеріңіз – сатқынсыздар, ата-бабаларымыздың білегінің күшімен, найзасының ұшымен қорғап, ұрпақтарына қалдырған жерін бөлшекке түсіріп, жауға бермекшісіңдер! – десті. Ызалы көздерінен жастарын сорғалатып, жер-жебірімізге жете айқайлағанда өзге жолдастарымды қайдам, өзімнің мысым басылып қалды.

"Біз осы, шынында да, кімбіз? Мына жастар кінәлап тұрғандай, сатқын емеспіз бе?" деген күмәнді ой да көкейге орала береді екен. Расында да, біздің кінәміз не? Бұлар қызбалыққа салынып, бастарын бәйгеге тікпесін, қанды қақтығыстан аман болсын деген ниет қой біздікі.

Мәлік жол бойғы стансалардан жастардың біздің сөзімізге көнбей келе жатқанын Қызылжарға хабарлап отырды.

Вагондағы жастардың киімдері тым жұпыны, ішіп-жеп отырғандары да – қара нан мен қара су. Осынау көрініс маған қатты әсер етті. Бұл не? Тәуелсіз ел боламыз, жұрт боламыз деп, еңсе көтеріп жатқан халықтың ұлттық намысының атойлауы ма? Үш жүз жыл бойы бөтен елдің табанының астында езілген жандардың жоталарын жазуы ма?

Ұлы Мағжанның "Мен жастарға сенемін!" дегені – көрегендік-ау! Осындай жастар тұрғанда ел болмауға қақың да жоқ!

Ақмолалық жігіттер Шортан стансасында түсіп қалды. Жастар ырық берер емес. Қарақан Сейітов ағамыз, Мәлік Мұқанов іні-

міз үшеуміз жаңатастықтарды үгіттей-үгіттей, Көкшетауға да келіп қалдық.

Көкшетауда біздің топқа облыстық партия комитетінің бұрынғы хатшысы Мәркен Ахметбеков пен облыстық "Қазақ тілі" қоғамының төрағасы Қосыл Омаров қосылды.

Жаңатас жастары алған беттерінен қайтар емес. Соған қарамастан, біз облыс басшыларымен телефон арқылы келісіп, Смирново стансасында жаңатастықтарды пойыздан түсіруге рұқсат алдық. Егер мейман-дар бұл ұсынысқа көнбеген жағдайда олар мінген вагондар составтан мүлде ағытып тасталатын болды. Содан кейін жолаушылардың барлығын автобустарға отырғызып, "Ленинский" кеңшарының балалар лагерінде дайындалған арнайы асқа алып бардық. Солтүстіккқазақстандықтар оларға құрмет көрсетіп, кейін қайтар жолдарына жетерлік азық-түлікпен қамтамасыз етті. Жастардың дені сол күнгі Алматы пойызымен елдеріне жүріп кетті.

Қызылжарда Жаңатас жастарының он шақты өкілі қалды. Олардың ойлары – істің анық-қанығына жету, қаладағы тіршілікті өз көздерімен көру, сөйтіп, кейін барлық мәнжайды жерлестеріне айтып жеткізу еді. Жаңатастықтар мен біздің келісіміміз солай болған. Тіпті оларға айтқан сөзімізде тұратынымызды айғақтайтын қолхат та бердік. Келісілгендей, мейман-дарға Қызылжарды аралатып, қаладағы тарихи орындарды көрсеттік. Қорытындысында облыс әкімдігінде олармен кездесу ұйымдастырылды. Оған облыс, қала қоғамдық ұйымдарының өкілдері жиналды. Республикалық, облыстық БАҚ-тардың өкілдері де қатысып, Жаңатас жастарына және оларды Ақмоладан бері қарсы алған бізге сұрақтарын қойды. Кейін олар республикалық, облыстық газеттерден, телерадиодан репортаждар, сұхбаттар, мақалалар берді. Әйтеуір, ел аман, жұрт тыныш.

Ал Қызылжарда ұлтаралық араздықты қоздыру әрекеттері одан әрі өріс ала бастады. 1994-жылдың 27-ақпанында Ресейдің "Орион" газеті С.Вакуновтың "Однажды мы можем проснуться в горячей точке!" деген мақаласына Ресей мен Қазақстан шекарасында болашақта соғыс болуы мүмкін аймақтардың картасын қосып шығарыпты. Мұндай ақпараттық шабуылдан кейін қарап отыруға тіпті болмайтын еді. Намысқа тырысып, Ресейдің "Вести" ақпарат бағдарламасының бас редакторына және оның орынбасарына да телефон шалып:

– Елді қорқытып-үркітпей, әуелі біздің Қа-

зақстанға келмейсіздер ме? Сіздер айтып жүрген жағдай бізде мүлдем жоқ. Құдайға шүкір, біздің Солтүстік Қазақстанда тыныштық. Ал сол тыныштық

тіршілігіміздің шырқын бұзып отырғандар – сіздерсіздер. Қазақтар күні кеше сіздерге бауырлас халық емес пе еді?! Бүгін аяқ астынан өзгере қалғандарыңызға жол болсын, бауырлар!

– Біз бәрін де түсінеміз. Мұның бәрі – шовинистік бағыттағы топтардың шашбауын көтерушілердің жасап жүрген істері. Әрине, мұның түбі жақсылыққа апармайтынын жақсы түсінеміз. Кеше бір ыңғайсыз жағдай болды. Бір қисық-қыңыр сюжет кетіп қалды бізден, кешір, бауырым. Сол сюжетті дайындап, эфирге берген журналисті жұмыстан шығарамыз, – деді "Вести" телебағдарламасы бас редакторының орынбасары.

– Сіздерге, яғни, Петропавлға жақын арада біздің Алматыдағы тілшілеріміз барады. Сіз, алдымен, олармен сөйлесіп алыңыз,- деп ол маған өз тілшілерінің телефон нөмірлерін берді. Арада біраз уақыт өткеннен кейін Бүкілресейлік телерадиокомпанияның Қазақстандағы тілшілері А.Кондрашов пен А.Связин біздің облысқа келді. Бұл кісілермен күні бұрынғы келісім бойынша телефон арқылы сөйлесіп алғанбыз. Ресейлік әріптестер қалада да, аудандарда да халықпен жолығып, жүздесіп, әңгімелесті. Елдегі тыныштық жағдайды көздерімен көрді. Оларды өтініштері бойынша Ресей – Қазақстан шекарасына да алып бардық. Сол тұста Қорған мен Омбы қалаларына қатынау, байланыс тұйыққа тірелгендей болған еді. Өйткені, аталмыш қалалардың казактары өз атамандарының ұйғарымдары бойынша Қазақстан азаматтарын аталмыш қалаларға шекарадан өткізбейтін. Оған себеп – біздің елде казактарға әскери киім киюге және қару асынып жүруге рұқсат етілмегендігі. Олар Қызылжарда казактарға қысым көрсетіліп, азаматтық құқығымыз бұзылып отыр деп лаңдатып шулап, жол тосып, шекарада шектен тыс өрескелдіктерге барған. Ресей шекарашылары өздерінің Қазақстандағы тілшілері А.Кондрашов пен А.Связинмен сөйлеспек түгіл, оларды маңдарына да жолатпады.

Сол жолы мәскеулік әріптестеріміз мен басқаратын облыстық телерадиокомпанияда болып, біздің журналистермен жылы жүзбен әңгімелесті. "Бет көрсе, жүз ұялады", демекші, мұндай жүздесулердің пайдасы өте зор болады екен.

"Вести" телебағдарламасының тілшілері

жазбаса да, олардың басқа әріптестерінің лайықсыз істері үшін ұялғандары рас. Ал Ресейдің басқа газеттерінен біздің облысқа ешкім ат ізін салған жоқ.

Қолымызда телерадио тұрғанда ешкімнен қысылып, қымтырылудың қажеті жоқ еді. Алланың өзі қолымызға мықтап ұстатқан бұл керемет қаруды ел үшін, халық үшін дұрыс пайдалана білуіміз керек болды. Пайдаландық та!

Облысымыздағы түрлі қозғалыстар мен қоғамдардың басшылары мен белсенді мүшелерін телевизиялық пікірсайысқа, сұхбатқа шақырып, олардың іс-әрекеттерін әшкере ететін сюжет-суреттемелер түсіріп, оларды теледидардан халыққа көрсетіп тұрдық. Тәжірибелі журналистерімізді Омбы, Қорған,Түмен облыстарына арнайы тапсырмалармен іссапарға жіберіп, ұлтаралық қарым-қатынас, халықтар достығы, Ресей мен Қазақстанның шекаралас облыстарының экономикалық, әлеуметтік және мәдени байланыстары туралы репортаждар, суреттемелер, телерадио очерктер және сұхбаттар дайындаттырдық. Мұндай шығармашылық сапарлардың пайдасы зор, маңызы күшті болатынын облыстық телерадио арнасынан эфирге берілген, көрсетілген хабарлар дәлелдеді.

Мұндай хабарлар Ресей жағындағы көршілерімізге де қажет екен. Олар да біздің елде болып жатқан тіршіліктен шынайы ақпарат алғылары келеді екен. Осыдан былай қарай бізге Ресейдің көршілес Есілкөл, Называев, Құртамыш, Қазан, Петухов және басқа да аудандарынан хаттар көптеп келе бастады. Ресей жағының қазағы да, орысы да Тәуелсіз Қазақстанда жүргізіліп отырған ұлтаралық қатынас, тіл туралы, құқық қорғау жөніндегі саясаттарға ризашылық сезімдерін білдірді. Әсіресе, Тұңғыш Президентіміз Нұрсұлтан Әбішұлы Назарбаевқа адами ыстық ықыластарын білдірушілер көп болғаны шындық.

Облыс әкімінің орынбасары Майра Қанафинамен ақылдасып, Мәскеуде тұратын жерлес жазушы Сергей Баймұхаметовты Қызылжарға шақырмақшы болдық. Мақсатымыз – Сергей келе қалса, облыс, қала тіршілігінен Ресейдің газет-журналдарына, телерадиосына шындықты айшықты көрсететін материалдар дайындату, сөйтіп, Ресей жұртшылығын, ТМД халқының көзін Солтүстік Қазақстан облысындағы бейбіт, тыныш өмірге жеткізу.

Ресей жұртшылығымен дидарласу үшін біз халықаралық “Мир” телеарнасын пайдаланумыз керек. Ал оның Бас директоры – қазақтың атақты тележурналисі, Бүкілодақтық, халықаралық сыйлықтардың иегері, Қазақстан теле-радио комитетінің бұрынғы төрағасы, өзімізге жанашыр дос Ғаділбек Минажұлы Шалахметов.

Солтүстік Қазақстан облысындағы жағдай жайында Мәскеудегі Ғалекеңмен телефон арқылы сөйлесіп едім, ол менің ой-мақсатымды қуана құптап, ешбір ойланбастан: “Мир” телеарнасы сіздердің хабарларыңызды бүкіл ТМД елдеріне таратын болады”, деді. Қуанғаным-ай! Ғалекең Мәскеуде тұратын жазушы жерлесіміз Сергей Баймұхаметовтің Қызылжарға келіп қайту жол қаражатын өз мойнына алатын болды.

Сергей Баймұхаметов Қызылжарға келіп, бірнеше телехабар дайындады. Оның облыс бойынша жүріп-тұруына, шығармашылықпен айналысуына барлық жағдай жасадық. Ол тамаша шеберлікпен әсерлі фильмдер түсірді. Бұларды ТМД елдерінің жұртшылығы “Мир” телеарнасы арқылы тамашалады.

Сергей Баймұхаметов облысымызға екі-үш жыл бойы үзбей келіп жүрді. Шығармаларын орыс тілінде жазатын талантты жерлесіміз өз жүрегі Қазақ елі деп соғатынын барша жұртшылыққа әйгіледі.

Иә, Тұңғыш Президентіміздің кемеңгерлікпен жүргізген ішкі-сыртқы саясатын жан-жүрегімен қуаттай қабыл алған ұлтжанды, қайраткер азаматтардың, дарынды қаламгерлердің белсенді іс-әрекетінің арқасында Қызылжар өңіріндегі тұрақтылықты сақтап, нығайта түстік.

Халқымыздың бағына біткен Елбасымыз Нұрсұлтан Назарбаевпен бірге ұлы сыннан сүрінбей өттік деп білемін.

ЖЕТІСТІКТЕРІМІЗ ЖҮРЕК ТЕБІРЕНТЕДІ

Абылай БЕЛГІБАЕВ,
Солтүстік Қазақстан облысының Құрметті азаматы

Өз Тәуелсіздігінің жиырмасыншы жылына қадам басқан туған еліміз – Қазақстанның бүгінгі күні әлемдік өркениеттің дамуына қосқан үлесі және көрсеткен өнегесі аз еместігіне көзіміз жетіп отыр.

Қазақ елін қилы кезеңнен абыроймен алып шығып, алға бастап, тамаша жетістіктерге жетелеген Елбасымыз Нұрсұлтан Назарбаевтың дүниежүзіндегі беделінің асқақ, жүзінің жарқын, сөзінің өтімді, ойының ұтымды, пікірінің пайымды, көрегендік қасиетін әлем түгел танып отыр.

Кешегі Кеңес Одағы ыдыраған тұста саясат қазаны бұрқ-сарқ қайнап, оқ атылып, жарылыстар дүмпуі естіліп жатқандығына қарамастан, Нұрсұлтан Әбішұлының қолындағы ядролық қарудан өз еркімен бас тартуы барша адамзат алдындағы ұлы ерлігі болғанына бүгін еш күмән жоқ.

Бұл Елбасымыздың ұлы державалардың кепілдігін алу арқылы еліміздің шынайы Тәуелсіздігін қамтамасыз етіп, дамудың дербес, қазақстандық жолын қалыптастыра білуі және жаңа тұрпаттағы мемлекет құрудың әлемдік тарихтағы тұңғыш та тамаша бір үрдісі болғандығын айтуымыз керек.

Иә, Елбасымыз тәуелсіз ел болғанымызды айдай әлемге жариялағаннан кейін батыл үн қатып, батыл қадамдар жасай білді. Жержаһанның назарын Қазақ еліне қарата білді.

2010 жылғы 1-2 желтоқсан күндері елордамыз Астана қаласында өткізілген Еуропаның беделді ұйымы ЕҚЫҰ-ның Саммиті және онда қабылданған Астана декларациясы Қазақстанның халықаралық мәртебесін мыңдаған мәртебеге көтерген сынды. Бұл Қазақстанымыз үшін, еліміздің Тұңғыш Президенті, Елбасымыз Нұрсұлтан Назарбаев үшін әрбір қазақстандықтың жүрегін тебірентіп, мақтаныш сезімін ұялатқаны анық.

Еліміздің дамуындағы ең қиын кезеңде Елбасы Нұрсұлтан Назарбаевтың Алматыдағы астананы Ақмолаға көшіру ісін еш күмәнданбай, ерен күш-жігермен қолға алуы ел мен жер қамын терең ойлаған, келешекті кемел болжаған кемеңгердің ғана қолынан келетін керемет бастама болғанына көзіміз кәміл жетті бүгінде. Ару Астанамыз Сарыарқа төсіне бақ құсындай болып қонып, атағы алысқа жайылды.

Жиырма бірінші ғасырдағы Қазақ елін және ата-бабаларымыз үшін ғасырлар бойы арман болған Тәуелсіздігімізді енді Астанасыз көз алдына елестету мүмкін емес. Себебі, Астана – Тәуелсіздігіміздің жүрегі, туған еліміздің символы.

Тұңғыш Президентіміздің Қазақстан халқына Жолдаулары әрбір қазақстандықтың жүрегіне жол тауып, жасампаздық істерге жігерлендіре, жұмылдыра түсті.

Елбасымыздың өз Отанының, туған елі мен жерінің көркеюі үшін жасаған игілікті істері оның нағыз көшбасшы екендігін дәлелдеп берді. Сондықтан да халқымыз кешегі өткен кезектен тыс Президент сайлауында да Нұрсұлтан Назарбаевқа тағы да зор сенім артып, дауыс берді.

учшему
учителю
области

ЕЛ ДАҢҚЫН АСЫРУ – ЕРГЕ СЕРТ

Жамбыл ТАСЕМЕНОВ,
Солтүстік Қазақстан облысының Құрметті азаматы

Адам жасы ұлғайған сайын өткенге ой жіберіп, атқарған қызметін таразыға салады екен. Бұралаңы көп өмір жолында азаматтық тұлғаң танылып, жұртшылықтың құрметіне бөленсең, бақытқа кенелгенің деуіңе болады. Мен осы орайда өзімді бақытты адаммын деп санаймын.

Ауылда туып, өскен бала аңғал, еліктегіш келеді ғой. Мен алдымдағы Ақылбай Бектасов, Бақтыбай Сарбасов, Есілбай Рамазанов сияқты ересек, бетке ұстар жігіттердей болуды армандаушы едім. Өйткені, олар күреске аса бейім болды. Мысалы, Ақылбай ағамыз өзінен әлдеқайда зор Әлім Дәуітовті әдіс-айлаға бекемдігінің арқасында жеңіп кеткенін өз көзіммен көрдім.

Сөз жоқ, сол белдесу маған зор әсер етіп, күресті таңдауыма дәнекер болды. Қызылжардың педагогика институтының жаратылыстану факультетіне оқуға түсіп, кейін 1964 жылы әскерге алынуым, осында болашақ бапкерім Виктор Давыдович Викпен танысуым менің болашақ өмір жолымды нұсқап берді.

Ол кезде бүгінгі грек-рим күресі "классикалық" деп аталатын. Шұғылдана жүріп, дивизияның, кейін әскери округтің жеңімпазы болдым, ақырында Өзбекстанның чемпионатында тұғырдың бірінші баспалдағына көтерілдім.

Бұл 1965 жылы болса, келесі жылы да осы елдің чемпиондығы менің еншіме бұйырды. Бірақ Өзбекстанда мәңгілік қалу ойымда жоқ еді, сондықтан мұндай ұсыныстан бас тартып, соның салдарынан Қырғызстанға кетуге мәжбүр болдым. Бағыма қарай, онда да абыройдан айрылған жоқпын. 1967 жылы 52 килограмм салмақ дәрежесінде Қырғыз республикасының да чемпиондығына қол жеткіздім.

Сол жылдар Қазақстан күрестен бұрынғы Одаққа да, әлемге де танылып келе датқан бір кезең болды. Еркін күрестен Әбілсейіт Айханов, Аманжол Бұғыбаев, кейін Петр Суриков топ жарып шықса, классикалық күресте Александр Колесовтың, Владимир Бакулиннің, Валерий Рязанцевтің, Анатолий Назаренконың, ал бертін Анатолий Быковтың, Жақсылық Үшкемпіровтың, Шәміл Серіковтің жеңістеріне әлем жұртшылығы көзайым болды. Қазақстанда классикалық күрес Вадим Псарев, еркін күрес Петр Матушак, Қабден Байдосов сынды саңлақ бапкерлердің арқасында өрге басып, Ресей балуандарын артқа қалдыра бастады. Мұның өзі көп ретте қазақстандық балуандар мен олардың бапкерлеріне оңай болмады. Бұлардың жүйкесін жұқартатыны – қазақстандық балуандардың асығы алшысынан түсіп тұрса да, құрамаға ресейліктер алынатын еді. Осы әділетсіздікке налыған бапкерлер республикамыздың ең биік дәрежелі басшыларының араласуына мұқтаж болатын жағдайларды бүгін жадымыздан шығару жөн емес. Мысалы, Жақсылық Үшкемпіровтың және мен "Күрестің пірі" деп ардақ тұтатын Шәміл Серіковтың 1980 жылғы Мәскеу Олимпиадасында КСРО құрамасына алынуы үшін сол кездегі республика басшылығының араласуы керек болды.

Әрине, мен Олимпиада ойындарына қатыса алмадым. Егер сол замандары еліміз бүгінгідей Тәуелсіз мемлекет дәрежесін иеленсе, біздің де бағымыз жанып, Қазақстан намысын қорғар едік қой деп ойлаймын қазір.

Бірақ бір бастау алған жолдың бойымен тура жүре білсең, ол көксеген биік асуға апаратынына көзім жетті. Еліміз егемендік алған жылдары, атап айтқанда, 1994 жылдан бастап, спортқа дарынды балалардың облыстық мектеп-интернатын басқаруым өзімнің ұмырлық таңдаған мамандығымның тұтқасын мәңгілік ұстауым болды деп санаймын. Бұған мұрындық болған сол жылдарда облыстық білім басқармасының тізгінін қолына ұстаған марқұм Владимир Николаевич Крайнов еді.

Осы қызметте мен ел намысын қорғайтын жас спортшыларды шыңдауға барымды салдым. Әдеттегі орта оқу орнын спорттық бағытқа бұру оңай болған жоқ. Оған қаншама тер төгілді. Бірер жылдың ішінде біздің мектеп-интернатымыздың жақсы аты шыға бастады. Өз өңірімізді былай қойғанда, оған еліміздің әр түкпірлерінен келіп оқитын балалардың назары ауды.Олар кейін туған жерлеріне жақсы спортшы болып аттанды. Еліміздің құрама командаларына мүшелікке алынды.

Ал шәкірттерімнің арасында еліміздің әрі асып, Азияда есімдері әйгілене бастаған Дәулет Қожан, Ренат Нигматуллин, Асқат Құдайбергенов, Мирас Бірімжанов, Әмір Тінәлин сияқты балуандар мен кикбоксерлер жеткен жетістіктер атап айтуға тұрарлықтай.

1991 жылдың қарашасында облыстық білім беру жүйесінің дене тәрбиесі және спорт басқармасын басқарған кезімде Қызылжар өңірінің шағын мектептеріне, соның ішінде қазақ мектептеріне әдістемелік көмек беру мақсатымен ауылдарға іссапарға шығуды қолға алған едім. Осындай мақсатпен Есіл ауданындағы Николаев ауылдық мектебінде ашық сабақтар өткізуге мұрындық болдым. Мұны мектептің директоры, Ленин орденінің иегері марқұм Асқар Игібаев аса құптап, ұстаздардың аудандық басқосуында ризалықпен айтқаны бар.

Кезінде мені бір қынжылтқаны – Кеңес Одағы ыдырағаннан кейінгі алғашқы жылдарда спорттың, оның ішінде күрестің беделі төмендеп, егемен ел ретінде етек-жеңімізді жиғанша көптеген жақсы бапкерлер Қа-

зақстаннан тыс жерлерге қоныс аударуға мәжбүр болғаны. Кейбір жаттықтырушылар бизнес саласын таңдады. Ал елін сүйген нағыз отаншылдар оңай олжа іздемей, спортты дамытудан айнымады. Солардың бірі – Сеул Олимпиадасының күміс жүлдегері Дәулет Тұрлыханов. Ол "Ер Дәулет" күрес мектебін ашып, оны өркендетті. Осындай қаһармандардың қатары Тәуелсіздік жылдарында көбейіп, балуандарымыз біртіндеп асуларға қанат қомдағаны қуантады.

Өмірде қиын да, қуанышты да сәттер болып тұрады ғой. Қиын сәттерді жадымда сақтамауға тырысамын. Ал жаныңды нұрға бөлейтін оқиғаларды ұмытпайсың , әрине. Осындай бір айрықша қуанышты оқиға – 2009 жылы "Солтүстік Қазақстан облысының Құрметті азаматы" атануым. Менің өніріміздің спортына сіңірген азды-көпті үлесімді ескеріп, осындай атаққа лайық көрген облыс әкімі Серік Сұлтанғазыұлы Біләловке алғысым шексіз.

Өңір басшысы өзге салалармен қатар спортқа да ұдайы қамқорлық танытып, оның өркендеуіне жанашыр болып жүргеніне мен талай мәрте көз жеткіздім. Соның бір мысалын ғана айтайын. Мен зейнет демалысына шыққаннан кейін спортқа дарынды балалардың мектеп-интернатына әуелгіде бөлінбекші болған қаржы көлемі қайта қаралып, қыруар мөлшерде кесіліп қалғанына қынжылыс білдірген ізбасарым Амангелді Дайыров менен өңір басшысына осыны құлаққағыс қылуымды өтінді. Оқу орнын жөндеу, спорт залын кеңейту мәселелері менің де бір бүйірімде жүруші еді. Соған орай Серік Сұлтанғазыұлына осы жөніндегі өтінішті жеткізгенімде ол сөзімді сабырмен тыңдап, кесіп тасталған 62 миллион теңгені дереу орнына қайтарғызды. Осы қамқорлықтың ризығын енді жас спортшыларымыз көруде.

Биыл менің өмірімде болған тағы бір қуанышты оқиғаны айтпай кете алмаймын. Ол – Қазақстанда өткен жетінші қысқы Азия ойындарының ашылу салтанатына және Қызылжардағы Алау эстафетасына қатысуым. КСРО-ның Құрметті спорт қайраткері, еліміздің Құрметті спорт шебері атақтарым барын ескеріп, өңір басшылығы Алауды алып жүретін алпыс адамның ішіне мені де қосқан екен. Осыған орай облыстық орыс драма театрында алаугер және спорт ардагері ретінде сөз алып, бір кездері мектебімде өзім баулыған, ал кейін аталған Азия ойындарында ел намысын қорғаған шәкірттеріме ақ тілек арнауым – өмірімдегі ешқашан ұмытылмас сәттердің бірі.

Спорттан аламын деп емес, оған беремін деп серт еткен адамның бірімін. Қазір де қол қусырып отырмай, Қызылжардың жиырмасыншы мөлтек ауданындағы қазақ мектебінде жас балуандарды баптап жүрмін. Олардың арасынан ізбасарларым ғана емес, бізден де гөрі үздік балуандар шығып, еліміздің даңқы мен абыройын асыра берсе екен деп тілеймін.

У НАС БОЛЬШОЕ БУДУЩЕЕ

Геннадий ЗЕНЧЕНКО,
генеральный директор коммандитного товарищества "Зенченко и К",
"Қазақстанның Еңбек Ері" (Герой Труда Казахстана), Почетный гражданин Северо-Казахстанской области

Все крупные достижения нашей страны за годы Независимости я связываю с именем Первого Президента Республики Казахстан, Лидера Нации Нурсултана Назарбаева.

С Нурсултаном Абишевичем судьба меня свела в начале 90-х годов минувшего века. В то время шла активная подготовка к первым выборам Президента молодой независимой Республики Казахстан. Я был доверенным лицом Нурсултана Абишевича. При первой встрече он сказал: "Геннадий Иванович, сегодня в Казахстане не просто очень сложная обстановка, а тяжелейшая. Но у нас есть вся таблица Менделеева, у нас есть казахстанский народ – это моя главная опора. Будет трудно, но мы все равно придем к тому, что вы будете говорить с гордостью: "Мы – казахстанцы!" Я сделаю все так, что человек будет с гордостью говорить: "Я – казахстанец!", независимо от того, какой он национальности".

С тех пор мы постоянно встречаемся. Я глубоко уважаю этого человека за то, что он тогда не побоялся выставить свою кандидатуру на пост Президента страны. Пойти на такой шаг в тот период, когда развалился Советский Союз, было непросто. Он лучше меня знал, что прилавки магазинов пустые... Это то, что мы видели. А ведь он знал и то, что казна пустая. И в этот очень сложный период народ избрал его Президентом.

Как о человеке скажу, что он с любым может найти общий язык. У него есть свое, назарбаевское. Он никогда не кичится тем, что он Президент, любому может руку подать, поздороваться. Этот человек из народа вышел и с народом живет. Вот эти качества я больше всего ценю в нем.

Лично мне он очень помог морально. Во-первых, увидел во мне человека, который стремится сделать все, чтобы его реформы работали, и с уважением до сих пор ко мне относится. Однажды я пригласил его в свое хозяйство. И во время очередного посещения нашей области Нурсултан Абишевич приехал в Новоникольск, встретился с людьми, увидел их хорошее настроение, пел песни с нашим хором. Вот это простота! Ведь не каждый Президент вот так запросто с хором поет и русские, и казахские, и казачьи песни. Приехал, встал с ними и спел. И за это тоже я его очень уважаю: за его простоту, за его конкретность, за его дальновидность.

Сейчас у нас в стране кто хочет – тот успешно развивается и производит продукцию не хуже, чем в Канаде или Голландии, а порой и лучше. Президент дал свободу, дал людям землю. Дал людям всё. Мы сегодня должны собственника развивать, и считаю, что делаем это неплохо. Сегодня в нашем Новоникольске 120 домов. Село заметно изменилось. В нем все для человека сделано. Народ любит такую деревню.

Демократия – это дисциплина и только при ней можно чего-то добиться. Первый кризис мы пережили с трудом. И когда разразился нынешний мировой экономический кризис, Нурсултан Абишевич показал себя как величайший стратег. Он предвидел это и деньги вперед заложил в Национальный фонд. И в этом его гениальность как Пре-

зидента, глубина его мировоззрения, дальновидность. Созданный им фонд помог нам, казахстанцам, почти безболезненно преодолевать этот кризис. Когда во многих западных странах сокращаются социальные программы, у нас, в Казахстане, ежегодно увеличиваются размеры зарплаты, пенсий и пособий, стипендий, других выплат.

Все это говорит о нем, как о человеке, который всегда рядом с людьми, знает их нужды. Вот за это мы ему благодарны. Уверен, что у казахстанского народа большое будущее. А наш Президент – надежный гарант нашего будущего. Становление Казахстана как независимого и суверенного государства – его величайшая заслуга и победа.

ЧЕРЕЗ ИСПЫТАНИЯ К УСПЕШНОМУ РАЗВИТИЮ

Жомарт КАЖРАХИМОВ,
директор Северо-Казахстанского филиала Национального Банка РК

Знаменательное событие текущего года – 20-летие Независимости Республики Казахстан совпало с такой круглой датой как 140-летие банковской системы Северо-Казахстанской области.

Первый банк в Степном крае был организован в 1871 году в городе Петропавловске. Этому способствовало ряд обстоятельств. В первую очередь – выгодное географическое положение, на пересечении караванных путей из России в Западную Сибирь, в центральные районы Казахстана и Средней Азии, что, несомненно, оказывало положительное влияние на развитие торговли. Во-вторых, интенсивно развивалась промышленность города, возникшая на основе переработки сельскохозяйственного сырья. Наличие крупных оптовых сделок и междугородней торговли подтолкнуло купечество Петропавловска к идее ходатайствовать в 1865 году об открытии в городе отделения банка. И 30 сентября 1867 года последовал указ Сената об учреждении в Петропавловске городского общественного банка с основным капиталом в 40 000 руб. Банк был открыт 18 марта 1871 года и уже в первые годы подтвердил целесообразность его организации. К 1 января 1876 г. его капитал увеличился до 48 312 руб., тогда как сумма запасного капитала составляла 6609 руб., а благотворительного назначения – 5246 руб. В 1875 г. общий оборот банка составлял 1018327 руб., а прибыль – 24349 руб.

После городских общественных банков в Степном крае стали открываться учреждения Государственного банка. 2 марта 1881 года начало производить операции отделение Госбанка III разряда, к которому было приписано Петропавловское казначейство Омской казенной палаты. При всех учреждениях банка существовали учётно-ссудные комитеты. В состав таких комитетов входили члены администрации банка и представители местной торговой и промышленной буржуазии. Именно они рассматривали имущественное положение, кредитоспособность новых клиентов.

В 1894 г. в Петропавловск прибыл первый поезд. Открытие железной дороги способствовало дальнейшему развитию торговли, промышленности, открыло путь иностранным инвесторам. Постепенно в Степном крае открывались частные акционерно-коммерческие банки. В 1904 году было открыто отделение Русско-промышленного банка в Петропавловске. Кроме того, действовало агентство Ярославско-Костромского земельного банка.

В 1895 г. было утверждено “Положение об учреждениях мелкого кредита”. Первые кредитные товарищества “Николаевское” и “Явленское” были учреждены в 1899 г. в Петропавловском уезде Акмолинской губернии. В преддверии войны ежегодно возникало по 3-4 товарищества в губернии (1911-1913 гг.).

Интенсивно росла сеть кредитных учреждений, чему способствовала нужда в кредитах крестьянского населения, пострадавшего от неурожая 1911 г. К 1914 году в Акмолинской губернии были созданы 117

кредитных и 25 ссудо-сберегательных товариществ.

В 1914 году в Петропавловске было открыто общество взаимного кредита. К этому времени в Петропавловском уезде насчитывалось 39 кредитных кооперативов – второй показатель после Омского уезда (41).

В связи с образованием Карагандинской области согласно постановлению Правления Госбанка от 23 января 1932 г., на базе Петропавловского отделения была образована Карагандинская областная контора Госбанка с центром в Петропавловске.

В соответствии с постановлением Президиума ВЦИК СССР от 29 июля 1936 года образована Северо-Казахстанская область, и с 1 октября 1936 года Карагандинская контора Госбанка СССР переименована в Северо-Казахстанскую областную контору Госбанка СССР, в состав которой вошли 23 отделения Госбанка.

В годы освоения целины для более качественного обслуживания создаваемых совхозов были открыты Возвышенское, Дмитровское, Тимирязевское отделения Госбанка.

На 1 января 1987 г. в состав областной конторы Госбанка входило 15 отделений Госбанка и городское управление. Кредитные вложения в народное хозяйство области составляли 1746 млн рублей.

В 1987 году в Петропавловске было введено в эксплуатацию денежное хранилище Госбанка СССР, предназначенное для сбора и хранения ветхих денежных билетов, поступающих из банков Казахстана, сибирских областей России, хранения новых денежных знаков.

Экономическая реформа, осуществленная в 80-е годы, сопровождалась перестройкой в управлении экономикой. Курс на переход к регулируемой рыночной экономике требовал серьезных преобразований в денежно-кредитной сфере, принципиально новых подходов к управлению денежным оборотом. В соответствии с постановлением ЦК КПСС и Совета министров СССР от 17 июля 1987 г. “О совершенствовании системы банков в стране и усилении их воздействия на повышение эффективности экономики” были созданы специализированные банки на базе Госбанка и Стройбанка.

При переходе к рыночным отношениям параллельно с существующими государственными банками создавались новые, которые впоследствии акционировались, стали акционерными обществами.

Дальнейшее совершенствование банковской системы связано с переходом экономики на рыночную модель управления. Была создана двухуровневая банковская система. Новые банки начали свою деятельность с 1 января 1988 года.

Областная контора Госбанка стала называться областным управлением Государственного банка. В сентябре 1991 года оно переименовано в Северо-Казахстанское областное управление Национального банка Республики Казахстан. В его состав входили 13 расчетно-кассовых центров. После образования суверенного государства встал вопрос о самостоятельной денежно-кредитной политике. Назрела необходимость введения собственной национальной валюты.

Предложенные Россией условия вхождения в рублевую зону оказались для Казахстана неприемлемыми. Сложилась критическая ситуация в обеспечении потребности народного хозяйства наличными деньгами. Национальным Банком совместно с местными властями принимались соответствующие меры, однако не все зависело от нас.

В это непростое для всех время в области функционировало 12 филиалов банков. Поступавшие в кассы коммерческих банков деньги делились буквально “по чайной ложке”. Это вызывало недовольство как со стороны пенсионеров, так и работников реального сектора. Представители Нацгосбанка постоянно находились в Москве и буквально “выбивали” деньги. В этот период хождения старых рублей экономика страны еще более дестабилизировалась, усилился спад производства, наблюдался небывалый рост цен на товары и услуги (показатели инфляции к концу 1993 года составили 2297%). Центрбанк России максимально ограничивал подкрепление республик СНГ наличными деньгами, что вынудило Украину, Беларусь, Кыргызстан и республики Балтии ввести свои национальные валюты.

Учитывая необходимость защиты экономики республики от “сброса” старых денег из

других стран СНГ, Президент и Правительство республики приняли решение о денежной реформе. Президент страны Н.А. Назарбаев, говоря о возможности выпуска собственной валюты, отметил: “Общая валюта – рубль сковывает самостоятельность Казахстана и может таить в себе угрозу его экономической безопасности. Не исключено, что республике придется пойти на введение собственной национальной валюты, не дожидаясь стабильности экономики”.

Началась тщательная подготовка к предстоящему обмену денег. 3 ноября 1993 года Указом Президента РК была создана Государственная комиссия по введению Национальной валюты – тенге. Председателем комиссии был назначен Премьер-Министр С.А.Терещенко.

13 ноября 1993 года специальные выпуски газет опубликовали Указы Президента РК “О неотложных мерах по стабилизации денежной системы” и “О введении Национальной валюты Республики Казахстан”, а также инструкцию “О порядке обмена физическим лицам казначейских билетов Госбанка и Банка России образца 1961-1962 гг.”. Эту новость население воспринимало по-разному. Каждый по-своему трактовал эти перемены. Однако все сходились в одном – этот процесс необходим для стабилизации экономики.

В области также была создана рабочая

комиссия по проведению обмена денег, в состав которой кроме начальника областного управления Национального Банка Ж.О. Кажрахимова, вошли представители областной администрации – И.Ф. Чиркалин, от УВД – Г.И. Кухаренко, от КНБ – С.А. Имандосов. Аналогичные комиссии были организованы и в районах. Члены этих комиссий сделали все возможное, чтобы обмен банкнот проходил четко и без срывов.

Чтобы уложиться в отведенные сроки, с 15 по 21 ноября 1993 года банкиры работали, можно сказать, на "казарменном положении". Обмен стал настоящим испытанием для банковских работников области. Границ рабочего времени практически не существовало, работали по 19 часов в сутки, а некоторые даже ночью находились на своих рабочих местах. Нагрузка была колоссальной: в течение дня принимались деньги от клиентов, а вечером – от коммерческих банков. Все старые купюры обрабатывались до 3-х часов ночи, т.е. пересчитывались и перевязывались по пачкам. Не покладая рук, с жестким, почти круглосуточным режимом работы, в обмене участвовали работники облуправления, ГРКЦ и РКЦ сельских районов, а также работники всех 12 филиалов банков второго уровня, работники филиала "Казпочта".

В памяти осталось много эпизодов того времени. Например – как в период обмена ночью в 30-градусный мороз работники Национального Банка встречали транспортный самолет, доставивший тенге; принимали миллионы денег в стенах промерзшего самолета; как ночами в сопровождении вооруженных инкассаторов развозили мешки денег в сельские районы. Приходилось действительно работать в экстремальных условиях. Несмотря на сложности, коллектив областного управления Национального Банка работал с энтузиазмом, с чувством государственного сознания исторического момента. Особый вклад в проведении обмена денег внесли коллективы Головного расчетно-кассового центра (Г.И. Зинченко), отделов кассовых операций, главной бухгалтерии, денежного обращения (Т.И. Вик, Т.И. Чекунова, М.А. Таева).

Обмен денег прошел организованно. В области из обращения было изъято рублевых банкнот образца 1961-1962 гг. в сумме 32,5 млрд рублей, что составило после обработки 16 тысяч пачек, которые упаковывались покупюрно в инкассаторские мешки для последующей сдачи в хранилище. Всего было сформировано 770 мешков старых советских денег, или 20 тонн.

По Северо-Казахстанской области обмен денег был произведен у 362 тыс. человек, а общая сумма обмененных денег превысила 19,6 миллиарда старых рублей.

Уже с 22 ноября 1993 года в области стали выдавать пенсии и командировочные в новой валюте. Оперативно были открыты пункты обмена валюты на вокзале, в аэропорту, на центральном рынке. Коммерческие банки стали работать с клиентами, и финансовая жизнь области пошла в новом измерении.

В годы Независимости финансовая система области успешно выдержала испытания. Она уже пережила два мировых финансовых кризиса, периоды болезненного для экономики падения мировых цен на нефть и их подъема.

Пройдя столь сложные испытания, финансовый рынок проявил свою полноценную и вполне кризисоустойчивую систему. И в этом большая заслуга Национального Банка, который по мере необходимости проводил стабилизационные и антициклические мероприятия в рамках денежно-кредитной политики.

Основными этапами становления финансовой системы явились: введение национальной валюты, развитие денежно-кредитной политики и валютного регулирования, реформирование и развитие финансового сектора, развитие инфраструктуры финансовых рынков. С первых дней введения национальной валюты была поставлена задача обеспечения внутренней и внешней устойчивости национальной валюты, то есть обеспечения низких темпов инфляции и стабильного обменного курса. Это подразумевало ускорение структурной перестройки, снижение инфляции, достижение устойчивого экономического роста, обеспечение равновесия платежного баланса и устойчивости национальной валюты.

Можно выделить следующие основные этапы развития национальной финансовой системы:

период обуздания гиперинфляции (с ноября 1993 года по 1995 год);

период стабилизации (с 1996 года по 1999 год, макроэкономическая стабилизация в стране);

периоды устойчивого роста и бурного развития финансовой системы (с 2000 года по 2006 год, среднегодовой рост ВВП составлял более 10%);

период воздействия на экономику мирового финансового кризиса (с 2007 года по 2009 год);

период посткризисного развития (с 2010 года по настоящее время).

Самым первым и серьезным испытанием было обуздание гиперинфляции в начале 90-х годов, которая измерялась четырехзначным числом (2165% в 1993 году). В ту пору (1991-1995 годы) уровень производства упал почти на 50 процентов. Работа Нацбанка по снижению инфляции велась по нескольким направлениям. Во-первых, началось реформирование системы кредитования, поскольку на тот момент Нацбанк фактически выполнял функции коммерческого банка: выдавал напрямую кредиты предприятиям, осуществлял прямое финансирование дефицита госбюджета, что противоречило статусу центрального банка.

В 1994 году была прекращена практика выдачи льготных кредитов и рассмотрение прямых обращений предприятий за кредитами в НБ РК. Кредиты Правительству на покрытие бюджетного дефицита стали предоставляться на платной основе.

В 1995 году была прекращена выдача кредитов экономике по решению Правительства. Принципиально изменился и механизм рефинансирования банков: кредиты стали размещаться Нацбанком через аукционы и на ломбардной основе. В тот год был принят и закон о Национальном Банке. Документ закрепил его независимость, а целью Нацбанка ставилось обеспечение внутренней и внешней устойчивости национальной валюты. Функции кредитования экономики перешли к банкам второго уровня.

Не менее серьезной была задача обеспечения стабильности обменного курса тенге в условиях воздействия внешних факторов – российского финансового кризиса и падения мировых цен на нефть в 1998-1999 годы. В этот период тенге подвергся сильнейшему девальвационному нажиму, инфляция в 1999 году выросла до 17,8%. Это создало для денежно-кредитной политики экстремальную ситуацию. Для восстановления конкурентоспособности тенге в апреле 1999 года был введен режим свободно плавающего обменного курса тенге, что позволило восстановить конкурентоспособность казахстанских товаропроизводителей, стало “толчком” к быстрому росту экономики Казахстана.

Период с 2000 года по 2006 год ознаменовался для Казахстана устойчивым ростом экономики, бурным развитием финансовой системы. Среднегодовой рост ВВП составлял 10,3%, инфляция

поддерживалась на уровне 6,4-8,4%.

В эти годы, вследствие стремительного роста активов и ресурсной базы банков, происходит увеличение объемов кредитных операций как в абсолютном, так и в относительном выражении. Международными рейтинговыми агентствами фиксируется беспрецедентный для всей истории казахстанской банковской системы рост объемов кредитования экономики.

За 2000-2006 годы объем кредитных вложений по Казахстану вырос в 16 раз - с 276 млрд тенге до 4690 млрд тенге, а объем кредитных вложений нашей области вырос в 12 раз - с 3,8 млрд тенге до 47,3 млрд тенге. Объем выданных кредитов филиалами БВУ субъектам малого предпринимательства вырос в 9 раз - с 2,2 млрд тенге до 20,9 млрд тенге. Потребительское кредитование выросло в 63 раза - с 32 млн тенге до 20,2 млрд тенге. Примечательно, что в 2001 году в Казахстане был введен новый вид кредита на тот момент – ипотечное кредитование, который сразу же вызвал высокую популярность среди населения. С 2002 года по 2006 год ипотечные кредиты в области выросли в 24 раза, с 3 млн тенге до 7,3 млрд тенге. Наблюдался бум потребительского кредитования. За время развития ипотеки в Казахстане существенно изменились условия, в частности, сроки кредитов (от 7 до 25-30 лет), размеры первоначального взноса уменьшились (от 40-50% до 10-15%), процентные ставки по кредиту снизились (от 22-24% до 10-14%). Кредиты выдавались даже без первоначального взноса и без подтверждения доходов.

Растущим был и депозитный рынок, вклады населения по Казахстану выросли в 6 раз - с 291 млрд тенге до 1914 млрд тенге, по области вклады возросли также в 6 раз - с 2,6 млрд тенге до 16,1 млрд тенге. В это время проведена большая работа по реформированию новой системы государственного регулирования деятельности финансовых институтов. В 2004 году было создано Агентство по финансовому надзору (АФН). Этот шаг позволил Нацбанку сконцентрироваться на классических функциях центрального банка. И с 1 января 2004 года в качестве основной цели Нацбанка законодательно объявлено обеспечение стабильности цен.

На это время пришелся и процесс изменения дизайна банкнот с целью опережения технологии подделки валюты, а также защиты личных средств граждан.

Второе сложное испытание пришлось на август 2007 года. Ситуация также была спровоцирована внешними факторами – мировым кризисом. Мировые рынки испытывали недостаток ликвидности. Некоторое затруднение с ликвидностью переживали и казахстанские банки. Дело усугубилось влиянием на экономику потрясений мировых рынков продовольствия. Все это спровоцировало рост инфляционного давления. Вырос

внешний долг банков, который составлял свыше 45 млрд долларов. По нашей области объем кредитных вло жений снизился за этот период с 70,6 до 61,5 млрд тенге, объем выданных кредитов сократился почти в 3 раза, с 84,2 до 30,8 млрд тенге, объемы ипотечных и потребительских кредитов снизились в 7 и в 4 раза, соответственно до уровня 2004 года 3,2 млрд тенге и 1,7 млрд тенге. Уровень инфляции в 2007 году подскочил до 18,7%.

С целью смягчения негативных последствий глобального кризиса на социально-экономическую ситуацию в стране и обеспечение необходимой основы для будущего качественного экономического роста, Казахстан принял антикризисную программу – план совместных действий Правительства, Нацбанка и АФН по стабилизации экономики и финансовой системы на 2009-2010 годы. В рамках плана и дополнительных стабилизационных мер государство влило в экономику Казахстана средства в объеме около 19 млрд долларов США.

В целях обеспечения экономической и финансовой стабильности в Казахстане и конкурентоспособности отечественных производителей 4 февраля 2009 года Нацбанк провел одномоментную девальвацию тенге и объявил валютный коридор 150 тенге за доллар +10% (или 15 тенге) и -15% (или -22,5 тенге). Одномоментное изменение обменного курса позволило значительно снизить девальвационные ожидания, улучшить состояние платежного баланса, сохранить золотовалютные резервы Нацбанка. Кроме этого, в конце 2008 года была увеличена сумма гарантийного возмещения по депозитам физических лиц с 700 тысяч до 5 миллионов тенге. В результате антикризисных мер государству удалось сохранить доверие населения к банкам и стабилизировать банковский сектор. В этот период ресурсная база банков продолжала расти, т.е. объемы депозитов по Казахстану выросли с 2,5 трлн тенге в 2007 году до 3,6 трлн тенге в 2009 году, по нашей области выросли с 19,5 до 25,5 млрд тенге.

Период посткризисного развития начался в 2010 году, в котором основные макроэкономические индикаторы показали положительную динамику. Главный показатель казахстанской экономики – темп роста ВВП превысил 7%.

Позитивные процессы в экономике были взаимосвязаны с деятельностью банковского сектора, поскольку развитие экономики невозможно без развития банковского сектора и наоборот. Банковский сектор сменил банковские показатели со знака “минус” на “плюс”, постепенно начал наверстывать упущенные за кризисные годы темпы роста.

По итогам 2010 года объемы депозитов в банках Казахстана выросли до 7,4 трлн тенге, общий объем кредитования банками экономики достиг 7,5 трлн тенге. Золотовалютные резервы страны составили 58,7 млрд долларов США. Объемы депозитов банков нашей области составили 32,5 млрд тенге. Общий объем кредитов банков региона экономике составил 68,7 млрд тенге. Результатом этих достижений банковской системы является наличие у банков свободной ликвидности свыше 10 миллиардов долларов.

Для финансовой системы Казахстана важным событием 2010 года стало успешное завершение процесса реструктуризации задолженностей трех банков, что является позитивным и важным моментом не только для иностранных инвесторов, но и для внутреннего рынка. В результате удалось снизить общий внешний долг банков на 11 млрд долларов. В целом валовой внешний долг банков составляет около 17 млрд долларов, что ниже уровня 2007 года почти в 3 раза.

В конце 2010 года Нацбанком была объявлена новая валютная политика, которая предполагает введение управляемого плавающего обменного курса, который уже действовал с 1999 года по 2009 год, а именно в периоды бурного развития экономики.

В конце 2010 года стабильное восстановление казахстанской экономики отметили международные рейтинговые агентства. Так, рейтинговое агентство “Fitch” повысило прогноз суверенного кредитного рейтинга Казахстана до “позитивного”, а “Standard&Poor's” повысило долгосрочные суверенные кредитные рейтинги по обязательствам в иностранной и национальной валюте на одну ступень. По рейтингам “S&P” установлен прогноз “стабильный”.

О достижениях в экономике области за годы независимости свидетельствует динамика роста показателей, приведенных в таблице:

Показатели	1993	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010
Объем промышленной продукции (млрд тенге)	*	*	*	19,6	17,6	19,5	18,7	22,3	26,5	26,7	27,7	34,2	37,3	43,6	50,0	71,1	78,1	80,4
Инвестиции в основной капитал, млрд тенге	*	*	*	*	*	2,9	4,2	7,3	6,2	8,5	12,4	18,2	37,2	34,3	37,3	41,3	49,5	53,3
Инфляция за год	2265	1158	50,2	28,4	14,1	-0,9	21,3	10,8	9,2	7,1	6,5	6,4	7,2	8,1	18,7	9,1	5,9	
Валовый региональный продукт (млрд тенге)	*	*	64,9	93,7	79,3	57,3	66,0	64,0	89,9	92,1	104, 1	135,4	184,7	236,9	320,4	403,0	431,0	
ВВП по РК (%)	-10,4	-17,8	-8,9	1,1	2,0	2,1	1,7	9,1	13,5	9,8	9,2	8,6	9,2	10,7	8,9	3,3	1,2	7
Объем кредитных вложений по РК, млрд тенге	31,4	35,7	38,7	40,5	41,5	49,3	149	276	490	672,4	978	1484	2592	4690	7258	7460	7644	
Объем кредитных вложений области, млрд тенге	0,4	1,6	0,7	1,0	0,8	0,7	0,8	3,8	6,3	6,3	5,0	12,8	23,9	47,3	70,6	66,2	61,5	68,7
Выдано кредитов по области, млрд тенге	1,9	2,4	0,7	0,6	1,6	1,0	1,2	6,1	11,4	11,2	14,7	25,6	42,2	63,6	84,2	58,6	30,8	50,4
Выдано кредитов СМБ по области, млрд тенге	0,05	0,07	0,12	0,5	0,7	0,5	0,4	2,2	5,5	3,7	7,5	8,2	16,8	20,9	38,4	32,8	11,0	17,1
Выдано потребительских кредитов по области, млрд тенге	*	*	*	0,01 2	0,03 3	0,02 2	0,25	0,32	0,6	1,1	2,3	3,7	9,6	20,2	25,2	5,8	3,2	8,2
Выдано ипотечных кредитов по области, млрд тенге	*	*	*	*	*	*	*	*	*	0,3	0,5	1,7	3,6	7,3	7,9	1,9	1,7	1,9
Объем депозитов по РК, млрд тенге	5,9	35,2	67,8	72,2	81,5	79,6	170	291	445	342	450	688	927,4	1914	2505	3102	3662	
Объем депозитов по области, млрд тенге	0,02	0,05	0,09	1,0	1,6	1,6	1,8	2,6	3,8	4,8	7,0	8,8	11,6	16,1	19,5	21,8	25,5	33,4
Ставка рефинансирования НБРК, %	270	230	52,5	35	18,5	25	18	14	9	7,5	7	7	8	9	11	10,5	7,0	7,0

За 17 лет с момента введения тенге кредитные вложения банков выросли с 0,4 млрд тенге до 68,7 млрд тенге (в 171 раз). Объемы кредитов, выделенных малому бизнесу, увеличились с 0,05 млрд тенге до 17,1 млрд тенге (в 342 раза), населению в виде потребительских кредитов с 12 млн тенге до 8,2 млрд тенге (с 1996 года по 2010 год выросли в 680 раз), в виде ипотечных кредитов с 0,3 млрд тенге до 1,9 млн тенге (в 6 раз). А объемы депозитной базы нашей области возросли с 0,02 млрд тенге до 33,4 млрд тенге (в 1670 раз).

Эти вливания в экономику области дали свои результаты. Так, валовой региональный продукт возрос с 64,9 млрд тенге в 1995 году до 431 млрд тенге в 2009 году (в 6,6 раза). Объемы промышленной продукции выросли с 19,6 млрд тенге в 1996 году до 80,4 млрд тенге в 2010 году (в 4 раза), объем инвестиций в основной капитал с 2,9 млн тенге 1998 года до 53,3 млрд тенге (18 раз).

За всеми этими позитивными факторами стоит большой труд работников банковского сектора области во главе с филиалом Национального Банка.

Сегодня с удовлетворением можно отметить, что многие трудности остались позади. В результате неуклонного следования выбранном курсу развития, благодаря поддержке государства банковский сектор успешно преодолел последствия двух глубоких кризисов.

Можно с уверенностью сказать, что в условиях Независимости Казахстана, банки, действуя совместно с Правительством, Национальным Банком и АФН, сумели достичь выгодного взаимодействия. За 20 лет сформирована успешная банковская система. Сегодня и в последующем она будет работать во благо народа и экономики Казахстана.

Необходимо особо подчеркнуть, что банковская система республики достигла этих результатов благодаря постоянному вниманию и большой поддержке Первого Президента страны, Лидера Нации Нурсултана Абишевича Назарбаева.

ВЫСТОЯЛИ И ГОРДИМСЯ ЭТИМ!

Мухамеджан ЛУКБАНОВ, директор ТОО "Лукбанов", Почетный гражданин Северо-Казахстанской области

Наше товарищество организовано в 1998 году в селе Акжаркын Акжарского района Северо-Казахстанской области. Основное направление в деятельности ТОО – производство и реализация растениеводческой продукции. Оно имеет свыше 5 тысяч га земли. Количество работающих – 45 человек.

За 20 лет Независимости наше хозяйство выросло в крепкое аграрное предприятие. Мы производим зерно, которое из года в год рентабельно, даёт стабильный урожай, зерно высокого качества. За эти годы обновился машинно-тракторный парк, действуют все производственные участки: ток, МТМ, строительный участок, нефтебаза. Сейчас можно определённо сказать, что мы крепко встаём на ноги и думаем о расширении производства, например, – животноводства.

Однако сегодня стоит вспомнить, что вместе с независимой Республикой Казахстан наше ТОО начинало в условиях жестокого кризиса, который был остаточным явлением глубоких деформаций советской экономики. Тогда в селах не было света, воды и работы, пенсионеры с перебоями получали маленькую пенсию, а рабочие – мизерную заработную плату. Президент Нурсултан Назарбаев предупреждал народ, что будет трудно в переходный период, и мы гордимся, что смогли выстоять в эти трудные годы и что развивающаяся экономика страны смогла показать свою устойчивость и состоятельность, сохранить и укрепить свою Независимость.

Как сказал Президент Республики Казахстан Нурсултан Назарбаев в выступлении на церемонии вручения премии конкурса "Парыз", "настоящим предпринимателем по праву может считаться лишь тот, кто решает проблемы населения, реально улучшает жизнь людей". За годы существования ТОО "Лукбанов" вложено свыше 25 миллионов тенге в социальную сферу села, где располагается ТОО. По мере возможностей мы старались сохранить от разорения инфраструктуру села, чтобы оно не превратилось в руины после отъезда многих жителей на историческую Родину. Старались облегчить жизнь оставшегося населения. На базе двигателя ЯМЗ-238 поставили генератор на 200 киловатт и в вечернее время освещали дома жителей; по старой водопроводной системе покупали питьевую воду из Булаевского водопровода и отпускали людям; купили китайскую мельницу на 7 тонн; запустили простейшую пекарню и ежедневно обеспечивали людей хлебом…

Экономические трудности тех лет больнее всего ударили по здравоохранению и образованию. Сельские фельдшерско-акушерские пункты не могли обеспечить себя даже топливом, не говоря уже о преодолении трудностей с организацией снабжения медикаментами. Наш сельский ФАП мы перевели в отремонтированные кабинеты одной половины конторы, обеспечили централизованным отоплением, т. е. теплом, чтобы работники пункта могли без лишних забот заняться здоровьем людей. Без тепла осталась местная средняя школа, дети сидели в холодных классах. За 250 тонн зерна нашли специалистов, занимающихся установкой термосифонных кот-

лов на твёрдом топливе, и с их помощью провели в школе отопление. В сельском Доме культуры сделали евроремонт, провели тепло, чтобы люди, несмотря на временные трудности, как прежде, могли собираться вместе, общаться, отмечать праздники.

Сегодня можно определённо говорить, что реформы в экономике обрели необратимый характер, созданы политические и правовые условия для активизации казахстанского рынка и выхода нашей экономики на мировые рынки. Одно из главных достижений – то, что страна живёт все эти годы в обстановке политической стабильности, гражданского и межнационального согласия. Все эти факторы помогают нам укреплять свои производства, увеличивать объём продукции, повышать урожайность, применять современные технологии. На селе идут реформы, предусмотрена постоянная государственная поддержка важнейших отраслей сельского хозяйства и смежных с ним отраслей перерабатывающей промышленности. Это всё является подспорьем в деле укрепления экономики, увеличения мощности производства.

От наших производственных успехов зависит и благосостояние жителей села. За последние годы ТОО “Лукбанов” оплатило разработку ПСД в 2,5 миллиона тенге и вместе с Азиатским банком, который выделил 76 миллионов тенге, сделали в селе водопровод протяжённостью 9 км с водонасосной станцией, резервуаром на 400 кубометров. Действуют 35 уличных колонок, 46 жителям села провели воду в дом. В школе имеется летняя и зимняя спортивные площадки, обеспеченные спортивным инвентарём, хоккейной и лыжной формой, имеются компьютерные классы, действует столовая, есть горячая вода, тёплые туалеты.

За последние годы у нас сложился крепкий коллектив. Стараемся создать максимально привлекательные условия труда, чтобы люди приходили на работу с желанием и хорошим настроением. Ежегодно повышаем заработную плату, обеспечиваем подворья работников в нужном количестве кормами бесплатно. Все механизаторы, работники МТМ, центрального тока во время посевной, уборки урожая, сенокоса обеспечиваются бесплатным 4-разовым горячим питанием, на полевом стане и току действуют бани. Дети работников ТОО в праздники получают подарки от руководства хозяйства. Оказывается спонсорская помощь в организации детских праздников, всевозможная поддержка оказывается школе.

За 20 лет Независимости нашей страны мой скромный труд оценён медалью “Ерен еңбегі үшін”, медалью “Қазақстан Конституциясына 10 жыл”, нагрудным знаком НДП “Нур Отан”, Почетными грамотами акима Северо-Казахстанской области, Почётной грамотой министра сельского хозяйства РК. Мне присвоено звание “Почётный гражданин Северо-Казахстанской области”. Избран депутатом областного маслихата 3-4 созывов. Являюсь инициатором почина 50х50 (участие предпринимателей в укреплении социальной инфраструктуры села). В 2004 году мне присвоено звание “Меценат года”.

ДОСТУПНАЯ И КАЧЕСТВЕННАЯ СВЯЗЬ СТАЛА РЕАЛЬНОСТЬЮ

Алим ШУКЕНОВ,
генеральный директор Северо-Казахстанской областной дирекции телекоммуникаций,
Почетный гражданин Северо-Казахстанской области

Созидательный курс Первого Президента страны Нурсултана Назарбаева из года в год делает страну экономически и политически стабильной, процветающей, авторитетной и уверенной в собственных силах. Социально-экономическая модернизация происходит во всех отраслях государственного хозяйства – сырьевых, транспортных, энергетических. Но, пожалуй, современные телекоммуникации занимают наиболее конкурентоспособную нишу в рыночной экономике. На смену морально и физически устаревшим системам телекоммуникаций в производство уверенно вторгаются новые технологии и не стандартные услуги.

Благодаря цифровым технологиям, объединяющим на сети телекоммуникаций передачу речи, данных и изображения, абоненты Северо-Казахстанской области получили возможность организации видеотелефонии и видеоконференции. На сегодняшний день СК ОДТ – филиал АО "Казахтелеком" совместно с областным акиматом СКО реализовала два крупномасштабных проекта: "Телемедицина" и "OkyNet.kz".

На 1 января 2011 года на сети сельской связи введены в эксплуатацию 119 цифровых сельских АТС и 32 базовые станции CDMA-450, что позволило довести процент цифровизации СТС до 60.6. Достигнутый показатель плотности телефонов составляет 28.3 ед. на 100 жителей области, по городу данный показатель равен 42.65. Процент телефонизации и интернетизации школ достигает 100% и является вторым по республике после города Алматы.

Строительство на территории Северо-Казахстанской области Северной и Восточной веток Национальной Информационной Супермагистрали позволило включить 7 районных центров с прилегающими селами в цифровые потоки волоконно-оптической линии связи и соединить их высококачественными цифровыми каналами со многими странами мира и СНГ. Для развития внутризоновых сетей и повышения надежности и качества услуг телекоммуникаций построено дополнительное кольцо SDH.

В рамках реализации первого в Республике Казахстан пилотного проекта "Metro Ethernet" в городе Петропавловске успешно введено в эксплуатацию оборудование сети передачи данных. Результатом этого проекта является высокоскоростной доступ по технологии ADSL под торговой маркой "Мегалайн" как к локальным, так и к мировым информационным ресурсам. В 2007 году с целью полного удовлетворения заявок на установку телефонов в г. Петропавловске была введена в эксплуатацию сеть радиодоступа стандарта WLL CDMA-800, которая продолжает развиваться.

АО "Казахтелеком" первым среди операторов связи стран СНГ внедрило сети нового поколения (NGN) на междугородной сети. В отличие от традиционной сети связи NGN работает по технологии IP. Внедрение NGN позволяет производить модерниза-

цию и расширение местных сетей связи наиболее эффективным и экономичным способом. Именно внедрение NGN дало возможность реализовать концептуально новый формат предоставления услуг через единый канал широкополосного доступа по принципу Triple Play "три в одном". Это доступ в Интернет, услуги телефонии и интерактивное цифровое телевидение.

Услуга ID Phone – это новейшее решение, дающее полный комплекс телекоммуникационных услуг. Услуга ID Phone позволяет абоненту при смене места жительства сохранять свой единый телефонный номер и подключаться к широкополосному доступу к сети Интернет дома и в точках доступа wi-fi. Управление услугами ID Phone производится через Web-портал.

В 2010 году в коммерческую эксплуатацию введена новая услуга – интерактивное телевидение под брендом ID TV. Она предоставляет абонентам высокое цифровое качество изображения и объемный стереозвук. Преимуществами интерактивного телевидения от других форм вещания являются электронная программа передач, видео по запросу, индивидуальное формирование пакетов каналов. Структура пакетов позволяет абоненту выбрать телепрограмму в зависимости от личных предпочтений и потребностей. Иными словами, ID TV позволяет смотреть то, что Вам хочется, и тогда, когда Вам этого хочется.

Услуги ID Phone и ID TV доступны как физическим, так и юридическим лицам.

С целью дальнейшего развития инфраструктуры Интернета в 2009 году в Петропавловске построен Дата-центр, который представляет собой комплекс сетевого и вычислительного оборудования, а также специализированного программного обеспечения. Тем самым, на площадках Дата-центра для физических лиц предоставляется возможность размещения персональных интернет-сайтов, для юридических лиц – собственного оборудования и интернет-проектов, способствующих развитию бизнеса. Для государственного сектора предлагается использовать инфраструктуру Дата-центра для реализации задач "электронного правительства".

В июне 2010 года в сельских населенных пунктах с. Кайрат и с. Аккудук Уалихановского района, с. Горьковское Акжарского района были установлены автономные ветроэнергетические комплексы Болотова. Данные установки обеспечивают круглосуточное резервное и суточное поступление электроэнергии, круглосуточную связь, управление и освещение объекта. Это – надежный, эффективный и дешевый способ выработки энергии, причем без всякого вреда окружающей среде. АО "Казахтелеком" - одна из первых компаний в Казахстане, которая обратила внимание на данные установки и начала использовать их в качестве альтернативного источника электропитания на сетях телекоммуникаций.

Учитывая проводимую нашей компанией политику, ориентированную на повышение уровня сервисного обслуживания, наиболее приоритетными являются внедрение системы распределения потока клиентов "Электронная очередь", безбарьерного метода обслуживания, а также внедрение дистанционных форм по предоставлению и оплате услуг телекоммуникаций.

Основные направления деятельности Северо-Казахстанской ОДТ соответствуют стратегической программе "Казахстан – 2030", проводимой АО "Казахтелеком", которое ставит перед собой цель: успешно решить задачи по созданию информационной независимости и конкурентоспособности среди аналогичных инфраструктур развитых стран мира, предоставлению доступной системы услуг, соответствующей потребностям всех субъектов экономики и общества.

СЧАСТЬЕ РАСТИТЬ ДЕТЕЙ ЗДОРОВЫМИ

Светлана БЕЛИК,
Почетный гражданин Северо-Казахстанской области

Наша детская областная больница открыта в сентябре 1983 года. С сентября 1984 года я работала в ней заместителем главного врача по лечебной работе.

Время моего руководства этой больницей выпало на 1989-2005 годы. Те годы для республики, области и самой больницы были очень напряженными, трудными и в тоже время очень счастливыми, так как мы видели цели, задачи и пути движения, которые открывал нам наш Президент Нурсултан Абишевич Назарбаев. Мы росли и развивались вместе со страной, постигали азы умения зарабатывать и считать деньги, внедряли новый хозяйственный механизм, методики организационной и лечебной работы по снижению младенческой смертности.

Основной задачей я ставила формирование и воспитание коллектива больницы как в профессиональном плане, так и в идеологическом. Сама я и руководители подразделений учили молодых врачей, медсестер и санитарок прежде всего любить Родину, свой город, свою больницу.

В эти годы мы на базе своей больницы открыли хозяйственным способом молочную кухню на 1,5 тыс. порций в день и кормили лечебными молочными смесями детей – пациентов детской областной больницы, детского инфекциоого отделения 3-й городской, детского отделения железнодорожной больницы. Смеси для детей амбулаторно выдавались бесплатно и продавались взрослым больным. Мы имели свою пекарню, что позволило не только удешевить хлеб для детей и улучшить его качество, но и получать дополнительный доход за счет продажи хлеба сотрудникам.

Открыли типографию, где печатались бланки для всех лечебно-профилактических организаций. Не отдали, как другие городские ЛПО, прачечную и стирали для всех медицинских учреждений Петропавловска и Мамлютской центральной районной больницы.

Таким путем мы дополнительно получали 12-13 миллионов тенге в год, которые шли на ремонт и поддержание больницы, приобретение оборудования. К сожалению, в те трудные для страны годы финансирование было скудным. Одними из первых в городе мы поставили счетчики тепла, сделали шатровую крышу здания. Несмотря на трудности, мы не стояли на месте и по лечебным делам: первыми в стране открыли отделение реабилитации для детей с поражением нервной системы и в первый же год его работы добились снижения инвалидности по детскому церебральному параличу на 30 %. При поддержке Детского фонда отделение было оснащено английским оборудованием. На его базе впервые в республике начали применять препарат “Дискорт” при лечении ДЦП. Открыт кабинет эндоскопии, внедрена эндоскопия в хирургии.

С 1993 года в больнице внедрена система РКЦ (реанимационно-консультативного центра), при отделении реанимации организована круглосуточная консультативная

помощь для детских отделений ЦРБ. На каждого тяжелобольного ребенка в детской областной заводилась ФИБ (формационная история болезни), и наши врачи вели её вместе с сельскими коллегами. А в последующем принималось решение о доставке этого ребенка в Петропавловск, выезде к нему врача детской областной больницы или, при улучшении состояния, долечивали больного на месте. Таким путем нам удалось снизить младенческую смертность в области с 20 до 13,5 % на тысячу родившихся детей.

С 2003 года совместно с Тюменской областной клинической больницей начали проводить кардиохирургическое лечение детей с врожденными пороками сердца. В этом мы получили большую поддержку акима области. Такой опыт тоже – первый в Казахстане, и он признан положительным.

Мы открыли специализированные отделения: гастроэнтерологии, нефрологии, эндокринологические койки, общие койки для лечения сельских матерей. Наши врачи совместно с коллегами из перинатального центра и областной взрослой больницы (в бригаду входили организатор здравоохранения, педиатр, неонтолог, гинеколог, терапевт, лаборант со своим оборудованием) дважды в месяц выезжали в сельские районы. Мы работали единой командой, выполняя основные положения Посланий Президента. На базе детской областной больницы проводились республиканские семинары, конференции, проходили курсы педиатры, главные врачи ЦРБ.

За эти годы коллектив больницы посадил и вырастил сад. Показатели нашей больницы были одними из лучших в республике. К нам приезжали за опытом коллеги из Кокшетау, Костаная, Караганды, Омска.

В коллективе выросли и стали гордостью больницы врачи высшей категории: Н.Н. Жакупов, А.Э. Кудайбергенов, О.А. Ашимова, И.Ф. Тищенко, О.К. Шумакова, А.А. Мухаметжанов, И.Ф. Миронова, Р.К. Иванова, медсестры высшей категории: Р.Ж. Бесембаева, Г.В. Леженко, Л.В. Чубова.

Гордостью коллектива больницы являются ранее работавшие в нем главный врач республиканской детской больницы “Аксай” М.И. Абдибеков, зав. отделением Института материнства и детства Ф.Д. Шандрова.

Двадцать лет Независимости дали возможность почувствовать, что мы сильны, нам все более доступны лучшие мировые достижения. Мне отрадно, что я честно работала, воспитала достойных учеников, и вместе с ними мы избавили от болезней тысячи детей. А со здоровым ребенком во многие североказахстанские семьи вошло счастье.

Deutsches Kulturzentr

ВРЕМЯ ВЫБРАЛО НАС

**Раиса БИКМУХАМЕТОВА,
председатель правления татаро-башкирского центра “Дуслык”,
Почетный гражданин Северо-Казахстанской области, заслуженный работник культуры Республики Татарстан**

...Мы ехали в АЛЖИР. Нет, это – не государство на севере Африки. Это – бывшая страна в стране по имени ГУЛАГ, что находилась в нескольких десятках километров от города Акмолы, в голой казахстанской степи на “семи ветрах”.

“Акмолинский лагерь жен изменников Родины” – так расшифровывается аббревиатура АЛЖИР. Надо же было такое придумать в 1937 году для борьбы с собственным народом!

Мы ехали молча, как бы примеряя на себя этот страшный путь к человеческому унижению и гибели. Хоть и минуло с тех пор более 70 лет, но жутковато было на душе. И вроде бы степь не такая голая, повсюду – обустроенные поселки, и асфальт, по которому мчался наш автобус, ровный, а на месте Акмолы выросла новая прекрасная столица Казахстана – Астана, куда приехала наша североказахстанская делегация на очередную сессию Ассамблеи народа Казахстана.

За день до начала работы сессии наши шефы организовали интересную экскурсионную программу, которая и начиналась с посещения АЛЖИРа.

Проработав много лет в телевизионной журналистике, я занималась изучением материалов массовых политических репрессий, записывала интервью с детьми погибших, а также – депортированными, ссыльными, было снято несколько фильмов на эту тему. Но то, что мы увидели здесь, потрясло всех. От лагеря сохранился лишь один товарный вагон, в котором перевозили женщин и детей.

Все бараки были снесены в годы освоения целины. Так вот, этот единственный вагончик с нарами, 1926 года выпуска, рассчитанный на 40 человек, перевозил по 70 человек. Бесценная музейная редкость. Заглянув внутрь его, теряешь чувство времени. На нарах лежит муляж женщины в фуфайке, платке, валенках и смотрит на тебя. Застывший взгляд, ужас и безысходность в ее глазах, в буквальном смысле слова, пронзают душу. Я не смогла, не посмела повернуть к ней фотоаппарат и сделать снимок.

Затем нам показали документальный фильм, музейные экспозиции, фотографии и проводили к бесконечно длинной черной мраморной стене-мартирологу. Фамилии, имена женщин и детей – целые семьи разных национальностей. Восемь тысяч замученных и безвинно загубленных жизней со всего великого могучего Советского Союза в холодной казахстанской степи.

А если сюда прибавить еще и жертвы карагандинских лагерей, петропавловских пересыльных тюрем и тысячи, тысячи представителей депортированных народов Кавказа, западной Украины, Поволжья, Дальнего Востока – тогда и получается почти полный семейный портрет казахстанцев.

В те годы безжалостной сталинской деспотии люди разных национальностей, став “врагами народа”, оказались здесь не по своей воле. Выжившие до сих пор с благодарностью вспоминают о том, как казахи оказывали им помощь, делились питанием,

жильем, теплом, чтобы не дать исчезнуть. Для многих Казахстан стал второй Родиной, здесь родились и живут их дети и внуки.

Более 130 представителей различных этносов насчитывает сегодня казахстанская семья. Десятилетиями люди трудятся на этой земле, живут мирно, уважая друг друга.

Выступая на 15 сессии Ассамблеи народа Казахстана, Президент страны Н. А. Назарбаев уделил этому вопросу особое внимание. В своем выступлении Нурсултан Абишевич проанализировал деятельность Ассамблеи, которая сыграла важную роль в истории страны как главный механизм межэтнического и межконфессионального согласия, и поблагодарил тех, кто поддержал Президента в то непростое время.

Действительно, это оказалось очень ответственным - возглавлять национальный центр в эпоху становления нового государства. Мы были своего рода полпредами в регионах. Мы разъясняли людям нововведения в политической жизни, встречались со своими диаспорами, выходили на общегородские митинги, помогали людям, растерявшимся под тяжестью социальных невзгод.

Я горда тем, что всегда была в команде нашего Президента, и мы способствовали сохранению мира в своем регионе, а значит, во всей многонациональной стране.

...Начало девяностых годов прошлого века. Республика, обретя Независимость, переживала самое сложное время. Опрокинутая экономика, энергетический кризис и безденежье, плюс ко всему доселе неслыханные понятия – новое гражданство, таможня и границы. Все это приводило к растерянности людей. Особенно здесь, на севере, по соседству с прилегающими российскими регионами. Самый тревожный вопрос – межнациональные отношения постоянно висел в воздухе, проявляясь в митинговых страстях и эмоциях.

В декабре 1992 года Президент Нурсултан Назарбаев созвал Форум народов Казахстана. В Алматы съехались представители творческой и технической интеллигенции, депутаты и госслужащие разных национальностей со всех регионов страны, чтобы решить главный вопрос, как сохранить мир в нашем многонациональном доме. Я была удивлена, насколько остро, эмоционально ставились вопросы участниками Форума, а Президент обсуждал любое предложение, призывая всех к разумному их раз-решению.

Межнациональное согласие и стабильность в Казахстане, как основа всех достижений, были заложены на этом Форуме, а в марте 1995-го в Алматы состоялась первая сессия Ассамблеи народа РК, на которую были приглашены руководители национально-культурных центров всех областей. Главная тема – "За мир и согласие в нашем общем доме". На первой и последующих сессиях мы обсуждали такие важнейшие вопросы, как развитие государственного и других языков этносов, населяющих республику, воспитание людей в духе патриотизма и интернационализма, проект первой Конституции Казахстана. По итогам каждой сессии принимались важнейшие документы.

Национально-культурные центры с самых первых дней оказались в роли штабов по работе со своими диаспорами и сыграли важную роль в стабилизации обстановки. Одни помогали желающим выехать на историческую Родину, другие способствовали землякам обрести уверенность в новых условиях. А как это сделать, если все приходилось начинать заново, с чистого листа?

Обращение к духовности, истокам, культуре народа – это не просто фундамент отдельного этноса, скорее – философия сосуществования разных этносов вместе. Всем известны казахское гостеприимство, немецкая точность, кавказское поклонение старикам, еврейская образованность. И мы с самого начала взяли за правило – учиться всему лучшему друг у друга. Мне очень нравится, когда на наш Сабантуй приходят взрослые и дети разных национальностей, показывают свое искусство и охотно играют в наши национальные игры. Это же так просто и по-человечески – жить, уважая других!

Воспитанные в рамках идеологии единой советской нации, мы прежде стеснялись своих нерусских фамилий, языка, национальных праздников, не говоря о религиозных. Я благодарна своим родителям за то, что с самого раннего детства они научили нас говорить и мыслить одновременно на двух языках. Это дает возможность видеть мир как бы с разных ракурсов, понимать его

многопозиционность. Не зря ведь говорят, сколько человек знает языков, столько раз он – человек.

Сегодняшним мальчишкам и девчонкам повезло больше, чем нам. Помимо общеобразовательных школ, где они изучают по два, три языка, есть возможность учить родной язык на факультативных занятиях. В школе национального возрождения в татарском классе (Ф.Г. Сагитова, З.М. Бикметова) занимаются дети со всего города. Это – разновозрастный класс, где ребята постигают свой язык с азов, поют песни, изучают традиции и обычаи татарского и башкирского народов, затем очень красочно демонстрируют приобретенные навыки на праздниках и фестивалях культуры.

А начиналось все в годы горбачевской перестройки. На волне гласности и всяческих преобразований по инициативе двух замечательных людей, светлая им память, впервые в послевоенном Петропавловске был организован национальный праздник Сабантуй. Лауреат Госпремии СССР, генеральный директор радиозавода М.У. Сутюшев и заслуженный учитель Казахстана Р.Г. Давлеткильдеева, собрав инициативную группу, в том числе и автора этих строк, обратились в обком партии с идеей о проведении праздника, где получили не только согласие, но и всемерную поддержку.

Так, в 1989 году на стадионе завода им. Кирова состоялся первый Сабантуй, затем – учредительная конференция татаро-башкирского центра “Дуслык”, на которой ее почетным президентом была избрана Р.Г. Давлеткильдеева, председателем правления – Р. Бикмухаметова. У истоков создания центра стояли М.У. Сутюшев, Р.Ш. Шакиров, С.С. Гайсин, Ш.К. Искаков, Р.И. Тынчаров, Н. Шарафутдинов, А. Хамидуллин, З. Атажанова, Г. Даутова, В.Ф. Зарипова, музыкальные семьи Нуриахметовых, Сисамбаевых, солисты Т. Бахтеева, А. Шарипов, Р. Зиннатов, В. Зарипов, Н. Ахметшина, Б. Шарипова и др.

За прошедшее с той поры время наш Сабантуй, который ежегодно проходит в День города, стал любимым для всех горожан и сельчан, гостей из других городов Казахстана и из России.

В 2002 году в празднике участвовала делегация из Алматы во главе с полномочным представителем Татарстана в Казахстане, профессором М.А. Каримовым. Музыканты из Татарстана, Башкирии, Астаны, Кокшетау, Челябинска, Екатеринбурга – это обязательная составляющая Сабантуя. Одна интересная деталь. Наши земляки, проживающие ныне в других городах

Казахстана или в зарубежье, стараются обязательно приехать в Петропавловск в дни Сабантуя, участвовать во всех конкурсах, включая песенный блок “Гости Сабантуя” и “Танцевальный марафон”.

А в 2008 году мы провели юбилейный 20-й Сабантуй с приглашением официальных делегаций из Казани, Астаны, Алматы, представителей этнокультурных объединений (ЭКО) Северного Казахстана. Огромную помощь в проведении ответственного мероприятия оказали областной и городской акиматы. Ветеранам-дуслыковцам были вручены Почетные грамоты Пол-

представства РТ в РК, памятные подарки от исполкома Всемирного конгресса татар. В концерте приняли участие исполнители из Татарстана, а также казахстанские певцы и танцоры, представители разных национальностей. Гостям юбилейного Сабантуя был подарен красочный журнал "Сабантуй в Петропавловске", изданный специально к празднику.

Особенным был и Сабантуй–2010. Он проходил 6 июля, в день рождения нашего Президента Нурсултана Назарбаева, ему исполнилось 70 лет. Во всех городах республики прошли праздничные мероприятия, а звезды мирового уровня украсили музыкальные программы Алматы и Астаны. Многонациональный Казахстан в очередной раз продемонстрировал единство и дружбу, любовь к своей стране и ее лидеру. Североказахстанцы и гости города стали участниками различных фестивалей, шоу, конкурсов. А в городском парке состоялось торжественное открытие нового современного фонтана. И сразу же, как забили его струи, рядом, у грандиозной сцены, развернулся Сабантуй. Именно развернулся, раскинулся на широких парковых площадях и аллеях. Венок дружбы – дети школы национального возрождения, этнокультурных центров, танцевальных коллективов открыли праздник. Члены Ассамблеи народа Казахстана, руководители ЭКО и гости поздравили нас с очередным Сабантуем.

В честь 65-летия Победы члены татаро-башкирского центра "Дуслык" поздравили своих старожилов, вручили им приветственные открытки от Президента Татарстана Рустама Минниханова и посвятили им большую часть музыкальной программы. Призы Сабантуя разыгрывались на борцовском ковре, дорожках, где состязались дети в беге с яйцом, беге в мешках, а рядом – бег с коромыслом, перетягивание каната. Караоке по-татарски, конкурс рисунка на асфальте, зрительский конкурс и многое другое сделали Сабантуй шумным, веселым и красочным.

Наши самодеятельные артисты принимали участие в международном песенном конкурсе "Татар жыры" в города Казани, в музыкальных фестивалях в Омске, Тюмени, Семипалатинске. Официальные делегации участвовали в юбилейных мероприятиях, посвященных 150-летию Абая, 80-летию кокшетауского писателя Ибрагима Салахова – лауреата премии им. Г. Тукая, в работе всех съездов Всемирного конгресса татар, Всемирного форума татарской молодежи, в торжествах в честь 1000-летия Казани, в праздниках Астаны, в мероприятиях приграничных районов России.

Кстати, о поездках в Казань. С распадом Союза и экономических связей Россия сократила пассажиропоток через Казахстан, все поезда, которыми мы прежде ездили в столицу Татарстана, ушли в обход Петропавловска, и мы оказались отрезанными от нее. Надо было ехать в Екатеринбург, пережидать там 10 часов и садиться на другой поезд. Я обратилась с письмом в МПС России с предложением решить вопрос о прямом сообщении до Казани. Полуторогодовая переписка с МПС и несколькими его подразделениями, обращение к Президенту Татарстана М. Шаймиеву дали результат. В новом расписании 2004 года появился новый поезд № 89-90, который следует из Петропавловска через Курган, Казань в Москву.

Но основная работа выполняется "дома" изо дня в день, из года в год группой энтузиастов, не требующих материальных компенсаций. Рядом со мной всегда были мои помощники – Р.Ш. Шакиров, Ф.Ш. Мударисов, Ф.Г. Сагитова, А. Нуриахметова, М. Сисамбаев, З. Бикметова, Ф. Файзуллина, Г. Даутова, М. Куспанова, А. Халфина, Р. Аглиуллин.

Традиция собирать ветеранов, а также юные дарования и чествовать их – хороший повод показать, как татары, башкиры разного возраста участвуют в повышении престижа города, региона, республики. Всем знакомы имена спортсменов мирового класса Камиля Сафина, Вадима Шакшакбаева, Ильдара Габдельмаликова, пианиста Руслана Хамитова, основателя школы-интерната для детей-инвалидов Шамиля Шакшакбаева. Североказахстанцы хорошо знают работников образования А.С. Нургалиеву, Р.К. Акбердина, Н.Х. Шакирову, Н.К. Салимова, спортсменов-марафонцев А.К. Азмухамедова, С.З. Султанову и многих других земляков, которые вместе с казахами, русскими, украинцами, немцами, поляками созидают во благо нашего общего казахстанского дома.

С первых лет работы центра в эфире Петропавловской студии телевидения выходила еженедельная передача на татарском языке “Исянмесез”, а также шли передачи и концерты по радио, печатались в областных газетах статьи о нашей деятельности.

За эти годы, считаю, выполнена главная задача – стали востребованными национальные традиции и культура разных народов для духовного возрождения всей казахстанской нации. Это как прекрасное мозаичное полотно, собранное из цветных кристаллов, которое может долго сохранять содержание и красоту картины.

Казалось бы, массовая миграция народов на историческую Родину в 90-е годы должна была захватить и татар, учитывая тот факт, что уровень жизни в Татарстане был тогда гораздо выше, чем в любом другом регионе России. Но большое трудолюбие и предприимчивость помогли татарам найти свою нишу в новой жизни Казахстана. К тому же здесь за многовековую историю сложилась своя сибирско-поволжская татарская диаспора, здесь – память времени и могилы предков.

Около 15 тысяч татар и башкир живут сегодня на севере Казахстана. Возможность изучать родной язык, слушать живую речь и музыку, проводить праздники, общаться с деловым и творческим миром Татарстана, обучать детей по грантам и многое другое дают надежду на сохранение мира и согласия в нашем общем доме – Казахстане.

МНЕ РАДОСТНО ВЫСТУПАТЬ ЗА НАШУ СТРАНУ

Александр ВИНОКУРОВ, заслуженный мастер спорта Республики Казахстан, Почетный гражданин Северо-Казахстанской области

В нашей области было немало талантливых спортсменов, но наибольшего успеха на мировой спортивной арене северо-казахстанцы добились в годы Независимости страны, и в частности мы, велосипедисты.

При поддержке Президента Нурсултана Назарбаева впервые в нашей стране была создана профессиональная велокоманда “Астана”. Это был беспрецедентный случай в истории велоспорта, когда молодой профессиональный велоклуб сразу вошёл в элиту мирового велоспорта. А в настоящее время “Астана” является сильнейшим клубом мира, в котором, наряду с именитыми гонщиками всей планеты, стажируются молодые казахстанские спортсмены.

В своих ежегодных Посланиях Глава государства уделяет особое внимание развитию как массового спорта, так и спорта высших достижений, что немаловажно. В настоящее время большой спорт во всём мире – это большая политика, это, если хотите, визитная карточка государства. К примеру, только самым мощным странам доверено проводить Олимпийские игры, Азиатские игры. И вся планета знает Казахстан во многом благодаря нашему Президенту и казахстанским спортсменам, чьи имена известны во всем мире. Сегодня Казахстан многое делает в плане развития мирового спорта. Наше государство немало средств ежегодно вкладывает в спорт, чтобы физическая культура и спорт стали основными направлениями в плане оздоровления нации. Нурсултан Абишевич всё делает для того, чтобы наш гимн звучал на всех континентах, а флаг Казахстана гордо реял над голубым небом всего мира.

Мне радостно и гордо выступать за нашу страну, ведь свой спортивный путь я начал с маленького поселка Бесколь Северо-Казахстанской области, где я достиг своих первых побед. Свою карьеру профессионального велогонщика я реализовал за рубежом, в любительском клубе французского г. Сент-Этьена в 1998 году, выступал за профессиональный клуб “Казино”, с 2000 по 2005 годы защищал честь немецкой профессиональной команды “Дойче Телеком”, с 2006 года выступал за испанский профессиональный велоклуб “Либерти Сегурос”. Но подлинное счастье обрёл выступив за национальную команду Казахстана на Олимпийских играх в Афинах, тогда и зародилась идея о создании профессионального казахстанского велоклуба. Когда такой велоклуб появился в нашей стране, то у меня не было и доли сомнения, за какой клуб в мире мне выступать. В настоящее время казахстанский профессиональный клуб “Астана”, названный в честь молодой столицы, завоёвывает симпатии как тысяч казахстанских болельщиков, так и любителей мирового велоспорта. Растёт имидж Астаны – центра мира и согласия, растёт имидж страны на международной арене. Своим

авторитетом Казахстан завоевал право председательствовать в ОБСЕ в 2010 году.

Начиная с 1994 года, я выигрывал много международных велогонок. Но самые памятные – это те, которые я выиграл будучи в составе национальной сборной Республики Казахстан: это летние Азиатские игры в Хиросиме в 1994 году, второе место на Азиатских играх в Пусане в 2002 году, серебряная медаль на XXVII Летних Олимпийских играх в Сиднее в 2000 году, а в 2009 году стал чемпионом Азии в Индонезии.

Все вышеперечисленные достижения – это во многом заслуга Республики Казахстан и лично Президента страны Нурсултана Назарбаева, который отметил мои заслуги перед Родиной двумя почётными наградами: орденами “Парасат” в 2000 году и “Барыс” II степени в 2006 году, а на Родине я стал Почетным гражданином Северо-Казахстанской области.

және “Шығыс” ықшамаудандары құрылыс салуға дайындалды. Қала аумағының кеңейіп өсуі әлеуметтік инфрақұрылымның дамуымен, мәдениет нысандарын салумен қабаттас атқарылуда.

Елбасымыздың бастамасымен жүзеге асырылған тұрғын үй құрылысы мемлекеттік бағдарламасының аясында қалада қажетті инженерлік-коммуникациялық инфрақұрылымды қамтамасыз ете отырып, 683 пәтерлі 11 коммуналдық үй, 1301 пәтерлі 19 ипотекалық үй салынып, ондаған жылдар баспана кезегінде тұрған көптеген петропавлдықтар қоныстой қуанышын атап өтті. Бұған қоса, кәсіпорындардың өз қаражаты есебінен 397 пәтерлі 11 үй салынып, пайдалануға берілді.

Қала тіршілігі, өнеркәсіп және әлеуметтік салаларының жұмысы мен дамуы бірыңғай энергия жүйесімен қамтамасыз етіліп отыр. Жалпы ұзындығы 300 км астам көшелер жарықтандырылып, 50 км астам электржабдықтау желілері, 10 км астам жылумен, ыстық және суық сумен жабдықтау желілері күрделі жөндеуден өткізілді, нөсер кәрізінің тазартқыш қондырғыларының құрылысы атқарылды, қаланың 150 ауласы абаттандырылды.

Экономикадағы жетістіктер білім беру, денсаулық сақтау, халықты әлеуметтік қорғау, мәдениет салаларына бюджеттен бөлінетін қаржы көлемін айтарлықтай ұлғайтуға мүмкіндік берді.

Тәуелсіздік жылдары мектепке дейінгі білім беру саласы 2550 орындық 13 балабақшамен (”Салтанат”, “Айгөлек”, “Арман”, “Нұр бөбек”, “Болашақ”, “Балдәурен”, “Росинка”, “Балдырған”, “Ақбота”, “Снежинка”, “Балапан”, “Гулливер”, “Малыш”), 1065 орындық шағын орталықтармен толықтырылды, бұл жас петропавлдықтардың 59 пайыздан астамын мектепке дейінгі тәрбиемен қамтуға мүмкіндік берді. Осындай нәтижеге Мемлекет басшысының тапсыруымен іске асырылып жатқан “Балапан” мемлекеттік бағдарламасының арқасында қол жеткіздік.

Қала мектептерінің материалдық-техникалық базасы айтарлықтай жақсарды: 37 физика кабинеті, 14 биология кабинеті, 38 лингафондық-мультимедиялық сынып, 20 интерактивті кабинет, 94 интерактивті тақта сатып алынды.

Білім сапасының индикаторы Ұлттық бірыңғай тестілеудің нәтижесі болып табылады. Тестілеу бірінші рет енгізілген 2004 жылдан бастап қалалық оқушылардың орташа ұпайы 1,5 есеге, яғни 60,25 ұпайдан 91,76 ұпайға дейін артты. 2004-2010 жылдар аралығында “Алтын белгіге” ие болған түлектер саны 12-ден 68-ге дейін, орта мектепті үздік бітіргендер қатары 16-дан 67-ге

ХАЛЫҚ ҚАЛАУЛЫЛАРЫ – АЛДЫҢҒЫ ҚАТАРДА

Қайырлы ЕДІРЕСОВ,
облыстық мәслихаттың хатшысы

Тәуелсіздікке 20 жыл – бұл тарих үшін үлкен мерзім емес. Бірақ, біз үшін осы қысқа уақыт бір дәуірге тең. Бүгінде Қазақстан өз аумағы, өз экономикасы, өз мәдениеті, өзіндік саясаты бар іргелі елге айналды.

Жүргізіліп жатқан реформалар мен терең де уақытынан оза жасалып жатқан еліміздің қоғамдық-саяси өміріндегі жаңарулар Қазақстанның әлемдік қауымдастыққы танылып, ондағы өзінің лайықты орнын алуға мүмкіндік берді. Астанада өткен Еуропадағы қауіпсіздік пен ынтымақтастық ұйымының Саммиті – біздің еліміздің және Тұңғыш Президентіміз, Елбасымыз Нұрсұлтан Әбішұлы Назарбаевтың шын мәніндегі зор жеңісі. Біз туған Қазақстанымыздың ТМД елдері арасында бірінші болып ЕҚЫҰ-ны басқарғанын ерекше мақтан тұтамыз.

Өкілетті органдардың Тәуелсіздік жылдарында елімізді дамытуда атқарған рөлі қандай? Бұл орайда алдымен айтарымыз, кейінгі жылдары Қазақстан қоғамын демократияландыру үдерісінде мәслихаттардың мән-маңызы елеулі арттырылды. Дегенмен, мәслихаттардың рөлін жоғарылату мен өкілеттігін кеңейту тұрғысындағы нағыз бетбұрыс 2007 жылдың мамырында Негізгі Заңға өзгертулер мен толықтырулар енгізуден басталды. Мәслихаттардың мемлекеттік биліктің жалпы жүйесіндегі орны мен рөлі жаңаша анықталып, олардың өкілеттігі айтарлықтай кеңейтілді.

Енді мәслихаттар жергілікті міндеттерді шешу үшін жергілікті тұрғындар сайлайтын орган ретінде жергілікті өзін-өзі басқарудың негізі болып табылады. Осы тұрғыда мәслихаттардың өңірдегі және елді мекендердегі көкейкесті міндеттерді орындап, өзекті мәселелерді шешудегі жауапкершілігі артты.

Солтүстік Қазақстан облыстық мәслихаттың төртінші шақырылымының депутаттарын сайлаған сәттен бастап сайлаушыларымыздың бізге деген сенімі арта түсті деп толық сеніммен айтуға болады. Жұмысымыздың тиімділігі қабылданған шешімдер мен олардың орындалуының нәтижесімен анықталатыны анық. Еліміздің экономикалық әлеуетін дамытуға маңызды үлес қосып жүрген қызылжарлықтардың алдыңғы қатарынан көрініп жүрген халық қалаулылары аз емес.

Облысымыздың агроөнеркәсіп кешенінің дамуына аграршы-депутаттар өздерінің елеулі үлестерін қосып жүр, ал депутаттық корпустағы олардың үлесі 60 пайыздан астам. Олар – Қызылжар ауданындағы "Зенченко және компания" коммандиттік серіктестігінің бас директоры, Қазақстанның Еңбек Ері Геннадий Зенченко, Тайынша ауданындағы "Агрофирма Эксимнан" ЖШС директоры Төлеген Қоныспаев, Ақжар ауданындағы "Лұқбанов" ЖШС директоры Мұхамеджан Лұқбанов және басқалар. Олардың Қызылжар өңірінің әлеуметтік-экономикалық дамуына қосқан үлесі лайықты бағаланған.

Облысымызда өнеркәсіп те серпінді дамуда. Инновациялық жобалар сәтті жүзеге асырылуда. Солардың бірі – "ЗИКСТО" зауытындағы астық тасымалдайтын жабық вагон-хоппер жасау ісі. Бұл озық кәсіп-

дейін өсті. Қаланың білім беру жүйесінде терең білім беретін инновациялық мектептер желісі құрылды. Петропавлдық оқушылар халықаралық олимпиадаларда, интеллектуалды ойындарда жоғары нәтижелер көрсетіп жүр.

Тұңғыш Президентіміз ұсынған "Болашақ" мемлекеттік бағдарламасы бойынша Тәуелсіздік жылдарында 20 петропавлдық әлемнің беделді жоғары оқу орындарын тамамдап оралды, ал қазіргі уақытта қала мектептерінің 28 түлегі білім алу үстінде.

Жиырма жыл ішінде мемлекеттік тілде оқытатын бес мектеп ашылып, 11 мектептің жанынан қазақ тілінде оқытатын сыныптар ұйымдастырылды. "Тілдердің үштұғырлығы" мемлекеттік мәдени жобасын іске асыруға баса назар аударылып отыр. Осы бағытта үш тілде оқытатын дарынды балаларға арналған мамандандырылған қазақ мектеп-гимназиясының, қалалық классикалық гимназияның ашылуы батыл қадам болды.

Дамуында кемшіліктері бар балаларға көмек көрсетудің тиімді жүйесін құру мақсатында 2003 жылғы қыркүйекте Петропавлда алғаш рет мүмкіндігі шектеулі балаларға үйде әлеуметтік көмек көрсету бөлімшесі құрылды. Оның қызметкерлері өткен жеті жыл ішінде мүмкіндігі шектеулі 250-ден астам балаға қамқорлық жасады, қазір олардың қарамағында 106 бала бар.

Денсаулық сақтау саласында да оң өзгерістер аз емес. Қаламызда әйелдер консультациясы ашылып, 100 науқасқа арналған туберкулезге қарсы облыстық диспансердің жаңа емдеу корпусы, облыстық Қан орталығының жаңа ғимараты, 19-ықшам ауданда бір ауысымда 500 адамды қабылдауға шақталған емхана салынып, тұрғындар игілігіне берілді. Медициналық мекемелердің материалдық-техникалық базасы айтарлықтай жақсарды.

Тәуелсіздік жылдарында облыс орталығында мәдениет пен өнерді өркендетуге айрықша көңіл бөлінді. Елбасымыздың тікелей қолдауымен мәдениетті қолдау жылы болып жарияланған 2000 жылы қаламызда қазақ сазды-драма театры ашылды. Ашылуы Сәбит Мұқановтың 100 жылдығымен тұспа-тұс келген өнер ордасына ұлы жазушы жерлесіміздің есімі берілді. 1924 жылы құрылған, 350 мың жәдігері бар облыстық тарихи-өлкетану мұражайына қайта жаңғырту жүргізілді.

орынның бас директоры Игорь Коровин – облыстық мәслихаттың депутаты.

Көптеген депутаттар шағын және орта кәсіпкерлік саласында қызмет етуде. Мәселен, облыстық мәслихаттың депутаты Екпін Әбиев әлеуметтік жауапты бизнестің үлгісін көрсетіп, меценаттығы үшін жоғары наградалармен марапатталған. "Викос" жеке кәсіпорыны шығаратын өнімдер облыстан тысқары жерлерге де әйгілі, оны Ғабит Мүсірепов атындағы аудан мәслихатының депутаты Ирина Овчеренко басқарады. Осындай мысалдарды әр аудан бойынша көптеп келтіруге болады.

Елбасымыз еліміздің одан әрі өркендеуінің басты шарты ретінде этносаралық және конфессияаралық келісімді нығайтуға баса назар аударып отырғаны мәлім. Осы бағытта облыстық мәслихат депутаты Гюлага Илдырымов Қазақстан халқы облыстық ассамблеясының құрамындағы әзірбайжан ұлттық-мәдени орталығын ұзақ жыл басқарып, қыруар жұмыс атқарды.

Соңғы жылдары Петропавл қаласын көркейтуде көп жұмыс атқарылғанын атап айтқан жөн. Облыс әкімі Серік Біләловтің бастамасымен өткізілген "Менің туған қалам! Менің туған ауылым!" акциясын барша солтүстікқазақстандықтар қолдады, бұл игілікті істен депутаттар да шеткері қалған жоқ. Мәдениет және демалыс саябақтары, гүлзарлар мен ескерткіштер тәртіпке келтірілді.

Өңіріміздің әлеуметтік инфрақұрылымын дамытуда "Жол картасы" бағдарламасы зор рөл атқарды, бөлінген қаржының өз мақсатына жұмсалуын құрамында халық қалаулылары бар комиссиялар тексерді.

Қабылданған шешімдердің орындалуын бақылауда мәслихаттың комиссиялары зор үлес қосып келеді. Халықты ауыз сумен қамтамасыз ету бағдарламасының қалай орындалып жатқанын, бюджеттік қаражаттардың мақсатты бағыттарда пайдаланылуын қадағалау – экономика, экология, бюджет, салық және қаржы салаларының мәселелері жөніндегі тұрақты комиссиядағы депутаттардың мойнында. Олар жергілікті маңызы бар жолдардың салынуын, облыс тұрғындарын сапалы ауыз сумен қамтамасыз етілуін бақылайды.

Халықтың денсаулығын сақтау және әлеуметтік қорғау, білім беру, мәдениет және жастар ісі мәселелері жөніндегі комиссия әлеуметтік сала мәселелері жөніндегі бағдарламаларды жүзеге асыру барысын басты назарда ұстауда.

Депутаттар өкілеттігі, азаматтар құқығы, қоғамдық ұйымдармен және бұқаралық ақпарат құралдарымен байланыс мәселелері жөніндегі тұрақты комиссия нашақорлық пен есірткі бизнесіне қарсы күрес, кәмелетке толмағандар арасындағы құқық бұзушылықтың алдын алу, сыбайлас жемқорлыққа қарсы күрес бағдарламаларын жүзеге асыру мәселелерін қарайды.

Өткен жиырма жыл ішінде Қазақстан Республикасы дүниежүзілік қауымдастықтан өзінің лайықты орнын алған, болашағы зор, егемен мемлекет ретінде толық қалыптасып үлгерді. Туған еліміз өзінің мерейтойына көтеріңкі көңіл күйімен дайындалып, ертеңгі күнге үмітпен қарайды. "Қазақстан – 2030" Стратегиясында белгіленген мақсаттарға жетуге тура да сенімді жолды таңдағанымыз кәміл. Бұл біздің ертеңгі күнімізге үлкен сенім мен күш-қуат береді. Қазақстандықтар өздерінің келешегін еліміздің Тұңғыш Президенті Нұрсұлтан Әбішұлы Назарбаевтың есімімен байланыстырады. Біз тек қана өз Елбасымызбен бірге Қазақстанды табысқа жеткізе алдық, енді оны көркейіп-гүлденген елге айналдыратын боламыз.

ЖҰМЫС КЕСТЕСІ
2 қабат 2 этаж
РАСПИСАНИЕ РАБОТЫ ВРАЧЕЙ

ЕМХАНА
Салауатты Қазақстан!

"Жол картасы" бағдарламасы бойынша күрделі жөндеуден өткізіліп, жаңартылған қалалық Мәдениет үйі петропавлдықтардың рухани, адамгершілік, мәдени құндылықтарының алтын бесігі болып қала береді, онда бүгінде 22 шығармашылық ұжым қызмет жасау үстінде.

Облыс әкімі Серік Сұлтанғазыұлы Білəловтің бастамасымен қолға алынған "Менің әсем қалам!" акциясы аясында аса көрнекті ғалым Шоқан Уәлихановтың 175 жылдығы қарсаңында оның мүсіні орнатылған шағын бақ қайта жаңартылды. Әйгілі сазгер, ақын, жерлесіміз Үкілі Ыбырай Сандыбайұлының 150 жылдығына орай қала орталығында жаңа шағын бақ ашылды. Барлығы 12 шағын бақ абаттандырылды.

Қаламызда дене шынықтыру мен спортты дамытуға, саламатты өмір салтын қалыптастыруға барынша көңіл бөлінуде. Жылдан-жылға халықтың әр түрлі топтары қатыстырылатын спорттық іс-шаралар саны көбейтілуде. 2005-2010 жылдар аралығында дене шынықтырумен және спортпен айналысатын адамдар саны 12 пайыздан 16,3 пайызға дейін артты.

Жаңа спорт нысандары салынып, пайдалануға берілді. Олар – жеңіл атлетика манежі, теннис корты, 50 метрлік жүзу бассейні, бокс бойынша БЖСМ және спортқа дарынды балаларға арналған мектеп-интернаттың спорт залдары. "Қарасай" стадионында қазіргі заманға сай эластикалық төсем салынды, 8 шағын футбол алаңы жайластырылды.

Қалалықтардың бос уақытын ұтымды ұйымдастыру мақсатында бильярд клубтары, боулинг-орталықтар, жаттығу залдары және фитнес-орталықтар жұмыс істейді. Қысқы спорт түрлерімен айналысу үшін стадиондарға, хоккей қорапшалары мен алаңқайларға су құйылып, мұз айдындары жасалады, шаңғы жолдары салынады.

Достығы жарасып, жылдан-жылға көріктене түскен Петропавл қаласының басты дәулеті, "алтын қоры" – оның тұрғындары. Білек біріктіріп, бірге өткізген жиырма жыл петропавлдықтардың ақ ниетті және келешекті ойлап, адалдықпен жұмыс істейтін адамдар екенін дәлелдеді. Біз осындай тамаша көңіл күйімен болашақтың іргесін бірге қалай бермекпіз!

ДОМ
ВРАЧА

SIEMENS
MAGNETOM Avanto

ПЕТРОПАВЛОВСК

ДОСТЫҒЫ ЖАРАСҚАН, КӨРІКТІ ҚАЛА

Нұржан ӘШІМБЕТОВ,
Петропавл қаласының әкімі

Тәуелсіздік жылдары Қазақстан демократиялық жаңару жолында батыл қадаммен алға басқан табысқа жетуші мемлекетке айналды. Бейбітшілік пен тұрақтылық еліміздің әлеуметтік-экономикалық және мәдени дамуындағы үлкен жетістіктерге қол жеткізуіне мүмкіндік берді. Республикамыздың "Солтүстік қақпасы" атанған біздің облыс орталығында да айтарлықтай өзгерістер жүзеге асырылды.

Қазақстан Тәуелсіздігінің 20 жылдық мерейтойы қарсаңындағы Петропавл – әсем де қазіргі заманға сай, серпінді дамып келе жатқан қала. Қалалықтар оның бай тарихымен де, бүгінгі күнгі тамаша жетістіктерімен де мақтана алады.

Петропавл елді мекен салу ұстанымын сақтаудың қайталанбас үлгісі болып табылады. Қаланың сәулетінде әр түрлі дәуірдің белгілері анық байқалады: XIX ғасырдағы сауда орталығының тарихын бейнелейтін ескі көпес және дворян үйлерінен бастап, соңғы ағымдарға сай келетін қазіргі заман ғимараттарына дейін бар.

Мұнда тамаша рухани-мәдени дәстүрлер сақталып, жарасымды жалғасын табу үстінде. 2005 жылы бір күнде Қызылжар орталық мешіті және Вознесение Господня православиелік шіркеуі ашылды. 2010 жылғы қараша айында Жұмысшы кентінде жаңа мешіттің және Қаныш Сәтбаев көшесі бойында жаңа православиелік шіркеудің іргетасы қатар қаланды.

Қалалықтар алуан мерейтойларды облыс орталығының көрнекті орындарының тізбесін толықтыратын жаңа мәдени нысандардың ашылуымен атап өтуге тырысады. Қарасай және Ағынтай батырлардың ескерткіші қаламыздың алаңдарының бірінің ажарын ашып тұр. 2006 жылы Қазақстан Тәуелсіздігінің 15 жылдығы құрметіне Петропавлда бірегей "Абай және Пушкин" мүсіндік композициясының ашылуы болды. Қайта жаңартылған облыстық өлкетану мұражайы ғимаратының қабырғасына орнатылған екі ұлы тұлға – Шоқан Уәлиханов пен Федор Достоевский бейнеленген барельеф қазақ және орыс халықтары достығының символы іспетті.

Қазақстан Республикасының Президенті Нұрсұлтан Әбішұлы Назарбаевтың жұмыс сапары кезінде 2008 жылғы тамыз айында "Абылай хан резиденциясы" мұражай кешені салтанатты түрде ашылды. Қалпына келтірілген Абылайдың ақ үйі – аты аңызға айналған саяси қайраткер тұлғаның рухына тағзым белгісі, қазақ мемлекеттілігінің және ұлттық тарихымыз бен мәдениетіміздің раритеттері сақталатын орын.

2010 жылы қаланың Орталық алаңында "Қазақстан Республикасының мемлекеттік рәміздері" сәулеткерлік композициясы салтанатпен ашылды. Бұл алаңда мемлекеттік мерекелер, халық серуендері, жастар мен қоғамдық бірлестіктердің қатысуымен патриоттық акциялар өткізіледі, әскери қызметшілер салтанатты түрде ант қабылдайды, мемлекеттік наградалар табыс етіледі.

Жеңістің 65 жылдығына орай тұрғындардың сүйікті мәдени орындары – Жеңіс

саябағы мен қалалық мәдениет және демалыс саябағын қайта жаңарту қалалықтарға үлкен тарту болды. Жеңіс саябағында тақырыптық пилондар, соғыс кезіндегі техниканың макеттері мен үлгілері орнатылып, стела жаңартылды, саяжол жасалып, ағаш отырғызылды. Республикамыздағы ең көне болып табылатын мәдениет және демалыс саябағында "Достық субұрқағы" ашылды, әлемдік және отандық әдебиет классиктерінің мүсіндері орнатылды.

"Жол картасы" бағдарламасын іске асыру аясында республикалық бюджеттен бөлінген 295,2 млн теңге қаражатқа әйгілі ботаникалық бағымыз – сирек кездесетін әсем де экзотикалық өсімдіктер бағы ("Қызылжар оранжереясы" МКҚК) қайта жаңартылды. Оны Елбасымыз көрген кезде жинақталған өсімдік түрлерінің байлығы мен көптігі жөнінен республикада еш теңдесі жоқ бақ деп атап өтті. Бүгінгі күні мұндағы 1,5 мың шаршы метр алаңда өсімдіктің 1000-нан астам түрі өсіріледі.

Петропавлдың біртұтас шаңырағы астында 70-тен астам ұлт пен ұлыстардың өкілдері бейбіт өмір сүріп, жасампаздықпен еңбек етуде.

Қала индустриясының жетекші саласы машина жасау болып табылады. Бұл саланың негізін бұрын "жабық өндірістер" деп аталған мамандандырылған конверсиялық өндірістер құрайды.

Қазіргі кезде "Петропавл ауыр машина жасау зауыты" АҚ елдің мұнай-газ кешеніне арналған жабдықтарды өндіреді. Соңғы 13 жыл ішінде мамандандырылған техниканың 16 түрі шығарылды: ұңғыма бұрғылары, күрделі жөндеу және қызмет көрсетуге, мұнай шығаруға мамандандырылған 600-ден астам техника және 400-ден астам өңдеуші жабдықтар жасалды. Бұл – өз конструкторлық бюросын сақтап қалған бірден бір зауыт.

Қазақстан Республикасын үдемелі индустриялық-инновациялық дамыту жөніндегі 2010-2014 жылдарға арналған мемлекеттік бағдарлама аясында "ЗИКСТО" акционерлік қоғамында астық тасымалдауға арналған жабық хоппер-вагон және мамандандырылған платформа (контейнер тасығыш) жасау жобалары іске асырылды. Мұндай вагондар өндірісі еліміз бойынша тұңғыш рет біздің қаламызда қолға алынды. "Мұнаймаш" акционерлік қоғамында ұңғыма сорғылар өндірісі игерілді.

"Киров атындағы зауыт" АҚ ұжымы теміржол кешеніне арналған жабдықтарды және құралдарды сериялық шығаруды іске асырды. Олар – "КЛУБ-У", "КЛУБ-УП" үлгісіндегі кешенді локомотив қауіпсіздік құрылғылары және "РС-46МЦ" сиплексті радиостанциялар. Кәсіпорын эфирлік және сандық спутниктік теледидарға арналған жабдықтар кешені өндірісін ұйымдастырумен де айналысу үстінде.

Тәуелсіздік жылдарында қаламызда жаңа машина жасау кәсіпорындары құрылды: мұнай шығарушы жабдықтарға, жүк вагондарына қажет қосалқы бөлшектерді шығаратын "Поиск" венчурлік фирмасы" ЖШС, "Қазмұнайгазмаш" АҚ, «Ремплазма" ЖШС, "Прометей" ЖШС, "Көп бейінді жабдықтар зауыты" ЖШС, "Трибо" ЖШС және т.б.

Дайын металл бұйымдарын өндіру саласының жетекші кәсіпорындары ретінде "Петропавл құбыр зауыты", "Тез тұрғызылатын ғимараттар және құрылыстар зауыты", "Петропавл құрылыс материалдары зауыты" жауапкершілігі шектеулі серіктестіктерін айтуға болады.

Өткен кезеңде құрылыс материалдарын өндіретін бірқатар жаңа кәсіпорындар ашылды: "Блок" ЖШС, "Изолит" ЖШС, "Петропавл полимер материалдары зауыты" ЖШС, "Единство" ЖШС, "Гедеон" ҚТ" ЖШС, "Доломит" ЖШС, "Құрғақ көбікбетон қоспалары зауыты" ЖШС.

Тамақ өнеркәсібінде де жаңа өндірістер ашылып, олардың өнімдері бүгінде қалалықтардың кең сұранысына ие және облыстан тысқары жерлерге де жөнелтілуде. Олар – "Сұлтан ЭММК" АҚ, "Сұлтан кондитерлік өнімдері" АҚ, "Богатырский продукт" ЖШС, "Компания максимальный размах" ЖШС, "СБИ-АГРО" ЖШС, "Фрегат" ЖШС, "Қазет-өнімі" ЖШС, "Петропавл Бойко ет комбинаты" ЖШС, "Леонтьев ет комбинаты" ЖШС, "Олжас" ЖШС, "Аделаида" ЖШС, "Люминас" ЖШС, "DEZ" ЖШС, "Кондитер макс" ЖШС, "Петропавл бройлер фабрикасы" ЖШС және т.б. Қала кәсіпорындарының өнеркәсіп өндірісінің көлемі 1996 жылғы 8 млрд. теңгеден 2010 жылғы 51 млрд теңгеге дейін артты. Бөлшек сауда тауар айналымы 6,6 млрд теңгеден 45,4 млрд теңгеге дейін ұлғайтылды.

КАЗАҚСТАН ПЕТРОПАВЛ

Орташа айлық номиналды еңбекақы 8,5 есе көбейіп, қазір ол 61 мыңнан астам теңгені құрады. Жұмыссыздар саны 1,5 есе азайды. Қалада демографиялық жағдай айтарлықтай жақсарды: 1996 жылы табиғи кему көрсеткіші 1402 адамды құраса, соңғы үш жылда табиғи өсім байқалып, 2010 жылы ол 257 кісі болды.

Кейінгі жылдары жолаушылар көлігі паркі қыруар жаңартылды. Телефондандыру тығыздығы бойынша елдегі ең жоғары көрсеткіштердің бірі (100 тұрғынға 42,6) – Петропавлда. Оптикалықталшықты байланыс арналарын енгізу арқасында қалалықтарға Интернетке кең жолақпен кіру қызметін пайдалану мүмкіндігі туғызылды.

Тәуелсіздік жылдарында қаланың әкімшілік шекарасы кеңейтілді: Үкімет қаулысымен Петропавл қаласының шекарасы және табиғи аймағын пайдалану тәртібі бекітілді. Қазіргі кезде “Солнечный” кенті (сол жағы), “Юбилейный” тұрғын алабы құрылыс салумен қамтылған. “Орман”, “Береке” ықшамаудандарын игеру жалғасуда, “Южный”

ВОКЗАЛ
ОМСК
П-ПАВЛОВСК
ЭД4М
0079

اَللّٰهُمَّ افْتَحْ لِيْ اَبْوَابَ رَحْمَتِكَ

ҚАЗАҚСТАН-МЕНІҢ ОТАНЫМ !

АСТЫҚТЫ АУДАН АЛҒАН АСУЛАР

Марат ТАСМАҒАНБЕТОВ,
Ғабит Мүсірепов атындағы ауданның әкімі

Еліміздің ең ірі астықты алқабы, дамыған автомобиль жолдары, темір жол көлігі, әлеуметтік инфрақұрылымдары бар Ғабит Мүсірепов атындағы аудан экономикалық өсудің үлкен әлеуетіне ие және Солтүстік Қазақстан облысының серпінді дамып келе жатқан өңірлерінің бірі саналады. Оған жан-жақты мемлекеттік қолдаудың арасында ауданның негізгі саласы болып табылатын аграрлық секторда қол жеткен жетістіктерді дәлел етуге болады.

Қазіргі уақытта аудандағы машина-трактор паркінің 90 пайызы жаңартылды. Ауыл шаруашылығы құрылымдары 22,2 млрд теңгеге 1092 бірлік заманауи техникалар сатып алды, ол технологиялық операциялардың 80 пайызға жуығын жоғары сапамен жүргізуге, еңбек өнімділігін арттыруға, дәнді және басқа дақылдар өндірісінде ылғал қорын сақтау технологияларын жүзеге асыруға мүмкіндік береді.

Президентіміз Нұрсұлтан Әбішұлы Назарбаев астық өндірісін ұлғайтып, Қазақстанды астық экспорттайтын әлемдегі алдыңғы бес елдің қатарына енгізу жөнінде алға қойған міндетті жүзеге асыру үшін ауданда егістік мәдениетін көтеру, оның негізгі құрамдас бөлігі болып табылатын топыраққа минералдық тыңайтқыштар сіңіру көлемін арттыру, 5 тұқым және элиталық тұқым шаруашылығы өндіретін тұқым сапасын жақсарту жөнінде мақсатты жұмыстар жүргізіліп келеді. Аудан агроқұрылымдары тыңайған жерлерді игеру және түпкілікті жақсарту жөніндегі шараларды жүзеге асыруда. 2007-2010 жылдары қосымша 62,9 мың гектар алқап ауыспалы егіске енгізілді. Тыңайған жерлерді игергені үшін ауданымыз Қазақстан Республикасы Жер қорларын басқару жөніндегі агенттіктің Құрмет грамотасымен марапатталды. Осылайша аудандағы егістік алқабы 1991 жылмен салыстырғанда 5,2 пайызға көбейіп, 733,8 мың гектарды құрады, ал ауыл шаруашылығы дақылдарынан жиналатын жалпы өнім 44,8 пайызға артты.

Облыс әкімі Серік Сұлтанғазыұлы Білялов өңір аграрлық кешенінің алдына қойған басым бағыттардың бірі – астықтың сақталуы мен өңделуін қамтамасыз ететін астық қабылдау кәсіпорындарының қуатын арттыру. Бұл өзекті мәселе ауданымызда ойдағыдай шешімін табу үстінде. Соңғы жылдары “Тұқым”, ”Аманат ЛТД”, ”Атамекен - Астық” ЖШС-лары жалпы сыйымдылығы 65,5 мың тонна болатын шағын элеваторларды іске қосты. 2010 жылы Бірлік ауылында ”Әліби - Ишим” ЖШС-і 20 мың тонналық астық сақтайтын қойма, Новоишимка ауылында ”Ақ нан-Север” ЖШС-і 6 мың тонналық шағын элеватор салды.

Ауданымызда мал басының өсуі,оның өнімдерін өндіру ұлғайып келеді. Осы саланы дамыту бағдарламасында 350 сауын сиырға, 500 бас етті малға, 500 бас қойға және 200 жылқыға арналған кешендер, 350 басқа арналған шошқа фермасын салу жоспарланып отыр. Жұқпалы ауруларды алдын алу және азық-түлік қауіпсіздігін қамтамасыз ету үшін ауданда мал сою қосыны, 16

мал сою алаңы салынды, 6 ветеринарлық дәріхана жұмыс істейді.

Ауданымызда мал шаруашылығы өнімдерін өңдеу де дамып келеді. “Клименко”, ”Ищенко” жеке кәсіпорындары шұжықтардың, сүрленген тағамдардың, жартылай фабрикаттардың бірнеше түрін шығарады. Осындай өнімдердің жылдық көлемі 400 тоннаны құрайды. “Викос” ЖК жылына 250 тоннадай сүт жинап, оны өңдеуден өткізеді, май мен ірімшік өндіреді. Кәсіпорынның өнімі 2009 жылы Австрияның астанасы Венада “Европа сапасы” белгісімен және дипломымен марапатталды.

Шағын және орта бизнес те өркен жайды. 2011 жылғы 1 қаңтардағы мәлімет бойынша ауданда 1063 кәсіпкерлік субъектісі бар. Сауда, қоғамдық тамақтану орны, шаштараз, техникалық қызмет көрсету станциясы, ағаш өңдеу цехы, киім пішу және жөндеу қосыны, тәулігіне 2 тонна нан-тоқаш өнімдерін шығаратын “Асыл дән” наубайханасы сияқты 18 жаңа нысан ашылды. Алаңы 1500 шаршы метрлік заманауи “Нұрсат” сауда кешені, “АЗКО” ЖШС-нің тәуліктік қуаты 120 тонна диірмен кешені пайдалануға берілді, “Чолоян” ЖК “Тобыл” ӘКК ҰК-мен бірлесіп, асфальтбетон қосындысын өндіру жөніндегі жобаны жүзеге асырды.

Бизнестің дамуына қаржылық қызмет көрсету саласының кеңеюі септігін тигізуде. Ауданымызда төрт банктің құрылымдық бөлімшелері, 22 шағын кредит ұйымдары, “Бірлік” АКС-і жұмыс істейді. Елді мекендерге 5720 карточка ұстаушыларға қызмет көрсететін 4 банкомат пен 8 посттерминал орнатылды.

Мемлекеттік “Ауыз су” бағдарламасын жүзеге асырудың арқасында 2005-2010 жылдар аралығында ауылдықтарды сумен қамтамасыз ету жағдайын түбірімен өзгертуге мүмкіндік туды. Осы кезеңде су құбырлары желісін салу және қалпына келтіру жөніндегі ірі жобалар жүзеге асырылды. Тек Новоишимка ауылында ғана 50,9 шақырым су құбыры қалпына келтірілді. Рузаевка және Чистополье ауылдарына су құбырлары тартылды. Ауданның 5 елді мекеніне жергілікті сумен жабдықтау желілері

салынды. Буденное және Нежинка ауылдарында су тарату желілерін қалпына келтіру жүргізілді. Бұл жұмыс әрі қарай жалғастырылатын болады. Биыл Дружба ауылында жергілікті су жүйесінің құрылысы басталады.

Ауданымызда қаржыландырудың әр түрлі көздерін пайдалану арқылы мемлекеттік тұрғын үй бағдарламасы дәйекті түрде іске асырылуда. 2005-2010 жылдары ауданда 12 пәтерлік коммуналдық тұрғын үй, шаруашылық субъектілерінің күшімен 168 пәтер және 396 жеке тұрғын үй пайдалануға берілді. 2011 жылы жалпы алаңы 1573 шаршы метрлік 18 пәтерлік тұрғын үй іске қосылады, оның құрылысы аяқталуға таяу. Бұған қоса Тәуелсіздіктің 20 жылдығы қарсаңында 37 жеке тұрғын үйді аяқтау жоспарланып отыр.

Білім беру жүйесін жетілдіру, оқу сапасын жақсарту мақсатында атқарылып жатқан шаралар да аз емес. 2005 жылы 160 орындық Березовка орта мектебі салынды. Өткен жылы “100 мектеп, 100 аурухана” бағдарламасы бойынша Пески ауылында осызаманғы стандарттарға толық сай келетін 250 орындық мектеп үйі пайдалануға берілді.

Оқу орындарының материалдық негізі де нығая түсуде. Соңғы он жылдың ішінде мектептерге 17 лингафон-мультимедиа, 18 физика, 13 биология, 3 химия кабинеттері, 14 интерактивті құрал-жабдықтар, 479 компьютер сатып алынды. Барлық мектептер телефон байланысымен қамтылған, алты білім мекемесі “ОкуNet” ақпараттық білім беру желісіне қосылған.

Президенттің “Болашақтың іргесін бірге қалаймыз!” Жолдауында 2015 жылға дейін балалардың 74 пайызын мектепке дейінгі оқумен және тәрбиемен қамту міндеті қойылған. Ал біздің ауданымыздағы балалардың мектепке дейінгі мекемелермен қамтылуы қазірдің өзінде 78 пайызды құра-

КЕЛЕШЕККЕ НЫҚ СЕНІММЕН

Қанат ҚАЛИЕВ,
Мамлют ауданының әкімі

Біздің ауданның аттас әкімшілік орталығы – Мамлютка қаласының тарихы сонау 1786 жылдан басталады. Сол кезде жаңа тұрмыс құратын жер мен еркіндік іздеп, Қызылжар өңіріне Қазан губерниясынан Мамлют деген шал көшіп келеді. Сібір тракты бойынша ұзақ та қиын жолды өткен соң орманды даладағы Глубокое көлінің жағасында келешекте Мамлютка деп аталатын мекеннің негізін қалайтын алғашқы жер үйін салған. Ал 1969 жылдың 7 шілдесінде қала тұрпатты Мамлютка кентіне қала мәртебесі берілді.

Ауданымыз тәуелсіз мемлекет құрудың қиын жылдарын бастан өткеріп, экономикасы нығая түсті, тұрғындарының да әл-ауқаты жылдан-жылға артып келеді. Тиімсіз шаруашылықтарды қайта ұйымдастыру және ірілендіру нәтижесінде 56 жауапкершілігі шектеулі серіктестіктер, 2 коммандиттік серіктестік, 198 шаруа және фермерлік қожалықтары жұмыс істейді.

Егіс алқаптарын кеңейту, агротехникалық іс-шараларды толық және сапалы жүргізу ауылшаруашылық дақылдардың шығымдылығын арттыруға мүмкіндік берді. 1999 жылдан бастап бидай түсімінің өсімі байқалады.

Аграрлық секторды техникалық қайта жабдықтауға жете көңіл бөлініп, 2004 жылдан бері 2 млрд теңгеден астам қаржыға 259 жаңа техника сатып алынды.

"Мамлют ұн үгу комбинаты" ЖШС ауданның өнеркәсіп өнімінің негізгі өндірушісі болып табылады. Оның өндірістік қызметінің негізін диірмен кешені, элеватор және кешенді-механикаландырылған қоймалар құрайды. Өнімділігі тәулігіне 250 тоннаны құрайтын диірмен кешені "Бюлер" швейцар фирмасының жоғарыөнімді жабдығымен шығысы 77 пайызды құрайтын сұрыпты ұн шығарады. Бұдан басқа диірмен кешені қосымша 30% қапталған ұн өндіруге мүмкіндік беретін "ИТАЛПАК" фирмасының ұнды қаптаумен айналысатын, жоғарыөнімді италиялық желімен жабдықталған. Өнім өңдеуден басқа диірмен зауытында бидайдың дәнін іріктеу және одан май алу жұмысы жүргізіледі. Өндірілетін ұнның негізгі көлемін кәсіпорын Қазақстан Республикасының оңтүстік аймақтарына, Өзбекстанға, Тәжікстанға, Ауғанстанға және оңтүстік-шығыс Азия елдеріне жөнелтеді.

2008 жылы аталмыш кәсіпорында пропилен қаптарын шығаратын цех салынып, пайдалануға берілді.

Ауданымызда 2003 жылдан бастап тұрғын үй құрылысы айтарлықтай жандана түскені байқалады. Пайдалануға берілген тұрғын үйлер көбейді. Жас мамандар мен оралмандар отбасыларын коммуналдық тұрғын үймен қамтамасыз ету үшін 2006 жылы 7 млн теңгеге 2 үй салынды. 2008 жылы 52,8 млн теңгеге 5 үй салынып, үшеуіне оралмандар отбасылары енгізілді. Бұған қоса 2006 жылы "Мәмбетов және К" коммандиттік серіктестігі 4 үй тұрғызып, өз жұмысшыларына жеңілдіктермен берді.

Әлеуметтік, мәдени, тұрмыстық нысандарды салып, дамыту бағдарламасы аясында 2004-2010 жылдар аралығында 10 дүкен, шаштараз, нотариустың кеңсесі, 2 қоғамдық тамақтану орны, кемпинг, Новомихайловка ауылында дәрігерлік амбулатория, авто-газбен жабдықтау бекеті, жо-

ды. Бұл – мақсатты да жоспарлы жұмыстың нәтижесі. Мысалы, 2007 жылы аудан орталығында 75 орындық "Ақбота", 2008 жылы Рузаевка ауылында 75 орындық "Ақ ниет" балабақшалары ашылды. 2010 жылы "Балапан" бағдарламасы бойынша Новоишимкада 100 орындық "Айгөлек" балабақшасы жұмыс істей бастады. Бұлардан басқа 2009 жылы жалпы білім беретін мектептердің жанынан 21 шағын орталық ашылды. Өткен жылы "Балапан" бағдарламасы бойынша 9 шағын орталық құрылды, сондай-ақ, 11 шағын орталық кеңейтілді.

Адам мен оның денсаулығы – еліміздің басты байлығы. Медициналық қызметтің сапасын арттыруға, денсаулық сақтау мекемелерінің жұмысын жақсартуға байланысты мемлекет тарапынан жасалып отырған қамқорлық біздің ауданда да оң нәтижелерге қол жеткізуде. Атап айтқанда, ауылдық медициналық қосындар жаңа құрал-жабдықтармен толықтырылды, дәрігерлік амбулаторийлер мен фельдшерлік-амбулаторлық қосындардың телефон байланысымен қамтылуы 100 пайызды құрайды. Тек 2010 жылы ғана ауданымыз 27,7 млн. теңгенің құрал-жабдықтарын, соның ішінде,1,4 млн теңгеге стоматологиялық қондырғы, 8,9 млн теңгеге жаңа туған нәрестені жасанды дем алдыратын аппарат алды.

"100 мектеп, 100 аурухана" мемлекеттік бағдарламасы бойынша бір ауысымда 90 адамды қабылдайтын емханасы бар 100 орындық ауданаралық туберкулезге қарсы диспансердің құрылысы аяқталып келеді. Денсаулық сақтаудың бірыңғай ұлттық жүйесіне сәйкес аудандық орталық ауруханамен байланыстыратын телемедициналық желіге қосылды.

Емдеу мекемелерін дәрігерлермен қамтамасыз ету, аурулардың алдын алу және алғашқы медициналық-санитарлық көмек көрсету сапасын жақсарту мәселелері жоспарлы түрде шешілуде. Осының бәрі оң нәтижелерге қол жеткізуге мүмкіндік берді: туберкулезбен ауыратындар саны азайды, аналар өлімі жойылды, бала туу көбейді.

Ауданымызда 260 спорт нысаны бар, олар – спорт залдары, футбол алаңдары, хоккей корттары және т.б. Он мыңнан астам тұрақты мүшесі бар 82 дене тәрбиесі ұжымы жұмыс істейді. Спорт базасын нығайтуға шаруашылық субъектілері де қомақты үлес қосып келеді. Тек өткен жылы ғана солардың күшімен 7 хоккей корты салынды, 1,2 млн теңгенің 475 спорт киімдері сатып алынды. Шаруашылық басшысы спортқа ерекше мән беретін "Нежинка-Ерке" ЖШС-нде 6 млн теңгеден астам қаражатқа стадион қалпына келтірілді, 4 спорт алаңы жасалды, 4 млн теңгенің спорт рингі сатып алынды. Аудан орталығында 2 млн теңгеге балалар мен жасөспірімдер спорт мектебінің спорт залы күрделі жөндеуден өткізілді. Үстіміздегі жылы аудандық стадион толық жөнделеді, оған жергілікті бюджеттен 35 млн теңге қаражат бөлінді.

Этносаралық және конфессияаралық келісімді нығайту жолында 25 этномәдени және 18 діни бірлестік қомақты жұмыстар атқарып келеді.

Адамдардың рухани дамуына бағытталған жұмыстарды 22 клуб мекемелері атқарады. 2007 жылы Рузаевкадағы Мәдениет үйі қалпына келтірілді. 2008 жылы Володарское елді мекенінде "Береке-Агро" ЖШС-нің қаражатына ауылдық клуб салынды. 2009 жылы Чистопольедегі Мәдениет үйі мемлекет меншігіне қайтарылды, қазір оған күрделі жөндеу жүргізіліп жатыр. 2010 жылы аудандық Мәдениет үйінде тарихи-өлкетану мұражайы ашылды. "Золотые россыпи" көркемөнерпаздар ұжымы облыстық "Славянский перезвон" фестивалінің бірнеше дүркін жеңімпазы атанды.

Тәуелсіздігіміздің 20 жылдығын мерекелеу аясында Петропавл және Көкшетау қалаларының және Шал ақын, Қызылжар, Мамлют, Жамбыл және Ғабит Мүсірепов атындағы аудандардың ақындарының қатысуымен өңірлік айтыс ұйымдастырылды, 385 адамның қатысуымен аудан жастарының "Ауылдың гүлденуі – Қазақстанның гүлденуі" атты марафон-эстафетасы мәре алды. Петропавл қаласы мен 13 аудан өкілдері қатысқан Оралхан Бөкей атындағы көркемсөз оқушылардың облыстық іріктеу жарысы біздің ауданда өтті.

Еліміздің Тәуелсіздігінің арқасында ұлы жазушы жерлесіміз Ғабит Мүсіреповтің есімімен аталған біздің аудан еңбеккерлерінің кейінгі жылдары қол жеткізген жетістіктері аз емес. Тұңғыш Президентіміз, Елбасымыз Нұрсұлтан Әбішұлы Назарбаевтың даналықпен жүргізіп келе жатқан саясатына өткен президенттік сайлауда бір кісідей қолдау білдірген мүсіреповтіктердің алдағы уақытта әлі талай биік асуларды бағындыратынына сеніміміз зор.

АЗАТТЫҚ АРАЙЫМЕН АЖАРЛАНҒАН АҚЖАР

Ағзам ТАСТЕМІРОВ,
Ақжар ауданының әкімі

Біздің Ақжар ауданы ел Президентінің Жарлығымен бұрынғы Көкшетау облысына қарасты Ленин және Ленинград аудандарын біріктіру арқылы 1997 жылы 2 мамырда құрылды. Алғашқы жылдары әлеуметтік-экономикалық даму көрсеткіштері жөнінен облыс бойынша ең артта қалған аудандардың бірі саналған өңір Елбасымыз Нұрсұлтан Әбішұлы Назарбаевтың кемеңгерлік саясатының арқасында 13 жылдың ішінде көшін түзеп, алдыңғылар қатарына қосылуға зор ұмтылыс таныту үстінде.

Аудан халқының 85 пайызын байырғы тұрғындар – қазақтар құрайды және олармен бірге өзге 15 ұлт өкілдері тату-тәтті өмір сүруде.

Аудан экономикасының негізгі саласы – ауыл шаруашылығы, оның ішінде егін шаруашылығы қарқынды дамып келе жатыр. Айталық, аудан құрылған жылы 150 мың гектардан сәл ғана асатын жерге егін ексек, бүгінгі уақытта дәнді дақылдар алқабы 2 еседен аса ұлғайтылып, 330 мың гектарға жеткізілді. Бұл, әрине, мемлекеттің аграрлық саланы қуатты қолдауының арқасында жаңа ғылыми жетістіктер мен технологияларды өндіріске енгізудің, осызаманғы техникалармен жарақтандырудың нәтижесі. Кейінгі 7-8 жылдың ішінде аудандағы машина-трактор паркінің 80 пайызы жаңартылды. Осы жылдар ішінде барлығы 6 млрд. 447 млн теңгенің 400-ден астам жаңа ауыл шаруашылық техникалары сатып алынды.

Кеңшарлар мен ұжымшарлар тарап, нарықтық экономикаға көшкен жылдары мал басы күрт азайып, 1997 жылы барлық түліктің саны 40 мыңды әрең құраған еді. Содан бергі уақытта жекеменшік сектордағы және шаруашылықтардағы мал басының саны артып, 2011 жылғы 1 қаңтардағы мәлімет бойынша барлық түліктің жалпы саны 59 мың басқа жетті. Бүгінде Дәуіт ауылындағы түйе, жылқы, ақ бас сиыр және қой өсіріп отырған "Ахмеджанов" ШҚ облыстағы ірі шаруашылықтардың бірі саналады. Осындай мал өсірумен Ақжарқын ауылындағы "Данил", Кеңащыдағы "Алдаңғоров" және "Дархан" шаруа қожалықтары да айналысуда. Жылқы саны да өсіп, 9 мыңнан асты.

Ауданның өнеркәсіп саласы да соңғы жылдары айтарлықтай жетістіктерге жетті. Атап айтсақ, 2005 жылы қиыршық тас өндіретін "Диорит ЛТД" ЖШС іске кірісті. 2009 жылы мамыр айында сағатына 140 тонна тас өндіретін, құны 874,8 млн теңгенің финляндиялық жаңа құрал-жабдығы іске қосылса, 2010 жылы ауданымызда индустриялық-инновациялық бағдарламаға сәйкес 3 ірі жоба пайдалануға берілді. Оларға салынған инвестицияның жалпы көлемі 2,5 миллиард теңгені құрады және 140 жергілікті тұрғын жұмыспен қамтылды.

Жобалардың бірі – Ленинград ауылындағы қиыршық тас өндіретін "Шунгит" ЖШС бүгінгі күні толық қуатында жұмыс жасауда.

Мұнда өндірістік қуаты сағатына 275 тонна құрайтын швециялық құрал орнатылған. Жарты жылда 40 мың шаршы метр қиыршық тас өндірілді. Дайын өнімдерге сұ-

супермагистралдің өтуі арқасында елді мекендердің барлығы байланыстың сандық арналарына қосылды. 43 елді мекен түгел телефондандырылған. Телефон желісіндегі телефон аппараттарының саны 1991 жылғыға қарағанда екі есе өсті. Сымсыз байланыс табысты дамуда. Ауданда 12 телефон станциясы, соның ішінде 5 сандық станция жұмыс істейді. Барлық денсаулық сақтау және білім мекемелері телефондандырылған, Интернетке және “OkyNet” жүйелеріне шыға алады, “Интерактивті тақта” бағдарламасы бойынша жұмыс істейді. Соңғы жылдары 25 интерактивті тақта, 12 мультимедиялық-лингафондық кабинеттер, 19 биология және физика кабинеттері сатып алынды.

лаушылар терминалы, мемлекеттік тілде оқытатын 400 оқушыға арналған және 200 орындық жатын корпусы бар мектеп-интернат салынды, оның құрылысына мемлекет қазынасынан 1,5 млрд теңге қаржы бөлінді.

Қазір аудан экономикасында көлік кешенінің рөлі ұдайы өсу үстінде. Автомобиль көлігімен тасымалдау қарқыны жедел арта түсуде. 16 автобус бағыты бойынша жолаушылар тасымалдау жолға қойылды, бұл 1998 жылмен салыстырғанда 70 пайызға артық.

Аудан аумағынан Ұлттық ақпараттық

Аудан халқына 37 емдеу-алдын алу мекемесі медициналдық қызмет көрсетеді. Соның ішінде аудандық орталық аурухана, 6 дәрігерлік амбулатория, 4 фельдшерлік-акушерлік қосын және 26 медициналық қосын, 26 дәрігер және 155 орта медициналық

раныс бар. Ресейдің Омбы облысымен келісімшарт жасалған. Жұмысшылар саны – 20 адам.

Сондай-ақ 2010 жылғы шілде айында "Ақтөбе Гласс" ЖШС инвестиция көлемі 1 млрд 200 млн теңгені құрайтын, кварц құмын өндіруге арналған кен-байыту фабрикасының технологиялық желісін пайдалануға берді. Бұл кәсіпорын экологиялық таза, байытылған кварц құмын өндіреді. Бүгінгі күні мұнда 20 адам еңбек етуде.

"Еңбек нан" ЖШС 60 мың тонналық қосымша элеватор құрылысын салды. Онда астық өнімдерін қайта өңдейтін канадалық құрал-жабдықтар орнатылған.

Жоғарыда аталған жобалар жергілікті тұрғындарды жұмыспен қамтумен қатар аудан бюджетінің кіріс бөлігін толтыруға да айтарлықтай үлес қосуда.

Ендігі кезекте алда тұрған міндеттердің бірі мал өнімдерін ұқсату өнеркәсібін жандандыру болып отыр. Бұл бағытта да тиісті жұмыстар атқарылып, қазір 3 ірі жобаға қаржыландыру институттарында сараптама жасалуда.

Тұңғыш Президентіміздің жыл сайынғы дәстүрлі Жолдауларына сәйкес әлеуметтік саланы дамытуға айрықша көңіл бөлінуде. Барлық елді мекендер білім беру мен денсаулық сақтау мекемелерімен қамтамасыз етілген. Жыл сайын 4-5 мектепке күрделі жөндеу жұмыстарын жүргізуге 20-30 млн теңге қаражат жұмсалуда. Барлық мектептердегі компьютер сыныптары Интернет және OkyNet жүйесіне қосылған. Жыл сайын арнайы жасақталған лингафон, мультимедиялық, физика, химия, орыс тілі, қазақ тілі кабинеттерінің саны артып келеді. 2005 жылы Талшық және 2007 жылы Ленинград ауылдарында балабақшалар пайдалануға берілді.

2007 жылы "100 мектеп, 100 аурухана" бағдарламасы аясында біздің аудан орталығы –Талшықта 1 млрд 200 млн теңге көлеміндегі республикалық бюджет қаражаты есебінен 100 төсекті және бір ауысымда 200 адам қабылдайтын жаңа аурухана кешені салынып, іске қосылды. Мақтануға тұратын мұндай емдеу мекемесі бұрын-соң-

ды ешқандай ауылдық жерде болған жоқ.

Аудан орталығында 400 орындық жаңа стадион бой көтеріп, 2007 жылғы жазғы облыстық спартакиада ойындары жоғары деңгейде өткізілді.

"Таза ауыз су" бағдарламасы бойынша 2007-2009 жылдары бюджет қаражатына Талшық, Ленинград және Совхоз ауылдарында су құбырлары іске қосылды. Новосель, Горький, Ұялы, Май, Алқатерек, Восход ауылдарының тұрғындары осы кезеңде пайдалануға берілген жергілікті сумен қамтамасыз ету жүйелерінің игілігін көріп отыр.

Аудан орталығында бұрын қаңырап бос тұрған екі қабатты ғимарат танымастай өзгертіліп, халыққа қызмет көрсету орталығы болып ашылды.

Жаңа жұмыс орындарын құру және кәсіпкерлерге көмек көрсету мақсатында ауданда кәсіпкерлікті дамыту көрсеткіштерінің мониторингі тұрақты жүргізіледі. Үстіміздегі жыл басында Ақжар өңірінде 729 шағын кәсіпкерлік субъект, оның ішінде 386 жеке кәсіпкер, 73 заңды тұлға, 270 шаруа қожалығы тіркелді. 373 инфрақұрылым нысандары халыққа қызмет көрсетеді. Олар:

қызметкерлер жұмыс істейді. Тұрғындарға медициналық қызмет көрсету сапасы жақсартылуда.

Ауданға қызметке шақырылған медицина мамандарына тұрғын үй беріледі және көтермеақы төленеді (орта буын медициналық қызметкерлерге 50 мың теңге, дәрігерлерге 200 мың теңге мөлшерде). 2010 жылы ауданға 3 дәрігер және 8 орта медициналық қызметкер келді, медициналық академиялардың үш студентімен келісімшарттар жасалды. Медициналық санитарлық көлікпен қамтамасыз ету 100 пайызды құрайды.

Мамлюттіктер спорттың 27 түрімен шұғылданады. Балалар-жасөспірімдер спорт мектебінде жалпы саны 404 адамды қамтитын 34 топ жұмыс істейді. Сыныптан тыс жұмыстың арқасында спорттың ұлттық түрлері де жақсы дамыған (қазақша күрес, тоғыз құмалақ, бес тас).

Ауданымыз Ресей Федерациясымен шекаралас аймақта болғандықтан, Қорған облысының Макушин, Петухов аудандарының және Түмен облысының Қазан ауданының тұрғындарымен қалыптасқан тату көршілік қарым-қатынастар әлеуметтік салада ғана емес, сонымен қатар экономика саласында да ынтымақтастық жасауға мүмкіндік береді. Мамлюттіктер делегациясы көршілестер өңірлерде өткізілетін мәдени іс-шараларға үнемі қатысады.

2002-2010 жылдарға арналған “Ауыз су” бағдарламасын жүзеге асырудың нәтижесінде тұрғындар пайдаланатын ауыз судың сапасы жақсартылды. Осы бағдарламаны іске асырған жылдары Ленин, Чистое, Белое, Покровка, Михайловка, Меңкесер, Қызыләскер ауылдарында 7 жергілікті су көздері пайдалануға берілді, 5 ауыл – Бостандық, Новомихайловка, Становое, Владимировка, Воскресеновка магистральды су құбырына қосылды. Мамлютка қаласы бойынша су тарату жүйелері, Дубровное, Афонькино, Новоукраинка, Пробуждение, Меңкесер, Токаревка ауылдарындағы су құбырлары жаңартылды, Краснознаменное, Калугино, Беловка елді мекендерін жерасты суларымен қамтамасыз ету үшін су ұңғымалары орнатылды.

Тоқсаныншы жылдардың соңынан бастап жұмыспен қамтылған халық санының тұрақты өсуі байқалады. 2010 жылдың 1 қазанына жұмыспен қамтылған тұрғындар саны

сауда кәсіпорындары, қоғамдық тамақтану орындары, жөндеу шеберханалары, шаштараздар, фотосалондар, дәріханалар, қонақүйлер, көлік қызметі және тағы басқалар. Әрбір елді мекендегі тұтынушылардың күнделікті сұраныстағы тауарлардың барлық түрін сатып алуға мүмкіндігі бар.

Кәсіппен айналысам деушілерге жер учаскелері еш кедергісіз бөлініп, коммуналдық меншіктегі ғимараттар сенімді басқаруға берілуде. Өз кезегінде кәсіпкерлер де ауданның дамуына елеулі үлес қосып келеді.

Жыл сайынғы есептік кездесулерде тұрғындар қоятын сұрақтардың көбі телефон байланысы туралы болатын. Сол себепті "Қазақтелеком" АҚ-ның аудандық бөлімшесі елді мекендерді телефон байланысымен қамтамасыз етуде көп жұмыс атқарып, бүгінде 100 пайыздық көрсеткішке жетіп отыр.

Биылғы жылы Тәуелсіздіктің 20 жылдығына орай аудан орталығы Талшық ауылында 13,4 млн теңге жергілікті бюджет қаражатына салынған сапаржай пайдалануға беріліп, демеушілер есебінен ауған жауынгерлеріне арналған стелла ашылды.

Мүлдем ұмытыла жаздаған салт-дәстүрлеріміз қайтадан жаңғырып, халқымыз тілі мен дініне қайта бетбұрыс жасап жатқан уақытта демеушілер қаражатына Талшық ауылында 250 орындық, Алқатерек ауылында 200 орындық жаңа мешіттер салынып, елді мекендердің ажарын аша түсті.

Астанамыздың күннен-күнге қалай гүлденіп, құлпырып, мақтанышымызға айналғанына бәріміз де куәміз. Елордамызға қарап, облыс орталықтары да абаттандырылуда. Біз де қарап қалмай, аудан орталығы – Талшықты көркейтуге күш салу үстіндеміз.

Орталық көшелер түгелдей дерлік жарықтандырылды.

Жаңа тұрғын үйлердің дені халықтың өз қаржысына салынып жатыр. Сондай-ақ, жергілікті бюджет есебінен де пәтерлер салынуда. Талшықта 2006 жылы екі коммуналдық пәтер, 2009 жылы облыстық бюджеттен бөлінген 54 млн 888 мың теңгеге жалпы алаңы 680 шаршы метрді құрайтын 8 пәтер пайдалануға берілді. Оның бесеуі бюджеттік сала қызметкерлерінің еншісіне тисе, үшеуі ауданымызға көшіп келген отандастарымыздың игілігіне бұйырды.

Бұрынғы білім бөлімінің бос тұрған ғимараты қайта жөндеуден өткізіліп, шағын жатақханаға айналдырылып, 9 жас отбасына пәтер кілттері тапсырылды.

2010 жылы Талшық аулының орталығындағы 22 гүлзар мен клумбаға 27 мың дана гүл көшеттері отырғызылып, Шығыс күнтізбесі бойынша 12 жылды еншілеген жануарлар бейнеленген шағын мүсіндер орнатылып, ерекше сән беріп тұр.

Соңғы жылдары барлық ауылдық округтерде елді мекендерді көркейтудің үш айлығы барысында қыруар істер тындырылып келеді. Әр елді мекендегі бұзылып, қираған

руашылық колледжінде білім алуға мүмкіндіктері бар. Қазіргі заманға сай осы оқу орны бүгінде еліміздің агроөнеркәсіптік кешені үшін 9 мамандық бойынша мамандар даярлау үстінде.

Тәуелсіздік алғаннан бергі жылдары колледжді үш мыңнан астам мамандар: агрономдар, ветеринарлар, экономистер, есепшілер, дене шынықтыру мұғалімдері, заңгер-кеңесшілер, механиктер және т.б. тамамдап шықты.

Колледж түлектерінің арасында көптеген ғылым шараларының бастамашылары лып жүр.

Саламатты өмір салтын н хаттауға, жан-жақты дамыған т тәрбиелеу ісіне білім салась қызметкерлері зор үлес қосуда. мемлекетіміздің қалыптасу кезін уақытша экономикалық қиын, тарға қарамастан, ұстаздар қау өз істеріне адалдық танытып, ел лашағы үшін маңызды қызметт үзбей жалғастырып, көркеюші Қа станның бүгінгі құрылысшыла оқытып, тәрбиелеп келеді.

Өткен онжылдық білім сала жоғары ғылыми-техникалық жарақ-тандырумен, Ұлттық бірыңғай тестілеуді енгізумен ерекшеленеді. Оқу орындарын компьютерлендіру, Интернетке қосу, интерактивтік тақталарды пайдалану және мультимедиалық кабинеттерді жабдықтау жұмыстары атқарылды. Бұл Ұлттық бірыңғай тестілеуді өткізу кезінде оқушылардың жақсы нәтижеге қол жеткізуіне ықпалын тигізді. Соңғы екі жылда 12 түлек аудан мектептерін ерекше үлгідегі аттестатпен және "Алтын белгімен" тамамдады.

Сегіз жылдан бері Аяған Шәжімбаев атындағы Явленка орта мектебінің мұғалімдері 12 жылдық оқыту бағдарламасын енгізу жөніндегі эксперименттік білім беру жобасына қатысып келеді.

Мектепті аяқтаған соң оқушылардың Жәлел Қизатов атындағы Есіл ауылша-

кандидаттары мен докторлары, республикалық, облыстық және аудандық деңгейде әр жылдары басшылық қызметтер атқарған белгілі азаматтар бар. Олар – Қазақ КСР Министрлер Кеңесінің бұрынғы Төрағасы Бәйкен Әшімұлы Әшімов, Солтүстік Қазақстан облысының әкімі Серік Сұлтанғазыұлы Біләлов, Ресей генетика академиясының хатшысы, профессор Серікбай Кәрімұлы Әбілов, Парламент Сенатының депутаты Тасбай Қабышұлы Симамбаев, облыстық атқару комитететі төрағасының бұрынғы орынбасарлары Евгений Иванович Викторов, Владимир Кудратович Дремасов және Владимир Арсентьевич Савченко, Сібірдің және Қиыр Шығыстың ветеринария жөніндегі экперименттік ғылыми-зерттеу институтының бас директоры, ғылым докторы Алек-

13927 адамды құрады, бұл 1999 жылмен салыстырғанда 14 пайызға көп.

Ауданымызда 31 ұлттың өкілдері өзара достық пен келісімде тұрып жатыр. Этносаралық қарым-қатынасты нығайтуға үш ұлттық-мәдени орталық жәрдемін тигізуде, олар – "Қазақ тілі" қоғамының аудандық ұйымы, славяндардың "Лад" қоғамы және "Дуслык" татар ұлттық-мәдени орталығы. Жергілікті мұсылман мешіті мен "Храм Иконы Казанской Божьей Матери" шіркеуі де әрдайым дінаралық түсінушілікті уағыздауда.

Мемлекеттік тіліміздің қолданыс аясы кеңейе түсуде. Соның нәтижесінде балаларын ана тілінде оқытуды ұйғарған ата-аналар өтінішімен 2009 жылы Мамлютка қаласында 400 оқушыға арналған, 200 орындық жатын корпусы бар қазақ мектеп-интернаты ашылды. Ол заманауи құрал-жабдықтармен қамтамасыз етілген. Көршілес ауылдардан келіп оқитын шәкірттер үшін барынша қолайлы жағдай туғызылған.

Қазақ тілін жалпы білім беретін мектептерде және әртүрлі ұйымдарда оқытумен қатар, оған 2008 жылдың 10 қазанынан бастап шығарылып келе жатқан аудандық басылым "Солтүстік жұлдызы" газеті де игі әсерін тигізуде.

Тәуелсіздік жылдары мамлюттіктердің өмірінің барлық салаларында болған оң өзгерістер келешекке нық сеніммен қарауға мүмкіндік береді.

үйлердің орны тазаланып, тәртіпке келтірілді.

Аудан орталығының көркін аша түсу үшін Белгісіз жауынгер ескерткіші күрделі жөндеуден өткізіліп, Тәуелсіздік алаңы, көрнекті мемлекет қайраткері Смағұл Садуақасовтың мүсіні, атқа мінген сақ батырының ескерткіші орнатылған Тәуелсіздік аллеясы салынып, балалар алаңы мен субұрқақ ашылды.

Өткен күзде Талшықтағы Тәуелсіздік алаңына Астана қаласынан әкелінген 180 түп пирамидалық терек көшеттері егілді. Күнделікті бақылаудың нәтижесінде барлығы да жерсініп кетті. Биылғы жылы қолда бар мүмкіндіктерді толық пайдалана отырып, әр ауылды көркейте түсетін боламыз.

Ауданның мәдениет саласы да үнемі даму үстінде. 2008-2009 жылдары аудандық Мәдениет үйіне 16 млн теңгеге күрделі жөндеу жұмыстары жүргізілсе, былтырғы жылы "Жол картасы" бағдарламасы бойынша 11 млн теңге бюджет қаражатына Кеңащы ауылдық клубы қайта жөнделіп, халық игілігіне берілді. Соңғы бес жылдың ішінде аудандағы мәдениет нысандары 4 есеге көбейіп, бүгінде аудан бойынша 18 клуб (оның 13-і мемлекеттік, 4-уі жеке меншік), 13 мемлекеттік кітапхана жұмыс жасауда. Сонымен қатар барлық білім мекемелерінде кітапханалар жұмыс істейді.

Өткен жылы Ақжар өңірінде кіндік қаны тамған алаштың ардақты перзенті Смағұл Садуақасұлының 110 жылдығы аталып өтті. Осы шараға байланысты Талшық ауылында аудандық конференция ұйымдастырылып, аудан орталығында жаңадан құрылған өлкетану мұражайына барша ақжарлықтар айрықша мақтан тұтатын атақты жерлесіміздің есімі берілді.

Біз, ақжарлықтар, Тәуелсіздіктің 20 жылында жеткен табыстарымызды одан әрі молайта түсу үшін барлық күш-қуатымыз пен кәсіби тәжірибемізді аянбай жұмсайтын боламыз.

ЕСІЛ БОЙЫНДАҒЫ ӨРКЕНДІ ӨЗГЕРІСТЕР

Асқар БЕГМАНОВ,
Есіл ауданының әкімі

Тәуелсіздік. Бұл сөз өзінің жаңа тарихын, жаңа тағдырын бастаған Қазақстан халқының жетістігі мен жеңісінің, кең-байтық қазақ даласының жаңаруының символына айналды.

Осы жылдары Елбасы Нұрсұлтан Әбішұлы Назарбаевтың дана басшылығымен ел өмірінің барлық салаларында қайта жаңарту жүргізілді. Қазір біз қайда көз жіберсек те, көңілімізге тағылымды ой түйіп, есімізге алатын және таң қалып, қуанатын жайттар көп.

1997 жылы Қазақстан Республикасы Президентінің Жарлығымен Солтүстік Қазақстан облысының Москва және Ленин аудандары қосылып, Есіл өзенінің табиғаты көркем өңіріне Есіл ауданы атауы берілді.

Артта қалған кезең қиын экономикалық жағдайларға қарамастан, ауданның қазіргі бейнесін қалыптастырған ілгері даму жылдары болды. Мемлекетіміздің қуатты қолдауының арқасында өңіріміз дамыған инфрақұрылымы бар қазіргі заманғы ауданға айналды. Жаңа жолдар мен су құбырлары салынды. Әр жылдары өндіріс нысандары ашылып, дүкендер мен халыққа қызмет көрсету орындарының қатары көбейді.

449,6 мың гектар алқапты құрайтын ауыл шаруашылық маңыздағы құнарлы жерлерде қазір 98 агроқұрылым жұмыс істейді. Өткен ғасырдың 90-жылдары құрылған "Заградовское", "Атамекен-Агро-Есіл", "Ильинское", "Агрохимснаб", "Пушкинское", "Азия-Торанғұл" жауапкершілігі шектеулі серіктестіктері мен тағы басқа шаруашылықтар ауданның әлеуметтік-экономикалық дамуына айтарлықтай үлес қосып, бүгінгі күнде жетекші ауыл шаруашылық кәсіпорындарына айналды.

Есіл бойындағы жайқалған жайылымдар мен масатыдай шабындықтар тыңайтқыштар сіңіру және көп жылдық шөптерді егу есебінен өзінің шұрайлылығын сақтап қалды. Бұл мал шаруашылығын дамытуға септігін тигізуде.

Ауданда 15 мал шаруашылық фермасы жұмыс істейді. Олардың ішінде "Заградовское", "Ильинское", "Столыпинское" жауапкершілігі шектеулі серіктестіктері ірі қара өсіру жөнінде асыл тұқымды шаруашылық дәрежесін иеленсе, 2010 жылы "Бесқұдық" ЖШС еділбай тұқымды қой өсіруде осындай дәрежені иеленді.

1990-шы жылдардағы қиын экономикалық жағдайларға қарамастан, елімізде шағын және орта кәсіпкерлікті дамытуға айрықша көңіл бөлінді. Мысалы, 1998 жылы ауданды 8 наубайхана нанмен жабдықтаса, 2010 жылы олардың саны 25-ке жетті. Дүкендердің саны 1990 жылға дейін 146-ны құраса, қазіргі уақытта 236 болып отыр. Ауданымызда өсімдік майын және ірімшік, шұжық өндіру цехтары, сүтті қайта өңдеу цехы жұмыс істейді. Диірмендердің қатары да көбейіп келеді, бүгіндері олардың саны –19. Өткен жылдың басында өндірістік қуаттылығы 120 тонна ұн беретін "Егін" ЖШС диірмен-қайта өңдеу кешені пайдалануға берілді. Италиялық технология бойынша макарон дайындау цехын іске қосу да жоспарда бар.

ТЫҢГЕРЛЕР ДӘСТҮРЛЕРІНІҢ ЖАРАСЫМДЫ ЖАЛҒАСЫ

Қайрат ҚАСЕНОВ,
Тимирязев ауданының әкімі

Жасампаздықтың жарқын белесі болып отырған Тәуелсіздігіміздің 20 жылдығы ел өміріндегі айтулы оқиға ретінде біздің іс-қимылымызға ерекше серпіліс беріп, рухани күш-жігерімізді арттыра түкені анық. Осынау үлкен мереке жақындаған сайын әр азамат туған еліміздің дамып-өркендеуіне қандай үлес қоса алдым деп толғануы орынды. Бұл орайда тың даланы түлеткен Тимирязев ауданы еңбекқерлерінің де атқарған игі істері аз емес.

Ауданымызда бүгінгі таңда 288 агроқұрылым, соның ішінде 21 ЖШС, 259 шаруа-фермерлік қожалығы ауыл шаруашылығы саласы алдындағы міндеттерді жүзеге асырып келеді. "Тимирязев" және "Ақсуат" элеваторлары астық қабылдап, сақтауда тауарөндірушілерге қолайлы қызмет көрсетеді.

Егіс алқаптарының көлемі 1991 жылы 184,3 мың гектар болса, 2010 жылы 221,2 мың гектар жерді алды. 2004 жылдан бастап тыңайған жерлерді игеру есебінен егіс алқаптары 40,6 мың гектарға кеңейтіліп, оның 92 пайызына дәнді дақылдар орналастырылды.

Бүгінде біздің аграршыларымыз өздеріне сенімді. Ауданымыз мемлекеттің зор қолдау көрсетуінің және осызаманғы технологияларды енгізудің арқасында былтырғы қуаңшылыққа қарамастан, гектар басы 8 центнерден өнім алып, 177,0 мың тонна астық жинады. Ал "ҚазАстықӨнімдері" және "Ишимское" жауапкершілігі шектеулі серіктестіктері сияқты топжарғандарымыз гектарынан тиісінше 15 және 11 центнерден өнім алды.

Мемлекет қолдауы ауданда мал шаруашылығын дамытуға да соны серпін берді. Асыл тұқымды мал басын қалпына келтіру міндеті жүзеге асырылуда, элиталық тұқымды қой, жылқы, ірі қара әкелініп, өсірілуде.

Ауданда өнеркәсіп саласы да даму үстінде. Тұрғындардың ұнға, нанға және нан-тоқаш өнімдеріне сұраныстарын қанағаттандырумен және оларға басқа да қызмет түрлерін көрсетумен 6 диірмен мен 18 шағын наубайхана, макарон және мал сою цехтары айналысады. Ауданда тағам өнімдерін өндіру көлемінің артып отырғаны байқалады.1998 жылы 603 тонна ұн өндірілсе, 2004 жылы 2250 тонна, 2009 жылы 12226 тонна, ал 2010 жылы 19 мың тоннадан аса ұн үктірілді.

Аудан аумағында 7 заңды және жеке тұлға ағаш өңдеумен, сондай-ақ ағаштан жасалған бұйымдар өндірумен айналысады. Жеке кәсіпкер "Филинов Е.М." жиһаз жасаса, жеке кәсіпкер "Беккер Т.Г." және 9-жылжымалы механикаландырылған колонна ағаш өнімдерін шығарады.

Е. Райымқұлов басқаратын аудандық телекоммуникациялар торабы елді мекендерді телефон байланысымен толық қамтамасыз етті. 2008 жылы Дмитриев ауылдық округінің Ынтымақ ауылы SDMA сымсыз телефон байланысына қосылды.

Көптеген жылдар бойы жөнді күтім көрмей, аудан тұрғындарының басты мұқтаждығына айналған облыстық маңыздағы Во-

сандр Семенович Донченко және басқалар.

Ал Кеңес Одағының Батыры Жәлел Қизатовты ерекше мақтан тұтамыз. Өткен 2010 жылы оның 90 жылдық мерейтойы аталып өтілді.

Соғыс ардагерлерінің қатары жыл санап сиреп келеді. Бірақ өмірден озғандардың жарқын бейнелері кейінгі ұрпақ жүрегінде мәңгілік сақталып қала бермек. Явленка ауылының орталық бағында Ұлы Отан соғысындағы Жеңістің 65 жылдығына орай біздің даңқты жерлестеріміз – Кеңес Одағының Батырларының аллеясы ашылды.

Ауданда соғыс ардагерлері мен тыл еңбеккерлеріне, майданда қаза тапқан жауынгерлердің жесірлеріне материалдық көмектер көрсетіліп, үйлері мен аулаларын жөндеуге жәрдем берілуде. Олар мерекелік іс-шараларға, әр түрлі кездесулерге құрметті қонақтар ретінде қатысып, жас ұрпақты өз Отанын сүюге, білім алуға ұмтылуға, халықтың басты байлығы – бейбітшілік пен келісімді сақтауға шақырады.

Тәуелсіздік жылдарында мәдениет саласында да оң өзгерістер жасалды. 1997 жылдан бастап Явленкада 2 этномәдени орталық жұмыс істеуде. Олар – славяндық "Звонница" және "Жерлес" қазақ ұлттық-мәдени орталықтары. 2009 жылы Корнеевка ауылында "Минтанайдер" неміс ұлттық-мәдени орталығы және Өрнек ауылында "Атамекен" қазақ ұлттық-мәдени орталығы ашылды, ал ардагерлердің "Отрада" вокалдық тобы халықтық ансамбль атағын алды.

Бейнелеу және қолданбалы өнер шеберлері де Есіл өңірінің атағын шығарып жүр. Өткен жылғы Тәуелсіздік күні қарсаңында жергілікті суретші В.Б. Смирновтың картиналар галереясы ашылды. Оның шығармашылығында туған өлкенің қайталанбас көркі бейнеленген.

Өсімдіктер мен жануарлар әлеміне бай ауданымыз өзінің қорықтарымен де танымал. Олардың ішіндегі жалпы алаңы 74 мың гектарды қамтыған "Красный бор" қорығында Қазақстанның "Қызыл кітабына" енгізілген қабандар, бұландар, еліктер және тағы да басқа жануарлар бар. Адамдар осынау табиғаты тамаша жерде тіршілік етіп жатқан жануарларға қамқоршы болып, олардың қауіпсіз өмір сүруіне жағдай туғызып отыр.

Біздің көздің қарашығындай сақтай білген құндылықтарымыздың бәрі де – ортақ мақтанышымыз. Ал біз жасаған және әлі де жасап, өз ұрпақтарымызға мұра етіп қалдыратын игіліктердің бәрі де тәуелсіз еліміздің тарихының еншісіне айналады.

Есіл ауданы кәсіпкерлерінің белсенді ұстанымдары олардың шағын және орта бизнес нысандары арасында өткізіліп жүрген байқауларға ұдайы қатысатындығынан анық байқалады. "Заградовское" ЖШС басшысы И.Ф. Фисенко ауданның ауыл шаруашылығын дамытуға қосқан ерен еңбегі үшін "Жыл адамы – 2007" атағын алды.

2009 жылы "Ең жақсы әйел-кәсіпкер" байқауына біздің ауданнан қатысқан Е.М. Ошмарина, ал ауыл шаруашылығы жөніндегі байқаудан "Табыс-Агро" ЖШС директоры Н.Е. Молдахметов облыс бойынша жеңімпаз атанды.

"Парыз" бизнестің әлеуметтік жауапкершілігі жөніндегі республикалық байқау қорытындысы бойынша "Ең жақсы әлеуметтік-жауапты кәсіпорын – 2010" аталымында "Ильинское" ЖШС директоры А.В.Бурлев дипломмен марапатталды.

Қазіргі таңда ауданда 900-ден астам шағын және орта кәсіпкерлік субъектілері өз жұмыстарын жүргізуде.

Шағын бизнестің белсенді кәсіпорындарының 30 пайызы саудамен және ауыл шаруашылығымен айналысады, 25 пайызы тұрғындарға қызмет көрсетумен және 15 пайызы өнеркәсіп өндірісімен шұғылданады.

Шағын және орта бизнес аудан экономикасын дамытуда басымдылыққа ие болды деп нық сеніммен айтуға болады.

Еңбек адамдары – Есіл өңірінің ең басты байлығы. Олардың қажырлы еңбектерінің арқасында ауданымыздың барлық саласы жылдан-жылға дамып, өркендеп келеді.

Медициналық қызметтің бәсекелестік ортасын қалыптастыру, науқастардың дәрігер мен медицина ұйымын еркін таңдауы мақсатында 2010 жылдан бастап денсаулық сақтаудың Бірыңғай ұлттық жүйесі енгізілді. Ауданның медициналық мекемелері қазіргі заманғы құралдармен жабдықталған. Өкпені жасанды желдету аппаратын, интенсивті емдеу инкубаторын қолдану ауыр сырқаттарды емдеуде оң нәтижеге жетуге мүмкіндік береді.

Орталық аудандық ауруханада телемедицина кабинеті ашылып, бейнеконференциялар өткізіліп тұрады. Бұл туралы өткен онжылдықта біздің дәрігерлеріміздің армандауы да мүмкін емес еді.

Ауданымызда саламатты өмір салтын қалыптастыруға және тұрғындардың көпшілігін дене шынықтырумен, спортпен айналысуға тартуға бағытталған шаралар атқарылып келеді. Ауылдық округтерде нұсқаушы-әдіскерлер жұмыс істейді. Олар мектеп оқушыларының, ата-аналардың және жастардың қатысуымен көпшілік спорттық іс-шараларды ұйымдастыруда. Бүгінгі таңда біздің ауданда 7 мыңнан астам адам спортпен жүйелі түрде айналысып жүр.

Соңғы жылдардың өзінде ғана 40-тан астам спорттық құрылымдар салынып, ескілері жаңартылды, орта мектептердің жанынан жаттығу залдары ашылды. Мұның бәрі де спорттық шеберліктің дамуына да ықпалын тигізбей қоймайды. Біздің спортшыларымыз Қызылжар өңірінде өткізілген алуан жарыстарда ауданымыздың намысын қорғап, бірнеше рет облыс чемпиондары атанды. Әсіресе, Явленка ауылының жаңартылған орталық стадионында өткен "Ақ бидай – 2010" облыстық спартакиадасында есілдіктер командасы жарқын жеңіске жеткенін мақтан тұтамыз.

Шаңғы спортының шебері, жеңіл атлетикадан спорт шеберлігіне кандидат, мүгедек-спортшы Қ.Қанафиннің жеке жетістіктері ерлікке тең. Ол өзінің өмірге құштарлығы мен биіктерге самғауға ұмтылысының арқасында мүгедектер арасындағы көптеген республикалық және облыстық жарыстарда жеңіске жетіп, жүлделі орындарды иеленді. Осындай аңызға айналған тұлғалар өскелең ұрпақ үшін ерлік пен қайсарлықтың, ерік-жігер күштілігінің өнегесі болып саналады.

Қазірдің өзінде волейболдан облыс құрама командасының қатарында өнер көрсетіп, "Ақ бидай – 2009" республикалық спорттық ойындарында жеңімпаз атанған біздің жас волейболшыларымыз болашағынан үлкен үміт күттіреді. Балалар мен жасөспірімдердің спорт мектебі және балалар мен жасөспірімдер клубы спортшыларды дайындау жұмыстарын үнемі жүргізуде. Олардың біліктілігі жоғары жаттықтырушылары көптеген атақты спорт шеберлерін даярлап шығарды.

Аға буын өкілдері де саламатты өмір салтын орнықтыруға күш салып, бірнеше жылдан бері денешынықтырумен айналысып келеді және өз қатарларына жастарды да тарту үстінде. Ардагерлер қозғалысының көшбасшылары В.И. Редькина, С.М. Қойшыбекова, В.Д. Лесик денсаулықты нығайту іс-

лошинка-Сергеевка-Тимирязево жолы облыс әкімі Серік Сұлтанғазыұлы Біләловтің тікелей қолдауымен бюджеттен бөлінген 155 миллион теңгеге жөндеуден өткізілді. Бүгінде елді мекендер тұрғындары облыс орталығына жеңіл таксилермен, 3 автобуспен және 3 шағын автобуспен қатынайды. Аудан ішінде 3 автобус жүріп-тұрады.

Бизнес өкілдерімен ынтымақтаспайынша, әлеуметтік-экономикалық бағдарламаларды жүзеге асыру оңайға соқпайтыны мәлім. "Атамекен-Агро Тимирязево" (Қ .Сапулатов), "Москворецкое" (Б.Дүйсембаев), "Сағат СК" (С.Жүкеев) ЖШС-тері және басқалар жергілікті атқарушы билікпен әлеуметтік әріптестіктің үлгісін көрсетуде.

"Атамекен-Агро Тимирязево" ірі астық өндірушілердің бірі болып табылады. Оның күтіміндегі алқаптар ауданның жалпы егістік көлемінің 30 пайызын құрайды. Бұл компания 2009 жылы Докучаев ауылында осызаманғы талаптарға сай сәулетті, тамаша кітапханасы, дәмханасы, кондитер цехы бар "Мерей" мәдени-демалыс орталығын өз күшімен ашты. 2010 жылы ауылда жақсы спорт нысаны – "Болашақ" стадионын салды. Сондай-ақ астық сақтайтын шағын элеваторды, моншаны, "Кимбрия" тұқым тазарту желісін, машина-трактор шеберханасын, орталық қырман таразысын, улыхимикаттар, астық сақтау қоймаларын қатарға қосты, өткен жылы өз жұмысшыларына жатақхана тұрғызып берді.

"Москворецкое" ЖШС – жоғары егіншілік мәдениетін қалыптастырған шаруашылық. Ол бір ауысымда 2 мың тонна ұн үгетін диірмен, макарон цехын, наубайхана (нанның бір бөлкесі 30 теңге тұрады) салды. 2005 жылы екі топта 24 балдырған қамтылатын шағын орталық ашса, келесі жылы дәрігерлік қосынды пайдалануға берді.

Ауданымызда техникалық қайта жарақтандыру бағдарламасы жүзеге асырылуда. 2010 жылы ғана 543 миллион теңгеге 20 жаңа техника сатып алынды.

М.Өмірбаев басқаратын "Ақсуат элеваторы" ЖШС-інде ISO 9001:2000 халықаралық стандарты енгізілді. "Аранкөл" ЖШС-і мал сою алаңын және бір ауысымда 400 килограмм шұжық жасайтын цехты, "Деметра" ЖШС Дмитриев ауылдық округінде сағатына 100 килограмм өнім шығаратын жарма цехын іске қосты. "Атамекен-Астық" ЖШС Тимирязев ауылында 40 мың тонна астық сыятын жаңа элеватор салды. Ауыл шаруашылығы тауарөндірушілерінің өз қаржыларының есебінен Ақсуат ауылында қуаты 20 мың тонналық тік астық қоймасы пайдалануға берілді.

2009 жылы "Қаз.Агро.Ресурс" ЖШС Тимирязев ауылында қуаттылығы жылына 100 тонна майлы дақылдар өңдейтін зауыттың құрылысын бастады. Ал сол жылы Элеватор кентінде салынған "КЭСС" ЖШС-інің диірмен кешені өңіріміздің ірі кәсіпорындарының қатарына қосылды.

Индустриялық-инновациялық даму аясында "Сарыарқа KZ" ЖШС Сулы кентінде тәулігіне 100 тонна ұн үгетін, барлық халықаралық стандарттарға сай диірмен салуда.

Тұрғын үй құрылысы да қайтадан жандана түсті. 2007 жылы аудандық бюджеттен бөлінген 5 миллион теңгенің және демеушілер бөлген қаржы есебінен жалпы алаңы 623 шаршы метр 12 пәтерлі тұрғын үй қалпына келтірілді. 8 миллион теңге қаржыға бірқабатты, бірпәтерлі екі тұрғын үй салынды. Медицина қызметкерлері мен ұстаздарға арналып, барлық тұрмыс жағдайлары жасалған 16 пәтерлі тұрғын үй күрделі жөндеуден өткізіліп, пайдалануға берілді. Биыл Тимирязев ауылында 12 пәтерлі коммуналдық тұрғын үйді пайдалануға беру көзделіп отыр.

Аудан тұрғындарын ауыз сумен қамтамасыз ету мәселесі де оң шешімін табу үстінде. 2006 жылы Тимирязев ауылында 14,5 миллион теңгеге су мұнарасы салынды. 2008 жылы 34,6 миллион теңгеге Сулы стансасына тартылған құбыр қалпына келтірілді. 2009 жылы Ақжан ауылында жергілікті сумен жабдықтау және бөлу желілерінің құрылысы аяқталды. Үстіміздегі жылы осы мақсат үшін ауданымызға 63 миллион теңгеден аса бюджет қаржысы бөлініп отыр. Оның 16,5 миллион теңгесі Тимирязев ауылындағы жұмыстарды аяқтауға, 47 миллион теңгеден астамы Степной ауылындағы таратушы су құбырларын қалпына келтіруге жұмсалады.

Ауданның елді мекендері электр қуатымен толық қамтамасыз етілген. Көпқабатты алты тұрғын үй орталық қазандықтан жылытылады.

2008 жылдан бері аудан орталығының,

ауылдардың көшелері, Тимирязев ауылынан Сулы стансасына дейінгі жүргіншілер жолы жарықтандырылды.

1993 жылы шағын бизнес саласында 33 заңды тұлға мен 108 жеке кәсіпкер тіркелген-ді. Ал қазір олардың саны 914-ке жетті. Шағын бизнес құрылымының 38,3 пайызы ауыл шаруашылығының үлесінде болса, 56,2 пайызын сауда-саттық қызметі құрайды. 115 сауда кәсіпорыны, 2 сауда базары, 17 қоғамдық тамақтану қосыны, 11 шаштараз, 2 тұрмыс техникаларын, радио және тележабдықтарын жөндеу қосыны, 5 киім және аяққиім жөндеу-тігу қосыны, 2 суретке түсіру салоны, 4 техникалық қызмет көрсету стансасы, 5 автомобильдерге май құю стансасы, 19 монша, 21 дәріхана, 7 ағаш цехы, 52 көлік қызметін көрсету орны, 4 мейманхана, 1 қамсыздандыру агенттігі жұмыс істейді. Бұлардан өзге әртүрлі қызмет көрсететін 120 кәсіпкерлік субъектісі бар.

Әлеуметтік салаға бағытталған бюджет қаржысының көлемі жылдан-жылға артып келеді. Зейнетақылар, жәрдемақылар және бюджет саласы қызметкерлерінің еңбекақысы ай сайын уақытында төленеді.

Тұрғындардың әлеуметтік әлжуаз топтарына жататын адамдар саны жыл сайын азайып келеді. Ресми жұмыссыздық деңгейі 0,8 пайызға дейін төмендеді. Соңғы үш жылда 3 мыңнан астам адам жұмысқа орналастырылды, 2500-дей адам тұрақты

жұмысқа тұрды, 1590 жаңа жұмыс орыны ашылды.

Тимирязев ауданы тың игеру нәтижесінде құрылғандықтан, мұнда тыңгерлер мен олардың ұрпақтары өмір сүріп жатыр. 30 еңбек ардагері "Тыңға – 50 жыл" мерекелік медалімен марапатталған. Тимирязев ауылының орталығында осы оқиғаға арналып, "Тыңға-50 жыл" ескерткіші орнатылды.

Тәуелсіздігіміздің жетістіктері адамдардың көңіл күйінен көрініс табуда. Ең бастысы – олардың тұрмыс деңгейі жақсарып келеді. Соның айғағындай, Тәуелсіздік алғаннан бері ауданымызда алты мыңыншы бөбек дүниеге келді.

Ауданымызда ардақты адам дар көп-ақ. Ең ұзақ жасаған тұрғынымыз Шариян Сахабина 108 жасқа келді. Отасқандарына 50, 55, 60 жыл болған 9 отбасы бар. 180 көпбалалы ана "Алтын алқа", "Күміс алқа" иеленген. Ұлы Отан соғысы жылдарында кемінде алты ай тылда жұмыс істеген 233 еңбеккерді жергілікті билік органдары назардан тыс қалдырмайды.

Ауданның білім беру жүйесінде 21 мектеп бар. Жарқын және Ынтымақ ауылдарындағы қазақ балалары өз ана тілінде білім алуда. Жарқын қазақ орта мектебі 1992 жылы ашылды. Ал Белоградовкада аралас мектеп жұмыс істейді. 2007 жылы Тимирязев ауылында оқу қазақ тілінде жүргізілетін, осызаманғы талаптарға толық жауап беретін 400 орындық, жүзу бассейні бар жаңа мектеп-интернат салынды. Бұған қоса сол жылы 180 орындық Мичурин орта мектебі де пайдалануға берілді.

"Балапан" бағдарламасының аясында 20 шағын орталық жұмыс істеуде. 2008 жылы Тимирязев ауылындағы мемлекеттік тілде оқытатын мектеп-интернаттың негізінде Петропавл гуманитарлық колледжінің филиалы құрылды. Бұл отау жастардың қалаға бармай-ақ, ауылда тұрып білім алуына мүмкіндік туғызып отыр.

Ауданның барлық мектептері телефон байланысын пайдаланады, Интернетке қосылған. 10 мектеп интерактивті режіммен қамтылған.

2009 жылы "Жол картасының" аясында Тимирязев, Ленин, Москворецкий, Элеватор ауылдарындағы орта мектептер жөнделді.

2010 жылы Тимирязев ауылындағы қазақ мектеп-интернатында жасанды жамылғылы тамаша шағын футбол алаңы пайда болды. Оны ауыл шаруашылық құрылымда-

рының басшылары Қайырбек Хамзин мен Қайыржан Табылов тарту етті.

Біз Ұлттық бірыңғай тестілудегі жетістігімізді айрықша мақтан тұтамыз: тимирязевтік оқушылар өңіріміздің аудандары арасында топ жарды. Тимирязев ауылындағы Сәбит Мұқанов атындағы жалпы білім беретін мектеп-гимназияның үш түлегі Ксения Слинькова, Айжан мен Балжан Жұмағазиналар "Болашақ" бағдарламасы бойынша шет елде білім алу сынағынан сәтті өтті. Нұрбек Байжанов пен Өмірәлі Мәлік "XXI ғасырдың көшбасшысы" зияткерлік телеойынында білімдарлық танытты.

"Дипломмен – ауылға" бағдарламасының аясында 2010 жылы ауданымызға 16 жас маман келді. Тең жартысы – мұғалімдер.

Ауданда 25 денсаулық сақтау нысаны жұмыс істейді. Тұрғындарға 16 дәрігер, 111 медицина маманы қызмет көрсетеді. 3 жас маман жоғары медициналық оқу орындарын аудан қорынан бөлінген қаражат есебінен бітіріп, қайтып оралды. Оларға тұрғын-жай, демеуқаржы берілді.

Москворецкий ауылында типтік дәрігерлік қосын салынды, орталық аудандық аурухана, Степной ауылындағы отбасылық-дәрігерлік амбулатория күрделі жөндеуден өткізілді. Барлық отбасылық-дәрігерлік амбулаториялар мен фельдшерлік-акушерлік қосындарға көлік беріліп, телефон тартылды. Ауданымызда денсаулық сақтау мекемесінсіз елді мекен жоқ.

Тұрғындарға 35 мәдениет нысаны қызмет көрсетеді. 2001 жылы сот арқылы жалпы аумағы 2,5 мың шаршы метр Мәдениет үйі аудан әкімінің коммуналдық меншігіне қайтарылды. Ол 1998 жылы 10 мың теңгеге бір жеке тұлғаға сатылып кеткен болатын.

2005 жылы аудандық Мәдениет үйіне автомобиль мен сандық спутниктік телетеатр алынды.

"Жол картасы" бағдарламасына сәйкес Хмельницкий, Интернациональный, Дружба ауылдарының клубтары, аудандық Мәдениет үйі, "Алпаш" МКК-нің қазандығы, "Целинник" стадионы күрделі жөндеуден өткізілді.

Тұрғындарымыз 79 спорт нысанының қызметін пайдаланып отыр. Балалар мен жасөспірімдердің спорт мектебіндегі 19 топта 245 оқушы жаттығады. 2010 жылғы "Ақ бидай" ойындарында біздің ауданның спортшылары алғашқы бестіктен көрінді.

Аудан орталығындағы қазақ мектеп-интернатының футболшылары Тараз қаласында өткен республикалық біріншіліктің қола жүлдегері болса, Петропавлда ұйымдастырылған "Былғары доп" турнирінде облыс жеңімпазы атанды.

Жерлестеріміз Алик Есімов, Павел Тебеньков, Анна Пяткина, Мирас Бірімжанов, Виталий Диденко, Андрей Свистунов, Наталья Стефанская халықаралық жарыстарда Қазақстан намысын қорғап жүр. Тимирязевтік волейболшылар Сергей Ембулаев, Сергей Костив, Игорь Шеффер және Михаил Жевчик Қазақстанның жастар құрамасында ойнайды.

Облысымызда алғашқылардың бірі болып құрылған 18 этно-мәдени бірлестік – тимирязевтіктер мақтанышы.

Ауданымыз өзінің тарихи-мәдени орындарымен де мақтана алады. Меңдеке батырдың ескерткіші осында орнатылған. Докучаев ауылдық округінде Сары мен Сүйір батырлар жерленген қорымда оларға ескерткіш тақта орнатылды. Сәбит Мұқановтың ата-анасы да осында жерленген. Тимирязев ауылының жалпы білім беретін мектеп-гимназиясы ұлы жазушының атында, мұнда Сәбит Мұқановқа ескерткіш тақта орнатылып, мұражайы ашылған.

Жарқын ауылының түстік жағында, 8 шақырым жерде ерте темір дәуірінен қалған Қайран обасы тұр. Оның жәдігерлері облыстық тарихи-өлкетану мұражайында сақтаулы. Дос көлінің жағасында ақын, әнші, сазгер,батыр Сегіз сері – Мұхаммед-Қанапия Бағрамұлы Шақшақов жерленген.

1920 жылы ақгвардияшылардың қолынан қаза тапқан Азамат соғысының батыры Сағындық Құркиннің ескерткіші "Жарқынкөл" ЖШС-інің көмегімен Дмитриев ауылдық округінің Жарқын ауылындағы мектеп ауласына көшіріліп, қойылды.

Көпэтносты еліміз өз халқының рухани келісімінің арқасында татулықтың іргесін нық та берік қалап отыр. Осыған орай 2009 жылғы 6 шілдеде Астана күнінің құрметіне "Рухани орталық" – мешіт пен шіркеу ашылды. Оны салтанатты жағдайда облыс әкімі Серік Сұлтанғазыұлы Біләлов ашты.

Қазақстан Республикасы Конституциясының 15 жылдығының және Тәуелсіз-

дігіміздің 20 жылдығының құрметіне Тимирязев ауылының орталық алаңында ұшар басында күн нұрына шомылған, көкке қанат сермеген қыран бейнеленген ескерткіш орнатылды. Оның тұғырында еліміздің Негізгі Заңы көрініс тапқан. Ескерткіштің түбіне болашақ ұрпақтарға үндеу арналған капсула салынды.

Ауданда Ұлы Отан соғысына қатысқан 7 майдангердің көзі тірі. Біз оларға әрдайым айрықша көңіл бөліп, құрмет көрсетеміз. Соғыс ардагерлеріне тағзым ете отырып, біз Лихачев көшесін Жеңіс деп өзгерттік, ал Чапаев көшесіне атақты Панфилов дивизиясының құрамында Мәскеуді жаудан қорғаған халық қаһарманы Бауыржан Момышұлының атын бердік.

Еңбекте аянбай тер төгіп, төрге озған тарландарымызды да құрметтеу – парыз. Елбасымыз Нұрсұлтан Әбішұлы Назарбаевтың Жарлығымен “Атамекен-Агро-Тимирязево” ЖШС-інің директоры Қайыртай Сапулатов “Құрмет” орденімен марапатталды. “Москворецкое” ЖШС-інің механизаторы Валерий Поляков Қазақстан Республикасының Құрмет грамотасын алды. Осы серіктестіктің директоры Болат Дүйсембаев Қазақстан Республикасы Президентінің Құрмет дипломымен және “Құрмет” орденімен марапатталды. “Құрмет” орденін “Сағат СК” ЖШС-інің механизаторы Андрей Полубоярцев те иеленді. “Интер-Контад” фермерлік шаруашылығының басшысы Николай Усенковтың омырауына “Ерен еңбегі үшін” медалі тағылды. “Қаз-Астық-Өнімдері” ЖШС-інің агрономы Николай Серый да Қазақстан Республикасының Құрмет грамотасын алды.

Тәуелсіздік жылдары барша елмен бірге тимирязевтіктер де татулық, бірлік, береке орныққан ортақ шаңырақ астында шуақты тұрмыс кешіп келеді. Тыңгерлердің тамаша дәстүрлерін жарасымды сабақтастықпен жалғастырған аудан тұрғындары Тұңғыш Президентіміз, Елбасымыз Нұрсұлтан Әбішұлы Назарбаевпен бірге кемел келешекке нық қадам баса бермек.

АРШЫНДАП АЛҒА БАСҚАН ЕЛМІЗ

Арыстан ЖҮНІСОВ,
“Мәмбетов және компания”
коммандиттік серіктестігінің бригадири,
“Отан” орденінің иегері

Тәуелсіздіктің таңы атып, еліміз егемендік алғаннан кейін өз алдына ірге көтеріп, толайым табыстарға жетіп, ел дамуына елеулі үлес қосып жүрген шаруашылықтарымыз жетерлік. Солардың бірі – мен еңбек ететін “Мәмбетов және компания” коммандиттік серіктестігі. Шаруашылық 1998 жылы 19 наурызда құрылды. Оған Меңгесер және Бексейіт ауылдары кіреді. Ауыл шаруашылығы үшін дағдарыс жылдарының өзінде қысқа мерзім ішінде серіктестігіміз Қызылжар өңіріндегі озық кәсіпорындар қатарынан орын алып, егіншілікте елеулі нәтижелерге қол жеткізді.

Қазір мұндағы егістік жер көлемі 27000 гектар, жылда әр гектардан орта есеппен 25 центнер өнім алып отырмыз. Бұл – 225 адам еңбек ететін ұйымшыл, шаруақор ұжымның еселі еңбегінің нәтижесі.

Біздің серіктестікте Қазақстандағы өзіндік құны жөнінен ең арзан астық өсіріледі, әрі сапалылығының арқасында лайықты бағаға өткізіледі.

Шаруашылық төрт танапты егістікпен айналысады, болашақта бес танапқа ауысу көзделген. Жер өңдеудің жаңа технологиясын, тыңайтқыштарды, осы заманғы ауыл шаруашылық технологиясын және болжам әдістерін қолданудың арқасында серіктестік пайда келтіріп, ауыл еңбек
лерінің әл-ауқатын артт
тын нақты нәтижелерге қол
кізді. Бұл жақсы материал
базаның да арқасы. Серікте
те 45 комбайн, 66 трактор
автомобиль бар. 3 бри
құрылған. Ауыл шаруашы
өнімдерін ұқсататын цех
елді мекендерді басты таға
нанмен қамтамасыз ететін
байхана, өсімдік майын өнд
тін цех, жиһаз цехы, сүт ұқс
тын цех жұмыс істейді.

Серіктестіктің өнімді де т
қызметінен түскен пайдан
тарлықтай бөлігі екі ауыл
әлеуметтік тұрмысын жақ
туға жұмсалады. Меңгесер
не Бексейітте 2 қоғамдық монша салынды. Жылда жұмысшыларға арнап 4 тұрғын үй тұрғызылады. “Балапан” бағдарламасына сәйкес екі елді мекенде де шағын орталықтар салынды, қазір оларда бүлдіршіндердің мәз-мейрам боп күліп-ойнап жүргендерін көріп, өзіміз де шаттанамыз. Көшелеріміз жарықтандырылған, қаланың самаладай жарқыраған шамдарынан кем емес.

Ел ертеңі – кейінгі ұрпақ екенін ешқашан естен шығармаған жөн. Бәріміз де балала-

рымыздың заман талабына сай сапалы білім, саналы тәрбие алғанын қалаймыз. Сол себепті олардың алаңсыз білім алуына жан-жақты жағдай туғызылуда. Серіктестік екі мектепке де демеушілік көмек жасайды. Нақты айтар болсам, Бексейіт орта мектебіне спортзал салынды. Меңгесер орта мектебіне күрделі жөндеу жүргізілді. Оқушылардың түрлі аудандық, облыстық сайыстарға, жарыстарға баруына да шаруашылық жәрдемдеседі. Көлікпен қамтамасыз етеді, немесе қаржылай көмек береді.

Мәдени-бұқаралық, спорттық шараларға ұдайы демеушілік жасаймыз. Наурыз, Жаңа жыл, Жеңіс күні, Ауыл шаруашылығы қызметкерлері күні дәстүрлі мерекелерге айналды. Бұл мерекелерді өткізуге жыл сайын қомақты қаржы бөлінеді. Көркемөнерпаздардың жұмысы жанданды. Жергілікті Мәдениет сарайының сахнасында эстрада шеберлері, театр әртістерінің өнер көрсетуі де дәстүрге айналды.

Шаруашылығымызда еңбекті ынталандыру мәселесіне зор мән беріледі. Жыл қорытындысы бойынша еңбек озаттарына ақшалай және заттай бағалы сыйлықтар табыс етіледі, үздік комбайншылардың арасында "темір тұлпар" кілтіне ие болғандары да бар.

Алтын астығымызды өсіретін еңбек адамдарының тұрмысын жақсартуға көп көңіл бөлінеді. Оларға мал басын көбейтуге немесе басқа қажеттерін өтеуге шағын несиелер беріледі. Жем-шөп, отын-көмірмен қамтамасыз етіледі.

Қарияларға көмек – ұдайы алдыңғы қатарда тұратын міндеттеріміздің бірі. Жылда Қарттар күнінде олардың басын қосып, дастархан жайып, сый-сияпат жасаймыз. Жеңіс күніне орай ардагерлерімізге ақшалай, заттай сыйлық табыстап, оларға деген құрметімізді білдіреміз. Жыл бойы тұрмысқа қажетті сұраныстарын өтейміз, отын-көмір, малдарына қысқы азықтарын үйлеріне жеткізіп береміз. Ардақты ақсақалдарымыз бен аяулы әжеаналарымыздың алғыстарына бөленіп, баталарын алсақ, олардың ризашылығы алдағы істерімізге сәттілік әкеледі деген сенімдеміз.

Шаруашылық қарқынды жұмыс істеген 12 жылдың ішінде көптеген жетістіктерге қол жеткізді. Жыл санап еңбек өнімділігі артып келеді, пайдамыз да еселене түсуде. Алтын астықты шашау шығармай, дер кезінде жинап алу мақсатында жылда қажетті техника сатып аламыз. Мал шаруашылығын дамыту жоспарда бар. Қазірдің өзінде халқымыз қасиетті санайтын 150 бас жылқы өсіріп отырмыз. Егістік жерлеріміз ұлғайып келеді, өйткені, маңайдағы шағын қожалықтар бізге қосылып жатыр. Осының өзі серіктестігімізге деген сенімнің артып келе жатқандығын білдіреді. Үздік диқаншыларымыз аудан, облыс көлемінде әртүрлі дәрежедегі марапаттауларға ие болуда. Серіктестіктің бас директоры Еркебұлан Нұрмағамбетұлы Мәмбетов "Құрмет" орденімен, мерекелік медальдармен марапатталды. 2000 жылы еліміздің "Жыл адамы" деп танылды. Шаруашылықтың екінші басшысы Константин Савельевич Мишенев те білікті менеджер, тәжірибелі агроном, егін өсірудің қыр-сырын жете меңгерген маман.

Серіктестіктің жыл сайын мол өнім алып, өркендеп келе жатқаны ауыл тұрғындарының алдағы күнге сенімін арттырады. ақсы тұрмыс іздеп, басқа жаққа шуді ешкім ойламайды да. "Өзге де сұлтан болғанша, өз еліңде тан бол" деген қағиданы ұстанған рлестеріміз өз туған жерін көрйтуге аянбай үлес қосуда. Ауылғы жас мамандардың қатары өсіп леді. Бұл да қуантарлық жай.

Қырандай қияға көз жіберсем, басымыз Нұрсұлтан Әбішұлы Нарбаевтың кемеңгерлік саясатының асында серіктестігіміз туған елізбен бірге аршындап алға басып, натын кеңге жайып, бүкіл Қазақанға танымал кәсіпорынға айнатынына кәміл сенемін.

ВЫСОКО НЕСЁМ ИМЯ ВЕЛИКОГО ЗЕМЛЯКА

Владимир БУБЕНКО,
аким района Магжана Жумабаева

Независимость Казахстана, которой в нынешнем году исполнится 20 лет, - это важнейшее достижение многонационального народа страны. Именно единство и сплоченность нации позволили молодому независимому государству за короткий для истории отрезок времени добиться значимых социально-экономических успехов и международного признания. Независимость и единство многонационального народа Казахстана – залог его будущего процветания и успехов.

Если оглянуться на 20 лет назад, когда экономический спад в 90-х годах остро сказался на жизни всей республики, можно вспомнить, что особенно пострадали за это время сельские регионы. Остановилось строительство, закрылись многие учреждения социальной сферы – здравоохранения, образования, соцобеспечения. Не было денег на ремонт школ, больниц, Домов культуры. Но, выдержав трудный экзамен тех лет, мы пришли сегодня к позитивному потенциалу социально-экономической ситуации, к миру, стабильности, межнациональному и межконфессиональному согласию. Всё это стало возможным только благодаря мудрой и созидательной политике Лидера нации, Первого Президента страны Нурсултана Назарбаева.

Район Магжана Жумабаева, в составе которого 24 сельских округа и 1 городской, был образован в 1997 году на базе двух районов – Булаевского и Возвышенского. Имя великого земляка, поэта, педагога район носит с 2002 года, когда вступил в силу Указ Президента Республики Казахстан о переименовании Булаевского района. Тем самым была оказана дань уважения, любви и благодарности этому человеку за его творчество, которое пронизано идеями служения народу, гуманизма и просветительства, демократии и прогресса.

Мы гордимся, что живём на Родине мастера поэтического слова, патриота и гражданина Магжана Жумабаева, имя которого сейчас известно далеко за пределами страны. Мечты поэта о свободном и независимом Казахстане осуществились. Большое творческое наследие Магжана, погибшего в расцвете сил и таланта, ныне возвращается не только к казахскому народу, но и ко всем нам – “детям разных народов”.

В доме-музее Магжана в с. Сарытомар имеются уникальные экспонаты, а в библиотеках района собран богатейший материал о жизни и творческом наследии нашего замечательного земляка. В 1993 году в районе на общегосударственном уровне был отмечен 100-летний юбилей поэта.

В 2000 году в городе Булаеве открыт бюст поэта, а в 2002 году центральной площади города присвоено имя Магжана.

В годы Независимости стало доброй традицией проводить ежегодные Магжановские чтения, в рамках которых на Родине великого земляка побывали и родственники поэта, и многие известные, почётные люди страны. Магжановские чтения проходят не только на малой Родине поэта и в нашей республике, но и за её пределами. Творения

АУЫЛДЫ АМАН САҚТАП ҚАЛДЫҚ

Серік МАЛАЕВ,
Ғабит Мүсірепов атындағы ауданның
“Ақселеу” ЖШС директоры

Биыл 20 жылдық мерейтойын барша халық болып атап өткелі отырған Тәуелсіздік туралы толғансам, халқымыздың бағына біткен Елбасымыз Нұрсұлтан Назарбаевтың елімізді алмағайып заманның қилы кезеңдерінен аман-есен, абыроймен алып шығып, жас мемлекетімізді дүниежүзіне түгел танытып, Еуропаның төріне шығарғандай ерен еңбек сіңіргеніне ерекше разы боламын. Әрине, мұның бәрі бүгінде айтуға ғана оңай. Тәуелсіздік жетістіктеріне қалай қол жеткендігін осынау өтпелі кезең қиындықтарын тікелей бастан кешірген біздің ұрпақ өкілдері жақсы біледі.

Өзім ширек ғасырға жуық уақыт басқаратын “Ақселеу” жауапкершілігі шектеулі серіктестігі өткен ғасырдың тоқсаныншы жылдарындағы экономикалық құлдырау кесірінен егіншілік пен мал шаруашылығын қатар ұстай алмай, астық өсіруді ғана сақтап қала алды. Шынын айтсам, сол кезде осының өзі де оңайға түскен жоқ. Сүт қабылдайтын орындар жаппай жабылып қалғандықтан, сауын табынын ұстап отыру қиынға соқты. Бірақ, біз қоғамдық малды көпшілік жерлердегідей талан-таражға салған жоқпыз, оларды өткізуден түскен қаржыға екі жаңа комбайн сатып алдық және диірмен мен наубайхана аштық. Бұл шаруамыз да ел тұрмысын түзетуге септігін тигізді.

Сол бір қиын да аса жауапты кезеңде қолда барды ұқсатып, шаруашылықты барынша оңтайландыруға тырыстым. Тұрғындар жаппай қоныс аударып, біздегі неміс жұрты да атақонысына көшіп жатқан кез еді ғой, маман кадрлар тапшылығы да сезіле бастады.

Егіншілікті мықтап қолға алғандықтан, 2000 жылдан бастап өндірістік істеріміз өрге өрлей бастаған серіктестігіміз қазір өңіріміздегі іргелі шаруашылықтардың біріне айналып отыр. Әсіресе, әлеуметтік инфрақұрылымды шашау шығармай, уысымызда ұстап қалғанымыз абыройлы іс болды. Таза ауызсу мәселесін толық шештік деуге болады. Ауылдан 4 шақырым жердегі ұңғыма су құбырын сақтап қалып, одан үлкен сыйымдылыққа жеткізілетін суды көшелердегі су колонкалары арқылы таратамыз. Сондайақ, тұрғын үйлердің 40 пайызына су құбырлары тартылған. Көшелеріміз түгел жарықтандырылып, тәртіпке келтірілген.

Кеңшардың бұрынғы сауда орталығы ғимаратын толық еурожөндеуден өткізіп, дүкен, фитнес орталығы, сауна мен қоғамдық монша аштық. Жеке кәсіпкер ашқан дүкенде күнделікті қажетті тауарлардың бәрі бар. Олардың бағасының қолжетімділігіне барынша қолдау жасаймыз. Тауар тасымалдауға шаруашылық көлігі тегін беріледі. Серіктестіктің наубайханасында пісірілген нанның бір бөлкесі 35 теңгеден сатылады.

Шаруашылығымызда автогараж, машина-трактор шеберханасы, мұнай базасы, қырман сияқты өндірістік буындар түгелдей сақталды. Бәрінде демалыс орындары бар, оларда түрлі-түсті теледидарлар қойылған, жылы пеш орнатылған. Барлығы радиотелефон байланысымен қамтылған. Өйткені, біз еңбек адамдарына қамқорлық жасауды, олардың демалысын ұйымдастыру мен тұрмыстық қажеттерін өтеуді басты міндетіміз деп білеміз.

Ауылдағы түтін саны көбеймесе, азайған жоқ. Енді шаруашылығымызға келген жас мамандар мен жаңадан шаңырақ көтерген отбасыларға тұрғын үйлер қажеттігі туындай бастады. Соңғы 2-3 жылдың ішінде он шақты

иесіз тұрған үй қалпына келтіріліп, соларға берілді. Манаш Қозыбаев атындағы СҚМУ-ді агроном мамандығы бойынша бітірген Асен Табаевты өзім іздеп тауып, бас агрономдық қызметке шақырдым. Жергілікті мектеп ұжымына қосылған жас мұғалімдер де баршылық. Олардың барлығын тұрғын үймен қамтамасыз еттік.

Ай сайынғы еңбекақыларын уақтылы қолма-қол ақшамен алып отырған ауылдастар тұрмысы олардың көңілінен шығады деп ойлаймын. Былтырғы жылы орташа айлық еңбекақы 42 мың теңгеден айналды. Биыл оның көлемін одан әрі көтере түсуді жоспарлап отырмыз.

Ауылда жүзге жуық адамның еңбекке тартылып отырғаны өз алдына, зейнеткерлерімізге және тұрмысы төмен отбасыларына қолғабыс жасаудан аянып қалған кезіміз жоқ. Оларды отын, шөппен толық қамтамасыз етіп келеміз.

Тағы бір айта кетерлік жайт – біз өндіретін астықтың сапасы жоғары. Соның арқасында былтырғы құрғақшылықтың салдарынан дәнді дақылдардың әр гектарынан 7 центнерден ғана өнім алғанымызбен, жылдың экономикалық қорытындысы жаман болған жоқ.

Соңғы 4-5 жылда техника паркінің 70 пайызын жаңарттық. Қазір 3 егіс кешені бар. Егінге химиялық өңдеу жүргізетін екі "Челленжер" агрегатын іске қосамыз. Осыдан бірер жыл бұрын алынған 8 "Дон-1500Б" комбайндарының қатарын тағы үш "Челленжер" астық комбайндары толықтырды. Сондай-ақ өздігінен жүретін жаткаларымыз да шетелдік осызаманғы техникалар болып табылады. Ескіден сақталып қалған "К-700" және "МТЗ" тракторлары көбіне ішкі тасымал жұмыстарына пайдаланылады.

Серіктестігіміз биыл 13400 гектар алқапқа дәнді дақылдар өсіруді жоспарлап отыр. Оның 920 гектарына – зығыр, қалғанына бидай мен арпа себіледі. Өткен жылы небары 2 гектарда ғана өсірілген көкөністер егістігін екі есе ұлғайтып, 4 гектарға жеткіздік.

Міне, осылайша өндірісін дамыта отырып, ауыл тұрғындарының да тұрмыс жағдайын естен шығармайтын біздің "Ақселеу" жауапкершілігі шектеулі серіктестігіміз Елбасымыз алға қойған асқаралы міндеттерді жүзеге асыруға өзінің лайықты үлесін қоса беретін болады.

Магжана навсегда останутся частью мировой культуры.

Высоко неся имя великого земляка, магжановцы добились больших позитивных изменений в социально-экономическом развитии района, и мы достойно встречаем 20-летний юбилей Независимости.

Если в 90-х годах посевная площадь нашего района составляла менее 250 тыс. га, то в 2010 году составила 400,3 тыс. га. Увеличение произошло в 1,5 раза. Из года в год растут показатели урожайности. Динамичному развитию сельского хозяйства способствует огромная финансовая поддержка государства. Только за последние несколько лет сельхозтоваропроизводители района получили более 1 млрд тенге бюджетных субсидий.

В районе успешно реализуется программа технического перевооружения аграрного сектора, приобретено более 550 единиц новой высокопроизводительной техники на сумму 6,5 млрд тенге, что позволяет нам до 80% технологических операций выполнять современной техникой.

Благодаря огромной государственной помощи стабильно развивается и животноводство. Наблюдается ежегодное увеличение производства мяса и молока. Этой отраслью занимаются 13 хозяйств, действует 51 мини-ферма, в том числе 19 – по разведению КРС, 10 – по свиноводству, 15 – по овцеводству и 7 – по разведению лошадей. Растёт и личное поголовье скота и птицы. Излишки своей продукции жители района имеют возможность реализовать на регулярно проводимых сельскохозяйственных ярмарках, которые стали очень популярными как в районном центре, так и в области.

Надо отдать должное тем ру-

БӘРІ ДЕ ӨЗІМІЗГЕ БАЙЛАНЫСТЫ

Екпін ӘБИЕВ,
жеке кәсіпкер, облыстық мәслихаттың депутаты

Биыл еліміздің Тәуелсіздігіне 20 жыл толады. Жаңадан құрылған жас мемлекет үшін бұл мерзімді қас қағым сәт деп те айта аламыз. Адамзат баласы өмірі бастан кешпеген, қиындығы мен сынағы, еңісі мен жеңісі бар ұзақ ғұмырға татитын кезең деуімізге де болады. Өткенімізге көз жүгіртсек, Тәуелсіздігімізді жариялай сала нарықтық экономикаға көшу, жаһандық дағдарысқа төтеп беру оңайға түскен жоқ. Жиырма жылдың ішінде бір ғасырға татитын жағдайларды бастан кештік.

Шүкіршілік қылатынымыз – Елбасының, Тұңғыш Президентіміз Нұрсұлтан Әбішұлы Назарбаевтың сындарлы саясаты, болашақты жіті бағдарлаған көрегендігі арқасында сан ғасырлар бойы ата-бабаларымыз арман еткен Тәуелсіздікке қол жеткізіп, оны жылдан-жылға нығайтып, мысқалдап жинаған байлығымызды еселеп келеміз, бостандықты, ынтымақты, ұлтаралық татулықты баянды етудеміз.

Өз замандастарым сияқты менің де жиырма жылдың ішінде жеткен азды-көпті табысым егемен еліміздің таңдап алған жолымен астасып жатқандай. Мен – қарапайым ауыл баласымын. Жамбыл ауданындағы Орталық ауылында туып-өсіп, Архангелка ауылындағы №36 кәсіптік-техникалық училищеде кең бағдарлы механизатор-трактористің мамандығын алып шықтым. Екі жыл кеңес армиясы қатарында азаматтық борышымды өтедім. Содан кейін бұрынғы Целиноград ауыл шаруашылығы институтында оқып, сәулеткер-құрылысшы мамандығын алып шықтым. Еңбек жолымды "Баянауыл" кеңшарында аға прораб болып бастадым. Кейін Жамбыл ауданының сәулеткері қызметіне тағайындалдым. Кеңес Одағы тарап, әлеуметтік-экономикалық құлдырау белең алып тұрған шақта ел басына сын туды: жылу мен жарық бірде бар, бірде жоқ болды, кеңшарлар келмеске кетті, жалақы бірде беріліп, бірде берілмей, ақша құнсызданды. Оны өз өмірімдегі мына бір мысалдан-ақ аңғаруға болады: ол кездегі аудан сәулеткерінің бір айлық жалақысы 1350 теңгені, ал бір орталықтан жылытылатын пәтердің жылу ақысы 1500 теңгені құрайтын. Сондықтан отбасымды ешкімнен кем қылмау үшін тың бетбұрыс жасауым қажет болды. Тығырыққа тірелген мен 1995 жылы 10 ақпанда арыз жазып, өз еркіммен жұмыстан босадым, сөйтіп жеке кәсіпкерлікпен айналысуға бет бұрдым.

Менің алғашқы қадамым егемен еліміздің жаңа Конституциясының қабылдануымен, Ата Заңымызда атап көрсетілгендей, Қазақстанның әрбір азаматына сүйікті ісімен айналысуына кепілдік берілуімен тұспа-тұс келді. Өткен күндерге көз жүгіртіп отырып, бастан кешкен қиыншылықтардың өзі болашаққа сабақ болғанын, бізді шыңдалу мектебінен өткізгенін атап айтқым келеді. Сол кездегі экономикалық және әлеуметтік қиындықтарды барша ел-жұрт болып жұмыла қимылдап, ынтымақтасып жеңбесек, Қазақстанның бүгінгідей қуатты мемлекет болып қалыптасуы екіталай еді деп ойлаймын. Бағымызға орай көпұлтты халқымыздың достығы және Елбасымыздың кемел саясатының арқасында еліміз бейбітшілік пен тұрақтылық мекені атанып, бүкіл әлем таныған іргелі мемлекетке айналды.

НАМ ЕСТЬ ЧЕМ ГОРДИТЬСЯ

Анатолий МАКОВСКИЙ,
аким Тайыншинского района

В бурном течении событий последних двадцати лет положено начало истории Тайыншинского района. Он образован путем объединения трех районов – Красносноармейского, Келлеровского и Чкаловского. С этого же времени районный центр – город Красноармейск получил нынешнее свое название – Тайынша.

В момент образования района в неприглядном виде было наше основное богатство – земля. Тысячи гектаров, некогда дававших богатые урожаи хлеба, пришли в запустение, зарастали сорняками. Очень быстро приходило в упадок общественное животноводство. А по этой причине не могли работать в полную силу предприятия переработки сельхозпродукции и производства, оказывающие услуги сельскому хозяйству.

Естественно, перед исполнительной властью стояла непростая задача – преломить сознание людей, создать условия для развития новых форм хозяйствования, проявлять заботу о малообеспеченных гражданах, детях, пенсионерах. Именно на решение этих вопросов было направлено внимание нашего Президента Нурсултана Назарбаева, Правительства Республики Казахстан.

Сегодня, по прошествии 20 лет, могу с уверенностью сказать, что нам, тайыншинцам, проживающим в одном из крупнейших районов республики, есть чем гордиться. Прежде всего, мы не только смогли объединиться, глубоко осознать современность, в корне изменить свое сознание, но и наработать богатый опыт для укрепления экономики района.

В настоящее время агропромышленный комплекс района объединяет 441 сельхозформирование различных форм собственности. Среди них 384 крестьянских (фермерских) хозяйства. Работают несколько десятков объектов по переработке сельхозпродукции, в том числе 4 предприятия по переработке молока, 8 хлебоприемных предприятий, 22 мельницы, 24 пекарни, колбасный и цех по производству макарон, цех по производству круп и другие.

Рентабельно работают шесть семеноводческих хозяйств, два из которых – элитно-семеноводческие, производящие семена хорошего качества и высшей репродукции. Важно не только вырастить урожай, но и сохранить его. И в последние годы в районе значительно возросло количество модульных емкостей для хранения зерна. Их общий объем превысил 36 тысяч тонн.

Стабильно развивается животноводство. Только в прошлом году средний удой молока на корову составил около трех тысяч килограммов. Оправдались надежды на получение высокоудойных животных из Канады в ТОО “Тайынша-Астык”. Здесь годовой надой на фуражную корову составил в среднем 7200 кг. Племенная база животноводства района представлена 6 племенными хозяйствами, из них 4 – по производству крупного рогатого скота, 2 – по разведению лошадей. Это племенные предприятия по разведению лошадей (ТОО “Агрофирма Эксимнан”, КХ “Альжан”). Удельный вес племенного поголовья составляет 14%. Успешно продолжают работать животноводческий комплекс ТОО “Тайынша-Астык”, свиноводческий комплекс в селе

ководителям сельскохозяйственных предприятий, которые не побоялись трудностей первых лет становления Независимости, не бросили на произвол судьбы своё хозяйство, а прошли с достоинством и вышли победителями.

Это А.Э. Сихварт, руководитель ТОО "Авангард СКО". Он имеет большой опыт работы, хорошо ориентируется в сложившихся рыночных условиях. Ведущей отраслью товарищества является зерновое производство. В хозяйстве имеется также поголовье крупного рогатого скота, свиноферма, конеферма.

А.А. Штах, руководитель ТОО "Совет СК". На базе этого товарищества действует и развивается племенное хозяйство по разведению свиней крупной белой породы. Развитие хозяйства стало возможным благодаря выигранным конкурсным грантам по проекту "Повышение конкурентоспособности сельскохозяйственной продукции" Министерства сельского хозяйства РК и Всемирного банка.

Героями сельскохозяйственной отрасли так же можно назвать сегодня А.П. Глушко, руководителя ТОО "Чистовское", А.С. Сапарова, руководителя ТОО "Ногайбай", Н.В. Жигалова, руководителя ТОО "ЖНВ", Б.С. Амоева, руководителя ТОО "Барс", Н.Б. Туницкого, руководителя ТОО "Таманское", Л.Г. Сивгаль, руководителя АО "Писаревское", Д. Д. Куатбекова, руководителя ТОО "Ульгули" и многих других, кто внёс свой весомый вклад в развитие наших сел.

Промышленность района так же претерпела большие изменения за годы Независимости. С каждым годом увеличивается объем промышленной продукции. Наибольший удельный вес в общем объеме промышленного производства занимает производство пищевых продуктов – 63,8%. Ежегодно расширяет ассортимент выпускаемой продукции ИП "Пальчик", ТОО "Мясокомбинат Советский". На внутреннем рынке наша мясо-молочная продукция является конкурентоспособной и пользуется спросом не только в области, но и в других регионах Казахстана. В районе действуют 40 различных предприятий по переработке сельскохозяйственного сырья.

В рамках антикризисной программы "Дорожная карта" реализовано 7 проектов. Выделенные финансовые средства бы-

Мен өз елімнің патриоты ретінде қолымнан келгенше еңбек етіп келемін. Бүгінде басқаруымдағы кәсіпорында 50-ге тарта адам жұмыс істейді. Олар – сатушылар, жүргізушілер, наубайханашылар, фармацевт, шаштараз, дәмхана даяшылары мен аспаздар, есепшілер және басқа мамандық иелері.

Көп жылғы еңбек пен ізденістің нәтижесінде Благовещенка ауылында бөлшек сауда дүкендерін, көтерме сауда қоймасын, жастар дәмханасын, "Шәкен" атты шайхана, наубайхана, нан-тоқаш цехын, автомобильдерге қызмет көрсету станциясын аштым. Наубайханаға арнап жаңа ғимарат салып жатырмын. Аудан орталығы Пресновкада "Орталық базар", "Елнұр" көтерме сауда дүкені, 200 және 100 орындық жалгерлік дәмхана жергілікті тұрғындарға қызмет көрсетеді. Жанға жайлы қонақүй құрылысын биыл аяқтауды мақсат етіп отырмын.

Қарамағымдағы кәсіпорындарда атқарылып жатқан жұмыстардың барлығы "бір жағадан – бас, бір жеңнен қол шығарып" еңбек етіп жатқан ұжым мүшелерінің арқасы деп білемін. Құдай қосқан қосағым Шәкен Қасымқызымен, ұлым Өмірсерікпен бірге Лариса Бурьян, Галина Дамзена, Елена Приходченко, Светлана Другова, Юрий Калугин, Роза Жақыпова, Қайыргелді Әбдірахманов, Сәкен Ыбырайымов сынды азаматтар қоянқолтық еңбек етіп келеді.

Үлкенге құрмет, кішіге ізет көрсету – қанымызға сіңген қасиет. Жетімді жебеу, мұқтажға көмек қолын созу – атадан қалған дәстүр. Өз басым "Адам – адамға дос, жолдас, бауыр" деген көне қағиданы берік ұстанамын. Қиналғанға қол ұшын беруден, игілікті шараларға демеушілік көмек көрсетуден ат тонын ала қашқан жан емеспін. Жамбыл аудандық білім бөліміне бірнеше теледидар, музыка орталықтары, ноутбуктер, принтерлер мен сканерлер, басқа да қажетті жабдықтар мен оқу құралдары табыс етілді. №1 Благовещенка орта мектебінде өлкетану мұражайын ашуға, Мирный орта мектебінің оқушысына ота жасауға, Киров орта мектебінің оқушысын ота жасағаннан кейін Алматы қаласынан алып келуге қаржылай көмек көрсетілді. Благовещенкадағы су тарату желісінің құрылысына, жергілікті орта мектепті жөндеуге қомақты қаржы бөлінді. "Гүлдер" атты балабақша ашу үшін №40 дәріхана ғимаратын тегін тарту еттік. Жауапкершілігі шектеулі серіктестікте еңбек ететіндерге 1,5 миллион теңгедей пайызсыз несие бердік.

Менің білім беру саласына демеушілік жасауым 1995 жылы өзім оқыған Орман орта мектебіне алғашқы көмек көрсетуден бастау алғанын атап айтқым келеді. Осының бәрі Елбасымыздың жыл сайынғы халыққа арнаған Жолдауларында шағын және орта бизнеске ерекше көңіл бөлгендігінің, қолдау көрсеткендігінің арқасында мүмкін болып отыр.

Осыдан он жыл бұрын сайлаушылардың аманатына байланысты Благовещенкада мемлекеттік тілде білім-тәрбие беретін мектептің ашылуына мұрындық болған едім. Облыстық мәслихаттың депутаты, ретінде атқаратын жұмыстарым әлі де аз емес.

"Кеш жатып, ерте тұрғанның бір ісі артық" дегендей, уақытпен санаспай еңбек етудің арқасында ойлаған ойларымды біртіндеп жүзеге асырып келемін. Бастамаларым жергілікті билік тарапынан әрдайым қолдау тауып, еңбегім лайықты бағаланып келеді. 2008 жылы Білім және ғылым министрлігінің "Білім меценаты" белгісімен, облыс әкімінің Алғыс хатымен, "Үздік кәсіпкер-2009" дипломымен, "Нұр Отан" ХДП Орталық аппаратының дипломымен, өткен жылы халықаралық "Королева Виктория" медалімен марапатталдым.

Елбасы Нұрсұлтан Назарбаев биылғы Қазақстан халқына арнаған "Болашақтың іргесін бірге қалаймыз!" атты Жолдауында "Халқы тату-тәтті, саясаты сарабдал елдің ғана қазынасы қыруар, болашағы баянды болады" дей келіп, алдағы онжылдықта атқарылар ауқымды істерді алдымызға жайып салды. Бұл Жолдау – туған еліміздің Стратегиялық жоспары. Оның мақсаты айқын. Өз ісін ұйымдастыратындарға, әсіресе, мал шаруашылығымен айналысатындарға мемлекеттік желі бойынша микронесие берілетін болып отыр. Бұл біз сияқты ауылда тұратын адамдарды қолдау деп түсінуіміз керек. Кез келген ауылда екі қолға бір жұмыс табуға болатынын, жұрт қатарлы өмір сүру өзімізге байланысты екенін ойланатын кез жетті. Масылдықтан арылуымыз қажет. Мерекелі жылдың берекелі жылға айналуы үшін өз үлесімізді қосайық.

CLAAS
CLAAS

ли направлены на ремонтные работы объектов образования, культуры, автомобильных дорог. Среди объектов, введённых в рамках данной программы,– Полтавская врачебная амбулатория, Хлеборобская средняя школа, Дом культуры в селе Возвышенке, детский сад в селе Каракога и другие.

За счет частных инвестиций в 2010 г. был построен автовокзал в г. Булаеве, в январе 2011 года открыта новая православная церковь в с. Каракога.

Обеспечение населения качественной питьевой водой является одной из актуальнейших задач дня. Проведены работы по строительству системы водоснабжения города Булаева, села Каракога. Проведён капитальный ремонт площадки водопроводных сооружений и реконструкция разводящих сетей в селе Возвышенке. В рамках данной программы введена в эксплуатацию система водоснабжения села Полудина. Реконструкция водопроводных сетей продолжается, производится строительство водоотвода в селах Байтерек и Ганькино, на станции Ганькино. В настоящее время активно подводится вода в жилые дома, школы, предприятия. Финансирование сферы жилищно-коммунального хозяйства увеличилось в 15 раз (1998 год – 2 млн тенге, 2010 год – 30 млн тенге).

Все населенные пункты района телефонизированы. 491 абонент подключен к сети скоростного Интернета. В городе Булаеве предоставляется новый вид услуг ID TV. А после официального запуска спутниковой сети цифрового телевещания в стандарте DVB-S2 жители отдалённых сёл получили возможность в цифровом качестве смотреть казахстанские программы и фильмы, а также, что особенно важно, теперь могут быть в курсе всех событий, происходящих в области и стране.

Большое внимание уделяется реализации программ государственной поддержки наиболее уязвимых слоев населения. Расходы по социальному обеспечению и социальной защите граждан в 2010 году в сравнении с 1998-м увеличились почти в 75 раз. В 1998 году они составляли 173,2 тыс. тенге, в 2010 году – 129,7 млн тенге.

Систему образования района представляют 56 общеобразовательных школ, 1 учебно-производственный комбинат, 4 детских сада, 6 пришкольных интернатов, 51 дошкольный мини-центр. Бюджет сферы образования района в 2010 году составил 1 млрд

Ново-Ивановка и Ильичевская птицефабрика. Продукция этих предприятий поставляется по всему продовольственному рынку Казахстана.

Первым итогом реализации Государственной программы форсированного индустриально-инновационного развития в промышленном секторе района стали два крупных инвестиционных проекта на общую сумму 44,2 миллиарда тенге. 25 мая 2010 года вышло на проектную мощность опытно-промышленное производство ТОО "Тиолайн" по добыче и переработке титано-циркониевых руд Обуховского месторождения мощностью 40 тысяч кубических метров

в год. В июне прошлого года введен в эксплуатацию мясокомбинат ТОО "Univill". Знаменательным событием 2010 года для нашего района стала презентация зерноуборочного комбайна "Кызылжар – 1300" совместного производства Республики Казахстан и Республики Беларусь. Собранные первые 10 комбайнов были представлены Главе государства Нурсултану Назарбаеву в ходе его визита в Северо-Казахстанскую область 24 августа 2010 года. Президент одобрил данный проект и предложил дать комбайну название "Кызылжар".

Сферу малого бизнеса в районе представляют 1224 субъекта. В 2010 году финансовыми организациями предприятиям малого бизнеса района выделено кредитов на сумму более полутора миллионов тенге.

Должное внимание уделяется развитию строительства. К примеру, в прошлом году при плане 1640 кв. м фактически сдано в эксплуатацию за счет средств населения 3040 кв. м жилья. Введена в эксплуатацию автозаправочная станция стационарного типа ТОО "Есиль" в селе Сарыбай, реконструировано административное здание РОВД, Тайыншинским РУТ осуществлен капитальный ремонт магистральной линии в райцентре по улице Пролетарской, проложена волоконно-оптическая линия связи "Тайынша – Келлеровка" протяженностью 39,1 километра. Введено в эксплуатацию отделение почтовой связи АО "Казпочта" в селе Чкалово. За счет средств местного бюджета произведена реконструкция здания, где разместился Келлеровский сель-

CLAAS
AGRO

571,4 млн тенге, увеличение в сравнении с 1998 годом составило более чем в 10 раз. В рамках "Дорожной карты" и специальной программы "Балапан" открыт 51 мини-центр.

Материально-техническое оснащение объектов образования растёт с каждым годом. Приобретаются кабинеты биологии, мультимедийно-лингафонные кабинеты. Все школы района телефонизированы и подсоединены к сети Интернет, оснащены компьютерной техникой, 7 школ подключены к сети "OkyNet". Обновляются библиотечные фонды в школах района, на эти цели ежегодно направляются значительные суммы.

В районе функционирует оздоровительный лагерь "Берёзка", в котором созданы хорошие условия для физического и духовно-нравственного воспитания школьников, разносторонней культурно-массовой, спортивной и оздоровительной работы. В Булаеве открыт Дом творчества школьников, в котором дети занимаются авиамоделированием, знакомятся с картингом, приобщаются к искусству.

Благодаря огромной поддержке государства заметные изменения произошли в сфере здравоохранения. Финансирование отрасли за годы Независимости возросло в 7,5 раза. На протяжении последних 10 лет количество приобретенного санитарного автотранспорта увеличилось в 3 раза (с 11 до 36), в т.ч. приобретён специальный автотранспорт "Маммограф и Флюрограф", а также дорогостоящее медицинское оборудование: аппарат УЗИ, фиброгастроскоп, "Мини-Ассистент", аппараты ИВЛ для новорожденных и интенсивной терапии, набор для первичной реанимации новорожденных, аппарат хирургический "Элема-Н". Капитально отремонтированы отделения центральной больницы и поликлиники.

Медицинскую помощь населению оказывают 67 лечебно-профилактических организаций, в том числе центральная районная больница с тремя отделениями в селах Возвышенке, Советском, Каракоге, 1 районная поликлиника, 1 противотуберкулезный диспансер, 6 врачебных амбулаторий, 2 ФАПа и 53 медицинских пункта. Работают 43 врача и 249 средних медработников.

Системная работа проводится по развитию культуры. В районе функционируют 62 объекта культуры, в том числе 19 Домов культуры и сельских клубов, 41 библиотека, 1 музей, 1 парк культуры и отдыха. На территории района находятся 14 памятников истории, 1 памятник археологии, 9 памятников истории и культуры. В честь павших в годы Великой Отечественной войны возведены 51 памятник и обелиск.

Годы Независимости привнесли большие изменения. В 1993 году построены Дом культуры и музей Магжана Жумабаева в селе Сарытомар, поставлен памятник на Родине поэта. В 2003 году Булаевской средней школе-гимназии №1 присвоено имя известного защитника казахского народа Батыра Баяна, а в 2006 году у школы установлен бюст батыра.

В 2008 году при отделе культуры и развития языков открыт и действует кабинет казахского языка для обучения государственных служащих. В этом же году начала выходить районная газета на государственном языке "Мағжан жұлдызы".

В 2009 году в Булаеве открыт парк культуры и отдыха "Достык", где функционируют детские аттракционы, скульптурная композиция, живописный фонтан.

ский Дом культуры. Также начато строительство детского сада на 280 мест, который будет введен в этом году.

Планомерно выполнялась программа “Питьевые воды” на 2005-2010 годы. Одно из направлений данной программы – реконструкция водоотвода в селе Аккудык. Кроме того, в нынешнем году начнется реконструкция разводящих сетей в городе Тайынше (третья очередь), строительство второй нити водовода Киялы – Тайынша, строительство локального водоснабжения из подземных вод в селе Келлеровке.

По территории района проходят 18 межобластных автобусных маршрутов, 5 районных, 3 международных. С учетом передвижения пассажирских автобусов районного, областного и международного значения 60 населенных пунктов района обеспечены пассажирскими перевозками.

Наши школы постоянно оснащаются современным оборудованием, предметными, интерактивными кабинетами. В 19 школах функционируют мультимедийные лингафонные кабинеты. В пяти школах установлены 25 интерактивных кабинетов, в том числе пять кабинетов физики, пять – химии, пять – биологии и девять универсальных кабинетов. Только в прошлом году приобретены четыре кабинета биологии, столько же лингафонно-мультимедийных, 73 компьютера из средств местного бюджета на сумму 7 миллионов 300 тысяч тенге. Все средние школы имеют доступ к сети Интернет и принимают активное участие в проводимых дистанционных интерактивных уроках. В нынешнем году учреждения образования пополнят еще семь кабинетов биологии, четыре лингафонно-мультимедийных кабинета и 78 компьютеров. Это позволит от соотношения один компьютер на восемь учащихся приблизиться к соотношению 1:1, что соответствует уровню самых развитых стран.

У нас работают 3 детских сада на 190 мест, 12 мини-центров с полным днем пребывания на 310 мест; 53 мини-центра с неполным днем пребывания на 679 мест. Функционируют 11 пришкольных интернатов, где живут и обучаются около четырехсот воспитанников. Осуществляется ежедневный подвоз 167 учащихся специализиро-

ванным транспортом. С целью дополнительного образования школьников функционируют два внешкольных учреждения – ДЮСШ и детская школа искусств. Кроме того, в районе работают профессионально-технический лицей, Чкаловская коррекционная школа.

Для обеспечения качественного учебно-тренировочного процесса и занятий доступными видами спорта на территории района функционируют более двухсот спортивных сооружений, 96 коллективов физической культуры, в том числе 74 в сельской местности.

Внедряется Единая национальная система здравоохранения. Район полностью охвачен сетью медицинских организаций. Функционируют центральная районная больница с поликлиникой, 13 врачебных амбулаторий, дневной стационар. Доврачебную помощь населению оказывают 69 медицинских пунктов и три ФАПа.

Медицинскую помощь населению оказывают 51 врач и 352 средних медицинских работника. В прошлом году на базе Тайыншинской центральной районной больницы состоялось выездное заседание коллегии Министерства здравоохранения РК. Работа районной больницы нашла поддержку и одобрение медиков всего Казахстана, присутствовавших на форуме.

Сеть учреждений культуры составляет 34 клуба и Дома культуры, 37 библиотек. Успешно реализуется программа по развитию языков Республики Казахстан. Языковая ситуация характеризуется существованием двуязычия, а также изучением английского языка в 47 общеобразовательных школах района. Кроме того, факультативно в четырнадцати школах учащиеся изучают польский язык как родной.

У нас действуют восемь этнокультурных объединений, выполняющих большую работу по укреплению единства и дружбы всех этносов, воспитанию патриотизма, проводят активную работу по пропаганде и разъяснению ежегодных Посланий Президента народу Казахстана. На территории района действуют 67 религиозных объединений разных конфессий, мирно сосуществующих между собой.

Считаю, что в сложившихся условиях под мудрым руководством Президента Нурсултана Назарбаева местные исполнительные органы смогли правильно расставить приоритеты, обеспечить стабильное функционирование всех отраслей.

В 2010 году на центральной площади Булаева открыта аллея Славы, где увековечены имена наших земляков – Героев Советского Союза, Героев Социалистического Труда и имена почетных граждан района, внёсших огромный вклад в развитие района.

Уделяется внимание развитию спорта и физической культуры. Всего в районе функционируют 111 спортивных сооружений.

Реальным и надёжным инструментом гармонизации межэтнических отношений, объединяющим и выражающим интересы различных этносов, населяющих наш район, являются 10 этнокультурных объединений, которые вносят свою лепту в благородное дело сохранения и развития родного языка, традиций, культуры.

Наш районный центр – город Булаево, один из старейших городов страны. За годы Независимости он полностью преобразился. Жители любят свой город и бережно хранят свидетельства прошлого: памятники культуры и истории, которые придают Булаеву его индивидуальный и неповторимый ансамбль.

Характерными чертами преображения являются обновлённые здания районного филиала НДП “Нур Отан”, Центра обслуживания населения, детского сада “Балдаурен”, районной мечети “Береке”, Дома творчества школьников. Радуют глаз и обновлённые магазины, кафе, гостиница. Именно в годы Независимости были построены Свято-Никольская церковь, противотуберкулёзный диспансер, здание кредитного товарищества “Байтерек”. Обновилась привокзальная площадь, изменился облик железнодорожного вокзала и здания элеватора. Булаево стало современным городом, своеобразный шарм которому придают зелёные насаждения, скверы, парк культуры, где любят отдыхать жители города и района.

И здесь хочется привести слова нашей замечательной поэтессы Веры Егоровой:

И за что только, право, не знаю я,
И поведать о том не берусь,
Я люблю тебя, город Булаево,
Моя радость и тихая грусть.

ИСПОЛЬЗУЕМ ОГРОМНЫЕ ВОЗМОЖНОСТИ

Анатолий РАФАЛЬСКИЙ,
директор ТОО "Тайынша Астык"

Благодаря дальновидной политике Первого Президента независимого Казахстана Нурсултана Назарбаева сельское хозяйство нашей страны сейчас располагает огромными возможностями для успешного развития. Ежегодно выделяются большие средства для нужд села и субсидирования производства сельскохозяйственной продукции. Благоприятный климат для сельхозпредприятий создан государством и в налоговой сфере: сельхозпроизводители имеют право на льготное налогообложение, то есть им предоставляется льгота в размере 70% от начисленных сумм; в общей сложности льготный объем налоговых снижений по предприятию составляет более 70 млн тенге в год. Льготный период для сельхозпроизводителей длится уже более 10 лет.

Наше ТОО образовано на базе бывших трех хозяйств – колхоза "Звезда коммуны", колхоза имени Куйбышева и совхоза имени Кирова. Сегодня "Тайынша Астык" является компанией, стремящейся осуществлять замкнутый цикл: производство, хранение, переработка и продажа сельхозпродукции, а именно – зерновых и масличных культур, включая реализацию семян зерновых культур; продукции животноводства, включая продажу племенного скота казахской белоголовой и черно-пестрой пород, молоко и продуктов его переработки.

Мы осуществляем совместную деятельность с инвестиционной компанией "Холдинг Казэкспортастык". Цель совместной деятельности – повышение эффективности агропромышленного производства через внедрение инноваций и использование передовых технологий и ноу-хау. Налажено сотрудничество и с научными производственными объединениями, такими, как Научно-производственный центр зернового хозяйства им А.И. Бараева АО "Казагроинновация"; Сибирский научно-исследовательский институт РФ; Северо-Казахстанский научно-исследовательский институт животноводства и ветеринарии.

За предыдущие 5 лет ТОО "Тайынша Астык" провело перевооружение основных фондов более чем на 95%. Упор сделан на мощную производительную технику, так как требуется обработка больших по объемам площадей в сжатые сроки. Основные поставщики сельхозтехники и оборудования:

– "Джон Дир", "Клаас", "Бюллер" – посевные комплексы; спутниковые навигационные системы, комбайны, сельхозорудия; опрыскиватели; кормоуборочная техника;

– "Кимбрия" – семяочистительное оборудование мощностью 150 тонн исходного материала в сутки, протравочная линия семян;

– "Дечи", "Мониту" – спецтехника для погрузки грузов;

– "Харди", "Спрейфлекс" – самоходные опрыскиватели;

– GSI-линия по очистке, сушке и хранению зерна. Сушка представлена газовой сушилкой производительностью 700 тонн в сутки; хранение осуществляется в емкостях-бинзы объемом 8000 тонн;

– “Кенворд” – автотранспорт, перевозка зерна грузоподъемностью 30 тонн; разовая вывозка зерна имеющимся в наличии транспортом составляет 950 тонн;

– “Вестфалия” – оборудование для молочных комплексов.

Обновление проведено во всех отраслях производства и представлено следующими направлениями в растениеводстве:

– материально-техническая база по внедрению нулевых и минимальных технологий;

– диверсификация культур с уклоном на масличные культуры; цель – уход от монокультур;

– увеличение производства семян высших репродукций как для обеспечения собственных нужд, так и для реализации на сторону;

– производственная инфраструктура представляет собой собственный сервис по обслуживанию и ремонту техники; своевременное проведение реконструкции производственных сооружений, создание условий для хранения готовой продукции в объемах свыше 40000 тонн.

В момент образования ТОО “Тайынша Астык” в 2005 году в обработке имелось 43500 гектаров земли, а теперь площадь увеличилась до 71000 гектаров. Значительно поднялась урожайность зерновых культур – с 14 до 22 центнеров с гектара. А в неблагоприятных погодных условиях 2010 года высокие технологии позволили удержать урожайность на уровне 13 ц/га. В количественном выражении готовая продукция полеводства за сезон составляет более 90000 тонн, не считая заготовленных кормов.

Животноводство ТОО “Тайынша Астык” составляют 3400 голов скота, племзавод по разведению крупно-рогатого скота (КРС) черно-пестрых пород дойного направления (поголовье – 852 головы), племферма по разведению КРС казахской белоголовой породы

“СУЛТАН” – НАША ГОРДОСТЬ

Идрис КАРТАЛ,
генеральный директор АО
“Султан – ЭММК”

Значительный вклад в экономическое и социальное развитие страны вносит наше акционерное общество “Султан – ЭММК”, продукция которого вот уже много лет пользуется неизменным успехом в Казахстане и за рубежом.

Строительство мельнично-макаронного комплекса в городе Петропавловске началось в 1993 году. Это было незабываемое событие в жизни Северо-Казахстанской области и всей страны: Президент Казахстана Нурсултан Назарбаев заложил первый камень в фундамент комплекса, а потом присутствовал на его торжественном открытии. Монтаж технологического оборудования производился представителями швейцарских, итальянских и турецких фирм с участием казахстанских специалистов.

В декабре 2007 года завершилось строительство и запуск в эксплуатацию второй мельницы по помолу мягкой пшеницы для производства высококачественной хлебопекарной муки производительностью 200 тонн зерна в сутки. АО “Султан – ЭММК” также имеет мощный элеватор, который принимает, сушит, перерабатывает, охлаждает и хранит 100-120 тыс. тонн зерна в год.

В результате огромного труда коллектива АО “Султан – ЭММК” за годы независимости стало ведущим предприятием макаронно-мукомольной отрасли республики. Высокопроизводительное оборудование, передовые технологии, отличная казахстанская пшеница и опыт квалифицированных специалистов обеспечивают высокое качество макарон и муки торговой марки “Султан”.

Сегодня АО “Султан – ЭММК” с успехом производит макаронные изделия более 30 видов, сопутствующую продукцию: муку второго сорта из твердой пшеницы и отруби. Наша продукция с торговой маркой “Султан” востребована не только в Казахстане, но и за рубежом: в России, Украине, Кыргызстане, Узбекистане, Туркменистане, Таджикистане и Афганистане.

Решаем и социальные вопросы. На предприятии имеются хорошая столовая и медпункт. Организована бесплатная доставка всех работников на рабочие места автотранспортом предприятия. АО “Султан – ЭММК” шефствует над учащимися областной школы-интерната, поддерживает североказахстанских спортсменов, оказывает помощь инвалидам и ветеранам, активно участвует в благоустройстве Петропавловска.

Мы горды тем, что сегодня выпускаем высококачественную продукцию, способную конкурировать с лучшими мировыми брендами макаронно-мукомольной отрасли. Так наше предприятие успешно претворяет в жизнь главную задачу, поставленную Первым Президентом Казахстана Нурсултаном Назарбаевым перед отечественными товаропроизводителями.

мясного направления (1200 голов). Кроме того, ввод в эксплуатацию молочного комплекса, на котором применяются лучшие мировые технологии по производству молока (поголовьем – 1362 головы КРС голштинофридской породы канадского происхождения).

Ежегодно производство мяса в убойном весе составляет до 160 тонн или в живом весе – 320 тонн (711 голов средним весом 450 кг). Средний период откорма составляет 1,6 года при среднесуточном привесе 780 граммов.

Производство молока представлено двумя направлениями: традиционное, где применяются технологии стойлового содержания в зимний период коров и беспривязного содержания круглый год коров голштинофридских пород. Продуктивность местных коров составляет 4500 литров в год, тогда как коровы зарубежной селекции дают за год в среднем 7000 литров молока.

В ТОО “Тайынша Астык” кормопроизводство выделено в отдельную отрасль. Наши специалисты изучили опыт производства кормов в Европе, Канаде, США. Внедрение технологии “Сенаж в упаковке” сокращает необходимость в дополнительных площадях под посев кормовых культур, в топливе для техники. Сокращается доля ручного труда. Не нужно сенных скирд под открытым небом, сенажных траншей и ям. И такое преимущество – заготовка может осуществляться в неблагоприятную погоду и при этом сохраняется высокое качество корма.

“Тайынша Астык” имеет 120 единиц автотранспорта и 150 единиц сельхозмашин, сеть розничных магазинов, бани, занимается строительством, энергообеспечением, подработкой и хранением зерна. Задействовано в производственном процессе 900 работников.

Наше товарищество оказывает значительную материальную поддержку социальной сфере сел. Только в минувшем году на эти цели было выделено около 33 млн тенге.

Okan Holding
SULTAN
Султан
МАКАРОНЫ
Султан
С ЛЮБОВЬЮ

Султан
Petit Beurre
Вкус

НОВАЯ ЖИЗНЬ ЦЕЛИННОГО ХОЗЯЙСТВА

Болат ДЮСЕМБАЕВ,
директор ТОО "Москворецкое"
Тимирязевского района

Среди бескрайних степных просторов Северного Казахстана, как говорится, в глубинке, находится наше село Москворецкое. Здесь живут и работают трудолюбивые люди. Наверное, поэтому они сумели пережить годину лихолетья, трудные годы развала Союза и перестройки и сохранить главное – живую человеческую силу, технику и стремление дать жизнь новому хозяйству. С ними и удалось в 1998 году создать ТОО "Москворецкое" на базе кооператива "Москворецкий", который был организован на основании объединения имущественных и земельных паев членов кооператива. А кооператив был создан на базе целинного совхоза "Москворецкий", организованного в 1954 году.

Все было в жизни хозяйства за эти годы: не удалось предотвратить отток населения, хозяйство лишилось многих хороших работников; осиротели разрушенные здания; возникли трудности с трудоустройством. Но все преодолимо, и шаг за шагом хозяйство шло вперед. Неукротимая энергия и большое желание сельчан трудиться не дали погибнуть предприятию.

Мы приложили много стараний, чтобы сохранить имевшиеся рабочие места и создать новые, повысить благосостояние жителей села. Сейчас в нашем хозяйстве работают более 160 человек, а среднемесячная заработная плата за 2010 год составила 43 602 тенге.

ТОО "Москворецкое" занимается производством и реализацией продукции растениеводства. Хозяйство, имевшее 17 тысяч га земельных угодий, теперь разрослось до 29 тысяч га. Большую часть в структуре посевных земель занимает пшеница, возделываются также ячмень, овес, рапс, однолетние травы на сено и сенаж.

Сложные климатические условия определяют необходимость освоения современных технологий возделывания сельскохозяйственных культур, базирующихся на научных подходах и богатом опыте практиков, на умении гибко использовать наиболее эффективные приемы и средства. Решающую роль в выращивании стабильных урожаев играют правильный севооборот, посев качественными сортовыми семенами. Использование среднепоздних, раннеспелых сортов позволяет маневрировать сроками посева, уборки урожая и, самое главное, получить хороший урожай в любой год.

Теперь ТОО имеет оснащенную техническую базу, ежегодно приобретается новая высокопроизводительная техника за счет собственных средств и в лизинг. Благодаря умелым специалистам и приобретенной технике посевные и уборочные работы проводятся в короткие агротехнические сроки.

С 2001 года запущены в работу пекарня, мельница, макаронный цех, которые полностью обеспечивают жителей села хлебом, мукой, макаронными изделиями. На сегодняшний день цена 1 булки хлеба составляет 30 тенге. Производство продуктов переработки ежегодно увеличивается.

В ТОО имеется столовая, которая обеспечивает рабочих растениеводческих бригад и животноводства горячим питанием. На работников предприятия распространяются скидка на питание, бесплатные дополнительные ужины во время уборочных работ.

С 2006 года ТОО уделяет большое внимание развитию животноводства. Закуплен крупный рогатый скот аулиекольской и казахской белоголовой пород. Также закуплены лошади и овцы, которые уже не первый год дают приплод. Дополнительно открылись рабочие места, наращиваются объемы производства. В летний сезон выращиваются утки и гуси, мясо которых поступает в магазин ТОО.

В конце 2007 года у нас запущена пилорама. Приобретен деревообрабатывающий станок, на котором изготавливается пиломатериал для ремонта старых животноводческих помещений.

Улучшаются социально-бытовые условия, на которые предприятие ежегодно выделяет миллионы тенге. Для детей открыт мини-центр “Бобек”, который был построен в короткие сроки за счет средств ТОО. Отремонтировано здание сельского округа, открыта библиотека. Медицинский пункт находится в новом современном здании, где работают опытные фельдшер и медицинские сестры. Выделяем деньги на ремонт школы, оказываем спонсорскую помощь при организации праздников, спортивных соревнований. Хозяйство и жители села вместе занимаются благоустройством села, ремонтом дорог.

Одна из прочных традиций, сложившихся за многие годы, – благотворительная помощь ветеранам войны, инвалидам и пенсионерам.

Планируем открыть Дом культуры в сельском округе.

Независимость страны дала каждому казахстанцу свободу определять течение своей судьбы, которая зависит от самого человека: его целеустремленности, желания воплотить в жизнь свою мечту, идти в ногу со временем и опережать время.

ДОКАЗЫВАЯ ПРАВИЛЬНОСТЬ ВЫБРАННОГО ПУТИ

Виктор ЖАВОРОНКОВ,
директор ТОО "Лига", член Национального совета Республики Казахстан

Накануне 20-летия Независимости страны невольно задумаешься о пройденном за эти годы пути и приходишь к такому выводу, что нам, всем казахстанцам, очень повезло с Лидером нации. Благодаря дальновидной государственной политике Нурсултана Назарбаева Казахстан стал успешным и узнаваемым во всем мире государством. Мы сегодня по праву можем гордиться достижениями родной республики и своим Первым Президентом.

Я хорошо помню свое первое знакомство с Нурсултаном Абишевичем. Оно состоялось в феврале 1986 года на XVI съезде Компартии Казахстана. Мне, молодому первому секретарю райкома партии, особенно запомнилось выступление Н.А. Назарбаева, занимавшего в ту пору должность Председателя Совета Министров Казахской ССР. На этом съезде, вопреки ожидаемым обтекаемым отчетам и традиционной риторике, прозвучала резкая и, что немаловажно, адресная критика всех тех застойных и негативных явлений, мириться с которыми было уже нельзя. Главным "возмутителем спокойствия" стал Нурсултан Назарбаев. Атмосфера съезда была такова, что и выступления других делегатов вряд ли можно было назвать беззубыми. И всё же на долю Нурсултана Абишевича выпало стать, как сказали бы сейчас, основным ньюсмейкером тех дней. Особенно нам, бывшим комсомольским работникам, импонировало то, что Нурсултан Назарбаев тоже был ранее комсомольским лидером.

Фотография с ним, снятая на этом памятном съезде, хранится у меня на рабочем месте, напоминая молодые годы.

Я восхищаюсь глубиной экономического мышления нашего Президента, его умением выделять важнейшие направления деятельности государства. Мою особую гордость составляет то, что диссертация на учёную степень кандидата экономических наук в мае 1990 года была защищена одновременно с Н.А. Назарбаевым в Академии общественных наук при ЦК КПСС.

Большим событием в моей жизни является включение в состав Национального совета Республики Казахстан – главного консультативно-совещательного органа при Президенте РК. Национальный совет образован для выработки предложений и рекомендаций по наиболее важным вопросам государственной жизни. Например, на двух последних заседаниях Национального совета рассмотрены программа "Культурное наследие", жилищная программа. Председателем Национального совета является Президент страны Н.А. Назарбаев.

Участие в заседаниях Национального совета является для меня большой школой: видишь глубину и стремишься понимать государственное мышление нашего Президента, выдающегося политика современности, стараешься перенимать его стиль работы.

Программа "Культурное наследие" при-

КАЗАХСТАНЦЫ СТАЛИ МОИМИ ЗЕМЛЯКАМИ

Гюлага ИЛДЫРЫМОВ, генеральный директор ТОО "Наурыз – 2030", депутат Северо-Казахстанского областного маслихата

Мои родители, сестра и два брата живут в Азербайджане. И сам я родом из этой республики, из горного селения. Мне довелось побывать во многих странах, и нигде не видел я природы краше той, что окружает мое родное село. Увы, сейчас оно закрыто для меня – тот район находится в зоне конфликта, связанного с Нагорным Карабахом. Почти 30 лет я живу в Казахстане. Здесь у меня семья, друзья, свое дело. На этой земле родились мои пятеро детей, в честь побед которых, верю, когда-то будет поднят Государственный Флаг Республики Казахстан – они у меня талантливые. Здесь рядом со мной живут и работают люди, которых я теперь считаю своими земляками. Где бы я ни был, услышав что-то о североказахстанцах, говорю: "Это мои земляки".

В Казахстане я оказался не по чьему-то злому умыслу. Мне, азербайджанскому парню, выпало пройти здесь срочную солдатскую службу. Продолжалась она с 1984 года по 1986-й в Тимирязевском районе Северо-Казахстанской области, на станции Аксуат, где дислоцировалось наше подразделение железнодорожных войск.

Ко времени окончания службы я знал, что останусь здесь, хотя тогда, наверное, и сам себе не мог сказать, надолго ли притянул меня Казахстан. Мне нравилась степь, по душе пришлись люди – добросердечные, с открытой душой, и поэтому хотелось здесь начать самостоятельную жизнь.

У меня была неплохая подготовка, ведь вырос я в простой семье шахтера и наборщицы типографии, с детства был приучен к труду. До призыва в армию я освоил работу на тракторах разных типов. Успел также поработать в небольшой теплице, и приобретенный там опыт впоследствии пригодился мне на новом месте. Но это было позднее. А сначала – поиск своего варианта того утверждения в жизни, которое называется "встать на ноги". Путь к нему оказался непростым, с поворотами, которые теперь не так-то просто объяснить. К примеру, была возможность поступить в юридический институт, а я начал с автошколы. Работал в сезонной строительной бригаде, где, к слову сказать, перенял у мастеров из украинского Закарпатья искусство внутреннего оформления помещений – интерьеров, как сказали бы сейчас. И получалось неплохо. В 1987 году оформил потолок и стены клуба в селе Якоре и они до сих пор стоят в том виде.

То было время ломки отжившей свой век системы и зарождения новой, время проб и ошибок, первых успехов на неизведанном пути. Сейчас я могу твердо сказать: хорошо, что в то сложное время мне суждено было оказаться в Казахстане. Здесь с первых лет Независимости ощущались признаки стабильности, которая в сочетании с другими факторами обеспечила успешное развитие молодого государства, позволила ему занять передовые позиции на постсоветском пространстве.

Моя первая после окончания армейской службы поездка к родителям запомнилась тем, что они не хотели отпускать меня назад, в Казахстан, старались убедить, что в Азербайджане, на родной земле, мне будет лучше. А мне уже не был чужим Казахстан, где удавалось выполнять задуманное, где смелые планы становились реальностью. А получалось многое потому, что были друзья, хорошие наставники, были условия для проявления инициативы и закрепления в деле, сулившем выгоду и тому, кто им занимался, и обществу. Мне довелось работать в Новоникольске в то время, когда директором совхоза там был Геннадий Иванович Зенченко. Отличная школа! Пробовал силы в организации своего дела, организовал кооператив в Петропавловске, и это тоже многому учило.

Постепенно накапливались опыт, умение просчитать перспективу, найти оптимальный вариант претворения в жизнь задуманных проектов. Такие приобретения придавали энергии, уверенности в себе. В 1997 году я стал председателем АО "Весна", имевшего разрушенное тепличное хозяйство и более 200 миллионов тенге долга за тепловую и электрическую энергию. Мне говорили: "Ненормальный парень, ты знаешь, какую обузу взвалил на себя?". Но мне и помогали те, кто верили, что "Весна" может расцвести, а они могут способствовать этому. Чувствовалась поддержка акима области, специалистов, друзей. Поднимать тепличное хозяйство помогал мой брат Гисмет. Он окончил сельскохозяйственный институт, работал в Новоникольском. Другой брат – Борис, который тоже осел в Казахстане, позднее, когда было затеяно расширение дела, уже на базе ТОО "Наурыз - 2030", помог построить развлекательный комплекс с рестораном "Туркестан".

"Наурыз – 2030" в теплице и на открытом грунте выращивает огурцы, помидоры, капусту, морковь и другие овощи, а также картофель – в общей сложности три тысячи тонн в год. В тепличном хозяйстве и в развлекательном комплексе стабильно заняты 250 человек, а в сезон полевых работ – до 300 человек. Овощи от "Наурыза" с весны до

нята народом с большим воодушевлением как знаковый этап не только духовно-культурной, но и всей общественной жизни страны. Если на первом этапе программы, в 2004-2006 годах, на осуществление запланированных мероприятий из республиканского бюджета было выделено 2,7 миллиарда тенге, то на втором – уже более четырёх миллиардов. Конкретным примером воплощения программы "Культурное наследие" в Северо-Казахстанской области является создание в Петропавловске музейного комплекса "Резиденция Абылай хана", на открытии которого присутствовал инициатор программы – Президент Н.А. Назарбаев.

Последовательное осуществление жилищной программы обеспечивает доступность качественного жилья для широких слоев населения, и это является важным показателем политики, направленной на создание благоприятных условий жизни. Успешная реализация этой государственной программы способствовала дальнейшему росту экономики, дала огромный мультипликативный эффект для всей страны.

Как предприниматель, хочу отметить неоценимую роль Нурсултана Назарбаева в становлении и развитии бизнеса. Прежде всего, это уменьшение налоговых нагрузок, мораторий на проверки, повышение роли индустриально-инновационного развития и т.д. Особое значение имеет ежегодно проводимый республиканский конкурс "Алтын сапа", задача которого – доказать, что казахстанские товары могут конкурировать с лучшими зарубежными аналогами. Особенно запомнилась мне выставка "Алтын сапа" 2008 года. Президенту страны была продемонстрирована продукция и нашего предприятия – холодное оружие из дамасской стали. Нурсултан Назарбаев, как

менение своим способностям и силам, который чувствует себя полезным для общества. Думаю, это поняла моя мама, приезжавшая из Азербайджана сюда погостить. Мы ездили в Бурабай, бывали на местной природе. Ей понравилось здесь. И все, кто приезжали сюда ко мне, говорили, что здесь хорошие люди – улыбчивые, доброжелательные.

За это и сам я ценю Казахстан. А еще – за то, что здесь нет того, что разъединяло бы многонациональный народ, нет территорий, отрезанных от мира по причине нестабильности межнациональных или межконфессиональных отношений. Наоборот, делается очень многое для сохранения и укрепления согласия. Это одна из главных забот Ассамблеи народа Казахстана и ее аналогов, имеющихся во всех регионах страны. Только в нашей области действуют

глубокой осени продаются в размещенных по всему Петропавловску 16 лотках. Цены в них продиктованы программой социальной поддержки малообеспеченных граждан, то есть ниже тех, что держатся на городских рынках. В этом году количество своих торговых лотков планируем увеличить до 20-и.

Это много значит – ощущать себя человеком, который нашел достойное при-

более ста этнокультурных объединений. Один из них – центр азербайджанской культуры мне довелось возглавлять на протяжении четырех лет. На одиннадцати отделениях петропавловской школы национального возрождения дети разных национальностей изучают родной язык, культуру, обычаи народов, представителями которых они являются по крови, учатся уважать культуру, традиции, обычаи других народов. К примеру (который мне очень приятно приводить), азербайджанский танцевальный коллектив школы национального возрождения успешно выступал в Астане, и в Петропавловске его часто можно увидеть на городских мероприятиях. Наш центр, как и все другие, участвует в фестивалях национальных культур, различного рода выставках. В музее все той же школы национального возрождения есть раздел азербайджанского отделения, который на равных соседствует с разделами всех других отделений данной школы. В обществе, где все это воспринимается как обычное явление, с удовлетворением отмечаешь свою причастность к единому народу.

Ценю Казахстан и за то, что на его земле появились на свет мои пятеро детей, за ту уверенность в их благополучном будущем, которая живет во мне. Дочь Юлия учится в Северо-Казахстанском государственном университете. Сын Бабек окончил петропавловский колледж искусств и в прошлом году поступил в консерваторию, где учится по классу кобыза. Сын Тебриз учится в девятом классе школы искусств для одаренных детей, уже стал лауреатом международного конкурса. Его инструмент – скрипка. Дочери Севиль и Лейла тоже учатся в школе искусств для одаренных детей, одна – по классу гобоя, другая – фортепьяно, и обе занимаются в танцевальных коллективах. Все они уже сейчас могут составить красивый ансамбль, а со временем, надеюсь, не раз дадут повод гордиться ими.

Я твердо убежден в том, что всегда нужно занимать активную гражданскую позицию. Второй созыв являюсь депутатом областного маслихата. На моем счету множество депутатских запросов, и будет еще немало их. Если я знаю, что могу помочь решить какую-то проблему, то настойчиво добиваюсь намеченного. Как говорится, много не прошу – смог организовать, скажем, ремонт дороги, чтобы ребенок в любую погоду прошел по ней, не замочив ног, и хорошо. Не для себя прошу, а на пользу людям, поверившим в меня. Конечно, приятно бывает, когда удается в который раз оправдать их доверие.

Мне, простому сельскому парню, грех жаловаться на жизнь, на повороты судьбы. У меня хорошая семья, есть любимое дело, которое хочется вести так, чтобы возникало ощущение физической усталости (человек должен знать это ощущение), много друзей. Немало было и еще, надеюсь, будет встреч с людьми, занимающими высокие должности. У меня и моей семьи есть Независимый, устремленный вперед Казахстан, гражданами которого мы являемся.

бывший металлург, подробно интересовался технологией изготовления “дамаска”, его уникальностью. Особенно понравилась главе государства коллекция казахского национального оружия, орало – символ мирного труда, сабля пророка Мухаммеда и т.д.

Как все казахстанцы, я искренне горжусь, что под мудрым руководством Президента нашей республики Нурсултана Назарбаева стало возможным успешное председательство Казахстана в ОБСЕ и проведение исторического Саммита в Астане. По признанию постоянных представителей стран-участниц, особая энергетика и целеустремленность казахстанского лидера дали мощный импульс обновлению этой авторитетной международной организации, возродили перспективы коллективных усилий для начала новой эпохи партнерства на пространстве её ответственности.

Постоянно поддерживая связь с высшими учебными заведениями, принимая непосредственное участие в их работе, понимаю, что их успешная деятельность во многом зависит от усилий нашего Президента. Нурсултан Абишевич считает, как это отмечено в его Послании народу Казахстана “Построим будущее вместе!”, что качественное образование должно стать основой индустриализации и инновационного развитя Казахстана.

Последний мировой финансовый кризис, который сотряс многие страны – это особое явление. В связи с этим большой интерес вызвала известная статья Главы нашего государства “Ключи от кризиса”, в которой предлагаются рецепты выхода из него путем построения радикально новой модели мировой экономики, политики и глобальной безопасности.

Советы и рецепты можно давать только тогда, когда докажешь состоятельность доводов на своем примере. А многогранная деятельность нашего Первого Президента Нурсултана Назарбаева, его успешное руководство молодым государством доказывают правильность выбранного пути.

ИНДУСТРИАЛЬНОЕ РАЗВИТИЕ – НАШ ШАНС

Игорь КОРОВИН,
генеральный директор АО “ЗИКСТО”

В 2011 году, в год 20-летия Независимости Республики Казахстан, АО “ЗИКСТО” отмечает 70-летие своего нахождения на казахстанской земле.

Основан завод в 1895 году в Москве. В грозном 1941-м был эвакуирован в Петропавловск. До 1991 года машиностроительный завод им. В.В. Куйбышева (так он назывался) – ведущее предприятие оборонно-промышленного комплекса.

Распад СССР привел к резкому сокращению оборонных заказов, потерям рынков сбыта освоенной гражданской продукции. Начался поиск новых рынков. Была разработана и производилась большая номенклатура изделий для сельского хозяйства, нефтедобывающей промышленности, транспорта, а также товаров народного потребления. Происходила постепенная специализация в металлообработке и машиностроении для железнодорожного транспорта.

Решением Правительства Республики Казахстан № 183 от 06.03.1998 года был выделен грант на подготовку производства капитального ремонта вагонов-цистерн для перевозки светлых нефтепродуктов. АО “ЗИКСТО” вошло в реестр предприятий железнодорожного профиля. Министерство путей сообщения присвоило АО “ЗИКСТО” условный номер клейма 1220 – для клеймения ответственных деталей и узлов грузовых вагонов и А-449 – для клеймения автотормозного оборудования. Этому предшествовала большая работа по реконструкции и насыщению цехов, участков завода специализированным оборудованием, приборами диагностики, испытательными стендами. Собственными силами предприятия разработана и внедрена технология ремонта вагонов. Приемочная комиссия АО “НК “Қазақстан темір жолы” 20 мая 1999 года дала положительное заключение о готовности производства ремонта вагонов.

Завод наращивал мощности, требовалась загрузка цехов другими видами ремонта. За этот период были освоены все виды ремонта всех типов вагонов.

В 2006 году введен в эксплуатацию цех формирования и ремонта колесных пар (ВКМ), оснащенный современным оборудованием, приборами контроля и диагностики.

С 2007 года АО “ЗИКСТО” начало масштабные работы по организации вагоностроительного производства. Совместно с

АО “НК “Қазақстан темір жолы” был разработан и согласован с ведущими научно-исследовательскими институтами железнодорожного транспорта России план-график освоения грузовых вагонов.

Первым был полувагон. В течение года разработана техническая документация, изготовлены опытные образцы, проведены все виды испытаний.

16 декабря 2008 года комиссией специалистов вагонного хозяйства Совета железнодорожного транспорта стран СНГ и Балтии выдано разрешение на выпуск полувагонов. Эту дату можно считать началом казахстанского вагоностроения.

В 2009-2010 годах проводились работы по расширению номенклатуры выпускаемых грузовых вагонов. Разработана техническая документация на вагон-платформу для перевозки крупнотоннажных контейнеров модели 13-9852 и крытый вагон хоппер для перевозки зерна 19-9871. Была оказана значительная помощь со стороны государства. Проектирование платформы модели 13-9852 велось в рамках государственной программы по прикладным научным исследованиям технологического характера. Работы имели большую государственную значимость, а реализация проекта способствовала внедрению контейнеризации перевозок, осуществлению политики Президента по индустриально-инновационному развитию Республики Казахстан.

Проектирование хоппера для перевозки зерна велось при участии ТОО “КБ Транспортного машиностроения”, ЦИТТ и НИФ. Работы были проведены в кратчайшие сроки: постановка на производство изделия заняла 1 год.

Таким образом, при освоении вагоностроения, были привлечены значительные инвестиции, что позволило вдохнуть новую жизнь в предприятие.

Впереди – новые задачи. Необходимо в короткие сроки провести техническое перевооружение завода, повысить квалификацию персонала, совершенствовать систему управления производством. Кроме освоения новых рынков, нужно восстанавливать позиции предприятия на старых. Это становится возможным после создания Таможенного союза.

Решение названных проблем позволит АО “ЗИКСТО” стать лидером инновационного производства. Позволит и дальше выпускать продукцию мирового уровня, занять достойное место в ряду успешных предприятий.

СОЛТҮСТІК ҚАЗАҚСТАН ОБЛЫСТЫҚ
ТАРИХИ-ӨЛКЕТАНУ МҰРАЖАЙЫ
СЕВЕРО-КАЗАХСТАНСКИЙ ОБЛАСТНОЙ
ИСТОРИКО-КРАЕВЕДЧЕСКИЙ МУЗЕЙ

ҚОЛМЕН ҰСТАУҒА
БОЛМАЙДЫ
РУКАМИ
НЕ ТРОГАТЬ

МЫ РАЗВИВАЛИСЬ ВМЕСТЕ СО СТРАНОЙ

Сергей ЛЕОНТЬЕВ,
генеральный директор
ТОО “Фирма Леонтьев”

Приближается 20-летие Независимости Казахстана. Нашему поколению посчастливилось не только жить в этот важный исторический момент, но и создавать, строить наше независимое государство. Каждый гражданин внес свой посильный вклад в становление, укрепление стабильности и богатства нашей страны.

Нашему государству повезло больше, чем другим республикам бывшего Советского Союза, тем, что в это нелегкое время у нас был руководитель, который уверенно направил свою страну и свой народ на верный путь, путь независимости, интеграции, национального согласия. Он знал, что делать, постоянно изучал и приводил примеры развития других стран в построении новых рыночных отношений, прилагал все усилия для развития рыночной экономики. Нурсултан Назарбаев не уставал говорить и делать реальные шаги для того, чтобы создавать и укреплять позиции малого и среднего бизнеса. Ведь именно малый и средний бизнес являются основой политики наиболее полного трудоустройства граждан, а соответственно и роста благосостояния основной части населения страны. Именно он, наш Президент, постоянно призывает жить в мире и национальном согласии, он находит общий язык с людьми любых национальностей и вероисповеданий. Эту модель дружественных и добрососедских, уважительных отношений мы переносим в свои трудовые коллективы и сообщества.

Наше предприятие, которое сейчас называется ТОО “Фирма Леонтьев” зарождалось в 1998 году, в пору становления нашего государства. В это очень сложное для всех время кто-то испугался трудностей и бросился бежать из страны в поисках более легкой жизни. Но мы не из тех, кто опускает руки и пасует перед трудностями. Мы росли и развивались вместе с нашим молодым государством. Сначала был открыт небольшой цех по производству мягкой мебели, которой тогда не хватало в Казахстане. Многие недобросовестные бизнесмены завозили ее из-за рубежа, делая ставку на дешевые модели низкого качества. Мы пошли по другому пути, были созданы сначала рабочие места для своих родных и близких друзей, чтобы они могли достойно жить. Предприятие развивалось, завоевывало новые рынки сбыта. Созданное на его базе ИП “Леонтьев” всегда делало ставку на качество и сервис. Земляки скоро по достоинству оценили продукцию ИП “Леонтьев” и стали с удовольствием покупать недорогие, но качественные диваны и кресла у предпринимателя, который честно ставил свою фамилию на выпускаемую им продукцию, не боясь ответственности за то, что он делает. Именно так я осуществляю руководство своим предприятием.

Мы прошли трудный путь от небольшого цеха по производству мягкой мебели до многопрофильного предприятия ТОО “Фирма Леонтьев”. Гордимся, что прошли его

вместе со всей страной и нашим Президентом. За годы Независимости наше предприятие получило огромное развитие. Освоен новый вид деятельности – строительство зданий и сооружений. Построен самый крупный в то время в городе супермаркет и торгово-рыночный комплекс, на котором всем производителям продуктов питания бесплатно предоставлены торговые места. Проводится постоянный мониторинг цен на продукты питания.

Сегодня ТОО "Фирма Леонтьев" занимается переработкой мясной продукции в колбасные изделия, производит безалкогольные напитки. Успешно функционируют цеха по производству оконных конструкций, мягкой и корпусной мебели, а также мебели для детских, дошкольных и медицинских учреждений. Открыт медицинский центр урологии и неоперативной андрологии. Все наши успехи и начинания неразрывно связаны с политикой нашей страны. Мы постоянно ощущаем заботу руководства нашего суверенного, независимого государства.

В каждом Послании народу Казахстана Президент называет реальные направления поддержки малого и среднего бизнеса. За годы Независимости нашей Родины значительно выросло благосостояние всех работников наших предприятий. В нашем дружном коллективе трудятся люди различных национальностей на благо нашего Независимого Казахстана, который каждый из них считает своим домом.

ТОО "Фирма Леонтьев" известна своей продукцией во многих регионах Республики Казахстан. Предприятие участвует во многих социальных проектах нашей области. И мы не намерены останавливаться на достигнутом.

В год 20-летия Независимости Республики Казахстан планируем ввести в эксплуатацию водный спортивно-развлекательный комплекс "Аквапарк". По техническому оснащению аналогов ему пока нет в Казахстане. Он позволит расширить возможности североказахстанцев в соблюдении принципов здорового образа жизни, занятии спортом. Это нужно всем и особенно подрастающему поколению. Им, нашим детям, строить будущее нашего Независимого Казахстана, крепить авторитет нашей страны на международной арене.

Бегенов, Санжар Айнабек II орындарды жеңіп алды. Халықаралық түрік тілі пәні бойынша жарыста Данара Шаймарданова Туркияда өткен финалда III орынға ие болды.

Лицейде Қазақстан Республикасының тілдер туралы заңнамасын жүзеге асыруда көптеген шаралар ұйымдастырылып, қазіргі кезде лицейдің дамуындағы басты басымдықтардың біріне айналып отыр. Елбасы Нұрсұлтан Назарбаев Қазақстан халқы Ассамблеясында сөйлеген сөзінде: "Мемлекеттік тілді оқытуды, әсіресе, жастарға үйретуді қолға алу керек", деген болатын. Осы орайда былтырдан бері "KATEV" ХҚҚ тарапынан ұйымдастырылған "Жарқын болашақ" қазақ тілі фестивалі өткізіліп, онда 100-ден астам облыс оқушылары 5 номинация бойынша сынға түсіп, үздіктері бағалы сыйлықтармен марапатталды. Бұл шара бүгінгі күні ҚР Білім және ғылым министрлігінен қолдау тауып, жыл сайын дәстүрлі түрде өткізілетін болды.

Қазақ тілін басқа тілді аудиторияда оқыту мен үйрету, оның әдістемесін жақсарту әрі жаңарту, тілді оқытудың төлтума бағдарламалары мен жаңа технологияларын әзірлеу – бүгінгі күннің өзекті мәселелерінің бірі. Сондықтан қазақ тілін жеделдетіп оқытуға, оқулық, аудиобейне, компьютерлік бағдарламалар жасауға да баса назар аудару қажет. Негізінен, қазақ тілін өзге тілді аудиторияда оқытудағы басты мақсат коммуникативтік дағдыны қалыптастыру болып табылады. Осы орайда лицейдің қазақ тілі мен әдебиеті пәнінің мұғалімдері аудиовизуальдық және аудиолингвальдық әдіс, репродуктивті оқыту әдісі, эвристикалық оқыту әдісі, демонстрациялау әдістерін кеңінен қолдана білді. Тіл кабинеттері жаңа талапқа сай жабдықталған, техникалық құралдар мен дидактикалық материалдармен қамтамасыз етілген.

Лицей ұстаздары мен оқушылары өз тәжірибелерін облыс мектептерімен бөлісуде. Осы орайда 2008 жылы "Білімді ұрпақ – болашақтың кепілі" атты көрме ұйымдастырылды. Мұнда математика-жаратылыстану пәндерін оқытудағы ұжымның жетістіктері мен озық тәжірибелері ортаға салынды. Көрмеге облыстық әкімдік, облыстық білім басқармасы, СҚ ПКБАҚДИ-дің өкілдері, облыстық және қалалық мектептердің ғылыми-жаратылыстану пәндерінің мұғалімдері, 7-9 сынып оқушылары, бұқаралық ақпарат құралдарының өкілдері шақырылды. Көрменің басты мақсаты жаратылыстану-ғылыми білім беру жөнінде алға қойылған маңызды міндеттерді жүзеге асыру, математика- жаратылыстану бағытындағы пәндерді оқытуды жетілдірудің басым бағыттарын анықтау болды.

С.Мұқанов атындағы қазақ-сазды драма театрында ұйымдастырылған көрмеге екі күннің ішінде 2000-ға жуық оқушы мен мұғалім қатысты. Осындай көрменің бірі 2010 жылы "Жастар саламатты өмір үшін" тақырыбында ұйымдастырылды. Оның негізгі мақсаты – Елбасының "Жаңа онжылдық – жаңа экономикалық өрлеу – Қазақстанның жаңа мүмкіндіктері" Жолдауын басшылыққа алып, балаларды, жасөспірімдерді және жастарды өз денсаулығына жауапты көзқарас қалыптастыруға бағыттап, саламатты өмір салтын насихаттау. Оған облыстың бі-

«ФЛОРА»

КӨКТЕМ!
ВЕСНА!

ШӘКІРТТЕРІМІЗДІ МАҚТАН ТҰТАМЫЗ

Күлжан ТӨКЕНОВА,
Әбу Досмұхамбетов атындағы облыстық дарынды балаларға мамандандырылған гимназия-интернаттың директоры

Елбасы Нұрсұлтан Әбішұлы Назарбаевтың Қазақстан халқына арнаған Жолдауында айтылғандай: "Ғасырдағы экономикалық және әлеуметтік ұмтылыстағы негізгі ерекше күш – адамдар, олардың ерік-жігері, табандылығы, білімі". Олай болса, алға қойған мақсаттарды орындау үшін еліміздегі ақылды, ойлы, дарынды жастарымыздың шығармашылық әлеуетін жан-жақты ұлғайту қажеттілігі туындайды. Бұл міндетті шешу жолында Әбу Досмұхамбетов атындағы облыстық дарынды балаларға мамандандырылған гимназия-интернат ұжымы жемісті еңбек етуде.

Дарынды балаларды оқыту мен тәрбиелеуде алға қойған мақсатымыз – жан-жақты, білімді, іскер, өзіндік ойлау жүйесі дамыған, адамгершілігі жоғары, дені сау, бәсекеге барынша қабілетті жастарды қалыптастыру. Біздің мектепте дарынды оқушылар аз емес. Адам өмірге өзіндік қасиеттерімен, қабілеттерімен келеді. Ал баланың бойындағы туа біткен қасиеттерді дамытатын – тәрбие мен оқыту. Неғұрлым баланың қабілеті мен талантын дамытуға ертерек көңіл бөлінсе, соғұрлым оны толық ашуға мүмкіндік туады. Сондықтан мектебіміздің оқушыларына дұрыс бағыт-бағдар көрсетіп, тәлім-тәрбие беру мектеп ұжымының басты міндеті деп санаймыз. Былтыр мектебімізге 75 жыл, интернатымызға 50 жыл, дарынды балаларға арналған гимназия-интернат болғанымызға 10 жыл толды. Мұнда бүгінгі күні 455 оқушы, оның 280-і интернатта тұрып білім алуда.

Бертінгі тарихымызға көз жүгіртсек, білім ордамызда жыл сайын қаншама түлек ұшып, қаншамасы "Алтын белгіге" аяқтауда. Білім саласы бойынша "Зерде" оқушылардың ғылыми қоғамында алуан ғылыми жобалар жарыстарына қатысатын 60-қа жуық дарынды оқушылар қамтылған. Өнер және спорт салалары бойынша 200-ге тарта бала әртүрлі үйірмелерге, секцияларға қатысады. Шығармашылықпен жұмыс істейтін жаңашыл, баланың бойындағы тылсым дүниені аша білетін 8 ұстаздан құрылған "Қазақ тілі" зертханасы жұмыс істейді.

Тәуелсіздік жылдары біз үшін жемісімен келді. Салтанат Темірбаева – Халықаралық география пәні бойынша ғылыми олимпиаданың күміс медалінің иегері (Будапешт, 2008 ж), облыстық олимпидада I орын (география), дебат сайысының үздік спикері, интеллектуалдық сайыстардың жеңімпазы, облыстық оқушылардың ғылыми жобалар сайысының II орын иегері (өлкетану); Сания Бөбешева "Ғылым әлемін ашамын" атты Халықаралық конференцияның дипломанты, "Жас астрономдар мен ғарышкерлер" республикалық слетінің жеңімпазы атанып, Англияның Борнемут қаласында "ETC International College" атты ағылшын курсынан өтті, облыстық ғылыми жобалар сайысының жүлдегері ("Астрономия" секциясы, II орын); Мөлдір Жарқымбекова – республикалық экологиялық олимпиадада II орын (Семей қаласы, 2008 ж.) алды; Зәуре Хамитова – III Республикалық экологиялық олимпиадада Семей университетінің I дәрежелі диплом иегері, ҚазҰУ өткізген пәндік олимпиадада II орын (биология), облыстық оқушылардың ғылыми жарысында II орын иегері; Алтынбек Мұқатов – республикалық ашық интеллектуалдық юниор олимпиадасының қола медалінің иегері (Астана,

2009 ж); Рауан Абдрахманов – математика пәнінен I Президенттік олимпиаданың аймақтық турының III дәрежелі диплом жүлдегері (2008 ж.), халықаралық "Алтын қазына" сайысының I орын иегері, XX халықаралық Азия-Тынықмұхиттық математикалық олимпиадасы мен VII халықаралық "Жібек жолы" математикалық олимпиадасының дипломанты (2008 ж.); Азамат Нұрақай – химия пәнінен I Президенттік олимпиаданың аймақтық турының II дәрежелі диплом жүлдегері (2008 ж.), облыстық оқушылардың ғылыми жобалар сайысында I орын (химия секциясы) алды. Тізіп айта берсек, жетістіктерімізге сан жетпейтіндей.

Оқушыларымыз "Біздің асыл анамыз – Сара Алпысқызына, сүйіспеншілікпен!" тақырыбындағы шығармашылық жұмыстар сайысына қатысып, 9-сынып оқушысы Кенжеболат Сұлтановтың "Жер-Ана, Ғасыр-Ана" атты ақ қайыңнан ойып жасаған мүсіні гран-при иегері атанып, Сара Алпысқызы Назарбаеваның мұражайына жіберілді. "Шапағат-2010" республикалық байқауында "Қолқанат" атты шығармашылық жұмыстың иесі – 5-сынып оқушысы Саянов Маркен гран-при иегері атанып, 200 мың сыйақымен оралды.

15 оқушымыз әр пәннен ғылыми жобалар жазып, оның 8-і облыста I, II, III орындарды иеленді. Оның 3-і республикамызға жолдама алып, қазақ тілі пәнінен 10-сынып оқушылары Аққу Жұмабекова мен Ажар Есқалиева "Қазақ ақын-жыраулар поэзиясындағы гендерлік лексика" атты жобаларын қорғап, IV орынды қанжығаларына байлап келді. Облыс көлемінде өткен Қазақстан Республикасындағы "Тілдерді қолдану мен дамытудың 2001-2010 жылдарға арналған мемлекеттік бағдарламасын" жүзеге асыру, қазақ тілін жетік меңгерген дарынды оқушыларды анықтау және оларға қолдау көрсету мақсатында ұйымдастырылған "Жарқын болашақ – 2010" атты қазақ тілі олимпиадасының бес бағытына да оқушыларымыз қатысып, "Тіл білімі" бағытынан 9-сынып оқушымыз Нұржан Сейілбек I орынды иеленді. Облыстық пәндік олимпиададан тоғыз оқушымыз I, II, III орынды қанжығаларына байлады.

Петропавл қаласындағы Манаш Қозыбаев атындағы Солтүстік Қазақстан мемлекеттік университеті жанында қашықтық жарыстар жиі ұйымдастырылады. Математика пәнінен олимпиадаға 23 оқушымыз қатысып, 15 мектеп ішінен III орынға ие болды. Ұлы Жеңістің 65 жылдығына арналған облыстық қашықтық полилингвалды олимпиадаға қазақ, ағылшын, орыс тілдерінен 21 оқушымыз қатысты. Ұлы Жеңістің 65 жылдығына арналған "Тәуелсіз елдің өркендеуі – жеке тұлғаның қолында" облыстық шығармалар сайысында Анар Рашева II орын, "Менің сүйікті пайғамбарым – Мұхаммед хазірет" облыстық шығармалар сайысында 11 сынып оқушысы Дария Рамазанова I орын, 10ә сынып оқушысы Мерей Тәжібаева II орын алды. Республикалық сайыста да Дария Рамазанова II орын иеленді. "Русский медвежонок", "Ақ бота", "Британский бульдог", "Алтын қазына", "Кенгуру" сайыстарының жүлделерінен де құр алақан емеспіз. Көркемсөз оқу шеберлерінің облыстық байқауында Толқын Амангелді II орынды, Махамбет оқуларында Әлібек Әбікеев "Ұлы арман" күйлерін орындаудан II орынды иеленді. Экология пәнінен 2010 жылғы IV республикалық оқушылар олимпиадасында Шәкизада Ақмағамбетова "Табиғаттың қорғаушысы" мақтау қағазымен марапатталып, Алматы қаласында өткен "Экология және балалар" атты сайыста I орынды иемденді. Ағылшын тілінен "Қазақстан балалары – ЕҚЫҰ елдерінің Көшбасшыларына" тақырыбы бойынша облыстық шығармалар байқауының жеңімпазы 10-сынып оқушысы Айзат Ержанова I дәрежелі дипломмен марапатталды. Физика пәнінен облыстық Президенттік олимпиада жеңімпазы 11-сынып оқушысы Темірболат Бүркітбаев III орынды иеленді. "XXI ғасыр көшбасшысы" атты республикалық сайыстан Ерболат Нұрманғалиев 1 орынмен оралды. "Ақбота – 2010" атты марафонның жеңімпаздары атанып, Алматы қаласындағы лагерьде дем алып келген 9 сынып оқушыларымыз Бегзат Жоламанов пен Адинай Әйтменованың да үлесі зор. Шоқан Уәлихановтың 175 жылдық мерейтойына арналған облыстық шығармалар байқауында қазақ тілінен "Шоқаны бар ел – шоқтығы биік ел" тақырыбында Жанерке Ілиясова, Балбота Аюпованың, орыс тілінен Мөлдір Ескендирова шығармалары ең үздік деп танылды.

Дарынды түлектеріміз ҰБТ тапсыруда жоғары нәтижелерге жетуде. 2007-2008 оқу жылын 42 түлек тамамдап, орташа ұпай – 101,7-ні көрсетіп, 4 оқушы "Алтын белгі"

НАШ ВЫПУСКНИК – СОВРЕМЕННЫЙ СПЕЦИАЛИСТ

Ундасын АШИМОВ,
ректор СКГУ имени Манаша Козыбаева,
доктор технических наук,
профессор, академик Национальной академии наук РК

"…Северо-Казахстанский государственный университет входит в первую десятку вузов Казахстана. Здесь хорошие аудитории, лаборатории, общежития, ведется научная работа, многонациональный коллектив, подготовленный профессорско-преподавательский состав. Я рад, что такой университет готовит кадры для северного региона Казахстана. Здесь вырастает современный специалист".

Из интервью Президента Нурсултана Назарбаева студенческой телестудии "Парасат" СКГУ

Северо-Казахстанский государственный университет (СКГУ) имени Манаша Козыбаева – один из крупных учебно-образовательных, научно-исследовательских и культурных центров на севере Республики Казахстан.

Свое летосчисление вуз ведет с 1937 года, когда постановлением Совета народных комиссаров Казахской ССР в Петропавловске был организован учительский институт, на базе которого в 1955 году открыт Петропавловский педагогический институт им. К.Д. Ушинского. В 1994 году путем объединения педагогического института и высшего технического колледжа образован Северо-Казахстанский университет (СКУ). В 2001 году университет получил статус государственного (СКГУ), а в 2003 г. вузу присвоено имя академика Манаша Козыбаева.

СКГУ в последние годы является одним из лучших учебных заведений Республики Казахстан. Согласно рейтингу независимого казахстанского агентства обеспечения качества в образовании в 2010 г. среди многопрофильных вузов страны СКГУ занимает 7-ое место. По результатам рейтинга независимого рейтингового агентства "РейтОР" (2009 г.) СКГУ вошел в число 500 лучших вузов мира (430 место из 15 тысяч вузов) и занял 86 место среди 100 лучших вузов России, СНГ и Балтики.

За лучшие достижения в области образования и науки в 2003 году университет получил Гран-при международной выставки "Образование и наука XXI века" в Астане.

В 2004 году решением правления Международного фонда вуз награждён золотой медалью "За высокое качество в деловой практике".

В 2005 году на II казахстанской выставке "Образование и наука XXI века" в Астане вуз занял первое место "За лучшее оформление стенда и внедрение современных методов обучения".

С июля 2005 года он сертифицирован на соответствие требованиям международного стандарта ИСО 9001:2000 в системе сертификации "Русский Регистр" и Международной Сертификационной Сети IQNet.

В 2006 году университет награжден медалью им. А. Байтурсынова за большой вклад в обеспечение учебного процесса

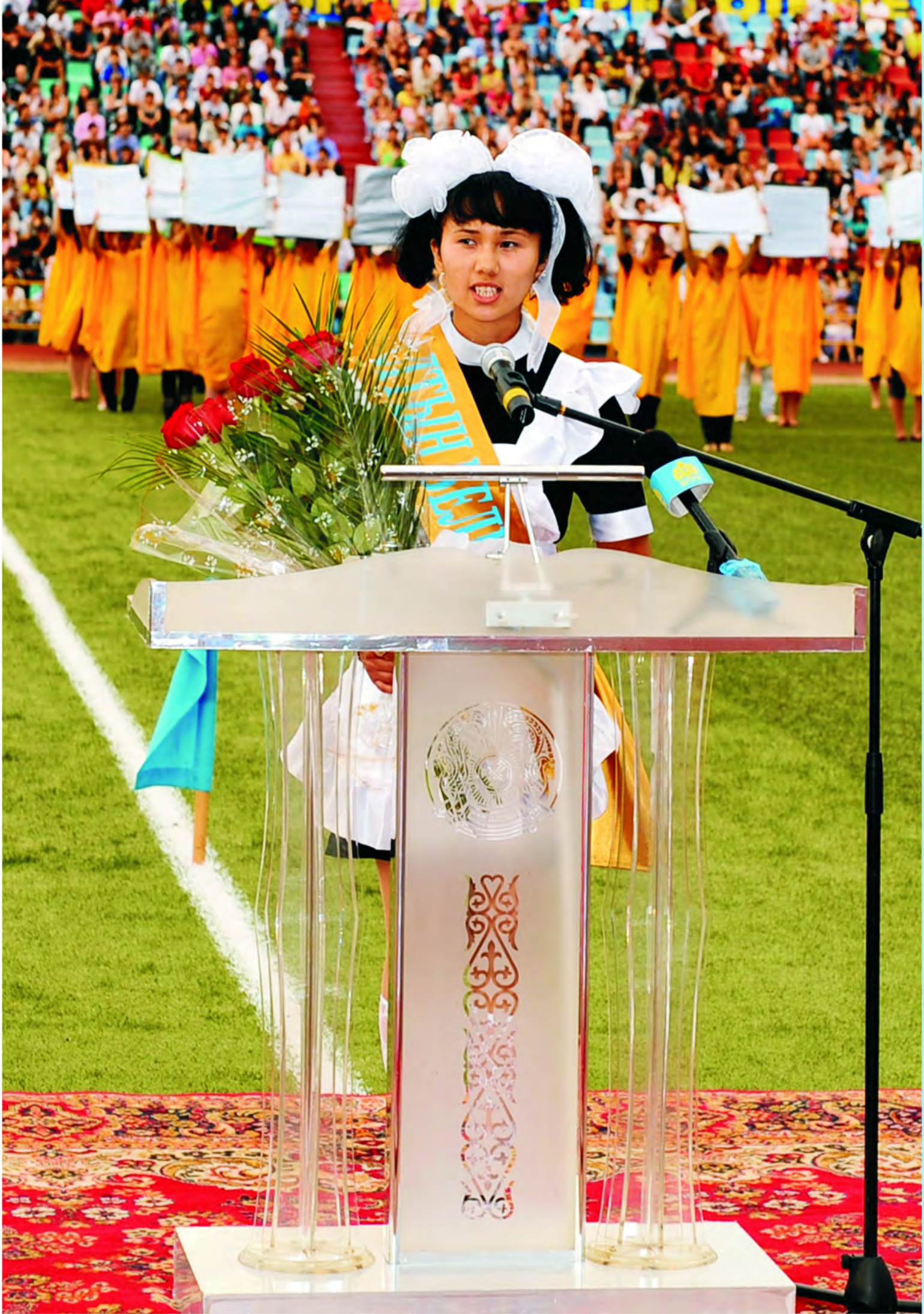
үнемі кәсіби шеберлікке ұмтылатын, тәлім-тәрбие ісінен жалықпайтын, баланы өзіне тарта алатын, тәлімгер, шығармашылық ізденістегі адам. "Жақсының жақсылығын айт, нұры тасысын" демекші, жүзінен нұры, жүрегінен шуағы төгіліп, әрбір іс-қимылынан өнеге өрбіген ұстаздар туралы көптеп айтуға болады. Мектеп ұстаздары – жыл сайын облыстық әдістемелік нұсқаулар сайысының, республикалық "Дарын" ғылыми-практикалық орталығы өткізетін инновациялық педагогикалық идеялар фестивалінің және республикалық авторлық бағдарламалар сайысының жеңімпаздары. Дарынды балалармен бірнеше жылдан бері жұмыс істейтін ұстаздарымыздың өз жоспарлары мен әдістемелік құралдары, электрондық оқулықтары бар. Болашақ жеткіншектердің бойындағы қайталанбас дарынын аша білген ұстазымыз, 25 жылдан артық еңбек өтілі бар тарих пәні мұғалімі А.Ш Ахметтің, химия пәні мұғалімі М.Қ.Оспановаңың, қазақ тілі пәні мұғалімі Ә.Ғ.Малдыбаева мен А.Ж.Есқалиеваның, биология пәні мұғалімі Қ.М.Абдрашеваның, математика пәні мұғалімдері А.Қ.Жамалиева мен С.М.Абдрашеваның бірлесіп жасаған әдістемелік құралдары, тестілер жинағы баспадан жарық көріп, облысымызға, республикамызға танылды.

Ұлы данышпан Абай Құнанбайұлы "Ұстаздық – жүректің асылдығы" деп тегін толғанбаса керек. Расында, мұғалім мамандығын таңдаған адам баласының артына қалдыратын жарқын ізі өз кәсібіне лайықты еңбек етіп, кейінгіге ғибратқа толы тәлім-тәрбие қалдыру болса керек. Тәуелсіз еліміздің болашағы – бүгінгі жас ұрпақтың білімді де тәрбиелі, жан-жақты дамыған, өрелі азамат болып қалыптасуы жолындағы мектеп ұжымының игі істері өз нәтижесін алдағы уақытта да бере берері сөзсіз.

алды, 37-сі грант иегерлері атанды, сондай-ақ, 2008-2009 жылы 48 түлек орта ұпай – 105,9 –ды көрсетіп, 6 оқушы "Алтын белгі" алды. Оның 45-і грант иегерлері атанды. 2009-10 оқу жылын 48 түлек аяқтады. "Алтын белгіге" үміткер 7 оқушымыз болды, 7-і де ҰБТ-дан жоғары ұпай жинап, білімдерін дәлелдеп берді, сонымен бірге 2 ерекше аттестат үміткері де өз білімдерінің жоғары екенін көрсетті. Азат Мамырова сынды оқушымыз 125 ұпайдан 125 ұпай алды, сонымен қатар, Динара Хасен – 122 ұпай жинады. Ал ең аз ұпай жинаған оқушымыз 100 ұпаймен шектелді.

Әр елдің түкпір-түкпірінде "Болашақ" бағдарламасы бойынша білім алып жатқан түлектеріміздің бірі – Мырзағали Әділшін Мәскеу авиация-технологиялық университетінің ақпараттық технология және қолданбалы математика факультетінде, Руслан Нұрмағанбетов, Жайық Мейрам, Кенжеболат Ташетов Ресейдегі Орел қаласында Үкімет байланысын қамтамасыз ететін академияда, Дархан Көбегенов АҚШ-тағы Илиноис штаты ақпараттық технологиялар факультетінде білім алуда.

"Дарынды ұстаздан дарынды шәкірт шығады" демекші, дарынды оқушылардың көп болуы шығармашылықпен жұмыс жасайтын ұстаздарға байланысты. Шығармашылықпен жұмыс істейтін ұстаз – теориялық жағынан білімді, әлемдік педагогикалық озық үлгілерін жаңашылдықпен дамытып жүрген

учебниками нового поколения и интенсивное обновление книжного фонда вуза.

В 2006 году в городе Оксфорде на конференции, организованной международной программой “Лидеры XXI столетия” и Европейским клубом ректоров, вуз удостоен международной награды “Европейское качество”.

В 2004 году разработан и внедрен информационный комплекс – “Электронный ректорат”.

Университет готовит квалифицированных специалистов для сфер образования, культуры, промышленного производства, сельского хозяйства, экономики, менеджмента и государственной службы.

СКГУ сегодня представляет сложный учебно-методический, научно-исследовательский и культурно-воспитательный комплекс, в котором успешно реализуются принципы многоуровневой системы обучения. В структуру университета входят 8 факультетов, институт языка и литературы, 33 кафедры, военная кафедра, институт переподготовки и повышения квалификации. За последние годы СКГУ не только сохранил, но и значительно развил свою инфраструктуру. Сегодня он располагает 10 учебными корпусами, обсерваторией, учебно-производственным и оздоровительным комплексом “Мирас”, загородной агробиостанцией, 4 общежитиями, здравпунктом с 12 разноплановыми кабинетами, оснащенными новейшим оборудованием, издательской базой, собственной телестудией и газетой “Парасат”.

В 2006 году при СКГУ открыт образовательный центр Кавендиш колледж (Лондон), в 2007 году – многопрофильный колледж, осуществляющий подготовку по 13 программам среднего профессионального образования, а в 2010 году – КУП Южноафриканского института “MANCOSA”.

Для обеспечения многоуровневого и многопрофильного образования в СКГУ осуществляется подготовка магистров по 20 специальностям. За 20 лет вузом подготовлено порядка 200 докторов и кандидатов наук, 400 магистров.

В 2009 году построен плавательный бассейн, соответствующий международному стандарту, позволяющий оказывать широкий спектр физкультурно-оздоровительных услуг населению города и организовать физическую подготовку студентов на качественно новом уровне.

С ОТЛИЧИЕМ

2010

Важным направлением спортивной деятельности университета является проведение универсиад среди вузов РК. Ежегодно сборные команды университета принимают участие в Универсиаде РК. Проводится спартакиада среди студентов по 16 видам спорта, а среди профессорско-преподавательского состава – по 13 видам.

Целая плеяда известных спортсменов имеет непосредственное отношение к нашему учебному заведению. Среди них – А. Винокуров, В. Шакшакбаев, К. Сафин, Д. Бабенко, М. Лапшин, Э. Габделмаликов, О.Чегодаев, Р. Креч, М. Мацко и другие. В университете работает более 20 бесплатных секций спортивного и спортивно-оздоровительного направления.

В сентябре 2010 года в обсерватории Великой Хартии (Observatory Magna Charta Universitatum) в итальянском городе Болонье мной, как ректором университета, подписана Великая Хартия Университетов. Так наш университет вошел в число 660 мировых и 60 казахстанских вузов, присоединившихся к Великой Хартии.

На факультетах и кафедрах СКГУ учебную и научную работу проводят 5 академиков, 10 членов-корреспондентов, 19 докторов наук и профессоров, более 160 кандидатов наук и доцентов, 125 магистров.

Учебно-образовательный и научно-технологический процессы университета опираются на достижения современных информационных и телекоммуникационных технологий.

В университете функционируют:

корпоративная компьютерная сеть NKZU Net;

региональная информационно-образовательная сеть NKR Net;

система информационно-образовательного кабельного телевидения.

СКГУ имеет собственную спутниковую станцию и является провайдером сети Internet.

В вузе функционируют четыре научно-исследовательских центра (центр ас-

АДАЛ ДА БІЛІМДІ ЖАСТАР – ЕЛ БОЛАШАҒЫ

Ахмет Гази ЧОЛАҚ,
дарынды балаларға арналған қазақ-түрік лицей-интернатының директоры

Қазақ елінің Тәуелсіздігін бірінші болып мойындаған Түркия алғашқы кезден-ақ жас мемлекетіміздің аяғынан тік тұрып кетуі үшін туысқандықпен көмек қолын созғаны аян. Осындай бауырластық қарым-қатынастың аясында дүниеге келген қазақ-түрік лицейлері ҚТЛ 18 жылдан бері Қазақстанның білім саласында жемісті қызмет атқарып келеді.

Қызылжар қаласындағы дарынды балаларға арналған қазақ-түрік лицей-интернаты 2006 жылы облыс әкімдігінің қаулысы бойынша ашылды. Сол жылы іріктеу конкурсынан өткен 83 оқушы 7-сыныпқа қабылданған еді. Олар үстіміздегі жылы лицейіміздің алғашқы түлектері атанды.

Лицейіміз бүгінде интеллектуалдық мүмкіндіктері жоғары жастарға өз қабілеттеріне қарай саралап, инновациялық бағытта білім беруді қамтамасыз етуде. Сапалы білім беруде ҚТЛ әлемнің дамыған елдерінде танылған әдіс-тәсілдерді қолданады және де қазіргі заман талабына сай физика-математикалық, химия-биологиялық пәндерді ағылшын тілінде тереңдетіп оқыту принципін негізге алып отыр.

Лицей KY-4849/06 Халықаралық ИСО-9000-2001 сертификатына ие болды.

Елбасы Нұрсұлтан Назарбаевтың Қазақстан халқына Жолдауында қойылған міндеттерге сәйкес ҚТЛ-де бәсекеге қабілетті білім берудің әр алуан жолдары іздестірілуде. Интеллектуалды және полимәдени тұлға тәрбиелеуге күш салу үстіндеміз. Лицейімізде бүгінгі күні оқушыларымыз төрт тілде сапалы білім алуда: қазақ, орыс, ағылшын және түрік тілдері. Тілдерді үйретуге ерекше мән беріліп, оқыту процесінде бүкіл әлемдік озық әдіс-тәсілдер қолданылады. Тағы бір маңызды шарттардың бірі – үздік тәжірибелер мен технологиялар бойынша дайындалған жаңа оқулықтармен қамтамасыз ету. Осы мақсатта өзге тілді мектептерден келген оқушылар үшін қазақ тілінен арнайы оқу-әдістемелік кешенді оқулық қолданылуда. Оқулықтарымыз бағдарлама және әдістеме жағынан әлемдік стандарттарға сай. Қазіргі заман талабына сәйкес жабдықталған сыныптар, жаңа инновациялық технологиялар қолданылған сабақтар оқушыларымызды жоғары сапалы білім мен тәрбие алуға ынталандырады.

Дарынды балалардың терең білім алуының да, жалпы ақыл-ой жағынан дамуының да қолайлы жағдайы олардың шығармашылық қабілетін дамыта білумен байланысты. Оқушының интеллектуалдық даму дәрежесін, белгілі бір ғылым саласына деген қызығушылығын арттыру мақсатында 7-сыныптан бастап оқушылар пән олимпиадаларына, ғылыми жоба жарыстарына қатыстырылады. Әсіресе, олимпиадаларға ерекше мән беріледі деуге болады. Өйткені, олимпиада бір жағынан оқушылардың мектеп бағдарламасынан тыс қосымша тереңдетіп білім алуына көмектессе, екінші жағынан оқушының кәсіби бағыт-бағдарының бастауы деуге болады. Пән олимпиадаларына қатыстыру үшін 7-сыныпта арнайы сауалнамалар алынып, педагоги-

калық кеңесте талданып, оқушылар қабілетіне қарай топтастырылды.

Лицей шәкірттері аз уақыт ішінде бірнеше интеллектуалдық сайыстардың жеңімпазы атанды. 2010 жылы облыстық олимпиадада 9-10-сынып аралығында бақ сынасқан оқушылар 29 жүлделі орынды еншілеп, 4 мақтау қағазымен марапатталды. Бұл жетістік лицейімізді облыстың барлық мектептері арасында бірінші орынға шығарды.

Қызылорда қаласындағы республикалық олимпиадаға облыс командасының құрамында 5 оқушы қатысты. Нәтижесінде ҚТЛ-дің оқушылары биологиядан I орынға (Жасұлан Шайхығали) ие болып, қазақ тілі мен ағылшын тілдерінен (Анастасия Попова, Қуаныш Сайдуова) мақтау қағазымен марапатталды. Осы орайда жеке атап өтетініміз: мектебіміздің мақтанышы, 11-сынып оқушысы Жасұлан Шайхығали – облыстық, республикалық олимпиадалардың бірнеше мәрте жеңімпазы, III Президенттік олимпиаданың облысымыз бойынша ең алғашқы жеңімпазы, биология пәнінен дүниежүзілік олимпиадаға қатысатын республика командасының беделді мүшесі, бүгінгі күні "Болашақ" бағдарламасының стипендиаты.

2010 жылдың қорытындысы бойынша ҚТЛ-дің 11 оқушысы облыс әкімінің алғыс хатымен және ақшалай сыйақыларымен марапатталды.

Жылдан-жылға оқушылар ғылыми жоба жарыстарына белсене қатысып, толағай табыстарға жетуде. 2009 жылы облыста 7 жүлделі орынға ие болса, 2010 жылы бұл көрсеткіш екі есе көбейді. Былтыр республикалық кезеңде Алмат Қырғызбай химия пәнінен III орынды жеңіп алды. Лицей оқушылары халықаралық жобалар сайысынан да тыс қалмай, төмендегі жеңістерге қол жеткізді: әдебиет және тарих пәндері бойынша Дінмұхаммед Дүйсенов – "INEPO EURASIA" – 2009, Әзірбайжан, Баку қаласы – I орын, Санжар Айнабек – "ISWEEEP" – 2009, АҚШ, Хьюстон қаласы, IV орын, Данара Шаймарданова, Владимир Коношонок – Венгрия, Будапешт – 2010 жыл, I орын. Физика пәнінен Кипр, Паралимни қаласында өткен рейтингтік жобалар жарысында Жәнібек Сыздықов, Дархан Абилов, Зейнулла Фахридденов, Ғазірет Жетібай, Бахтияр

лім мекемелерінен келген 1500 оқушы қатысты.

Әр мұғалім баланы өмірге дайындаудағы өзінің негізгі қызметін нақты сезінетін, жаңашыл әрекеттерді игере алатын, оны жүзеге асыра алатын жаңа формациядағы ұстаз моделіне сай болуы қажет. Ал бұған қол жеткізу үшін оқушылармен жеке жұмыс жүр-

гізіп, олардың білімін шыңдауда, қабілеттерін жарыққа шығаруда аянбай еңбек етіп жүрген ұстаздар ретінде математика мұғалімі Ахмет Каяны, қазақ тілі мен әдебиеті маманы А. Рамазановаңы, тарих мұғалімдері Ж. Ушакбаев пен Ж. Жұмағалиеваны, орыс тілі маманы А. Ремезованы, жас маман Р. Ахметбековты, А. Дүйсенбаевты атап айтуға болады.

Шәкірттеріміз адал да арлы, білімді болуы үшін өз Отанының тарихын, халықтың әдет-ғұрпын, салт-дәстүрін, мәдениетін білуі керек. Бұл бүгінгі өмір талабынан туындап отырған маңызды міндет. Соған орай оқушыларды елін сүюге, халқын құрметтеуге баулитын тәрбиелік шаралар жүйелі түрде өткізіліп отырады.

Лицей қабырғасында түрлі ұлттың өкілі білім алып жатқаннан кейін тәрбие беруде басты мақсат ретінде қазақстандық патриотизм мен ұлтжандылық, ынтымақтастық, достық сезімдерін қалыптастыру қолға алынды. Қазақстан Республикасының Мемлекеттік рәміздеріне арналған бұрышта Гимнді орындау салтанаты, жетістікке қол жеткізген шәкірттерді марапаттау, т.б. тәрбиелік маңызы зор іс шаралар жүйелі атқарылады. Сыныптарда елдің тарихы, салт-дәстүрі, әдебиеті мен мәдениеті, өнері жайында мағлұмат беру үшін аптасына бір сағат тәрбие сағаты өткізіледі. Онда Қазақстанға, туған жерге, Қазақ елінің рәміздеріне деген құрмет сезімін тәрбиелеу мақсаты қойылған. Лицейдегі тәрбие жұмыстарында адамгершілік, имандылық, ақыл-ой, экологиялық, экономикалық, құқықтық, патриоттық және саламаттылық сияқты бірнеше тәрбие сағаттары қамтылған. Сонымен қатар, тәрбие тақырыбындағы сағаттарды ата-аналардың өздері де өткізіп, оқушылардың қызығушылығын арттыра түсуде.

Қазақстан халықтары арасындағы ұлттар достығын саналы түрде нығайту мақсатында мұғалім – ата-ана – оқушы бірлестігінің "Қош келіпсің әз Наурыз!" атты Наурыз мерекесі аталып өтеді. Бұл мейрамада әр сынып ата-аналарымен салт-дәстүр көрсетуде сайысқа түседі. Киіз үйлер құрылып, қазақтың ұлттық тағамдары дайындалып, ұлттық киімдер киген оқушылар мен ата-аналар, ұстаздар қауымы киелі Наурызды қызық-думанмен тойлайды.

Жүргізілген оқу-тәрбие жұмыстарының нәтижесінде және ата-аналармен тығыз байланыстың арқасында біздің оқушылардың барлығы заман талабына сай саналы азаматтар болып өсуде. Ел Тәуелсіздігінің 20 жылдық мерейтойы қарасаңында лицейіміздің ұстаздары мен оқушылары әлі талай жетістіктерге қол жеткізетініне сенімдімін.

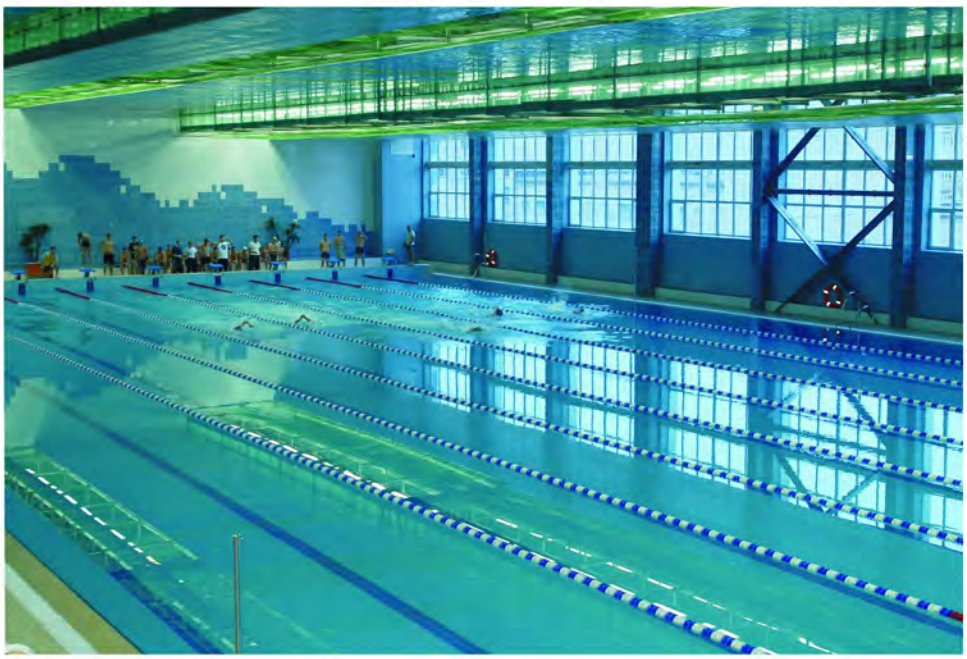
трофизических исследований, центр этнокультурных исследований, научно-образовательный центр экологических исследований, учебно-научный центр археологии и этнологии) и 6 специализированных лабораторий.

Жизнь студентов в вузе координируется студенческим самоуправлением, которое направлено на формирование у студентов способности к ответственному и осознанному выбору, самостоятельности и инициативности, выработке лидерских качеств, активной гражданской позиции.

Как отметил Глава государства в своем интервью корреспондентам нашей студенческой телестудии “Парасат”, выпускник СКГУ – это современный специалист, обладающий знаниями и практическими навыками, позволяющими ему делать успешную карьеру и быть востребованным в современном обществе.

СКГУ активно ведет работу по развитию и укреплению международных связей. Университет сотрудничает с более чем 30-ю высшими учебными заведениями стран ближнего и дальнего зарубежья, а также с международными организациями.

Все наши достижения за годы Независимости страны, безусловно, стали возможными благодаря дальновидной государственной политике нашего Первого Президента, Лидера нации Нурсултана Назарбаева.

ОБРЕТЕННОЙ НЕЗАВИСИМОСТИ – НАДЕЖНУЮ ЗАЩИТУ

Жумабек АХМЕТОВ,
начальник Военного института
ВВ МВД Республики Казахстан,
доктор военных наук, профессор,
полковник

Важной вехой в истории Внутренних войск МВД Республики Казахстан явилось решение Президента страны о создании в городе Петропавловске Высшего военного училища (постановление Правительства Республики Казахстан №349 от 18 марта 1997 года). 20 декабря 1997 года Президент Республики Казахстан – Верховный Главнокомандующий страны Н.А. Назарбаев вручил военному училищу Боевое Знамя. Выступая перед офицерами и курсантами, Глава государства отметил: “Я уверен в том, что воспитанные и обученные в северных климатических условиях курсанты получат настоящую армейскую закалку и в будущем составят основу нового офицерского корпуса Внутренних войск Республики Казахстан”.

Институтом командовали опытные офицеры – генерал-майор А.Р. Дюкенев, полковники С.К. Ахметов, М.К. Карагуйшиев, генерал-майор Р.Х. Фаткуллин.

Небольшую в рамках исторического времени биографию Военного института можно условно разделить на три этапа.

Первый этап связан с организацией и созданием учебно-материальной базы и условий для начала учебно-воспитательного процесса, разработкой временных документов по организации обучения и воспитания, первым набором курсантов, приведением к военной присяге и первыми занятиями. Самое главное на этом этапе – всё было первое и впервые. Первые курсанты, первые преподаватели, первый выпускной курс. В эти годы неоценимую методическую помощь оказали офицеры Комитета внутренних войск полковники О.М. Миртаев, В.М. Марков, П.Г. Щегольков, А.И. Товма. Немало усилий приложили первый заместитель командующего генерал-майоры Д.Х. Салханов, У.К. Санабаев, К.Ж. Токушев.

Таким образом, 1997-2000 годы – это годы становления нашего училища, связанные с особым ритмом, динамикой и присущими первым шагам объективными трудностями. Главное содержание этих лет составляет реализация глубинных преобразований в учебно-воспитательном процессе, в организационно-штатной структуре и других направлениях деятельности училища.

Второй этап в истории нашего училища – 2001-2006 годы. Его характеризуют: приведение образовательной деятельности в соответствие с законодательными актами в сфере образования и науки Республики Казахстан; адаптация учебно-воспитательного процесса к изменившимся реалиям, новым задачам, возложенным Военной доктриной Республики Казахстан на Внутренние войска; работа по дальнейшему развитию Высшего военного училища.

В 2007 году мы вступили в третий этап, который связан с реализацией Стратегии вхождения Казахстана в число наиболее конкурентоспособных стран мира. В рамках

ВЕЛЕНИЕ ВРЕМЕНИ

Канат МИНЖАСОВ,
генеральный директор ТОО
“СевКазНИИЖиР”, академик

Важнейшей стратегической задачей Казахстана является обеспечение его продовольственной независимости и вхождение в число 50-ти развитых государств мира. В этой связи о многом говорят слова Президента страны Нурсултана Назарбаева, высказанные им на встрече с североказахстанскими аграриями: “Не подняв сельского хозяйства, нельзя поднять экономику в целом…”.

На заре Независимости в Казахстане произошел резкий спад поголовья всех видов животных, что было связано с распадом Союза. После переходного периода начался медленный рост сельского хозяйства, который можно рассматривать как стремление достичь прежних позиций и обеспечить продовольственную безопасность страны. Прогрессирующее в последнее время реформирование агропромышленного комплекса не обеспечивает в полной мере наращивания достаточных объемов производства животноводческой продукции и потребления ее на душу населения. По ряду продуктов все еще наблюдается импортозависимость. В связи с этим основной задачей нашего института является научное обеспечение развития животноводства, кормопроизводства и ветеринарного благополучия на севере Казахстана.

В целях совершенствования научного обеспечения по устойчивому развитию животноводства учеными института совместно со специалистами территориального управления МСХ РК и областного управления сельского хозяйства разработана “Комплексная программа развития животноводства до 2010 года”, которая стала основой для разработки научно-технических программ развития животноводства Северо-Казахстанской области. Главными стратегическими направлениями развития животноводства являются широкое внедрение достижений науки, освоение инновационных технологий, биотехнологий, выпуск конкурентоспособной продукции, устойчивое обеспечение внутреннего рынка продуктами животноводства, наращивание экспорта животноводческой продукции, освоение современной информационно-аналитической системы производства, заготовки и реализации продукции, углубление переработки, интеграция сельскохозяйственных, перерабатывающих и обслуживающих предприятий, создание рыночной инфраструктуры.

В целях целенаправленной, комплексной выработки стратегии динамичного развития животноводства и совершенствования научного обеспечения учеными института совместно с коллегами Северо-Казахстанской опытной станции, специалистами областного управления сельского хозяйства разработана “Система ведения сельского хозяйства”.

Для руководителей, специалистов и непосредственных сельхозтоваропроизводителей с целью пропаганды научных достижений и передовой практики, привлечения внимания органов государственной власти и инвесторов к достижениям ученых издан сборник научно-исследовательских проектов, рекомендаций, авторских свидетельств, монографий (банк данных) по современным наукоемким технологиям ведения животноводства и кормопроизводства на севере Казахстана.

данного этапа выполнены системные и комплексные мероприятия, запланированные до 2010 года.

Значительным событием стало переименование Высшего военного училища в Военный институт Внутренних войск МВД Республики Казахстан постановлением Правительства Республики Казахстан № 348 от 17 марта 2009 года.

На базе института осуществляется подготовка офицеров по специальностям: командная тактическая Внутренних войск, командная тактическая воспитательной и социально-правовой работы, командная тактическая ракетно-артиллерийского обеспечения войск, командная тактическая автомобильных войск, командная тактическая тылового обеспечения войск. Обучение курсантов ведётся на семи кафедрах. В институте функционирует факультет повышения квалификации, где ежегодно проходят переподготовку по специальностям офицеры и военнослужащие по контракту Внутренних войск МВД Республики Казахстан.

С 2009 года Военный институт осуществляет подготовку кадров для внутренних войск Кыргызстана и Таджикистана.

За прошедший период подготовлено более 1750 офицеров, из них свыше 146 окончили институт с отличием, 19 – с нагрудным знаком "Әскери оқу орнын үздік бітіргені үшін".

В настоящее время Военный институт ни в чем не уступает вузам других силовых структур. Перспективные решения по развитию Военного института, предложенные нами до 2020 года, значительно продвинут его развитие во всех направлениях: организационно-штатной; учебной, методической и научной работы; профессиональной подготовки профессорско-преподавательского состава; развития учебной и материально-технической базы.

В институте большое внимание уделяется подготовке научных и научно-педагогических кадров. Так, за период существования вуза защитили диссертации на соискание ученой степени кандидата наук полковники О.Л. Сафонов, М.Е. Батыров, К.Б. Косынтаев, подполковники А.К. Калиев, А.А. Корнилов, капитан Е.К. Жарылгапов, служащие Г.К. Кожагулова, С.К. Сулейменова.

Стало традицией ежегодно ко дню образования Военного института проводить научную конференцию с участием представителей других военных вузов, офицеров воинских частей Республики Казахстан, Российской Федерации.

Наше военно-научное общество курсантов планомерно занимается исследовательской работой, активно участвует в научных мероприятиях, организуемых по линии Министерства внутренних дел, Министерства образования и науки, Центральной избирательной комиссии Республики Казахстан, а также в конкурсах рефератов и сочинений учащихся колледжей и студентов высших учебных заведений области, инициированных акимом области. В 2008 году курсант А. Серикбаев стал победителем конкурса среди студентов и магистрантов высших учебных заведений Республики Казахстан в номинации "Лучшая работа по вопросам избирательного права, избирательного процесса и законодательства о выборах депутатов Сената Парламента Республики Казахстан". Конкурс был организован в рамках реализации совместного проекта Центральной избирательной комиссии Республики Казахстан и Программы развития Организации Объединенных Наций "Развитие электоральной культуры населения".

На общереспубликанском форуме молодёжи Казахстана в 2008 году курсант А. Бикенев стал победителем в номинации "Молодой военный года", курсант Р. Петров награжден Почетной грамотой акима Северо-Казахстанской области как лучший курсант 2009 года. Кроме того, ряд курсантов получали стипендию имени Ш. Уалиханова, учрежденную акимом Северо-Казахстанской области.

Курсанты Военного института в установленном законодательством порядке привлекаются к несению боевой службы по охране общественного порядка и обеспечению общественной безопасности при проведении массовых общественно-политических, спортивных и иных мероприятий в городе Петропавловске. Особые отличия и бдительность при несении патрульно-постовой службы проявили курсанты М. Перметов, А. Кабдолла, Б. Кожахметов и др.

Ежегодно в День Конституции Республ-

лики Казахстан курсанты института принимают участие в военном параде в Астане, демонстрируя высокую строевую выучку и слаженность.

Развиваются тесные международные связи с Новосибирским, Пермским и Санкт-Петербургским военными институтами внутренних войск МВД России.

Ежегодно офицеры и преподаватели Военного института проходят войсковую стажировку в частях и подразделениях Внутренних войск и повышают квалификацию в учебных заведениях стран ближнего и дальнего зарубежья. Так, войсковую стажировку прошли 119 преподавателей и офицеров учебных подразделений, 23 повышали квалификацию и участвовали в учебно-методических сборах, семинарах, курсах, проходивших в Казахстане, а также в США, Германии, Индии, России, Узбекистане и Кыргызстане, прошли курсы повышения квалификации в СКГУ им. Манаша Козыбаева – 68 преподавателей. Кроме того, офицеры института проходят обучение в Национальном университете обороны и Военных академиях и университетах Министерства обороны России.

Успешный труд коллектива Военного института неоднократно отмечался государственными наградами и почетными званиями. Так, за укрепление обороноспособности государства и личное мужество награждены: орденами "Айбын" полковники Б.И. Омаров и С.М. Балабанов, медалями "Жауынгерлік ерлігі үшін" – полковники Ж.Х. Ахметов и В.П. Сироткин. Награждены нагрудным знаком "Почетный работник образования Республики Казахстан" полковник Ж.Х. Ахметов, нагрудным знаком "Ы. Алтынсарин" – подполковники В.П. Нилов, А.К. Калиев, А.Г. Сербин. Ученое звание "профессор" присвоено полковнику Ж.Х. Ахметову и подполковнику В.П. Нилову.

Гордостью Военного института являются наши выпускники: мастера спорта Е. Баимбетов и М. Бримжанов – чемпионы Казахстана по кикбоксингу; заслуженный мастер спорта международного класса А. Тналин – чемпион мира по кикбоксингу в Афинах; мастер спорта А. Нурпеисов – призер чемпионата Азии по боксу в Индии и международного турнира в Баку 2006 года; чемпионы мира, Европы и Казахстана борцы А. Хырыхбай, М. Нусупов, И. Макарамов.

За многолетнюю плодотворную деятельность в системе культуры, большой личный вклад в популяризацию военно-патриотической музыки Казахстана, развитие армейской музыкальной культуры и активную концертную деятельность удостоены знака Министерства культуры и информации Республики Казахстан "Мәдениет қайраткері" военный дирижер подполковник Г. Петров, солисты военного оркестра А. Мухамеджанова, Н. Колокольчиков.

Сегодня выпускники Военного института служат в самых разных уголках Казахстана. Отлично зарекомендовали себя в войсках наши медалисты – А. Нилов, М. Тарада, С. Абулгазин, А. Жантлесов, И. Кузяков и другие. Конечно, основной костяк офицеров, вышедших из стен Военного института, служит на сегодняшний день на должностях командиров взводов и заместителей командиров, командиров рот и батальонов. Немало и таких, кому доверено возглавлять различные службы в полках и соединениях, есть командиры частей и их заместители, а ряд офицеров служат заместителями командиров соединений, а также в Комитете Внутренних войск. Ряд выпускников окончили Национальный университет обороны и военные академии России.

Жизнь не стоит на месте, поэтому развитие войск, а вместе с ними Военного института продолжается с учетом современных реалий. В перспективе перед нами стоят новые задачи.

За годы Независимости в Военном институте сложились славные традиции, приумножать которые – наш патриотический долг.

Для стабилизации производства кормов разработана программа по совершенствованию кормопроизводства в области.

Совместно с учеными Северо-Казахстанской опытной станции институтом разработаны "Рекомендации по проведению весенне-полевых работ и возделыванию зерновых, кормовых культур в Северо-Казахстанской области".

Кроме того, изданы книги: "Справочник фермера", "Североказахский меринос сулукольского типа". Разработан "План селекционно-племенной работы по области". Подготовлены и изданы рекомендации по таким ключевым вопросам, как система ведения кормопроизводства на севере Казахстана, создание и использование сеяных лугов для сенокоса, направленное выращивание ремонтного молодняка крупного рогатого скота, воспроизводство стада, производство свинины в условиях домашних и фермерских хозяйств и эффективного ведения животноводства в фермерских, личных подворьях и т.д.

ТОО "СевКазНИИЖиР" продолжает сотрудничать практически со всеми хозяйствующими субъектами племенного животноводства Северо-Казахстанской области. По молочному скотоводству в предыдущие годы создано 7 заводских линий красного степного скота, в настоящее время интенсивно ведутся разработки по использованию пород зарубежной селекции для улучшения генофонда местных популяций черно-пестрого и красного скота; по мясному скотоводству – создан комолый тип казахской белоголовой породы, в настоящее время проходят апробацию три собственные заводские линии скота этой породы (Шаман 1161к, Пион 61184к и Граф 8489к); по овцеводству – создан сулукольский тип мериносовых овец, проводятся исследования по развитию мясо-сального овцеводства с использованием казахских курдючных грубошерстных овец; по свиноводству – созданы высокопродуктивные стада свиней крупной белой породы и кемеровского мясного типа, ведется поиск оптимальных вариантов комбинационной сочетаемости при скрещивании различных пород свиней.

В целях совершенствования и дальнейшего развития племенного скота институт с 2003 работает на договорной основе с 35 хозяйствами и 2 дистрибьютерными центрами. Внедрение проводится в хозяйствах Северо-Казахстанской, Костанайской и Павлодарской областей. Для каждого племенного хозяйства учеными составлен план селекционно-племенной работы и план закрепления быков-производителей по стадам в соответствии с породным районированием.

В хозяйствах проведен целенаправленный отбор и подбор племенных животных с учетом их линейной принадлежности и кровности по улучшающим породам. Это положительно сказалось на качественных показателях стад.

В последние годы прослеживается некоторая динамика роста молочной продуктивности коров. Немаловажное значение для роста молочной продуктивности имеет и породное районирование, особенно с красной степной породой. В связи с этим ведется работа по созданию в области двух племзаводов по разведению данной породы.

Большое внимание уделяется учеными института племенной работе в частном секторе, т.к. здесь производится основная доля животноводческой продукции. Работа в этом плане за последнее время активизировалась. Создаются пункты искусственного осеменения.

Ученые института в своей работе ориентировали руководителей, специалистов и непосредственных сельхозпроизводителей на выработку оптимальных моделей ведения животноводческой отрасли. Эти модели направлены на развитие средне- и крупнотоварного производства, создание более крупных крестьянских (фермерских) хозяйств и мини-ферм, что позволяет более эффективно использовать местные условия, оптимально формировать территориально-отраслевую структуру региона и рациональнее осваивать низкозатратные, прогрессивные технологии ведения животноводства.

Сотрудниками лаборатории кормоприготовления и кормления сельскохозяйственных животных разработаны мероприятия по оптимизации системы кормления молочного скота, годовые нормы расхода кормов и кормовых добавок по полновозрастным группам, кроме того, оказана практическая помощь на местах.

культур (горец забайкальский, козлятник восточный и румекс). На ближайшие пять лет и на перспективу разрабатывается технология совершенствования смешанных и чистых посевов трав для повышения урожайности кормовой массы. Отрабатывается комплекс агротехнологий по производству зеленых и стойловых кормов для силоса, сена и сенажа с использованием новых методов и рекомендаций по их внедрению в северном регионе Казахстана.

Проводятся комплексные системные исследования по адаптации завезенного голштинского крупного рогатого скота черно-пестрой породы канадской селекции и резистентности его потомства, обеспечение ветеринарного благополучия по экзотическим и распространенным инфекционным заболеваниям на основе создания новых методов диагностики, профилактики и мер борьбы с патологиями животных для получения экологически чистой продукции животноводства, а также с американскими учеными Пенсильванского университета по сортоиспытанию кукурузы, клевера и люцерны, по улучшению инновационной системы кормопроизводства.

В настоящее время внедряются разработки отдела кормопроизводства. Создана система улучшения старовозрастных многолетних травостоев с использованием эффективных агроприемов коренного и поверхностного (полосного) улучшения на основе высокопродуктивных бобово-злаковых травосмесей. Разработана технология освоения малопродуктивных пахотных земель для производства кормов различного вида с использованием люцерны, донника, эспарцета и их травосмесей с кострецом, по освоению специализированных короткоротационных кормовых севооборотов, масличных (рапс, горчица, лен) и нетрадиционных перспективных кормовых

В области под руководством ТОО “СевКазНИИЖиР” реализуется первый пилотный проект “трансферт” по применению ЭМ-технологии (эффективные микроорганизмы) в АПК.

В 1998 году при институте открыта аспирантура, а в 2001 году получена лицензия на подготовку научных кадров по специальностям “Зоотехния” и “Ветеринария”. Через

аспирантуру и соискательство подготовлено и защищено 4 докторских и 40 кандидатских диссертаций.

Ежегодно проводится обучение, подготовка и переподготовка ветеринарных специалистов и технологов по воспроизводству сельскохозяйственных животных в Северо-Казахстанской области по 40-часовой программе, а также проводятся лекционные и практические занятия по вопросам животноводства и растениеводства среди студентов кафедры биологии и сельского хозяйства в Северо-Казахстанском государственном университете им. М. Козыбаева.

В 2008 году Министерством сельского хозяйства РК коллектив ТОО "Северо-Казахстанский НИИ животноводства и растениеводства" награжден дипломом "Лучший коллектив" за достижение высоких производственных показателей и внедрение научных достижений в сельскохозяйственное производство среди 27 научно-исследовательских институтов Казахстана.

В 2010 году на V Международном саммите международного Делового Совета в области предпринимательской деятельности во Франции (Канны) коллектив награжден дипломом "Европейский грант" за заслуги и достижения в формировании экономического потенциала Казахстана.

ПРОДОЛЖАЯ СЛАВНЫЕ ТРАДИЦИИ

**Константин РЫБ,
директор областной
специализированной школы-лицея для
одаренных детей ЛОРД,
почетный работник образования**

Наша областная специализированная школа-лицей для одарённых детей ЛОРД открыта в октябре 1993 года при областном институте усовершенствования учителей. А в 2000 году она приобрела статус специализированной школы для одарённых детей.

В школе осуществляются физико-математический, естественно-математический и лингвистический профили обучения. Лицей является экспериментальной площадкой по развитию творческого и интеллектуального потенциала личности в условиях специализированной школы для одарённых детей и реализации программы трёхъязычия в обучении.

В нашем лицее действуют разнообразные образовательные программы. Это реализация вариативной части учебного плана в рамках личностно-ориентированного образования через спецкурсы, элективные курсы, занятия индивидуального выбора; выявление и развитие индивидуальных способностей учащихся; профильное обучение в условиях специализированной школы; предпрофильная подготовка, развитие общеучебных и исследовательских умений; внедрение трехъязычия в обучение.

Перед коллективом лицея поставлены следующие основные задачи: обеспечение благоприятных условий для проявления и развития способностей и одарённости учащихся; формирование приоритета образовательной деятельности, смыслообразующих мотивов учения и саморазвития, воспитание духовной и нравственной культуры на основе общечеловеческих ценностей и национальной культуры; формирование ключевых компетентностей и общеучебных умений, опыта творческой деятельности; организация учебного процесса, обеспечивающего овладение тремя языками наряду с углублённым освоением профильных дисциплин; разработка содержания вариативной части учебного плана занятий индивидуального выбора, элективных курсов, авторских программ и технологий по развитию способностей учащихся; совершенствование диагностики, обучения и развития детей.

Гордость учебного заведения – его ученики. Только в последние годы выпускники и учащиеся лицея завоевали на международных предметных олимпиадах 18 медалей.

Наш педагогический коллектив состоит из 34 человек. В их числе 26 учителей высшей категории, 4 учителя первой категории, пять отличников образования РК, один отличник просвещения СССР, один почетный работник образования. Шестеро награждены грамотами Министерства образования и науки. Помимо этого, с лицеем постоянно сотрудничают семь преподавателей университета.

Богатые традиции лицея, координационная работа по учебному и научно-методическому обеспечению учебного процесса, проводимая заместителем директора Аягоз

Жаксыкельдыевной Алимбаевой, создают среду, развивающую индивидуальные и творческие способности учеников. Традиционным стало участие лицеистов в дистанционных олимпиадах и конкурсах. Уже 8 лет курирует эту работу учитель информатики Иван Валентинович Грызов.

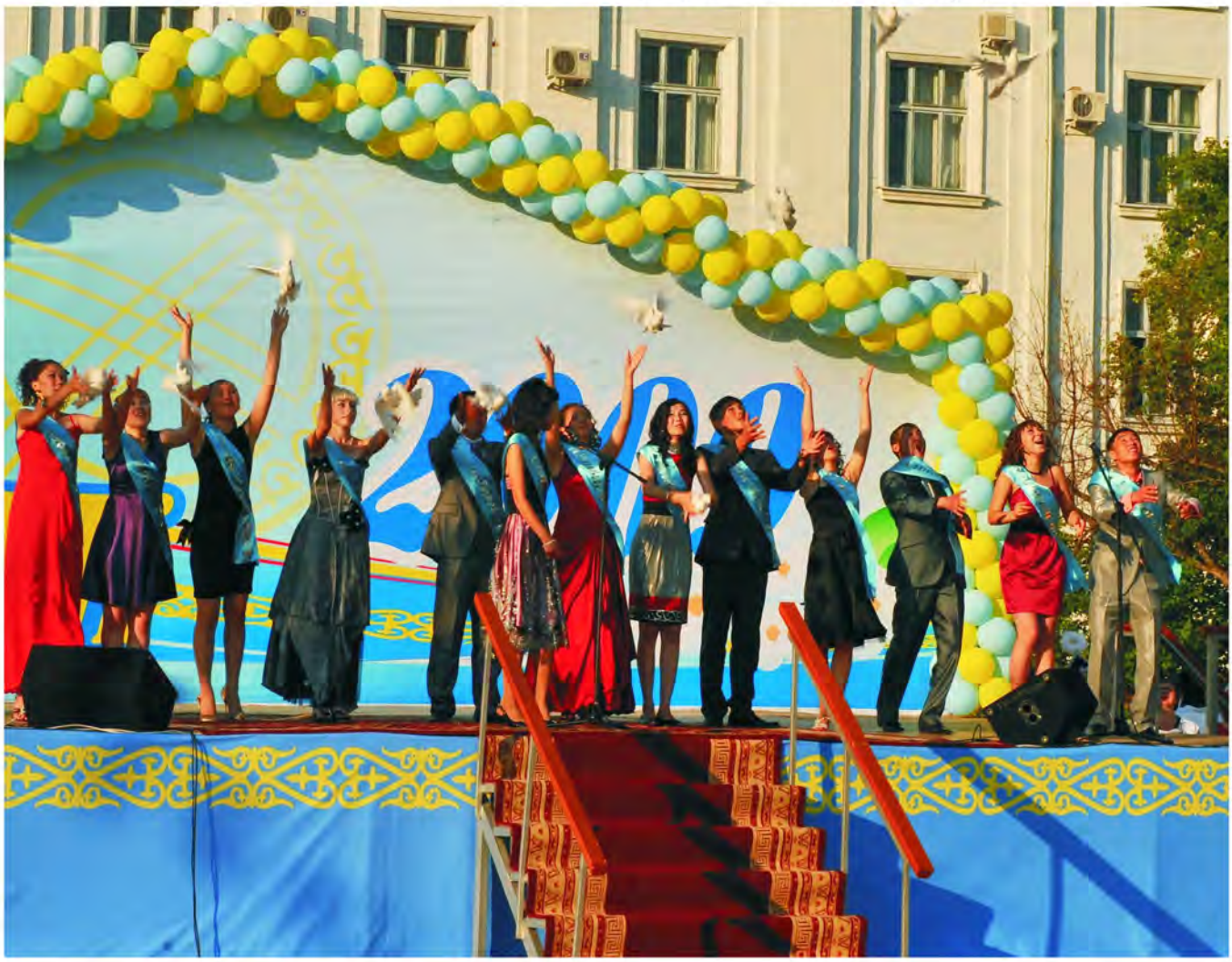
Организацию научно-методической работы, эксперимент по внедрению трехъязычия и работу творческих групп курируют заместители директора по науке и инновациям Айгуль Хуанышевна Ромбаева и Елена Валентиновна Уханова.

Разрабатываются авторские программы, новое содержание учебного плана, технологии внедрения трехъязычия в обучение. Победителями и призёрами республиканских конкурсов авторских программ становились Б.Ж. Галиева, К.А. Рыб, Н.П. Базалийская, Г.И. Кукарина, М.Н. Грушина, Ю.А. Плескацевич, Л.В. Строкина.

На республиканских и областных конкурсах отмечались методические материалы и учебники казахского языка для взрослых Р.О. Азимбаевой и Б.Ж. Галиевой, учебник русского языка для 2 класса 12-летней школы Г.И. Кукариной и М.Н. Грушиной.

Подготовкой будущих биологов плодотворно занимается ветеран педагогического труда, отличник просвещения СССР и Казахской ССР Лариса Михайловна Цой. Значительных успехов международного уровня достигли учитель химии, отличник просвещения Казахской ССР Любовь Павловна Чернявская и учитель физики, отличник просвещения Казахской ССР Светлана Михайловна Кревсун.

Благодаря этим людям областная специализированная школа-лицей для одарённых детей ЛОРД продолжает славные традиции отечественного образования и уверенно смотрит в будущее.

ОТ ДОСТИЖЕНИЙ – К НОВЫМ УСПЕХАМ

Надежда ЗАИЧЕНКО,
директор гимназии "Бэст"

Свою историю гимназия "Бэст" ведёт с 1925 года. Тогда в Петропавловске была открыта четырёхлетняя (начальная) школа. В 1951 году учебное заведение было реорганизовано в семилетнюю, в 1953 году – в среднюю общеобразовательную, а в 1972 году – в среднюю школу с углублённым изучением английского языка. Своё нынешнее название "Гимназия "Бэст" учреждение получило 28 августа 1996 года.

Сейчас это многопрофильное среднее образовательное заведение нового типа, ориентированное на обучение детей с первого по одиннадцатый классы на основе углублённого изучения английского, немецкого и французского языков, на создание благоприятных условий для развития творческих возможностей учащихся, повышение их интеллектуального уровня, эстетического чувства.

Главные цели гимназии – подготовка выпускников, свободно владеющих английским языком и обладающих высоким уровнем знаний для дальнейшего обучения как в казахстанских вузах, так и зарубежных; пополнение интеллектуального потенциала республики; ознакомление воспитанников с нормами взаимоотношений, принятых в международной деловой среде.

Гимназия дает возможность развивать способности учащихся в научной деятельности и формировать навыки исследовательской работы, используя последние достижения науки и дистанционные интернет-проекты.

Приоритетными направлениями гимназии являются: наукоёмкость образовательной программы, которая предполагает научное обеспечение; субъектная ориентированность на гимназиста как важнейшее звено образовательной деятельности; ресурсообеспечение; четкое структурообразование, предполагающее наличие подпрограмм; уникальность, которая задаётся с учётом предшествующего опыта функционирования образовательного заведения, его традиций и анализа мегаобразовательной среды.

Выпускники гимназии "Бэст" обучаются в Великобритании, Франции, Китае, на Мальте и во многих других странах разных континентов.

Учащиеся гимназии одними из первых в области стали обладателями международной стипендии Президента Республики Казахстан "Болашак". В период с 2003 по 2011 годы двадцать наших выпускников получили возможность продолжить качественное образование за рубежом в рамках программы "Болашак". Двери высших учебных заведений Канады, США, России, Австрии, Австралии радушно открылись для наших стипендиатов.

Большое значение в гимназии уделяется воспитательной работе, главная цель которой – способствовать созданию условий для формирования личности, обладающей духовным богатством, готовой к самоопределению в жизни, способной к творчеству и самостоятельности в различных сферах. Для реализации этой цели здесь наряду с общеобразовательными предметами пред-

лагается комплекс студий и кружков: студия народного танца, вокальная студия, театральная студия, кружок эстрадного танца, кружок игры на гитаре, вокальный кружок, ПДД; а также спортивные секции баскетбола (для девочек), волейбола, настольного тенниса, лёгкой атлетики.

С 1997 года введено ученическое самоуправление. В ходе предвыборной кампании, избирая президента ученического парламента, учащиеся активно проявляют доверие, знание традиций, транспарентность и толерантность.

С 1999 года организовано сотрудничество с Корпусом мира. В гимназии неоднократно работали волонтеры из США.

В течение ряда лет, начиная с 2001 года, на базе санатория "Солнечный" работали летние экологические лагеря с общением на английском языке.

Учащиеся гимназии регулярно участвуют и побеждают в конкурсе "FLEX" и предметных олимпиадах. А начиная с 1999 года, проходят обучение в США. Они являются участниками бесплатной программы культурного обмена для старшеклассников ("FLEX") в США, финансируемой правительством США и поддерживаемой Министерством образования и науки Республики Казахстан.

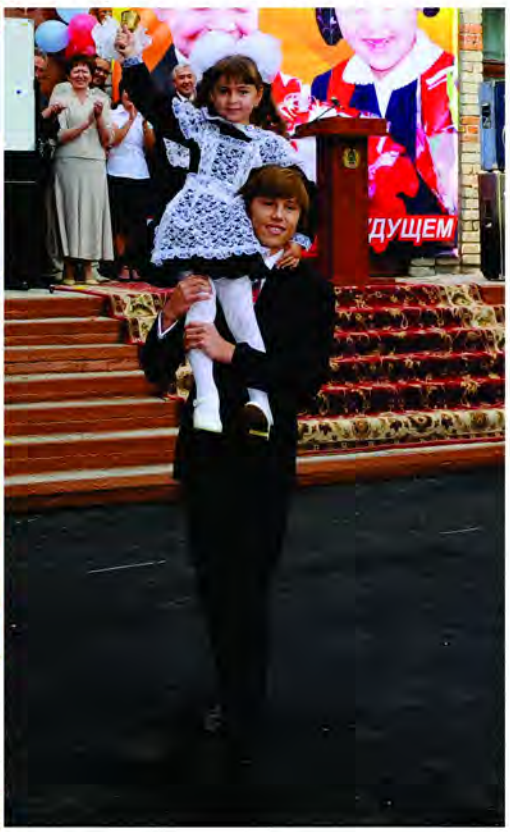
Программа предоставляет возможность старшеклассникам средних школ пройти обучение в школах США, проживая в американской семье в течение учебного года.

В 2009 году гимназия вошла в число ста лучших школ Казахстана по итогам ЕНТ. В том же году гимназия стартовала в республиканском проекте "Реализация индикаторов оценки Школ доброжелательного отношения к ребенку". В результате самодиагностики выявлено соответствие всем пяти аспектам ШДОР: активная инклюзивность, академическая эффективность, здоровая, безопасная среда, учет гендерной чувствительности, обеспечение активного вовлечения семьи в образовательный процесс.

Высокие показатели обучения гимназистов, их личностного развития, стабильность устойчивых положительных результатов на протяжении ряда лет позволяют надеяться на успешное вхождение в новый проект. От Школы доброжелательного отношения к ребенку – к Школе жизненных перспектив под девизом: "От достижений сегодня – к успехам завтра!"

Большая заслуга во всех этих успехах принадлежит дружному коллективу учителей и воспитателей, благодаря его стараниям гимназия "Бэст" с углубленным изучением иностранных языков продолжает оставаться одним из лучших учебных заведений РК.

НАШ ЦЕНТР – НА УЛИЦЕ НАДЕЖДЫ

Евгения ВОЛОДИНА,
директор экспериментального центра реабилитации и адаптации детей-инвалидов с поражением опорно-двигательного аппарата

На мир взгляни разумным оком,
Не так, как прежде ты смотрел.
Мир – это море! Плыть желаешь?
Построй корабль из добрых дел.

Рудаки

Трудно представить, сколько переживаний обрушивается на родителей, когда ребёнку ставят диагноз: поражение опорно-двигательного аппарата, либо ДЦП. После первого отчаяния и бессонных ночей наступает время поиска мер, которые помогут добиться, чтобы жизнь ребёнка не замыкалась в четырёх стенах.

Главное – надо понять, что жизнь продолжается, идет своим чередом. И здесь необходимо приложить много труда и терпения, чтобы ваш ребенок, имея ограниченные возможности в движении, сам и с помощью других людей мог раздвинуть границы отчуждения и познавать мир.

В нашей стране многое делается для решения данной проблемы. Социальная защита прав и интересов детей-инвалидов относится к числу приоритетных направлений политики государства, целью которой является реабилитация и адаптация, а также воспитание и обучение детей в специальных учреждениях. В пору становления Независимости Казахстана в 1999 году в Петропавловске при поддержке Президента республики Нурсултана Назарбаева открыто ГУ “Экспериментальный центр реабилитации и адаптации детей-инвалидов с поражением опорно-двигательного аппарата”. Инициатором и первым руководителем учреждения был Шамиль Тауфикович Шакшакбаев, заслуженный работник образования Республики Казахстан. Будучи инвалидом, он на себе ощутил боль, познал связанные с этим проблемы и смог доказать, что:

вера в собственные силы и понимание общества,

надежда на излечение не только физических, но и душевных ран,

любовь родителей, учителей и воспитателей – сообща смогут дать ребенку реальную возможность открыть огромный мир добра и света!

В этом учреждении созданы все условия для проживания детей-инвалидов (возраст от 6 до 18 лет): светлые, тёплые спальные комнаты, компьютерный класс, тренажёрный зал, детская игровая и музыкальная комнаты, работает лифт.

Красиво оформлена уютная столовая, где дети получают сбалансированное шестиразовое питание, контролируемое специалистом по диетпитанию. Меню разнообразно. В ежедневный рацион включаются овощи, фрукты, зелень и кисломолочные продукты, что позитивно сказывается на общем состоянии детей.

Наши воспитанники приобрели уникальную возможность обучаться в обычной школе по инклюзивному (включённому) обучению вместе со здоровыми детьми, общаться с ними и не чувствовать себя в чём-то ущемлёнными.

В центре работают инструктор по лечебной физкультуре, логопед, психолог, арттерапевт, изотерапевт, медсестра, коллектив воспитателей и младший обслуживающий

персонал, инструктор по трудотерапии, массажист.

Свою миссию здесь выполнили волонтёры Корпуса Мира из США, которые неоднократно посещали Казахстан и работали с нашими детьми.

Специалисты центра стараются наиболее полно развивать способности, таланты ребят, тем самым прогнозируя их профессиональные наклонности. В сознание подростков вселяется уверенность в профессиональном будущем, базирующаяся на реальной оценке своих возможностей и способностей.

Мы стремимся обеспечить воспитанников необходимыми знаниями и навыками

адаптации в обществе. Много усилий прилагается к тому, чтобы первоначально, при поступлении ребенка в центр, научить его держать ручку и карандаш, помочь ему добиться первых самостоятельных успехов. Надо учитывать тот факт, что многие дети поступают в учреждение с большим отставанием в развитии, абсолютно не подготовленными к школе. Восполнить этот пробел помогают большое терпение, профессиональный подход воспитателей и педагогов, усердие ребенка. Через некоторое время он не отличается в школе от других учеников.

Общее образование воспитанники школы-интерната получают в средней школе № 13 областного центра. Это первое и пока единственное в республике среднее образовательное учебное учреждение, где начали проводить эксперимент по инклюзивному обучению детей-инвалидов с поражением опорно-двигательного аппарата.

Эксперимент удался! Директор школы Лидия Михайловна Маслова и весь коллектив много сил приложили для создания благоприятных условий совместного сосуществования детей-инвалидов и здоровых детей. В здании школы расширили дверные проёмы, сделали пандусы для проезда колясок, установили лифт.

Коллективу педагогов и учащихся школы № 13 пришлось пересмотреть некоторые позиции, адаптироваться к совместному существованию с ребятами, физические возможности которых ограничены.

Первая школьная встреча на наших детей произвела большое впечатление. Ведь многие из них ранее не общались со сверстниками, жили в замкнутом домашнем мирке. Конечно, поначалу были сомнения, неуверенность в себе и своих силах. Они быстро развеялись. Школа доброжелательно встретила наших воспитанников, передвигающихся на костылях и колясках. Их приняли как равных, и это главное!

С целью обеспечения благоприятного

Volksfest
Ein Blick a
Wissen

НҰРЛЫ ЖҰЛДЫЗЫМЫЗ ЖАРҚЫРАЙ ЖАНҒАН ШАҚ

Кәрібай МҰСЫРМАН,
Халықаралық «Қазақ тілі» қоғамы Солтүстік Қазақстан облыстық филиалының төрағасы

Елбасымыз Нұрсұлтан Назарбаев: “Қазақстанның болашағы – қазақ тілінде!” деп ұран тастағалы қашан?! Қазақстан халқы Ассамблеясының үстіміздегі жылғы сәуір айында болған XVII сессиясында сөйлеген сөзінде де Тұңғыш Президентіміз: “Басым бағыттардың бірі барлық этнос өкілдерінің қазақ тілін меңгеруіне ықпал ету болып қала береді. Біз 2017 жылға қарай мемлекеттік тілді меңгерген қазақстандықтардың саны 80 пайызға жетсін, ал 2020 жылға қарай одан да көп болсын деген мақсат қойдық. 10 жылдан кейін мектептеріміздің түлектері қазақ тілінде 100 пайыз сөйлейтін болуы тиіс.

Барлық азаматтардың қазақ тілін білуі – әншейін ұран емес, бұл – олар еліміздің тарихын, ерте дәуірден бастап бүгінгі күнге дейінгі қазақ халқының тарихын, мәдениетін, дәстүрін білетін болады деген сөз. Бұл барлық қазақстандықтардың бұрынғыдан да жақындасуына жетелеп, біздің арамыздағы сенімді күн сайын, жыл сайын нығайта түсетін болады”, деп қадап айтты.

Әрине, Елбасы алға қойған осынау биік міндетті жүзеге асыру, әсіресе, біздің Қызылжар өңірінің қазіргі демографиялық жағдайында оңайға соқпайтыны анық. Алайда, осы мақсат жолында қазірден бастап жұмыла қимылдасақ, бұл да алынбайтын асу емес деп білеміз. Өйткені, ел Тәуелсіздігінің 20 жылдық тарихы біздің облыста да мемлекеттік тілімізге деген көзқарас түбегейлі өзгеріп, көңілге үлкен үміт ұялататын бетбұрыс басталғандығын айқын көрсетіп отыр.

Сонау 1990 жылы Петропавлда “Қазақ тілі” қоғамының жергілікті белсенділері қаладағы орыс мектептерінің жанынан алғаш рет қазақ сыныптарын аштырамыз деп бастама көтерген екен. Оны жүзеге асыру мақсатымен сол жылы мектеп табалдырығын аттайтын балалары бар 80 қазақ отбасын тізімге алып, үй жағалап үгіт жүргізуді жөн көріпті.

Сонда 20 шақты ата-ана: “Қазақ тілі кімге керек?” деп бір-ақ қайырып, есіктерін тарс жауыпты. Рәшит Бәдірленов, Мүтәллап Қанғожин, Мәлік Мұқанов, Зейнолла Әкімжанов, Өмір Есқали, Жақсыбай Самрат сынды есімдері республикаға белгілі журналистердің және басқа ұлтжанды азаматтардың жанайқайы саналарына сәуле түсірген 60 шақты ата-ана сол жылы мектепке баратын қарадомалақтарын қазақ сыныбына беруге уәде етеді. Алайда, көпшілігі сөздерінде тұрмай, айнып шығып, ақыры күзде 20 мыңдай қазағы бар шаһардан ана тілінде білім алуға шын ықылас білдірген небары 15-ақ отбасы табылған. Сөйтіп қаладағы №3 орыс мектебінің жанынан 15 қазақ баласының басын қосқан алғашқы қазақ сыныбы ашылып, оған ана тіліміздің жанашыры, беделді ұстаз Шарғия Мұқышева мұғалім болып тағайындалған екен.

Кейінірек Қызылжар қазақтарының өтінішімен көрнекті жазушы, жерлесіміз Сафуан Шәймерденовтің Үкімет алдында мәселе көтеруінің арқасында Петропавлдың дәл орталығында 360 орындық қазақ классикалық гимназиясының қабырғасы қаланды. Сол

кездегі облыс әкімі қалалық оқу бөлімінің бастығы болып істейтін қазақ азаматынан: "Түбінде 360 орын тарлық етпей ме?", деп сұраған көрінеді. Сонда ол: "Осыны толтыратын шәкірт табудың өзі оңайға түспейін деп тұр. Бұдан үлкен мектептің қажеті жоқ біздің қаладағы азғантай қазаққа," деп жауап берген екен. 1996 жылы ашылған аталмыш білім ордасында қазіргі таңда 1 мыңдай оқушы екі ауысыммен оқып жүр.

Қазақ тіліне деген жаппай бетбұрыстың дүмпуімен Тәуелсіздік жылдарында Петропавл қаласында жаңадан бес қазақ мектебі ашылып, олардың жалпы саны алтыға жетті.

Ал қалада соңғы салынған 1100 оқушыға арналған қазақ мектеп-гимназиясы 2007 жылы пайдалануға берілген болатын. Содан кейін әлемдік қаржы дағдарысы килігіп, петропавлдық ата-аналар қолқалап сұрап жүрген жетінші қазақ мектебін салуға қаржы бөлінбей қалды. Осыны ескерген облыс әкімі Серік Біләлов 2008 жылғы мұғалімдердің дәстүрлі тамыз мәслихатында облыстық білім басқармасы мен Петропавл қаласының басшыларына оқушылар саны азайған орыс мектептерінің жанынан қазақ сыныптарын ашу жөнінде тапсырма берген еді. Соған орай арада өткен екі оқу жылында қаладағы орыс мектептерінде 6 қазақ сыныбы және 11 мектеп алдындағы дайындық сыныбы мен шағын орталық ашылды. Оларда өткен оқу жылында 400 қаракөз бүлдіршін өз ана тілінде білім алды.

Жасыратыны жоқ, облыс орталығындағы қазақтардың үлес салмағы 20 пайыздан енді ғана асқандықтан, мұндағы тілдік орта орысша болып қалып отыр. Балаларға мектеп пен отбасынан тыс орындардың көпшілігінде орыс тілінде қарым-қатынас жасауға тура келеді. Аулаларында араласатын тетелестерінің де дені – ұлты басқа балалар. Оған жас ұрпақты жаппай баурап тұрған Интернет әлемінің тілі де, негізінен, орысша екендігін қосыңыз. Сондықтан, таза қазақ мектептерінде оқитын оқушылар орыс тілін тұрмыстық сөйлесу тілі деңгейінде, ал қазақ тілін әдеби тіл деңгейінде қатар меңгеру үстінде. Осы тұрғыдан алғанда, таза қазақ мектептеріндегі тілдік ахуалдың аралас мектептердегіден асып тұрғаны шамалы. Демек, бос орындар жеткілікті орыс мектептерінің жанынан қазақ сыныптарын ашып, оларды аралас мектептерге айналдыруды құптамаудың қисыны жоқ сияқты. Оның үстіне, қазіргі кезде орыстілді оқушылардың да мемлекеттік тілді меңгеруге деген ынтаықыластары айтарлықтай екендігін де ескермей болмайды.

Бұған қоса, мемлекеттік тіл мәртебесіне ие болған ана тілімізді ата-аналар арасында кеңінен насихаттаудың арқасында кеңес өкіметі тұсында орыс тілінде оқытуға көшірілген 94 қазақ ауылындағы қазақ мектептері қалпына келтірілді. Ана тілімізде тәлім-тәрбие беретін ондаған жаңа мектептер мен сыныптар, балабақшалар ашылды. Осындай игілікті істердің нәтижесінде биылғы оқу жылында қазақша оқыған қазақ балаларының саны 62 пайызға дейін жетті. Ал 1990-1991 оқу жылында облыстағы қазақ балаларының небары 25 пайызы ғана өз ана тілінде білім алған болатын. Сондай-ақ, Тәуелсіздік жылдарында облыстық "Солтүстік Қазақстан" газетінің таралымы екі еседей ұлғайтылып, 10 мың данадан асырылды. Петропавл қаласында алты жылдан бері "Қызылжар нұры" газеті жарық көріп келеді. Облыс әкімі Серік Біләловтің тапсырмасымен соңғы үш жылдан бері барлық аудандарда қазақ тілінде дербес аудандық газеттер шығарылу үстінде. Былтыр онжылдық мерейтойын атап өткен Сәбит Мұқанов атындағы облыстық қазақ-сазды драма театры да Қызылжар қазақтарының ұлттық рухын көтеруге елеулі үлес қосуда.

Облыс басшылығы Қызылжар өңіріндегі демографиялық жағдайды жақсарту мақсатымен көшінің басын атажұртқа бұрған шетелдік қандастарымызды мүмкіндігінше көбірек қабылдауға да айрықша көңіл бөлуде. Қысы қатал өңірді жерсініңкіремей, табиғаты жайлы оңтүстік облыстарға бүйрегі бұрып тұратын ағайындардың көңілін табу үшін арнайы бағдарлама қабылданып, оларға тұрғын үйлерді жергілікті бюджет есебінен тегін салып беру ісі қолға алынды. Республикалық "Нұрлы көш" бағдарламасы бойынша облыс орталығының маңындағы Қызылжар ауданында Бәйтерек ауылы салынып, онда оралмандарға арналған 140 үй бой көтерді. Бұған қоса, облыс әкімінің бастамасымен былтырдан бері көпбалалы отбасыларды қаржылай қолдау жөніндегі өңірлік "Ұрпақ қоры" бағдарламасы іске асырылу үстінде. Ол да әдетте бала санын аса шектемейтін ауылдағы ағайынға, әсіресе, араларында

мандаған Тәуелсіздігіміздің, халқымыздың бағына біткен Тұңғыш Президентіміз Нұрсұлтан Назарбаевтың, ұлы Абай айтқандай, “ақырын жүріп, анық басқан” кемел саясатының арқасында қазағының қатары қалыңдап, қазақы рухы көтеріле бастаған теріскейдегі Қызылжар өңірінде де ана тіліміздің өрісі жылдан-жылға кеңейе түсетіндігіне еш күмәніміз жоқ.

...Қайдағы күмән?!. Сұрастырып білсек, 2010-2011 оқу жылында облыс бойынша ұлты басқа 312 оқушы өз қалауларымен қазақ мектептеріне барып, қазақ тілінде білім алыпты. Бейнелеп айтсақ, бұл орыстілді отандастарымыздың ешқандай үгіт-насихатсыз-ақ, өз еріктерімен тұтастай бір жаңа қазақ мектебін ашуымен пара-пар емес пе?!. 1990 жылы Петропавлдағы қазақ отбасыларының пәтерлерін аралап, балаларын қазақша оқытуға үгіттеп, әуре-сарсаң болып, алғашқы да жалғыз қазақ сыныбын әрең аштырған тіл жанашырлары алдағы 20 жыл ішінде жағдай, міне, осылайша адам сенбестей өзгереді деп әсте де ойламаған шығар...

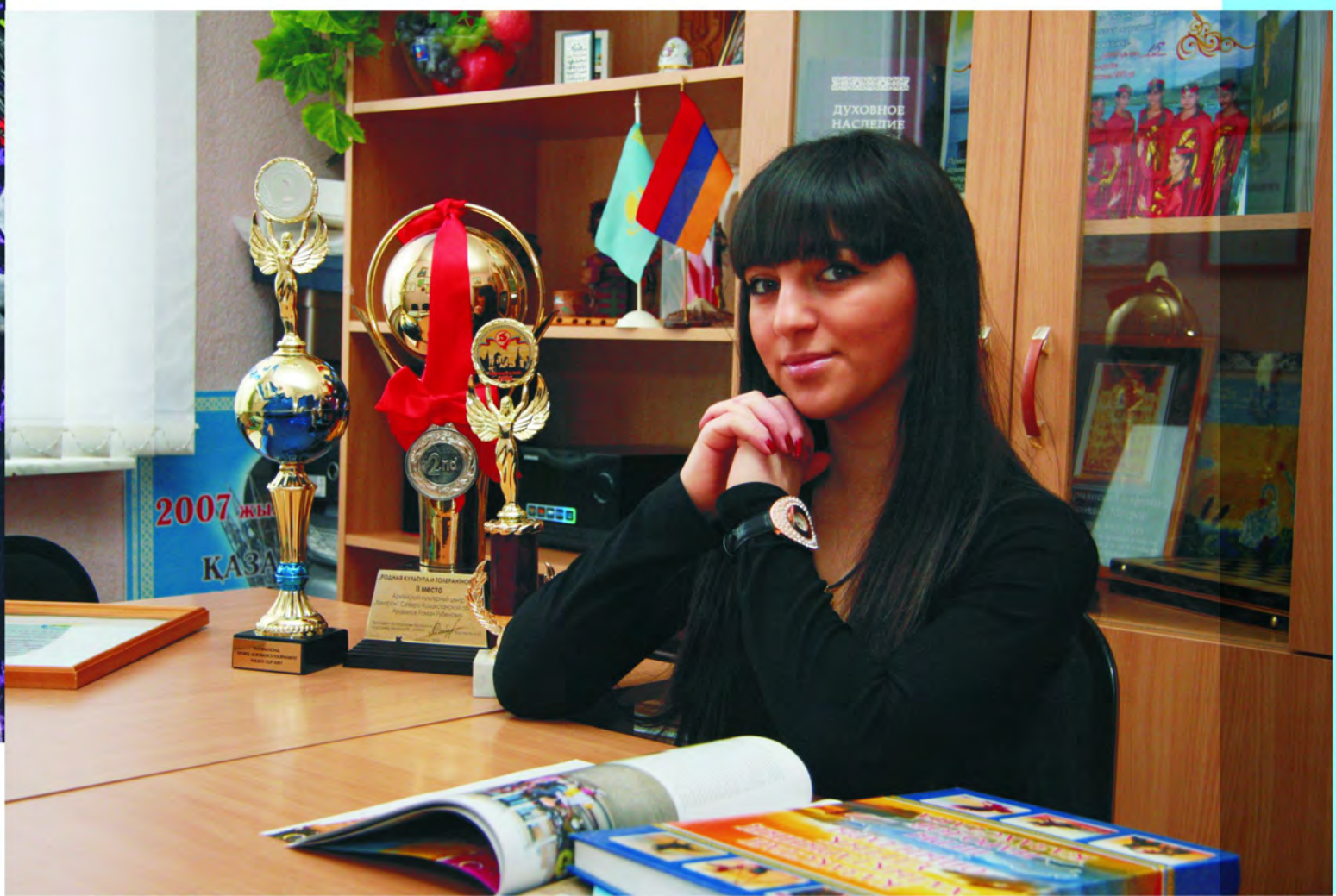
Ұлы Мағжан өзінің “Қазақ тілі” өлеңінде:

...Ерлік, елдік, бірлік, қайрат, бақ, ардың –
Жауыз тағдыр жойды бәрін не бардың...
Алтын Күннен бағасыз бір белгі боп,
Нұрлы жұлдыз – бабам тілі, сен қалдың!
Жарық көрмей жатсаң да ұзақ, кен-тілім,
Таза, терең, өткір, күшті, кең тілім,
Таралған түрік балаларын бауырыңа
Ақ қолыңмен тарта аларсың сен, тілім!

– деп сәуегейлікпен жазғанындай, үміт артқан нұрлы жұлдызымыз бүгінде жарқырай жанып, қазір бабамыздың тілі өзінің ақ қолымен қасиетті қазақ жерін құтты қоныс еткен барша ұлт пен ұлыстарды да бауырына тартып жатқаны еш талас тудырмаса керек.

көпбалалы отбасылар көбірек ұшырасатын оралман бауырларға елеулі көмек болары кәміл. Осылайша ата-бабаларымыз ар-

ДУХОВНОЕ
НАСЛЕДИЕ
2007
КАЗА
II место

ӨНЕРІМІЗ ӨРГЕ ЖҮЗГЕН КЕЗ

Қуандық ҚАСЫМОВ,
Сәбит Мұқанов атындағы облыстық қазақ сазды-драма театрының директоры, мәдениет қайраткері

Өмірінің өзегі болғандықтан, өнер адамына өнерден ардақты еш нәрсе жоқ. Алпыстан асқан ғұмырымның аттай қырық жылдан астамын осы салаға қызмет етуге арнаппын. Осынау көкжиегі кең, айдыны зор шалқарға құлаш сермегенде бір қиырдан жылт етіп қана көрініп, кейін көзге түспейтін жалғыз желкендей болмай, өнер қазанында қайнаған жылдарымды бақытты шағыма балаймын. Сол жылдардың соңғы кезеңі Тәуелсіздік деген аса бір аңсаулы арманға қолымыз жеткен күнге әкеліп, ұлтымыздың асқақ үні өнерде де анық естілген мерейге бөледі.

Иә, Қызылжар өңірінде қазақтың қадым ғасырлар бойы жасап келген жәдігерлерінің жұрнағын ғана қалдырған, ұлттық аспабымыздан ұрпаққа домбыра ғана жетіп, жетімсіреп, жүдеген өнеріміз Тәуелсіздіктің арқасында арнасын қайта кеңейтті.

Мен Шымкент педагогикалық мәдениет институтын тамамдап, қазіргі Шал ақын ауданына қызметке келгенімде ұлттық өнердің ту тіккен ордасында көрген, қолыма ұстаған жетіген, шаңқобыз, қобыз, дауылпаз және басқа аспаптарымыздың мұнда өңіміз түгіл, түсімізге енбегеніне қынжылатын едім. Алайда, Тәңір қолдап, ұлт дегенде етінен ет кесіп беретін асыл ағаларға тап болғаным бақытым екен. Сондай тау тұлғалы азамат – аудандық партия комитетінің бірінші хатшысы, Социалистік Еңбек Ері марқұм Есім Шайкин еді. Осы жомарт жанды, мәрт ағамыздың тікелей нұсқауымен мен өңіріміздегі алғашқы ұлт өнерінің ұжымы – “Ақбидай” ансамблін құрдым. Ұлттық аспаптар да, өнерпаз қыз-жігіттерге киімдер де Есағаңның арқасында орайын тауып, тасымыз өрге домалап кете барды. 1980 жылы Мәскеу Олимпиадасында, Ресейдің Қаратопырақсыз аймағындағы қалаларда қазақ өнерін асқақтатып, Біржан салдың, Ақан, Сегіз серілердің, Үкілі Ыбырайдың, Балуан Шолақтың әндерін шалқыттық, Құрманғазы мен Тәттімбеттің күйлерін төгілттік.

Жамбыл және бұрынғы Соколов, Бескөл аудандық мәдениет бөлімдерін басқара жүріп, осы аумақтарда өз тарапымнан өнер туын биіктетуге күш салған жылдарым да жадымда жазулы хаттай сақтаулы. Сол кездері ауқымы кең мәдени жұмыстардың арасында ұлттық өнерге де арна салып, оның отын қайта лаулатуға тырыстық. Одан соң облыстық филармонияның тізгінін қолға алуыма тура келді. Басшылығына мен келген жылдары оның туы жығылуға таяп, жүдеген кезі екен. Айын оңынан тудыру оңай болмады. Әйтеуір, қол қусырып отырмай, облыстық әкімдіктің жәрдеміне жүгіне жүріп, тұралаған қалпында қалдырмай, түтінін түзу ұшыруға қол жеткіздік.

Осы кезде маған 2000 жылы шаңырақ көтерген Сәбит Мұқанов атындағы театрды басқару ұсынылды. Жасырмаймын, әуелгіде қатты қобалжыдым. Сахна өнері бойлатпайтын терең, ұшы-қиырына көз жеткізгісіз телегей емес пе? Бірақ ұлттық өнерге деген іңкәрлік бойға қуат беріп, театрға құмарлықты нығайта түсті. Оның үстіне жас жігермен күш алған, балдырған шаңырақ болса да, көзге түсе алған, елімізде топ жарып жүрген өнер ордасының болашағы қызықтырды.

“Өлгеніміз тірілді, өшкеніміз жанды!” деген осы емес пе, ұлтымыздың ұлы қаламгері, халқымыздың ақтаңгері Сәбеңнің есімін алған театрдың жас ұжымымен тіл табысып, бір арнада аққан дарияға қалай қосылып кеткенімді де білмей қалдым. Осын-

да келген төрт жылдың ішінде сахнагерлер, оларды айтам-ау, барша қызметкерлері туыс-туғанымдай бауыр басқан жақындарыма айналып кетті.

Сәбең жүзжылдығының қарсаңында ақ түйенің қарны жарылғандай қуанышқа кенелтіп ашылған театрымыз содан бергі он жылдың ішінде елуден астам қойылымды сахнаға шығарды. Томағамызды Елбасымыз Нұрсұлтан Әбішұлы Назарбаевтың өзі алып, ағалық ақ батасымен аламанға қосқанын біз өмірімізде ұмытармыз ба?!

Бір атап айтарым, жас сахнагерлердің күн санап гүлдеген өскіндердей тез көктеуі сүйсінтеді. Темірбек Жүргенов атындағы Ұлттық өнер академиясынан түлеп ұшқан жас түлектер өнерге ынтық қызылжарлықтарды театр төріне тартып, аз жылдың ішінде көзайымға айналды. Алғашқы жылдың өзінде республикалық театрлар байқауында бас бәйгені еншілеуден кейін жалт етіп, жоғалып кетпей, жеткен асуларымызды ұдайы биіктете түстік.

Қызылжарлықтар назарына ұсынылған елу қойылымның әлемдік, ұлттық классикадан бастап, қазіргі драматургтердің шығармалары екенін тілге тиек етсем, біздің репертуарымыздың ажары аңғарылады. Бұлар А.Кирийдің "Иірім", К.Гольдонидің "Екі қожаға бір қызметші", Мұхтар Әуезовтің "Еңлік-Кебек", Ғабит Мүсіреповтің "Қозы Көрпеш – Баян сұлу", Сәкен Жүнісовтың "Қысылғаннан қыз болдық", "Елім-ай", Шыңғыс Айтматовтың "Шыңғысханның ақ бұлты" тарихи повесінің желісінде жазылған спектакль және басқалары болса, соңғы жылдардағы ең елеулі жетістіктеріміз – Мағжан Жұмабаевтың ел мен ер қасіретіне негізделген "Батыр Баян" дастаны бойынша қойылым мен Сәбеңнің жүз он жылдығы мен театрымыздың он жылдығына әйгілі драматург Дулат Исабековке арнайы жаздырған "Жау жүрек" тарихи драмамыз. Дулат ағамыз Сәбеңнің "Балуан Шолақ" повесіне негіздеп жазған бұл қойылым да театр қазынасына айналып, көрермендер жүрегіне жол тапты.

Театрдың айтарлықтай табыстарының бірі – 2003 жылы Египеттің астанасы Каирдегі Халықаралық театрлар фестивалінде Ғабеңнің "Қозы Көрпеш – Баян сұлуын" сахналап, үздік ондықтан орын алуы десем, артық емес. Одан соңғы жетістіктеріміз деп 2004 жылы республикалық фестивальде театрдың көркемдік жетекшісі Оразалы Ақжарқын-Сәрсенбектің "Үздік режиссер" атануын, сол жылы Астанада өткен Халықаралық "Шабыт" фестивалінде Проспер Мерименің "Кармен" новелласына негізделген қойылымда ойнаған Н.Мағауинаның "Ең үз-

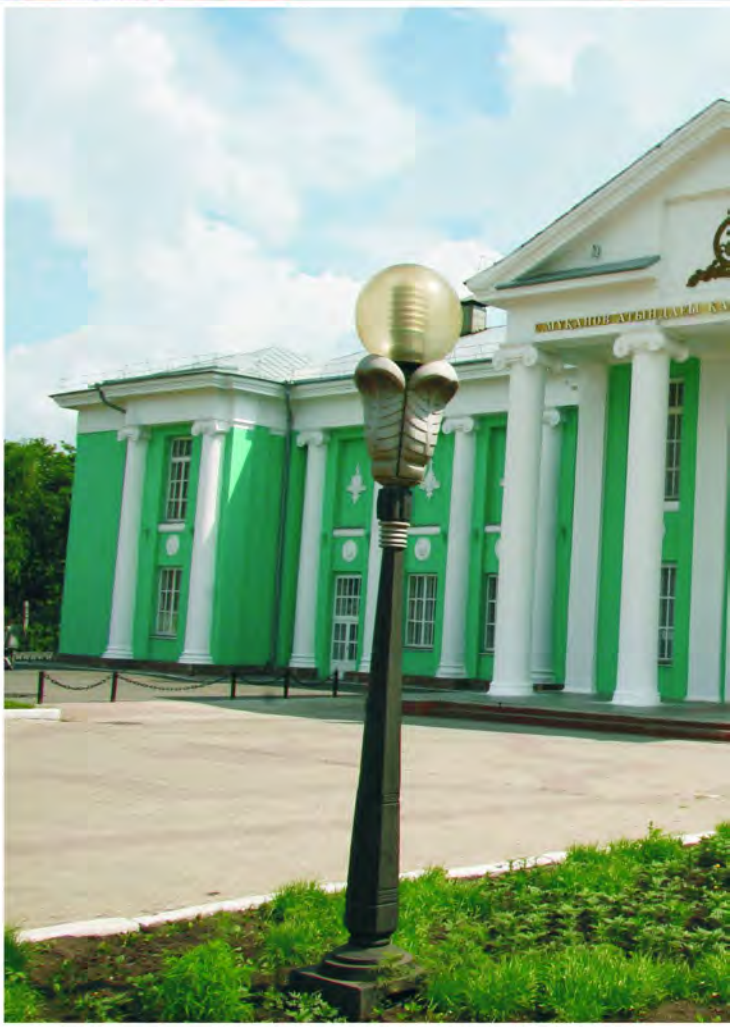

дік әйел бейнесі” аталымында жеңіске жетуін атап айтар едім. Ал 2008 жылы Ақтау қаласында өткен республикалық театрлар байқауында олжаға кенеліп, екінші орын алып оралдық. Бұл жолы біз А.Володиннің “Қос жебе” спектаклін апарғанбыз. Бұл аса ауқымды, қатысушылары көп қойылым. Осы жерде бір бөле-жара айтарым, байқауға әуелгіде қырық сегіз театр өз туындыларын ұсынған. Ішінде біз де бармыз. Қазылар он екі театрды таңдағанда біз – мұқановтықтар да назардан тыс қалмаппыз. Оза шауып, бәйге алар он екі үздіктің сайысында барымызды салдық. Театр өнерінің саңлақ білгірлері Асанәлі Әшімов, Әшірбек Сығай, Есмұқан Обаев және басқалары жетістігімізді атап айтып, төбемізді көкке тигізді.

Бір қуанғанымыз – ұлттық өнерді бағалап, қаржымен үнемі қолдап жүрген өңіріміздің басшысы Серік Сұлтанғазыұлы Біләловтың сенімін ақтағанымыз. Өйткені, ол бізге осы сынаққа қатысуға қаржылай көмек көрсеткен еді. Келген соң бізді қабылдап, қуанышымызға ортақтасып, отыз адамға бірдей сыйлық берді. Оған қоса, “Еңбектеріңіз жанып, мерейлеріңіз үстем бола берсін!” деген ақ тілегін айтып, театрға қосымша бір миллион теңге қаржы бөлді.

Театр сазды-драмалық бағытта болған-

дықтан, мұнда камералық оркестр ашу, бишілер тобын құру сияқты жаңалықтарды қолға алдым. Мен театр басшылығына 2006 жылдың 28 желтоқсанында келгенмін, ал 2007 жылдың 3 қаңтарында аталмыш оркестр өз дайындығын бастады. Мұның тез арада құрылу себебі – мен филармонияда қызмет еткенде сонда болған жиырма бес адамның осы оркестрдің құрамына алынғандығында. Оларға тағы да сонша орындаушы қосылып, бүгінде оркестр театр құрамындағы үлкен өнер ұжымына айналды. Оның қанаттанып кетуіне өңір басшысы зор қолдау көрсетті. Бүгінде бұл оркестр репертуарын кеңейтіп, облыс аудандарының жұртшылығына өнер көрсетіп келеді. Репертуарында ұлтымыздың және батыстың сазгерлерінің әйгілі туындылары бар.

Серік Сұлтанғазыұлының театрдың он жылдығына тарту ретінде жас сахнагерлерге пәтерлердің кілттерін табыс етуі олардың жүректеріне нұр құйып, өнер өріне асқақтауына қанат бітірді.

Тағы да қаражат табылып, “Алуа” би тобын құрдық. Оған белгілі хореограф Жанна Темірбаева басшылық жасап жүр. Міне, биылғы қаңтарда жас отаудың шаңырақ көтергеніне бір жылдың жүзі ауды.

Өткен жылы Қарағандыда, Қостанай мен Көкшетауда гастрольдерде болдық. Мысалы, Қостанайда он бес қойылым көрсетіп, сапарымыздың соңын гала-концертпен түйіндедік. Біздің сахнагерлеріміз жай ғана актерлер емес. Ұжым сазды-драмалық театр болған соң шеттерінен әнші. Концертіміз зор екпінмен, көрермендер ықыласына бөленіп өтті.

Ал өткен жылдың қараша айында Көкшетауға аттанғанбыз. Осылайша өнерімізді өзге өңірлерге де паш ету – театрдың деңгейін биіктетуге ұмтылысамыз. Осы сапарда біз Әлімбек Оразбековтің “Бір түп алма ағашы” атты спектаклін ұсынбақ болдық. Бақсақ, оны көкшетаулықтар да қойып жүр екен. Қанша дегенмен, қобалжыдық. Бірақ, қуанышымызға орай, біздің қойылымымыз көкшеліктердің көңілінен шығып,төбеміз көкке жеткендей болды.

Театрымыз жас сахнагерлердің өнер шаңырағы болып қалып отыр. Жақында тағы бір ас режиссер келіп қосылды. Ол Тимирязев уданындағы Дмитриевка ауылының тумасы олат Әбдірахманов. Ал негізгі сүйенішіміз – эркемдік жетекшіміз, есімі елімізге әйгілі нер иесі, әнші Біржан Жалғасбаев. Оның етістіктері көп-ақ. Ол – “Ең үздік Қозы” атаымының иегері. Шәмші Қалдаяқов атынағы Халықаралық ән фестивалінің лауеаты, “Мәдениет қайраткері” атағына ие.

Сахнагерлеріміз Е.Шүкіров, М.Құсайынов, .Ақжолова, М.Ақжолов, Н.Сәрсебаев, Б.Маытбеков, Б.Шамбетов, А.Сұпатаева, С.Ыбыаева, Ш.Айтибаева, Д.Қайырбекова, М.Исанов, Т.Сыдықов, С.Ташимова, Д.Тойбазаов, А.Рәзиев, Г.Базарбаева қол жеткізген абыстар мен жүлделер – өз алдына бір төбе.

Тәуелсіздіктің туы желбіреген жиырма ылдың тең жартысын өз тарихына жазған нер ордамыз 1935 жылы Қызылжарда оты ағылған, кейін көп ұзамай түндігі жабылған лттық театрдың шырағын қайта жарқыратты. Егемендікке дейін онша еленбей, кенже алып, жылап аққан жылғадай күй кешкен лттық өнеріміз Тәуелсіздіктің ризығымен бүнде дариядай шалқып, шалқарын кеңейте үсуде.

СТРАНИЦЫ НОВОЙ ИСТОРИИ СТАРЕЙШЕГО ТЕАТРА

Виктор ШАЛАЕВ,
художественный руководитель Северо-Казахстанского русского драматического театра им. Н. Погодина, заслуженный артист Казахстана

С обретением Казахстаном Независимости началась новейшая история Северо-Казахстанского областного русского драматического театра имени Николая Погодина, которому скоро исполнится 125 лет.

Североказахстанская земля всегда была толерантна к культурам народов, представители которых по воле исторических обстоятельств проживали совместно с титульным народом этой щедрой на таланты земли. Этот край богат культурными традициями, и североказахстанцы по праву гордятся своими поэтами, писателями, музыкантами, артистами. А взаимное проникновение разных культур способствует приумножению общенациональных интеллектуальных богатств, создаваемых и оберегаемых в суверенном Казахстане.

Судьба подарила мне возможность на этом историческом этапе участвовать в жизни республики, в развитии театрального процесса в Погодинском театре, как в качестве актёра, так и в качестве художественного руководителя и главного режиссёра творческого коллектива. Это были достаточно сложные и в то же время интересные годы. Некоторая растерянность, вызванная изменением геополитических процессов, сменилась уверенностью, что молодое независимое государство не оставит театральный коллектив без поддержки и внимания и будет создавать условия для полноценного развития сферы искусств. На сегодняшний день театр не утратил своих лучших традиций, постоянно обновляет текущий репертуар, живо откликается на культурно-политические события.

Афиша театра за годы Независимости Казахстана пополнилась спектаклями по лучшим произведениям мировой драматургии, таким, как “Три сестры” А. Чехова, “Король Лир” У. Шекспира, “Лев зимой” Дж. Голдмена, “Васса Железнова” М. Горького, “Странная миссис Сэвидж” Дж. Патрика, повесть Ф. Достоевского “Дядюшкин сон”. Достойно представлены в репертуаре и лучшие образцы казахской драматургии. “Козы Корпеш и Баян Сулу” Габита Мусрепова, “Шокан Уалиханов” Сабита Муканова украшают афишу нашего театра. Поставлены и показаны молодёжи “Театральные уроки” по произведениям казахских авторов. Написана и поставлена мною пьеса о репрессированном казахском поэте Магжане Жумабаеве “Суд Магжана”. Этот спектакль признан лучшим в номинации “За яркое воплощение исторической личности Казахстана” на II Международном театральном фестивале стран Центральной Азии (Алматы, 2008 г.).

Театр им. Н. Погодина успешно участвовал и в других фестивалях. Это международный телевизионный фестиваль “Молодость века” (Москва, 2002 г.) – приз актрисе Ирине Пашкиной за лучшую женскую роль, международный театральный фестиваль “Золотой конёк” (Тюмень, 2004 г.) – диплом фестиваля, IX республиканский фестиваль

театров (Петропавловск, 2003 г.) – Гран-при за спектакль по драме Г. Мусрепова “Козы Корпеш и Баян Сулу” (режиссёр-постановщик – народный артист СССР и РК А. Мамбетов), XV республиканский фестиваль театров Казахстана (Астана, 2006 г.) – Гран-при за спектакль “Мордасовские сны” по повести Ф. Достоевского “Дядюшкин сон” (режиссёр-постановщик – заслуженный артист РК Виктор Шалаев).

С 2002 года общее руководство театром осуществляла заслуженный работник культуры Л.Н. Лошакова. С её приходом в театре возродилась гастрольная деятельность. Он побывал на гастролях в Алматы и Омске. Постоянно проводятся текущие гастроли по районным центрам и крупным населённым пунктам нашей области. Произошли приятные изменения в облике театрального здания, построенного в 1972 году. Капитально отремонтированы зрительный зал, фойе, фасад. Отремонтирован театральный круг на сцене, заменен основной занавес, установлено новое театральное оборудование, современная мебель. Теперь посещение особенно приятно для всех, кто у нас бывает. Сцена театра им. Н. Погодина стала центром притяжения для местных и приезжих творческих коллективов.

На протяжении многих лет радуют своим творчеством народная артистка РК Людмила Ванюкова-Турпаян, обладатель почётного знака “Мәдениет қайраткері” Владимир Шустов, заслуженная артистка РК Надежда Косыгина, артистка Людмила Шалаева. Они не только плотно заняты в репертуаре театра, но и являются примером беззаветного служения сценическому искусству.

Для пополнения труппы в 2002 году при театре была открыта театральная студия, где мастера петропавловской сцены передавали секреты мастерства молодежи. После двух лет обучения это пополнение вошло в творческий состав и сейчас несет на своих плечах основные ролевые нагрузки. Многие из молодых коллег стали любимыми зрителем актёрами, создали запоминающиеся образы, отмечены наградами акима области. Среди них Евгений Патешкин,сыгравший Магжана Жумабаева и Шокана Уалиханова, Ирина Пашкина, Ирина Полещук, Владимир Клабуков, Ярослав Чумак, Ирина Харина…

В нашем театре сильны режиссёрские традиции, сохраняется стремление к поиску новых форм, привлечению к постановкам интересных режиссёров из других городов Казахстана и соседних республик. Имена

народного артиста СССР и РК А. Мамбетова, заслуженного деятеля искусств РФ и РК Б. Преображенского украшали афиши нашего театра. Среди приглашаемых режиссёров ближнего зарубежья – заслуженный деятель искусств Украины Сергей Чулков (Днепродзержинск), заслуженный деятель искусств России Борис Горбачевский (Златоуст), Юрий Кокорин (Москва) и другие. Работа с такими режиссёрами обогащает творческий потенциал театра, позволяет находиться в русле современных театральных процессов.

Молодые актёры продолжают обучение в высших учебных заведениях России, на актёрских и режиссёрских факультетах. Это даёт надежду, что будущее театрального искусства в русском театре будет в надёжных творческих руках.

Руководство театра считает, что будущее должно принадлежать молодым. Поэтому оно смело идёт на эксперимент, давая возможность ставить спектакли совсем молодым, но творчески амбициозным людям. В театральном сезоне 2010 года дипломную работу подготовил у нас выпускник Астанинской академии искусств Тимур Каримжанов. Это спектакль по пьесе Воропаева “Кислород”. Актриса Наталья Батурина (студентка Екатеринбургской театральной академии) поставила сказку “Молодильные яблоки”. Актриса Елена Сакович (выпускница режиссёрского факультета Екатеринбургской театральной академии) дебютировала в режиссуре, поставив спектакль по пьесе Н. Коляды “Игра в фанты”, поднимающей проблему нравственности в молодёжной студенческой среде.

Воспитание высоких духовных качеств, патриотизма, гражданских позиций – вот те приоритеты репертуарной политики русского театра им. Н. Погодина, которые дают нам веру в то, что искусство наше будет востребовано и будет служить Родине – Независимому Казахстану.

КОЛЫБЕЛЬ МИРА И СОГЛАСИЯ

Сергей БОРОДИН,
заведующий секретариатом
Северо-Казахстанской областной
ассамблеи народа Казахстана

Национальная политика государства может быть эффективной лишь при непосредственном участии в политических процессах представителей действующих в стране этнических организаций. Примером успешного привлечения этих организаций к деятельности такого рода с полным на то основанием можно назвать созванный по инициативе Президента РК Нурсултана Абишевича Назарбаева в декабре 1992 года Форум народов Казахстана. Как известно, данный форум поддержал идею Главы государства о создании общественного консультативного органа при Президенте страны, которому предстояло найти новые пути решения национальных проблем, – Ассамблеи народа Казахстана и ее подразделений на местах.

В состав Северо-Казахстанской областной ассамблеи входят члены этнокультурных объединений (ЭКО), представители общественности, религиозных объединений, деятели науки и культуры, всего 71 человек. Областная ассамблея образована 1 февраля 1995 года. Тогда в ее составе были 7 национально-культурных центров. За прошедшие годы их количество многократно увеличилось. Сейчас у нас 22 этнокультурных объединения, имеющие статус областного, и 87 районных.

Глава государства назвал Ассамблею народа Казахстана колыбелью мира и согласия, благословенным шаныраком единства и стабильности. За годы многогранной деятельности Ассамблея из малоизвестной структуры сформировалась в конституционный орган с широкими полномочиями. Она получила фиксированную квоту мест – 9 мандатов – в нижней Палате Парламента. Здесь уместно заметить, что от Ассамблеи Северо-Казахстанской области стала депутатом Мажилиса Раиса Ивановна Полищук; члены ассамблеи Александр Юрьевич

Курленя и Гюлага Маис оглы Илдырымов – депутаты областного маслихата, Евгений Викторович Хан – депутат Петропавловского городского маслихата.

Состоялось уже 16 сессий областной ассамблеи. На них рассмотрены многие актуальные вопросы реализации стратегических планов Главы государства, направленных на совершенствование политики единства, на развитие культуры, обычаев и традиций этносов, представители которых проживают в нашей стране.

Одним из главных направлений деятельности ассамблеи является участие в реализации государственной политики в языковой сфере. Областной ассамблеей народа Казахстана в Доме дружбы создана группа по изучению государственного языка, которую посещают ежегодно более 15 представителей разных этнических групп. В этом учебном году областной филиал объединения юридических лиц "Ассоциация русских, славянских и казачьих организаций Казахстана" организовал курсы казахского языка, где обучаются 12 человек. Вторая группа по изучению

государственного языка в составе 12 человек создана на базе РГП "Есіл су", где обучались члены областного филиала ОЮЛ "Ассоциация русских, славянских и казачьих организаций Казахстана".

При Доме дружбы также функционируют курсы польского, немецкого языков и иврита.

На укрепление межэтнических отношений активно работает школа национального возрождения, организованная при общеобразовательной школе № 17. Она функционирует под эгидой областной ассамблеи с 1998 года. На 11 ее отделениях – немецком, армянском, польском, татарском, корейском, азербайджанском, украинском, еврейском, белорусском, чеченском, кыргызском – учатся более 190 детей. Это учебное заведение строит свою работу по принципу воскресной школы. Учащиеся изучают язык, литературу, страноведение, изобразительное искусство, историю религий, хореографию, музыку и песни своих народов. Уроки проходят в нетрадиционной форме с показом обычаев, традиций, использованием элементов игры. Финансирование курсов и учебного заведения осуществлялось за счёт средств местного бюджета.

Областная ассамблея большое внимание уделяет работе с казахскими диаспорами, проживающими в приграничных областях. На протяжении ряда лет члены областной ассамблеи, руководители этнокультурных объединений, работники секретариата ассамблеи выезжают в сопредельные Тюменскую, Омскую, Курганскую области для оказания практической и методической помощи при проведении курултаев, национальных праздников, организации совместных встреч за "круглым столом" по тематике межэтнических отношений, предоставляют учебную и художественную литературу, аудио-, видеоматериалы о Казахстане. На таких мероприятиях выступают наши творческие коллективы, исполнители народных, современных песен и танцев, даются театрализованные представления обрядов казахского народа. В свою очередь представители казахских культурных автономий Российской Федерации посещают мероприятия, проходящие в нашей области, знакомятся с работой областной ассамблеи и этнокультурных объединений.

В ряду важных практических задач, осуществляемых ассамблеей, является работа с молодёжью. В ноябре 2009 года создано молодёжное крыло ассамблеи, куда вошли молодёжные клубы 11 этнокультурных объединений. Члены клубов активно участвуют в мероприятиях, организуемых ассамблеей и ЭКО. Представители молодого поколения национальных формирований участвуют в сессиях и заседаниях Совета областной ассамблеи, а молодёжные творческие коллективы – в республиканских, областных фестивалях, конкурсах, а также в мероприятиях, направленных на пропаганду этнокультур.

Областная ассамблея и этнокультурные объединения являются активными участниками мероприятий, посвящённых государственным праздникам и знаменательным датам. В Наурыз мейрамы и Праздник единства народа Казахстана активисты центров оформляют выставки прикладного творчества, кухни разных народов, с концертными программами выступают фольклорные коллективы этнокультурных объединений.

Этнокультурные объединения поддерживают тесную связь с исторической Родиной народов, представителями которых являются. В ходе ознакомительных поездок по нашей области руководители дипломатических представительств Германии, Польши, Израиля, Украины, Беларуси, России, Кыргызстана, Азербайджана, аккредитованных в Республике Казахстан, знакомились с деятельностью областной ассамблеи и ЭКО. Они отмечали, что в области проводится большая работа по сохранению и пропаганде культуры, традиций и обычаев разных народов, консолидации общества, укреплению гражданского мира и традиционной дружбы.

Областные этнокультурные объединения располагаются в Доме дружбы, который стал методическим, консультативным и объединяющим центром. Здесь созданы все условия для плодотворной работы ЭКО, все они имеют отдельные помещения, оснащённый аппаратурой актовый зал на 165 мест, зал, где проходят заседания Совета областной ассамблеи, а также этнокультурных центров и обществ.

Ежегодно каждому общественному объединению выделяется финансовые

средства для проведения фестивалей этнокультур. К Празднику единства народа Казахстана руководители областных ЭКО получают гранты акима области.

Деятельность ЭКО дает уникальную возможность осуществлять широкий диалог различных этнических групп. Большую работу по оказанию конкретной практической помощи им оказывает корпоративный фонд "Ассамблея", созданный при областной ассамблее.

В 2010 году областная ассамблея и корпоративный фонд "Ассамблея" провели областной Форум-диалог, участниками которого были акимы сельских округов, председатели и члены этнокультурных объединений, лидеры молодежных движений. Были внесены предложения по совершенствованию

деятельности этнокультурных объединений. Организаторы мероприятия познакомили участников с новыми формами и методами работы, оказали консультативную помощь.

В Кызылжарском, Тайыншинском, Тимирязевском, Жамбылском районах проведены кустовые семинары-совещания по развитию этнокультурных центров, возрождению традиций и обрядов, воссозданию народных ремесел. Семинары сопровождались выставками изделий народных промыслов, методическими разработками и рекомендациями.

В честь 15-летия Конституции Республики Казахстан 30 августа 2010 года в области проведен фестиваль “Салт-дәстүр – 2010”. Он был организован областной ассамблеей народа Казахстана в целях содействия популяризации национальных традиций и обычаев, формированию интереса к культуре и искусству народов, представители которых проживают в Северном Казахстане.

Конкурсная программа фестиваля включала показ обрядов и предметов народно-художественных промыслов, дефиле в национальных костюмах, демонстрацию блюд национальных кухонь. В фестивале приняли участие более двухсот представителей этнокультурных объединений области. Победителями стали объединения Уалихановского района, района им. Г. Мусрепова, Жамбылского района, представившие на суд жюри и зрителей яркую, насыщенную программу.

В копилке примеров деятельности этнокультурных объединений области патриотические акции, дни этнокультур, народные праздники, организация социальной помощи ветеранам, участие в областных и городских мероприятиях.

Всё это позволяет познакомить жителей области с многообразием народных традиций, сделать культуру каждого народа понятной и доступной для всех. А главное – создать обстановку подлинной дружбы, доверия и уважения между людьми.

ПОД ЕДИНЫМ ШАНЫРАКОМ

Гульмира КАРИМОВА,
директор школы национального возрождения г. Петропавловска

Школа национального возрождения была открыта решением акима Северо-Казахстанской области в 1998 году на базе общеобразовательной школы № 17. С этого времени она, являясь культурно-образовательным крылом областной ассамблеи народа Казахстана, вносит свою лепту в национальную политику страны по воспитанию духовного богатства подрастающего поколения. С момента её создания внимание педагогов сосредоточено на внедрении разработанных ими авторских программ по изучению родного языка, истории, культуры своего народа. “Через познание языка к миру и согласию”, “Культурные ценности – камертон согласия и единства” – под таким учебно-воспитательным содержанием занятий и мероприятий формируется интеллектуальный и творческий потенциал обучающихся в национальных отделениях школы.

Модель образовательной деятельности школы национального возрождения определяется концепцией, в которой обозначены базовые ценности и содержание этнокультурного образования, и направлена она на реализацию двух взаимосвязанных задач: воспитание поликультурной, полиязычной личности и формирование казахстанского патриотизма.

В школе открыто 11 национальных отделений: азербайджанское, белорусское, армянское, еврейское, украинское, польское, корейское, немецкое, татарское, чечено-ингушское, киргизское, на которых обучается более 190 учащихся.

Залогом успешной деятельности школы является кадровый потенциал школы. Педагогический коллектив составляют 20 учителей. Из них многие имеют высшую и первую категории.

Поиск, находка, творчество являются главными критериями в каждодневной работе педагогов отделений. Конкурентоспособность по совершенствованию знаний и навыков детей проявляют педагоги школы, являясь участниками и призерами областных, республиканских конкурсов и фестивалей искусств. Почетной грамотой акима области за безупречный труд в области образования награждены К.Ж. Исанова, Г.К. Гандалиева, Ф.Г. Сагитова, в 2010 году З.М. Бекметова Ассоциация армянских культурных центров РК “Найри” наградила учителя армянского отделения С.С. Асланян Грамотой за победу в конкурсе “Родная культура и толерантность – ключ к познанию мира” в номинации “Лучший учитель воскресной школы”.

В польском отделении работает М.А. Тябус – магистр польского языка. Марина Анатольевна – человек творческий, она неоднократно получала благодарности Президента РК, акима области, консула РП, а в 2010 году была награждена медалью Министерства просвещения Польши.

Методологическую основу учебно-воспитательного процесса составляют технологии развивающего обучения, основой которого является личностно-ориентированный подход. Создание ситуации успешности, заботы, сотрудничества, условия для творчества и самоактуализации личности являются основой организации педагогического процесса школы.

Этому способствует проведение презентаций отделений, уроков-экскурсий, публичных выступлений в областном краеведческом музее, в областной библиотеке, участие заместителя директора К.Ж. Исановой и учителя казахского языка Д.Ж. Абильмажиновой в республиканском семинаре, который проводился под эгидой ОБСЕ по делам национальных меньшинств и Комитетом по языкам Министерства культуры на тему "Интерактивные методы в процессе обучения представителей этнических общностей родному и казахскому языку". В рамках проблематики школы директор школы национального возрождения Г.Р. Кариконкурсы на знание устного народного творчества на уроках родного языка способствуют активному освоению не только родного языка, но и развитию культуры коллективного труда и поведения. Развитию поликультурных навыков способствует деятельность детского вокального танцевального ансамбля "Польские квяты", армянского танцевального коллектива "Цовинар", музыкально-танцевального коллектива "Одлар Юрду", студии вокального пения, школьного хора "Бұлақтар".

Школа гордится своими достижениями не только в области самодеятельного творчества, представляющего лучшие образцы

мова, заместитель директора З.К. Ибраева, учитель армянского языка С.С. Асланян в 2010 году приняли участие в республиканском семинаре "Применение инновационных технологий в процессе обучения языкам".

Театрализация календарно-обрядовых праздников, литературно-музыкальных салонов; изучение и практическое применение национальных игр, интеллектуальные фольклора на фестивалях культур народа Казахстана, но и отличными результатами учащихся – знатоков этнокультуры на областных, республиканских конкурсах. Так, ученики педагога дополнительного образования высшей категории, номинанта международной премии им. Н. Рериха Ю.И. Кузнецова – призеры областных, республиканских, международных конкурсов. Среди них Международный конкурс "Дети

За период развития школы в ее деятельности произошли количественные и качественные изменения. Увеличилось количество национальных отделений от 4 до 11, творческих мастерских от 2 до 5. Учебно-методический потенциал школы пополнился печатными изданиями педагогов школы: М.А. Тябус, Л.А. Пытьевой, С.С. Асланян. Информационный потенциал школы представлен мультимедийными кабинетами, техническими средствами обучения, электронными пособиями, учебниками, которые соответствуют требованиям современной жизни.

Сегодня школа в системе непрерывного образования области занимает свою нишу, осуществляя преемственность воспитания подрастающего поколения через общекультурные ценности этносов.

Время показало: выбранный нами путь – правильный. В дружную семью национально-культурных центров вливаются все новые силы, привнося свой колорит в совместное беспрерывное движение вперед.

Мудрая политика Первого Президента нашей страны, Лидера нации Нурсултана Назарбаева в вопросе межнациональных отношений способствует мирному единению всех народов, проживающих на территории Казахстана под единым шаныраком. А наша школа – это маленькая модель дружного, многонационального государства.

рисуют мир. Центральная Азия" – I место, Международный конкурс "Мир науки глазами детей" – I место, Международный конкурс плакатов, рекламирующий XX зимние Олимпийские игры в Турине – II место. Ученики Юрия Ивановича являются победителями в международном детском конкурсе рисунка в Чехии, Лидица – 2010.

Проведение государственных праздников РК, общешкольных уроков "Масленица", "Наурыз", "Сабантуй" и др. в школе является одним из условий интеграции культур, общения, понимания, проявления толерантного поведения между детьми, где демонстрируется полиязычие, как один из факторов обеспечения устойчивого эмоционального, позитивного отношения к жизни.

Солтүсті
Петропавл

“URPAQ” РАСШИРЯЕТ КУЛЬТУРНЫЕ ГРАНИЦЫ

Сагиндык САЛМУРЗИН,
исполнительный директор казахского культурно-просветительского центра “Urpaq”

Все лучшее, передовое и уникальное, что накоплено веками в народных традициях, культуре народов нами, представителями этнокультурных объединений области, используется для достижения консолидации этносов на основе гражданской и духовной общности при стержневой роли государственного языка и культуры казахского народа.

ОО “Казахский культурно-просветительский центр “Urpaq” с момента его организации и до настоящего времени постоянно ощущает поддержку и помощь акима области и был включен в число этнокультурных объединений региона в составе ассамблеи народа Казахстана СКО с предоставлением офиса в Доме Дружбы. Созданы филиалы ККПЦ “Urpaq” в районах области.

Активисты центра принимают участие в организации и проведении телевизионных программ, научно-практических конференций, дебатов, конкурсов проектов НПО, “круглых столов”, тематических, литературных вечеров, фестивалей, айтысов и мушайры молодых поэтов, дней казахской культуры “Мәдени мұра”.

Все мероприятия, связанные с пропагандой государственного языка, реализацией языковой политики в регионе проводятся совместно с МО “Қазақ тілі”.

Совместно с институтом языка и литературы проведён “круглый стол” на тему: “Язык – культура – этнос”, где шла речь о воспитании у молодого поколения чувства казахстанского патриотизма, любви к своей стране, возрождении духовности через культуру, язык.

Среди соотечественников, проживающих в России, ведется пропаганда учебника для взрослых “Казахский язык”, электронных учебников, книг, журналов, подготовленных ВАК для детей казахской диаспоры.

Приняли участие в областном интеллектуальном турнире по знанию государственного языка среди представителей других национальностей в Северо-Казахстанском институте повышения квалификации и переподготовки педагогических кадров. Активисты центра приняли участие в работе “круглого стола” на тему: “Культура народа в его языке”.

В День единства народа Казахстана на главной площади областного центра организуются выставка казахского декоративно-прикладного искусства и национальной кухни, концертные выступления.

Нами собрана электронная фонотека из более 1000 современных казахских песен и клипов, проведена электронная презентация двух книг “Хрестоматия казахской литературы” с древнейших времен до наших дней местных педагогов-авторов, а также создана богатая по содержанию научно-познавательная библиотека для использования в культурно-просветительской работе с населением. Формируется коллекция народных музыкальных инструментов и образцов изделий декоративно-прикладного искусства казахов. Руководитель

центра принимает активное участие в работе международных научно-практических конференций в г. Омске (“Казахи России. История и современность” и международном научно-практическом семинаре “Казахстан и Россия: научное и культурное взаимодействие и сотрудничество”), “круглом столе” на тему “Стабильность межэтнических отношений в Казахстане и председательство в ОБСЕ”, в г. Тюмени (“Языковая политика и социально-правовая адаптация мигрантов: проблемы, реализация, перспективы”). Организована архивно-этнографическая экспедиция в г. Омск вместе с учеными из КарГУ.

Члены “Urpaq” повседневно укрепляют связи и взаимодействие с другими ЭКО, в рамках мероприятия областной ассамблеи народа Казахстана. Мы приняли участие в ярмарке социальных идей и проектов в номинации “Крепкая семья – сильный Казахстан”, организованной Министерством культуры, а также в конкурсах, организованных управлением внутренней политики СКО с проектом организации “Летнего лингвистического лагеря “Сана” для детей некоренной национальности, пропагандой декоративно-прикладного искусства и развития народных промыслов в регионе.

Одной из целей нашего объединения является укрепление культурных связей с соотечественниками, проживающими за рубежом. Нашим центром установлены тесные культурные контакты с казахами, живущими в Омской, Тюменской и Курганской областях Российской Федерации, Турции, Китае, Монголии, Иране, Европе, Узбекистане, Туркмении, Кыргызстане. Поддерживаем хорошие связи и с казахскими национально-культурными объединениями Российской Федерации (координационный центр — г. Самара). Они получают от “Urpaq” газеты, книги, брошюры, компакт-диски СД и ДВД с фильмами и материалами о Казахстане, Астане, по обучению казахскому языку, казахской литературе, культуре, искусству и истории. В ходе взаимных встреч проводится активная пропагандистско-просветительская работа с информированием о происходящих позитивных переменах в регионе и РК в области экономики, культуры и социальной жизни. Оказывается практическая помощь лидерам казахской диаспоры в организации праздников “Курултай”, “Бирлик”, “Наурыз”, “круглых столов” в РФ. Организованы поездки к казахам Полярного круга (Салехард) и Заполярья (Лабытнанги), а также Косагачского района Горного Алтая.

Оказана практическая и методическая помощь по обучению детей родному языку центру гуманитарного образования “Этнос” г. Тюмени, курсу казахского языка “Болашак” г. Омска, организованы кружки домбристов в Омской области и казахский отдел в музее г. Ялуторовска.

Акимом области ежегодно предоставляется возможность для отдыха детей наших соотечественников из России на базе казахстанских лагерей, в результате чего не только углубляются их знания об исторической Родине, культуре предков, но и

закрепляются умения и навыки общения на родном языке.

По государственному заказу Министерства культуры РК подготовлена и издана книга “Социальное исследование на тему: “Казахская диаспора России: современное состояние и перспективы родного языка” (руководитель проекта – первый заместитель Председателя Президиума РОО “Всемирная Ассоциация казахов” Т.А. Мамашев, участник-исполнитель – руководитель СКФ ВАК С.Д. Салмурзин).

За большой вклад в сохранение и укрепление межэтнического и межконфессионального согласия, дружбы и взаимопонимания между людьми разных этнических групп и вероисповеданий, воспитание чувства патриотизма и толерантности руководитель ККПЦ “Urpaq” в прошлом году награжден Почетной грамотой акима Северо-Казахстанской области. На расширенном заседании Совета Ассамблеи народа Казахстана в день проведения XVI сессии АНК был награжден также Благодарственным письмом Президента РК, Председателя АНК Нурсултана Назарбаева.

Благодаря поддержке спонсоров-меценатов улучшается материально-техническая база центра, ведется работа по организации информационно-методического, консультационного центра по пропаганде казахского декоративно-прикладного искусства и традиционных народных ремесел.

Разработан проект “Этноаул – Имантау” просветительско-познавательного туристического направления деятельности. Идет работа над несколькими проектами, как “Қамбар-Ата”, “Ұста” и др. Создан философско-методологический клуб “Намыс” с секциями: философско-исторической, проектно-аналитической, этнопедагогической, а также молодежное крыло “Жас Ұрпақ”. Планируется проведение просветительского кинолектория по этнической культуре казахов и организация в регионе первого фестиваля культуры тюркских народов Северного Казахстана, посвященного 20-летию Независимости РК.

Вышеуказанные дела и достижения стали возможны благодаря Независимости Республики Казахстан и успехов в поступательном социально-экономическом, культурном развитии страны под руководством Лидера нации, Первого Президента РК Нурсултана Назарбаева.

климата в школе со всеми учащимися работает психолог, применяя психо-эмоциональные тренинги, прививая у детей доброту, отзывчивость, взаимопомощь.

Для каждого ребёнка-инвалида разрабатывается индивидуальная программа социальной реабилитации, ведётся постоянная диагностика и коррекция процессов обучения в соответствии с их личностными качествами.

Ребята из нашего центра активно участвуют в разных мероприятиях. В 2000 году пять их работ отмечены дипломами международного конкурса “Пчела – 2000", двое воспитанников стали лауреатами республиканского конкурса “Синяя птица”; в 2003 году наши дети – лауреаты вокального “Карнавал-шоу” (Алматы); в 2004 году четверо воспитанников – лауреаты первого областного фестиваля “Назар – Взгляд – View-2005”; в 2006 году – победители фестиваля “Синяя птица-2006”; в 2007-м трое воспитанников – лауреаты республиканского фестиваля творчества детей с ограниченными возможностями “Жұлдызай”; в 2008-м – участники фестиваля самодеятельного творчества детей с ограниченными возможностями; в 2009 году – призёры областных соревнований среди детей и молодёжи с ограниченными возможностями; в 2010 году - первое место в городском конкурсе чтецов на государственном языке. В декабре 2010 года приняли участие в выставке детских рисунков “Мечтай о заветном” (выставлены 13 работ нашей воспитанницы).

Хорошие результаты достигнуты в самодеятельном творчестве посредством арттерапии, то есть лечения искусством. Дети читают стихи, прозаические монологи, разыгрывают сценки. Они с удовольствием занимаются пением, игрой на музыкальных инструментах, в том числе народных. При нарушении речи у ребёнка профессиональный логопед день за днём отрабатывает произношение звуков посредством песен и стихов, специальных игр.

Арттерапия включает в себя такое направление, как изотерапия. Этот вид реабилитации не только развивает эстетически, но и содействует разработке мелких мышц рук и кистей, расслаблению, снятию психического и эмоционального напряжения. Арттерапия помогает расширить кругозор детей, развивает способность к самопознанию и самоутверждению.

Трудотерапия помогает воспитанникам

АРМЫСЫН,

обретать навыки самообслуживания. Это не только умение самостоятельно умыться, одеться, поесть, что тоже сложно для детей с нарушением опорно-двигательного аппарата. Необходимо научить их пришить пуговицу, полить цветы, накрыть стол, постирать свои вещи, приготовить обед, вбить гвоздь.

Проводятся занятия лечебной физкультуры, индивидуальные занятия в тренажерном зале, процедуры ароматерапии.

Все дети познают компьютерную грамотность, осваивают производство анимационных фильмов, видеороликов, видеоклипов. Имеется хорошая библиотека с книгами классиков и современных авторов на государственном и русском языках.

Наши воспитанники поступают в вузы и колледжи, некоторые из них получают рабочую профессию.

В прошлом году в рамках "Дорожной карты" в здании центра капитально отремонтированы система канализации, санузлы, прачечная, тренажёрный зал, сделан ремонт в фойе.

В соответствии с планом развития в этом году ожидаются средства на приобретение специализированного автобуса. На территории центра предполагается построить спортивно-игровую площадку. Многие вопросы решаются при содействии акима области Серика Билялова.

Наши воспитанники постоянно совершают экскурсии, поездки в театр, парк, кинотеатры, принимают участие в празднике Президентской ёлки.

Жизнь продолжается. Прошло пять лет со дня смерти основателя центра Шамиля Тауфиковича Шакшакбаева. С целью увековечения имени первого директора решается вопрос о присвоении экспериментальному центру его имени.

…Видно, неспроста наш центр расположен на улице Надежды – это учреждение стало светлой надеждой для детей, пораженных недугом.

“ҰРПАҚ ҚОРЫ” – БАЛАЛАРЫМЫЗДЫҢ КЕЛЕШЕГІНІҢ КЕПІЛІ

Жанна НАУРЫЗОВА,
көпбалалы жас ана

Біздің Қызылжар өңірінде соңғы жылдары барша елімізді елең еткізген бірталай игі жаңалықтар болды. Солардың бірі әрі бірегейі – облыс әкімі Серік Біләловтың бастамасымен қолға алынған “Ұрпақ қоры” бағдарламасы ана мен бала үшін жергілікті билік тарапынан жасалып отырған үлкен қамқорлық болып табылады. Сөйтіп 2010 жылдың 1 қыркүйегінен бастап төрт және одан да көп бала туған отбасының кәмелетке толмаған әрбір сәбиіне банкте депозит ашылып, 226 мың теңге мөлшерінде қаражат бөліне бастады. Облыстағы демографиялық ахуалды жақсарту мақсатын көздеген аталмыш бағдарлама аясында өткен жылғы 6 қазанда өңір басшысы Серік Біләлов “Ұрпақ қоры” сертификатын “алғашқы қарлығаштарға” салтанатты түрде табыс етті. Төрт және одан көп бала туған облыс тұрғындары Айгүл Сапар, Юлия Бушуева, Жібек Мақашева, Светлана Бикбаева сияқты жас аналармен бірге мен де сый-құрметке бөлендім.

Біз, отағасы Берік екеуміз төрт қыз өсіріп отырмыз. Жұбайым Петропавл қаласында құрылыс саласында еңбек етеді. Мен бала тәрбиесімен, үй шаруасымен айналысамын. Отбасымыздағы кенжеміз Жансая туғанда “Ұрпақ қоры” бағдарламасы бойынша кәмелетке толмаған сәбилеріміздің барлығына депозит ашылып, уәде етілген қомақты қаражат бөлінді. Халқымызда “Әр бала өз несібесімен келеді ” деген жақсы сөз бар ғой. Міне, бүлдіршіндерімнің жарқын болашағына жол ашатын, кемел келешектің кепілі осы емес пе?!

Тәуелсіздіктің жиырма жылдығына қадам басқан егемен еліміздің ертеңін бүгін ойлап, әзірге өзге еш өңірде жоқ “Ұрпақ қоры” бағдарламасын енгізген жанашыр басшымыз Серік Сұлтанғазыұлына дән ризамыз. Бүгінгі таңда облыс бойынша жүзден астам отбасы аталмыш әлеуметтік көмекке қол жеткізіп, қуанышқа бөленіп отыр. Бейбітшілік пен татулық бесігінде тербелген тәуелсіз мемлекетімізде осындай жағымды жаңалықтар орын алып отырғанда ертеңгі күнге деген сеніміміз нығая түсетіні сөзсіз.

Елбасы Нұрсұлтан Назарбаевтың жүргізіп отырған демографиялық саясатына сәйкес қолға алынған “Ұрпақ қоры” бағдарламасының жәрдемі арқасында біз, көпбалалы жас аналар, өз балаларымыздың болашағына зор үмітпен қараймыз. Жас жұбайлар осы тамаша мүмкіндікті мүлт жібермей, Қызылжар өңіріндегі әр шаңырақта бейкүнә сәбилердің күміс күлкісі көбейе түссе, нұр үстіне нұр емес пе?!

поддерживает таланты и заботится о развитии всех национально-культурных центров, морально и материально поощряя людей, проводящих линию нашего уважаемого Президента Нурсултана Абишевича Назарбаева по укреплению мира, согласия и единства нашего народа в рамках государственных программ “Культурное наследие” и развития языков.

Члены общества “Лад” – люди не только творческие, но и активные в общественной жизни. Среди них есть депутаты областного и городского маслихатов, а заместитель председателя общества Раиса Ивановна Полищук стала депутатом Мажилиса Парламента Республики Казахстан.

Большой честью для меня было доверенное мне выступление с трибуны XII сессии Ассамблеи народа Казахстана, где я представлял уже многочисленную делегацию Северо-Казахстанской ассамблеи на главном форуме единства и согласия. В том же году в составе республиканской делегации славянских национально-культурных центров я побывал в Украине, где мы рассказывали украинским братьям об уникальной модели межэтнических отношений в Казахстане и работе своих обществ в регионах.

Со всеми национально-культурными центрами, входящими в состав ассамблеи Северо-Казахстанской области, у нас сложились теплые дружеские отношения, способствующие общему взаимодействию на мероприятиях разного уровня.

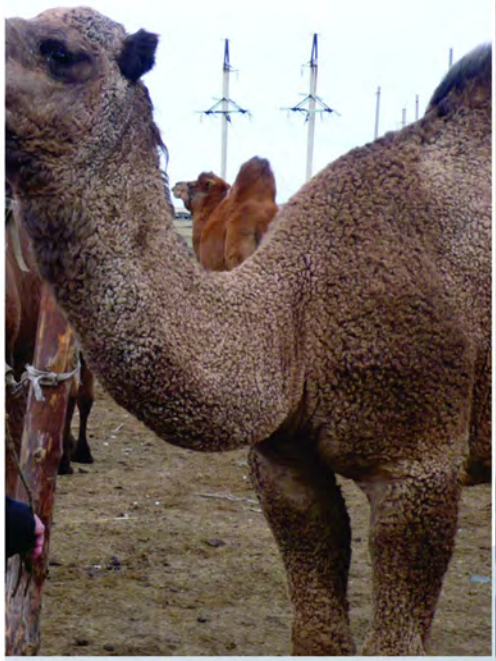
С годами состав правления претерпел изменения. Ушли из жизни В.М. Кардашов, В.Г. Шестериков, много сделавшие не только для развития культуры, но и укрепления нашего единства. На смену им пришли люди не менее талантливые, всей душой радеющие за сохранение и развитие русской культуры: В.Г. Коноплев, Н.Г. Римская-Корсакова, Г. Ерзаков, Н.К. Колокольчиков. Они и многие-многие другие люди, любящие язык и культуру своих русских предков, гордятся тем, что живут на казахстанской земле, выполняя свой человеческий и гражданский долг, крепя тамырские корни, сплетая их воедино на вечные времена во имя сохранения стабильности, гражданского и общенационального согласия.

Конституцияга 15 жыл
7

“ҚАЗАҚСТАН ХАЛҚЫНЫҢ ӘЛ-АУҚАТЫН АРТТЫРУ - МЕМЛЕКЕТТІК САЯСАТТЫҢ БАСТЫ МАҚСАТЫ”
Н.Ә. Назарбаев
“РОСТ БЛАГОСОСТОЯНИЯ ГРАЖДАН КАЗАХСТАНА - ГЛАВНАЯ ЦЕЛЬ ГОСУДАРСТВЕННОЙ ПОЛИТИКИ”
Н.А. Назарбаев

Социальное такси
Тел. 39-76-87

АСТАНА

ОТАНЫМ ДЕП ОРАЛДЫҚ АТАЖҰРТҚА

Жаңабай ПІРМАНОВ,
Солтүстік Қазақстан облысы оралмандар қауымдастығының төрағасы, "Тамды" фермерлік қожалығының басшысы

Қазақ елі Тәуелсіздік туын қолына алғалы 20 жыл болып қалыпты. Көне тарих үшін қас қағым сәттей көрінетін осы кезеңде қаншама қиындықтар артта қалып, қаншама биік асулар алынды десеңізші?!

Осы орайда Елбасымыздың шақыруымен ел асып, сонау ыстық Қызылқұм даласынан көш тартып, ат басын қиян шеттегі, қысқы мінезі қатал Қызылжар өңіріне тіреген ағайынның әрекеті өзінше ерлік деп білемін. Себебі, сол жерде туып, өсіп-өніп, суын ішіп, дәм тұзын татып, дінін, тілін жоғалтпай, білім алып, атаның салтымен ұл- қызына тойын жасап, тарихы көпке танымал Тәуелібай елінде ғұмыр кешкен, талай әулиеданалардың, ақын-жыршылардың, батырерлердің, елі мақтан тұтатын азаматтардың кіндік қаны тамған жердің ұрпағы болсақ та, туған жеріміз бен жұртымызды, ата-баба қабірін тастап келгендегі мақсатымыз – тарихи Отанымыздағы қалың елімізге, алтын ұя-бесігімізге оралуымыз. Құдайға шүкір, қазағымыздың байтақ даласындай кеңпейілді халқым құшағын айқара ашып, бауырына басты.

Көштің басы болып, 1996 жылы өз отбасыммен және бауырларыммен бірге көп жер таңдаудан кейін қалауым Айыртау ауданы, Айыртау ауылына түсіп, қоныс аударып келіп, темір қазығымды осы жерге қақтым десем де болады. Әрине, басында оңай болған жоқ, ауыртпалық тек менің басымда емес, сол кезеңнің қиын халі жалпы халықтың жағдайынан байқалып тұрды. Сондықтан да бәріне сабырлықпен қарап, елдегі ауыр кезеңді бірге өткіздік. Сүйініштісі сол, бүгінгі күнде қолымыз жетіп отырған жетістіктер сонау қиын күндердегі қиналысты сумен шайып, ұмыттырып жібергендей.

Солтүстік Қазақстан облысы Тұңғыш Президентіміздің көші-қон саясатын бар ықылас-мүмкіндігімен қолдады десем, артық айтпаймын. 2000 жылы ел аймақтарының арасынан тұңғыш болып оралмандарды жайғастыруға жергілікті бюджеттен қыруар ақша бөлінуі – осының айғағы.

Атажұртқа аяқ басқаннан бергі 15 жыл өмірім айшықты оқиғаларға толы болды. Әрине, келген кезде азаматтық алу үшін біраз жүгіріп, талай табалдырықты тоздыруыма тура келді. Араға үш жыл салып, Қазақстан Республикасы азаматы атанғанымда қуанышымда шек болмады. Өйткені, менің ойға алған тіршіліктерім соған байланысты болып, тоқтап тұрған-ды. Сөйтіп, өз алдыма жеке шаруа қожалығын ашпақшы болып, белімді нартәуекелге буып, банктен бір жылға несие алдым. Қаржыны мақсатымен игеріп, Жезқазғаннан қазақтың Еділбай тұқымды қойларын солтүстік өңірде өсіруді қолға алып, ісімді аштым. Аллаға шүкір, ісім алға басып, малымның басы көбейіп, дөңгеленген шаруашылығымның арқасында өз тұрмысымның деңгейі де өрге өсті. Жүргізіп отырған ісімнің жемісі үлкен абырой болды.

2002 жылы Астана қаласында Елбасы Нұрсұлтан Назарбаевтың қатысуымен өткен кәсіпкерлер форумында сөз сөйледім. Сөзімнің соңында сол жылдары елді толғандырып жүрген Өзбекстан – Қазақстан шекарасының мәселесі бейбіт жолмен шешілгеніне бауырларымның атынан ризашылығымды білдіргенімде Нұрсұлтан Әбішұлы дән риза болып: "Жарайсың, оралманмын деп жарқырап тұрсың ғой!" – деп қолымды

СПЛЕСТИ ВОЕДИНО ИСТОКИ КОРНЕЙ

Александр КУРЛЕНЯ,
председатель общества славянской культуры “Лад”

Начало 90-х годов прошлого века для творческой интеллигенции было временем осмысления своего места в новых исторических реалиях, сложившихся после обретения Казахстаном своей Независимости. Многие ее представители говорили о перспективе снижения роли русской и славянской культуры в общем контексте исторического развития молодой суверенной республики. Дискуссии по этому поводу были весьма резкими, по сути, выявив два полярных лагеря сторонников новой языковой политики и их оппонентов.

На фоне массовой миграции русскоязычного населения, вызванной самыми разными причинами, митинговые настроения отдельных горячих голов играли отнюдь не консолидирующую роль в обществе, усугубляя и без того не слишком оптимистичные настроения славян. Это вызывало справедливую ответную, хотя тоже не всегда корректную, реакцию отдельных представителей казахской интеллигенции. Так или иначе, нужно было определиться в нравственных поведенческих и культурных приоритетах, которые способствовали бы поиску компромиссных решений и укреплению доверия между доминирующими на территории области этносами, испокон веков живших в мире, дружбе и согласии. Большинство здравомыслящих людей понимало, что всех казахстанцев объединяет общая история и общая судьба и что нужно вместе строить независимый Казахстан, не допустив межэтнических конфликтов.

В 1993 году тогдашний глава администрации Северо-Казахстанской области В.К. Гартман встретился с деятелями культуры и искусства, известными литераторами, журналистами, педагогами, чей профессионализм, авторитет и жизненный опыт заслуживал всеобщего уважения. Разговор был не простой, ведь в то время уже шла приватизация объектов образования и культуры, в областном центре закрылись музыкальная и художественная школы. Не лучше обстояло дело и в районах. В ходе долгой беседы, где были обозначены болевые точки и методы их “лечения”, глава региона предложил создать общество славянской культуры “Лад”, которое было бы не политизированным общественным институтом, а чисто культурным и выполняло бы роль пропагандиста культуры, языка, обычаев и традиций славян и хранителя их исторического и классического наследия.

Первым председателем общества славянской культуры “Лад” единогласно был избран заслуженный деятель культуры РК Владимир Максимович Кардашов. Выбор был не случаен. Настоящий профессионал своего дела, великолепный хормейстер и педагогический менеджер, депутат областного маслихата, человек высокой культуры, он был хорошо известен всему интеллектуальному бомонду и умел находить общий язык со всеми, кто был неравнодушен к судьбе казахстанской и мировой культуры. В состав правления вошли не менее известные творческие личности: художники А.Н. Бур-

алып, арқамнан қаққаны маған соны серпін мен сенім, тың жігер бергендей болды.

Көптен жоспарлап жүрген ойым – Қызылжар өңіріне таңсық іс – Ойсылқара түлігін өсіру жөніндегі жобам қолдау тауып, 7 бас қасиетті түйе малын 2006 жылы оңтүстіктен алып келдім. Мыңдаған жылдық тарихы бар шұбат өніміне жергілікті халықтың қызығушылығы түйе басын көбейтуге ықпал етті. Бүгінгі таңда менің басқаруымдағы "Тамды" фермерлік қожалығында отар қой, үйір түйе, жылқы және қара мал өсірілуде. Былтырдан бастап егіншілікпен де айналыса бастадық. Биыл аумағы үш жарым мың шаршы метрден асатын мал шаруашылығы кешенін ашуға дайынбыз. Келешекте түйе басын көбейтіп, ұлттық сусынымыз – шұбатты заманауи құрылғы арқылы құтыларға құятын қондырғыны іске қосу және ауылдық туризмді дамыту бағытында жұмыс жүргізу көзделуде.

Атқарылған істерге куә жандар – туыстарым, бауырларым, жан жарым және балаларым жайлы айтар болсам, әкем Сәду Ұлы Отан соғысының майдангері, анам Гүлнәр тылда қызмет еткен, екеуі де Қызылқұм даласында ғайып болып, мәңгі үнсіз күйде қалды. Бауырларым өзіммен бірге қоныс аударып, жаныма орналасты. Жұбайым Ғалия – мұғалім. Айыртау ауылында қазақ сыныбын ашуға ықпалын тигізіп, қазақ тілінде 11 жылдық білім алуға жол салды. Үлкен ұлым Жомарт – шаруашылықта оң қолым, келінім Азат екеуі 3 немере сыйлап, ата-әже атандырды. Үлкен қызым Жанат ағылшын пәнінен мұғалім болып қызмет етіп жүр. Ортаншы ұлым Жамбыл ауылдық тұтыну кооперативін құрып, "Тәуелібай" атауымен халал стандарттарына сай мал соятын пункт ашып, халыққа қызмет көрсетпекші. 2010 жылы Солтүстік Қазақстан облысы бойынша "Ең үздік жас кәсіпкер" атанды. Қызым Жанар мен ұлым Дулат Айыртау ауылында 11 жылдық қазақ мектебін бітіріп, өз таңдауларымен Астана қаласындағы медицина академиясына грантпен түсті. Болашақта екеуі де дәрігер болмақшы.

Иә, бұл тек менің шаңырағымда болып жатқан қуаныштар. Мен сияқты жетістіктерге жетіп, тіршіліктің барлық саласында абыроймен өз қызметтерін атқарып жүрген ағайындарымыз қаншама?! Туған еліне келіп, бөтенсіремей, мүмкіндіктері шектелмей, істерін жүзеге асыруға еш кедергі көрмей, еліміздің бір бөлшегі болуға, Қазақстан беделінің асқақтауына дем беріп, нағыз патриот ұлқыздарын өсіріп отырған ағайын баршылық.

Жалпы, бүгінгі күні мыңдаған отбасы Солтүстік Қазақстан облысына қоныстанып, тыныс-тіршілігін жасап жатыр. Сол ағайынның айтар алғысы, шын жүрегімен тілер тілегі бір, ол – Елбасының жүргізіп отырған саясатына деген ризашылық пен құрметі. Президентіміздің "Нұрлы көш" бағдарламасы аясында салынған Бәйтерек ауылы оралмандарға арналып қаланғаны қуантады. Бүгінде құлпырып, жапырағын жайған Бәйтерек сынды жас мемлекетіміздің тамыры тереңдей берсін деп тілейміз.

Еліміздің бүгінгі күнде қол жеткізіп отырған жетістіктері кеңпейіл халқымызға бұйырған жақсылықтың басы ғана деп ойлаймын, алда тұрған асу-белестерден барыстай секіріп, көк туымызды күллі әлемнің көзін әлі талай қызықтыра желбіретететін жарқын күндер алда деген сенімдеміз!

ЖИТЬ МЕЧТОЙ О БУДУЩЕМ

Виктор САЙКО,
председатель Северо-Казахстанского филиала ОО “Русская община Казахстана”

16 декабря 1991 года Президент Нурсултан Назарбаев, действуя по зову разума и руководствуясь стремлением обратить общественную свободу во благо казахстанцев, подписал Конституционный закон "О государственной независимости Республики Казахстан".

Укрепив первым делом национальную безопасность, Казахстан направил усилия нового государства на обеспечение внутренней политической стабильности общества. Понимая, что спокойствие и единство общества – порука успешного продвижения вперед, наш Президент в вопросе государственного строительства в центре внимания всегда держал взаимопонимание и единство, дружбу и взаимоуважение наших народов, общие усилия наших граждан в деле сохранения мира и спокойствия в стране.

Спустя три года после принятия судьбоносного в жизни республики закона был создан и начал действовать Северо-Казахстанский филиал общественного объединения “Русская община Казахстана”. Задача, которая тогда стояла перед русским населением, заключалась в том, чтобы не потеряться в многочисленном представительстве культур многонационального Казахстана, сохранять и развивать русскую культуру, ее великое наследие в новых исторических условиях независимого государства.

Первоочередной задачей в те годы было и поддержание статуса русского языка, и проведение русских национальных праздников, и правовая помощь, носившая рекомендательный характер при получении российского гражданства тем людям, которые уезжали на постоянное место жительства в Россию. Однако при этом “Русская община”, как и другие культурные центры, преследовала главную цель – сохранение и упрочение межнационального согласия в нашей стране.

Сегодня мы живем и работаем в преддверии 20-летия Независимости Казахстана. И чем ближе эта дата, тем чаще мы пытаемся осмыслить новейшую историю нашего государства, задумываемся о его будущем, а для того, чтобы двигаться вперед, оцениваем пройденный нами путь.

За минувшие годы членами “Русской общины” нашей области проделана большая работа. Причем не только в культурно-массовом направлении. Нам есть чем гордиться.

Рад, что мы успешно выполняем нашу основную задачу, всемерно способствуя сохранению и развитию русского языка как языка межнационального общения, культуры, обычаев и традиций дружественных народов. При этом мы не только отмечаем все значимые государственные и православные праздники России, наша община, наши художественные коллективы – непременные участники всех культурных мероприятий, посвященных великим событиям и знаменательным датам в истории Республики Казахстан, всех мероприятий, направленных на укрепление единства народа Казахстана.

Примером тому может служить наше празднование Дня Независимости и Дня

норских компонентах и препаратах крови.

Строительство нового здания Центра крови стало возможным благодаря целенаправленной социальной политике Первого Президента страны Нурсултана Назарбаева, государственной программе “100 школ, 100 больниц”. Глава государства особое внимание уделяет развитию и строительству объектов социальной сферы, дальнейшему совершенствованию медицинской помощи населению, приближая ее к уровню мировых стандартов.

В новом специализированном здании у нас появилась прекрасная возможность внедрения международного опыта работы на новейшем современном оборудовании, гарантировать достаточное снабжение и высокое качество компонентов крови, их эффективность. Об этом мы давно мечтали.

Солтүстік Қазақстан облысы
Петропавл қаласының әкімдігі
Северо-Казахстанская область
Акимат города Петропавловска

гаев, В.В. Гачинский, музыкант-педагог А.Е. Слезко, поэт и журналист В.Г. Шестериков, директор музея искусств В.П. Воробьева, художественный руководитель театра им. Н. Погодина В.Г. Шалаев, краевед С.М. Пресняков.

Определяясь в направлениях и задачах своей работы, общество "Лад" исходило из общественных интересов и культурных потребностей преобладающего в области русскоязычного населения, в то же время определив для себя главную цель – укрепление межэтнических культурных связей, как ведущего фактора мирного и стабильного развития страны.

В 1995 году общество "Лад" в лице В.М. Кардашова было представлено в составе тогда еще не многочисленной делегации национально-культурных центров области на первой сессии Ассамблеи народа Казахстана, проходившего в г. Алматы. И тогда уже стало понятно, что выбранная "Ладом" цель полностью отвечает целям и задачам Ассамблеи – недопущение политизации межэтнических отношений, гармонизация цивилизованного сосуществования всех национальных культур в их историческом и перспективном развитии, укрепление самосознания русских в контексте общегосударственных и общечеловеческих ценностей.

С этими задачами общество "Лад" весьма успешно справлялось все годы со дня его создания, являясь важным звеном Северо-Казахстанской областной ассамблеи народа Казахстана. За годы своей деятельности оно объединило в своих рядах тысячи людей, ставших участниками многочисленных ежегодных фестивалей современной хоровой, классической, духовной, народной инструментальной музыки, праздников русской частушки, рождественских вечеров, "Проводов русской зимы", фестивалей фольклорных коллективов "Играй, гармонь! Звени, домбра", "Славянский базар", "Русский сувенир", "Поет Приишимье". Совместно с Русской православной церковью, Русской общиной, украинским и белорусскими центрами, управлением культуры и центром народного творчества общество "Лад" принимает активное участие в "Дне славянской письменности".

Сформировалась и хорошая традиция ежегодных пушкинских чтений у памятника великому поэту в день его рождения 6 июня, причем их программа становится все более интересной для многочисленных поклонников бессмертного гения.

Члены общества принимают активное участие в проведение государственных праздников, в мероприятиях, посвященных памятным историческим датам, литературных вечерах и чтениях, конкурсах сочинений "Моя Родина – Казахстан" и других творческих конкурсах.

Наша область богата литературными талантами, которые являются членами общества "Лад". На страницах областных периодических изданий за годы Независимости вышли сотни статей об истории нашего края, о знаменитых земляках, о работе творческой интеллигенции по пропаганде казахстанского патриотизма, о культуре и традициях русского населения. Рубрики "Старая крепость" и "Круг чтения", которые вел в газете "Северный Казахстан" известный журналист и поэт В.Г. Шестериков, безусловно, способствовали не только росту интереса жителей области к национальной истории и культуре, но и позволяли воочию увидеть истоки общих корней творчества и нашей вековой дружбы на родной земле.

В 1996 году вышел уникальный альманах "Литературное Приишимье", в котором отражен яркий спектр талантов нашего края от классиков до современников. Общество "Лад" вышло с инициативой сделать и второй подобный альманах ко Дню Независимости, ведь за эти годы появилось много новых имен, вышло много интересных и талантливых книг местных авторов и авторов – наших земляков, по разным причинам проживающим за пределами страны, но связанные с ней одной судьбой.

С 2004 года под эгидой издательства "Северный Казахстан" и общества "Лад" выходит литературно-художественный журнал "Провинция". В нем печатаются произведения как известных литераторов, художников, педагогов, публицистов, деятелей культуры, так и талантливой молодежи. Нужно отметить, что развитию журнала способствовала помощь акима Северо-Казахстанской области Серика Султангазиновича Билялова. Являясь председателем ассамблеи нашей области, он всемерно

ТУҒАН ЖЕРДІҢ ТӨРІНДЕ

Жұпархан МҰСАБАЙҰЛЫ,
Қызылжар ауданындағы
Бәйтерек ауылының тұрғыны

Өмірдің жолы сан тарау, тағдыр деген тәңірің қай жаққа жетелесе, сол жаққа асығың ауып кете барады екенсің. Мен өзім Моңғолия мемлекетіндегі Баян-Өлгий (қазақша мағынасы "Байбесік") жерінде тудым. Балалық шағым, жастық кезім сол жердің қойнауында өтті. Қатарластарыммен қатар ер жеттім, оқыдым, қоғамға пайда әкелу мақсатында абыроймен еңбек еттім. Жарқын болашақ жайлы арман-мақсатым алға жетелеп, күш-қайрат берді. Ертеңіме, бала кезде естіген ертегіме сендім.

Әлі есімде, қара табан бала кезімде ауыл үлкендері "Балалар, сендердің ата қоныстарың – Қазақстан" дегенді жиі айтатын. "Отан " деген киелі сөзді естіген кезде сонау ертегі әлеміндегі қыран құстың қанатына ілесіп, туған жердің төріне ұшып келгендей сезімде болатынбыз. Үлкендер болса, "Шамаларың келсе, ел жаққа көшіңдер" дейтінді.

Сонымен не керек, 1991 жылы 16-шы желтоқсанда Қазақстан Тәуелсіз ел атанды дегенді естігенде жер бетінде тарыдай шашырап жүрген қандастардың қуанышында шек болмады. Тағы бір бақыт – егеменді ел болысымен Елбасымыз Нұрсұлтан Назарбаев шеттегі ағайындарын айға білеген, желге қарсы желбіреп тұрған көк тудың астына, бір шаңырақка бірігуге шақырды. Содан бастап, туған жердің топырағын аңсаған ағайындар елге орала бастады.

Туған елдің төріне оралған қандастардың қатарында мен де бармын. Ата-бабаларымыздың қасиетті қаны тамған киелі жеріме мені сағыныш сезімі, сонау балалық шақтағы аялы арманым жетелеп әкелді. Ең бастысы – мен жалғыз емес, отбасыммен Отаныма оралу бақытына ие болдым. Ойланып, толғанып барып, жүк тиелген "темір тұлпардың" басын еліміздің солтүстік қақпасы – Қызылжар өңіріне тіредік. Бұл жерде бізді тағы бір қуаныш күтіп тұрды. Айтар болсам, Елбасының сындарлы саясатының арқасында оралмандарды баспанамен қамтамасыз ету мақсатында Бәйтерек ауылының іргетасы қаланды. Ел келешегіне негіз болар "Нұрлы көш" бағдарламасының ұшқыр жобасы аясында 140 үй салынып, пайдалануға берілді. Елу шақты үйдің ауласына жылыжай салынды. Су, жылу жүйелері тартылып, тамшылатып суару әдісімен жұмыс істейтін шетелдік қондырғылар орнатылды. Бұл дегеніңіз – жыл бойы көкөніс өсірумен айналысуға жасалып отырған оңтайлы жағдай. Көңілге қонымды осындай іс-шараларды көргенде қуаныштан жүрегің толқитыны рас. Мемлекет тарапынан жасалып отырған қандай қамқорлық десеңізші?! Баспаналы болған бақытты отбасылардың қатарынан мен де өз орнымды алдым. Қазір балалардың алды үйленді, кейінгілері оқуларын жалғастырып жатыр. Немере-жиендерім туған жердің төсінде ер жетіп келеді. Ата-ана үшін бұдан асқан қандай бақыт керек?! Соңымнан ерген ұрпақтарымды өз еліне, өз жеріне аман-есен жеткіздім. Бұл – менің әкелік парызым. Ендігі мақсатым – ел игілігіне еңбек ету үшін балаларды заман талабына сай оқыту. Жеті баламның анасы Уәзира екеуміз бар білгенімізді балаларға үйретуден жалыққан емеспіз. Он бес жыл бойы қолөнерімен айналысқан Уәзира – іскер адам. Ойын оюмен жеткізген отбасы-

МОЖЕМ РЕШИТЬ ЛЮБЫЕ ПРОБЛЕМЫ

Валентина ЗАБОРОВСКАЯ,
председатель Петропавловского городского общества инвалидов

Общественное объединение “Петропавловское городское общество инвалидов” я возглавляю с 1996 года. В то время обстановка в стране была очень сложная, инвалиды оказались в крайне бедственном положении. Но мы с коллективом смело взялись за эту ношу и стали налаживать производство.

В нашем здании не было ни тепла, ни света – их постоянно отключали за долги. Мы быстро их погашали. Договариваясь с коммунальными предприятиями, шили им на бартер голицы, халаты. Таким способом продолжали работать. Постоянно ездили по районам в поиске заказов и сбыта продукции. Однажды брала кредит в банке, рискуя остаться без крыши над головой, так как закладывала собственную квартиру.

Все руководители, с которыми мне приходилось договариваться, верили в наши собственные силы. Я всегда говорила, что нужно верить, лет через 5-10 все будет хорошо. Чтобы осуществить задуманное, потребовались немалые средства и силы и немало времени. Едва сводили концы с концами, прибыли почти не было.

Здание было ветхое, электропроводка требовала ремонта. Была только одна мысль – как достигнуть успеха? Мы не ходили с протянутой рукой. Перед нами всегда была цель, и мы от неё не отступали. Нам нужно работать самим и помогать тем, кто хочет работать, но не может по состоянию здоровья. Трудные были годы, однако мы могли платить за свет, тепло своим инвалидам. Я никогда не сдавалась, всегда говорила им: “Буду работать настолько, насколько хватит сил!”

В 2000 году мы поднялись на ноги и могли уже дарить стиральные машины-автоматы, мягкие уголки, обучать детей. Очень многие ощутили нашу заботу и поддержку. Выезжали в села Бесколь и Смирново, раздавали теплую одежду малоимущим людям. У нас такой девиз: “Дарить – помогать!” Люди никогда не скрывали слёз благодарности.

Сейчас в нашем обществе работают две девушки из профтехучилища села Лобанова Айыртауского района. Когда они к нам устроились, им было по 18 лет. Теперь уже по 28 лет. Они не знают, что такое – иметь маму. Поэтому я обеим сделала свадьбы, так как они из детского дома.

За счет своих средств на территории общества построили пять складских помещений, где храним изготавливаемую нами продукцию. Сделали капитальный ремонт нашего здания, где не было ни дверей, ни окон. Ничего не просили, производим все за свой счет. Нами открыто производство для инвалидов, где они шьют матрацы, одеяла, подушки, постельные принадлежности, белье. Значительная часть нашей продукции выделяется малоимущим, мы им всегда дарим. Мы имеем свой транспорт, у нас на предприятии своя бесплатная столовая.

Вот чего мы добились!

При нашем обществе инвалидов по инициативе акима области Серика Султангазиновича Билялова создана специальная служба “Социальное такси”, предназначенная для инвалидов города. Люди за это очень благодарны.

Впереди у нас большая цель, и мы достигнем её. Это строительство пекарни, бани, нового офиса, расширение производства.

единства народа Казахстана, наше активное участие в проводимой в Казахстане Неделе языков и духовного согласия. При проведении этих и других мероприятий у нас сложились теплые, дружеские отношения со многими учебными заведениями и организациями города, где нас встречают и провожают как старых и добрых друзей.

Подчеркну, что только наша община совместно с управлением по развитию языков СКО и институтом языка и литературы при СКГУ имени Манаша Козыбаева проводит среди учащейся молодежи областной конкурс на знание трех языков – казахского, русского и английского, а также конкурс среди русской молодежи на лучшее знание государственного языка. Наши лауреаты таких конкурсов не раз затем побеждали и на республиканских конкурсах и олимпиадах.

Следует заметить, что, отмечая знаменательные события нашей истории, чествуя уважаемых людей, деятелей науки, культуры и искусств, мы не ограничиваемся каким-либо одним мероприятием. В рамках торжества проводим "круглые столы" и научно-практические конференции, молодёжные чтения и конкурсы школьников, концерты для ветеранов войны и труда, различные фестивали и спортивные соревнования. Поэтому не случайно празднование в 2009-2010 годах 200-летия со дня рождения Н. В. Гоголя, 150-летия со дня рождения А. П. Чехова, 300-летия победы русского оружия в Полтавской битве, 65-летия Победы в Великой Отечественной войне стало ярким явлением в общественной и культурной жизни города и области.

Сотрудничество и взаимодействие с Северо-Казахстанским институтом повышения квалификации и переподготовки педагогических кадров, СКГУ, Первым городским общеобразовательным лицеем, Республиканской ассоциацией школ с русским языком обучения, "Союзом казаков Степного края" делает наши совместные мероприятия запоминающимися для всех их участников. К ним относятся – конкурс школьников "Русский сезон" и фестиваль школьных спектаклей "Театральный разъезд", спортивное многоборье "Русский богатырь" и тематические научно-практические конференции.

Мы всегда стремимся к широкому сотрудничеству с различными культурными центрами и не зря своей заслугой считаем ежегодное проведение фестиваля "Салют, Победа!" и фестиваля русской культуры "Покровский перезвон", в которых участвуют многие этнокультурные объединения и коллективы художественной самодеятельности из всех районов области.

Особое направление в нашей работе занимает тесное сотрудничество с посольством Российской Федерации в Республике Казахстан. При помощи посольства и при нашем содействии многие школьники совершили незабываемое путешествие по Золотому кольцу России и в город Санкт-Петербург. А участники художественной самодеятельности побывали на различных фестивалях не только в Омске и Челябинске, но и в Москве, Феодосии, Смоленске. Гордимся мы и тем, что сборная команда ребят из Казахстана (в числе которых были и наши представители) неоднократно занимала первое место на Всемирной спартакиаде соотечественников.

Помимо вышеперечисленных дел, "Русская община" успешно занимается просветительской деятельностью. Под руководством признанного знатока русской культуры и русской словесности профессора В. И. Любушина при "Русской общине" не первый год действует "Университет русской культуры", на занятиях которого слушатели, люди различных национальностей, соприкасаются с великим культурным и историческим наследием России.

Хочу подчеркнуть, что с особым чувством отмечаем мы знаменательные даты, связанные с именами выдающихся представителей русского и казахского народов, кто своей деятельностью способствовал установлению, развитию и укреплению связей между нашими народами. Именно поэтому в 2010 году "Русская община" широко отметила 175-летие со дня рождения Шокана Уалиханова, а в год 20-летия Независимости Казахстана планирует провести ряд мероприятий, посвящённых 300-летию со дня рождения выдающегося военачальника и государственного деятеля Казахстана Абылайхана, 170-летию со дня рождения ка-

ның алтын қазығы бүгінде қазақтың ұлттық киімдерін тігумен айналысады. Оның қолынан шыққан әр туындысынан туған жерге деген сағыныш сезімін аңғаруға болады. “Шебердің қолы ортақ” дегендей, сан ғасыр бойы қазақтың рухани да, материалдық та игілігіне айналған ою салу өнерінің қыр-сырын меңгеремін деп ынта қойған қыз-келіншектердің басын біріктіріп, болашақта шағын орталық ашуды да жоспарлап отырмыз. Мұның барлығы кемел келешекке бастайтын айқын жол деп түсінемін. Ең бастысы – атамекенмен сағына қауышып, көк туымыздың астына жиналған қуанышты күнге қол жеткіздік. Енді ел мүддесі үшін аянбай еңбек етеміз. Бұл – Елбасы Нұрсұлтан Назарбаевтың бізге деген қамқорлығына айтар шексіз алғысымыз.

Иә, біз ата-бабамыз аңсаған атажұртқа келіп, мәңгілікке мекен теуіп, Тәуелсіздігіміздің жиырма жылдығын қандас бауырлар арасында қарсы алу бақытына ие болып отырмыз. Түсіне білген адам үшін мұның өзі бір ғанибет емес пе?!

ГАРАНТИРОВАНО ВЫСОКОЕ КАЧЕСТВО

Сартай КОСПАНОВ,
заведующий отделением Центра крови

За годы Независимости в сфере здравохранения области произошли большие перемены. Один из убедительных примеров уверенного движения вперед – построенный в Петропавловске Центр крови.

Центр крови у нас долгое время располагался в двуэтажном приспособленном здании, где условия работы для сотрудников были минимальными. В одной комнате находились несколько работников отделения, делая необходимые анализы для дальнейшего забора донорской крови. Оборудование было не очень хорошего качества, и при производстве тех или иных анализов нам приходилось несколько раз перепроверять достоверность результатов исследований. Препараты для заготовки крови и ее компонентов готовили в стеклянных тарах, для забора крови применялись системы многоразового пользования.

Не все было предусмотрено и для доноров: отсутствовали комнаты отдыха, не имелось помещения для приема пищи и т.д. В таких стесненных условиях коллектив Центра крови всегда выполнял поставленные задачи, главная цель которых – обеспечение лечебных учреждений города и области кровью и ее компонентами. И не было ни одного нарекания на службу крови.

Мы одним из первых в республике в начале 90-х годов начали готовить препараты крови в полимерной таре, которая в свое время очень ценилась, так как приготовленная впоследствии продукция отличалась большой стерильностью и апирогенностью, т.е. вероятность осложнений при переливании была меньшей.

Но время идет, и медицина не стоит на месте. В административном центре Северо-Казахстанской области построено типовое здание Центра крови, на что затрачено 1 млрд 182 млн 515 тыс. тенге. На 600 млн тенге приобретено медицинское оборудование, которое отвечает мировым стандартам. С применением его процесс, начиная от заготовки крови, проходит в автоматическом режиме. Произошла полная компьютеризация Центра, начиная от его регистратуры и заканчивая выдачей готовой продукции. Все это облегчило работу всего персонала и свело к минимуму вероятность ошибок. Созданы прекрасные условия для доноров. Отдельно идет забор крови, залы для дачи оснащены новейшими комфортными креслами, в которых доноры могут занять удобное положение. Залы оснащены телевизорами, чтобы доноры во время дачи крови могли отвлечься. Благодаря новейшему оборудованию, сократилось время для проведения плазмафереза – если раньше на одну процедуру уходило 2-2,5 часа, то сейчас оно сократилось на 1-1,5 часа.

Служба крови – одна из ведущих в системе здравоохранения, особенно в ситуациях оказания экстренной помощи больным. Дальнейшее развитие хирургической помощи, освоение современных методов лечения, деятельность нового кардиологического центра в Петропавловске предопределяют повышение потребности в до-

захского педагога-просветителя и писателя Ибрая Алтынсарина.

Кроме того, 2011 год – это год 300-летия со дня рождения Михаила Ломоносова, чей юбилей будут широко отмечать и Россия, и Казахстан, и год 120-летия со дня рождения русского писателя и драматурга Михаила Булгакова, чьё творчество любят и ценят в Казахстане.

В своей деятельности мы будем стремиться к тому, чтобы русские люди в Казахстане жили не воспоминаниями о прошлом, а в первую очередь мечтой о будущем, созиданием великой культуры, которая способна нести идеалы свободы, добра, справедливости, позволяющие нам жить в мире с собой и остальным миром.

АБЫЛАЙДЫҢ АҚ ҮЙІ – ҚЫЗЫЛЖАРЛЫҚТАР МАҚТАНЫШЫ

Гүлнәр СЫЗДЫҚОВА,
“Абылай ханның резиденциясы” мұражай кешенінің директоры

Отанымыздың күнпарағындағы айтулы күндерге көз салсақ, үстіміздегі жылы аталып өтетін еліміздің Тәуелсіздігіне 20 жыл толу мерекесі мен көреген саясаткер, даңқты қолбасшы Абылай ханның алдағы 300 жылдығына ерекше тоқталуымыз керек.

Тәуелсіз еліміз жүріп өткен тарихи жолдың саралы кезеңдерін ойша шолып, тарих қойнауына үңілсек, біздің мұражай кешеніне аты берілген қазақ мемлекетінің іргесін қалаушы Абылай хан бабамыздың асқақ тұлғасын тани түсеміз. Үш жүздің басын бір байрақтың астына біріктірген Абылай ханның дәуірі мен біздің заманның арасында ғасырлар қатпарлары жатқанымен, ұлы бабаның айбынды рухы, азаттықты аңсаған ерік-жігері қазіргі жастарымыздың да жүрегіне ұялағанын сезіну біз үшін зор қуаныш.

Өйткені, мұражай кешені ұжымы алдындағы басты міндеттердің бірі – өскелең ұрпақты отансүйгіштік рухта тәрбиелеу. Осы мүддеге жету жолында біз мұражайда экскурсия, викторина, байқаулар сияқты сан түрлі тартымды жұмыстар жүргізіп отырмыз. Жоғары оқу орындарының студенттері мен мектеп оқушылары мұражайға келгенде жай ғана қызықтаушы болып қалмай, олардың бойында Отан тарихын зерделеуге ұмтылушылық, қазақ батырларына тән отансүйгіштік сезімі қалыптасуына баса көңіл аударамыз. Мұндай жұмыстарды тиісті деңгейде жүргізу үшін мүмкіндігіміз мол.

2008 жылдың 21 тамызы – біз үшін ұмытылмас күн. Сол күні Қызылжар өңіріне қызмет бабындағы сапармен келген Елбасымыз Нұрсұлтан Назарбаев “Абылай ханның резиденциясы” мұражай кешенін құттықтау сөзімен ашты. Тәуелсіз Қазақстанның Тұңғыш Президенті мен қазақ даласының ұлы перзенті Абылай ханның арасында тарихи арқау болып тұрған осы тұлғалардың отаншылдық, азаттық, елдің ертеңін ойлау сияқты ортақ ізгі қасиеттер екені кәміл.

Ежелгі қазақ даласында ірі мемлекет қайраткерлері, қолбасшылар аз болмаған. Ал солардың арасында шоқтығы биік тұрған дарабозы Абылай хан десек, қателеспейміз. Оның өмір жолы терең зерделеуді қажет етеді. Облысымызда мұндай жұмыс жүргізіліп те отыр. 2003-2004 жылдары Петропавл қаласының мемлекеттік мұрағатының қызметкерлері Алматы, Мәскеу, Санкт-Петербург және Омбы қалаларындағы мұрағат құжаттарын зерттеп, құнды деректер тауып оралған еді.

2003 жылы Ресей сыртқы істер министрлігі мұрағатынан маңызды мәліметтер жетті. Олардың ішінде сыртқы істер кеңесіне Омбы бекінісінің генерал-поручигі Шпрингерден жолданған Абылай ханға ағаш үй салу туралы 1765 жылдың 25 қазанында жазылған құжат та бар. Құжатқа қосымша ретінде Абылайға арналған үйдің сызба жобасы да берілген. Абылай ордасы өлкетанушылардың айтуынша ұзақ жылдар бойы таулы бөктердегі ең алғашқы және жалғыз ғимарат болған.

Республикалық маңызы бар бұл тарихи ескерткіш 1982 жылы мемлекет қамқорлығына алынды. Мұның тарихи-мәдени құндылығы – қазақ халқының тұрмысындағы алғашқы тастан тұрғызылған, аса бағалы ғимарат болуында.

азахсланцы
ильны!
Вмест
ильная

Абылай хан мұражайы кешені 1765 жылғы, қалалықтар “Абылайдың ақ үйі” деп атаған Абылай ордасының жобасына сәйкес кеңсе, қонақ үйі, монша және басқа құрылыстардан тұрады. Абылайдың ақ үйін қалпына келтіру жобасы “Мәдени мұра” мемлекеттік бағдарламасы бойынша жүзеге асты. 2006 жылы күрделі жөндеу жұмыстары жүргізілген мұражай кешеніндегі 4 жәдігерлер залында Абылай хан өмірінен, XVIII ғасырдағы Қазақстан тарихынан сыр шертетін деректер аз емес.

Абылай хан есімі Қызылжар қаласының тарихымен тығыз байланысты екенін айта кетейік. 1759 жылы Абылайдың жарлығымен әулие Петр қамалында Сібір аумағындағы ең үлкен жәрмеңке және кеден бекеті құрылады. Ол сауда ісіне белсене ат салысып, әйгілі “Абылай жолымен” мыңдаған бас мал қазіргі Тайынша, Аққайың, Қызылжар аудандарының жерімен Қызылжар жәрмеңкесіне ағылады.

Қазір мұражай кешені қызметкерлері жәдігерлер қоры бойынша зерттеу саласында ауқымды істер атқаруда. Жәдігерлерді сақтау, оларды сараптау, насихаттау, көрме ұйымдастыруда жоғары оқу орындарының, мекемелер мен ұйымдардың мамандарымен бірлесе жүргізіп отырған жұмыстарымыз өз алдына. Осылардың ішінде “Қазақ халқының этнографиясы” мәдени-зерттеу кешенді шараларын атап айтуға болады. Бұл бағытта қазақ халқының тұрмысына тән әдет-ғұрыптардан, жауынгелік өнерінен құнды мағлұматтар жинақталған. “Жеті атасын білген ұл жеті жұрттың қамын жер” деген қағидаға сай “Орта жүз қазақтарының рулары” тақырыбына басылымдар дайындалуда.

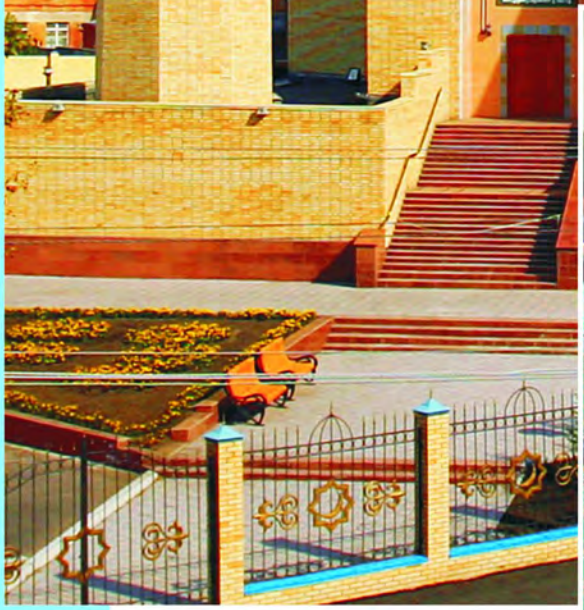
Абылай ханның 300 жылдығына дайындық бізге ерекше жауапкершілік жүктейді. Ұлы баба мұрасын халыққа таныстыруға арналған көрмеде Абылай ханның қамқа тонын жұртшылық назарына ұсынбақпыз (Астанадағы Қазақстан Республикасы Президенттік мәдениет орталығынан әкелінбекші). Студент жастардың ғылыми-практикалық конференциясын өткізу де жоспарланып отыр.

Қорыта айтсақ, атқарылған істер де, алда күтіп тұрған келелі жұмыстар да жетерлік. Мұражай кешеніне әр жастағы, түрлі ұлт өкілдері жиі келеді. Халқымыздың асыл мұрасын жалпы көпшілікке таныстырып, Абылай хан бабамыздың рухына тағзым етуді абыройлы міндетіміз деп санаймыз.

ҚЫЗЫЛЖАР ОРТАЛЫҚ МЕШІТІ
Қазақстан Республикасының Президенті
НҰРСҰЛТАН ӘБІШҰЛЫ НАЗАРБАЕВ
және Сауд Арабиясы Корольдігінің тақ мұрагері ханзада
СҰЛТАН БЕН АБДЕЛЬАЗИЗ
бөлген қаражатқа салынды
Қараша 2005 жыл

ВЗАИМНОЕ УВАЖЕНИЕ ПЕРЕРОСЛО В БРАТСКИЕ ОТНОШЕНИЯ

Аркадий ПОЛЬШАКОВ,
председатель украинского культурного центра СКО

Исторические документы говорят о том, что два с половиной века назад на прекрасной земле Северного Казахстана вместе живут казахи, украинцы и представители других народов. Живут в мире и согласии. Они выращивают хлеб, строят дома, работают на заводах, вместе отмечают праздники, воспитывают детей. Взаимное уважение к культуре, традициям, языку переросло в братские отношения.

Естественно стремление человека любой национальности знать свои корни, язык, обычаи и традиции. В апреле 1994 года с целью укрепления межнациональных связей, сохранения и развития языка, традиций, украинских обычаев и защиты прав украинцев было образовано общественное объединение "Украинский культурный центр Северо-Казахстанской области" (УКЦ). В настоящее время УКЦ имеет семь филиалов в районах области. В школе национального возрождения города Петропавловска имеется украинский класс, в котором дети украинцев изучают родной язык вместе с учительницей Лилией Александровной Пытьевой.

Заместителем председателя УКЦ Юрием Леонтьевичем Козловским регулярно проводятся дни открытых дверей, осуществлялся прием граждан, им оказывается помощь по широкому кругу вопросов.

При УКЦ имеется библиотека, где посетители могут найти литературу на украинском языке и украинские газеты и журналы. Мы ежегодно проводим "Дни украинской культуры", посвященные годовщинам со дня рождения выдающегося украинского поэта-Кобзаря, художника и мыслителя Тараса Григорьевича Шевченко. Проводим фестивали, тематические вечера, выставки, обрядовые свадьбы, викторины на знание произведений украинских писателей и поэтов, знание географии Украины, а также конкурсы национальных кулинарных блюд и т.п. На фестиваль украинской песни съезжаются украинцы из разных районов нашей области.

Ежегодно 24 августа в честь Дня Независимости Украины в Доме дружбы проводим тематический вечер. Особенно значимо было участие нашего центра в культурных мероприятиях, посвященных открытию Года Украины в Казахстане в 2008 году.

Торжественное мероприятие, посвященное Году Украины в Казахстане, организовано и в Петропавловске. Был дан гала-концерт. Здесь со своими номерами выступили профессиональные артисты и самодеятельные украинские коллективы из пяти районов области.

В селе Пресновке Жамбылского района в течение более пяти лет успешно работает самодеятельный ансамбль "Украинские посиделки", возглавляемый Любовью Евгеньевой Кокориной. Этот коллектив является неоднократным победителем, лауреатом областных и региональных конкурсов художественного самодеятельного творчества.

В этом ансамбле прекрасно выступает

мужская группа в составе Александра Кокорина, Дмитрия Малова, Василия Безрукова, Серика Алдамасова, Дмитрия Першинова. Неповторима и очаровательна женская группа "Посиделок" в составе Ольги Маловой, Зои Силаевой, Наташи Бовольской, Елены Руденко.

Плеяда замечательных самодеятельных артистов живет в районе имени Габита Мусрепова. Не случайно творческие коллективы этого района "Трембита", "Крыница" и "Станица" дважды представляли нашу область на республиканском фестивале "Украина – моя Украина". Украинская песня Д. Бонковского "Ганзя" в прекрасном исполнении Аллы Воронцовой ("Криница", с. Урожайное) была встречена аплодисментами и получила заслуженную оценку в виде диплома и ценного подарка.

В Астане 14 ноября 2010 г. прошел V фестиваль украинского народного творчества, собравший десятки творческих коллективов из различных городов и областей Казахстана. Нашу область представляли, как и в прошлом году, дипломанты республиканского фестиваля танцевальные и певческие коллективы из района имени Габита Мусрепова, руководимые Н.А. Ефремовой и Г.В. Каратай. Украинскую народную песню "Мисяц на неби" исполнило замечательное вокальное трио в составе Анатолия Кулинка, Армана Кобжасарова и Андрея Новика из Рузаевского Дома культуры. Чувствовалась большая плодотворная работа над этой песней хореографа Людмилы Овчаровой.

На фестивале в исполнении червонновского танцевального коллектива "Станица" в составе молодых девчат и ребят Жени Ванчурова, Ирины Мельник, Николая Мазур, Ксении Степанченко, Саши Ведмедева, Валерия Антипенко, Игната Бородкова, Анастасии Брудской, Наташи Вагановой под руководством Григория Каратая прошли три номера. Жюри фестиваля "Рада украинцев Казахстана" высоко оценило их мастерство, наградив дипломом и ценным подарком.

Заместитель председателя Ассамблеи народа Казахстана Юрий Евгеньевич Тимощенко, председатель республиканского ОЮЛ "Рада украинцев Казахстана" направил акиму Северо-Казахстанской области Серику Султангазиновичу Билялову благодарственное письмо, в котором выразил признательность за помощь в организации участия в фестивале североказахстанских артистов.

Из далекого села Дмитриевки Тимирязевского района в областной центр на фестиваль "Украинская песня" неоднократно приезжал колектив художественной самодеятельности "Рушничок-Орамал", организованный Куляш Кайратовной Шаяхметовой. В репертуаре этого замечательного коллектива как украинские, так и казахские песни.

Нельзя не вспомнить и о талантливом коллективе "Веснянка" из сел Новоприречного и Большой Изюм Тайыншинского района, руководимыми В.Д. Андреевой и А.М. Бочкар.

Успешно выступают самодеятельные артисты из Васильковского сельского округа Аккайынского района, где проживают украинцы-первоцелинники. Руководитель художественного коллектива Марина Никитовна Полтавец не раз порадовала нас выступлениями своих исполнителей.

В украинских семьях, в творчестве поэтов и композиторов особым почетом окружено слово "мамо", и песни о матерях звучат всегда с особой любовью. Песня в исполнении Виктора Тодоровского "Ридна маты моя..." своей глубиной и проникновенностью затронула души многих присутствующих в зале. Задушевно и чарующе читала вирши Т. Г. Шевченко Ирина Сергиенко.

Много и успешно на всех фестивалях и конкурсах выступает коллектив художественной самодеятельности "Мрия", руководителем которого является Надежда Максимовна Повзун. Его характеризует хорошая певческая спайка. Коллектив является неоднократным победителем районных и областных песенных фестивалей и конкурсов.

Активное участие в проводимых УКЦ конкурсах украинской песни принимал известный в области ансамбль "Звонница". Этот коллектив и его руководитель, член УКЦ В.И. Подолян за пропаганду украинской песни, участие в юбилейных торжествах, посвященных 190-й годовщине со дня рождения Т.Г. Шевченко, были награждены почетными грамотами и ценными подарками.

За пределами Северного Казахстана из-

вестен петропавловский народный хор ветеранов под управлением члена УКЦ, заслуженного работника культуры Республики Казахстан Ивана Мищенко. Он дал сотни концертов во многих городах Северного Казахстана и в приграничных городах России. В хоре имеется замечательный артист, который не только хорошо поет, но и отлично читает украинские стихи. Это Михаил Богачев.

В Петропавловске работают несколько известных художников, членов УКЦ. Например, картины Василия Петровича Манзи неоднократно экспонировались на самых разных выставках, имеются во многих коллекциях.

Нельзя не вспомнить добрым словом рано ушедшего от нас замечательного художника, председателя правления Союза художников Северо-Казахстанской области, старейшего члена УКЦ Григория Афанасьевича Кайдаша. Он в 1975 году приехал в Казахстан и до конца своих дней жил, творил и работал здесь.

Целая плеяда украинцев, Героев Советского Союза и Героев Социалистического Труда проживала и проживает в нашем замечательном крае. Это Виктор Михайлович Довженко, Владимир Артёмович Савва, Пётр Фомич Толочко, Филипп Трофимович Нижурин, Андрей Максимович Хименко, Василий Петрович Демиденко, Иван Васильевич Подолянник, Мария Ивановна Кириленко, Дмитрий Григорьевич Очередько, Василий Афанасьевич Самойленко и другие.

Для нас важнейшим событием стал приезд на 10-летие нашего культурного центра Чрезвычайного и Полномочного Посла Украины в Казахстане Василия Григорьевича Цыбенко. Он имел дружескую беседу по вопросам взаимного сотрудничества с акимом области, которому подарил книгу “Украинцы Казахстана” и гетманскую булаву как символ власти, мудрости и ответственности.

В этот же день в конференц-зале областной библиотеки состоялось юбилейное собрание и праздничный концерт. Василий Цыбенко проинформировал нас о украино-казахстанском сотрудничестве и, в частности, в системе образования, и пригласил молодежь на учебу в вузы Украины.

Ежегодно по грантам Министерства образования и науки Украины 25 казахстанцев имеют возможность обучиться в ведущих вузах Украины. Столько же детей по украинским путевкам отдыхают в оздоровительном комплексе “Артек”.

В заключение обращаюсь к вам, уважаемые читатели, со следующим приветствием на украинском языке:

Шановні співвітчизники! Дорогі брати та сестри!

Більше віка назад сюди у Північний Казахстан приїхали перші українці. Багато селещ носять тут укриїнські назви та имена.

Українські чарівні пісні та веселі танці полюбились казахстанцям.

Український Центр Північного Казахстану сердечно вітає усіх вас. Ми бажаємо вам, дороги співвітчизники та друзі, здоровья, счастья і як кажуть у Казахстані богатого достархану, і щоб ви співали наші веселі черівні пісні:

“ Є богато країн на землі,
В них озера, річки і долини.
Є країни великі й малі
Та найкраща завжди – Батьківщина.
Є багато квіток запашних,
Кожна квітка красу свою має
Та гарніші завжди поміж них
Ті, що квітнуть у Рідному Краю...”

ПОД СТАТЬ ВОЗРОЖДЕНИЮ

Роман АРАКЕЛОВ,
председатель армянского культурного центра "Кентрон"

Наш культурный центр "Кентрон" образован 21 февраля 1997 года. Он призван способствовать сохранению в армянской диаспоре родного языка, культуры, народных традиций, поддерживать культурные связи с исторической Родиной.

У истоков создания "Кентрона" вместе со мной стояли соратники Геворг Геворкян, Геворг Малхасян, Грахат Григорян, Саак Багдасарян, Бабкен Мартиросян, Рубен Кинасов, Роберт Шатверян.

Сейчас в нашей области проживает более полутора тысяч армян. Наша диаспора вносит посильный вклад в экономику региона. Многие трудятся в сфере общественного питания. В их числе Геворг Геворкян, Саркис Джанунц, Владимир Сакунц, Саак Багдасарян, Шаген Сафарян, Арарат Акопян, Гаспар Сакунц, Айк Арутюнян, Карен Заргарян, Варкес Сафарян, Айк Ананян. Строительством, ремонтом и благоустройством дорог занимаются Бабкен Мартиросян, Артем Погосян, Залик Мхоян, Самвел Маргарян. Производством и переработкой зерновых культур – Гагик Григорян, Гаго Акопян, Тельман Смоян, Роберт Хенкоян. Производство высококачественной обуви наладили Владимир Мнацаканян, Гаруш Степанян, Армен Тамасян. Индивидуальным предпринимательством занимаются Семен Григорян, Мартун Велян, Норик Саакян, Гагик Багдасарян, Вачик Баджукян, Николай Арутюнян, Арсен Хекоян. А Хачатур Елян, Гагик Беглярян пекут хлеб, лаваш.

За добросовестный труд Почетными грамотами акима Северо-Казахстанской области награждены Геворг Геворкян, Бабкен Мартиросян, Артем Погосян.

С 7 по 11 августа 2008 года в городе Алматы состоялась встреча руководителей и лидеров молодёжи армянских национальных культурных центров РК с целью сохранения и дальнейшего развития армянской культуры в Казахстане. Среди армянских культурных центров проходил конкурс "Родной язык – ключ к познанию мира". По итогам оценок жюри армянский культурный центр СКО занял 2 место в номинации "Лучшая область".

Работа армянского центра «Кентрон», как и любого другого общественного объединения, строится на общественных началах. Она держится на материальной помощи людей, в самосознании которых остаются ценностями национально-культурные традиции народа.

Армянский культурный центр "Кентрон" тесно сотрудничает с областной ассамблеей народа Казахстана, принимает активное участие в сессиях, "круглых столах", заседаниях совета по вопросам сохранения межнационального согласия. Участвует во всех республиканских и городских мероприятиях, посвященных праздникам: Наурыз мейрамы, День Конституции Казахстана, День языков народа Казахстана, День духовного согласия, День Независимости, а также в выставках прикладного творчества и национальных кухонь.

Центр "Кентрон" также отмечает национальные праздники Терендез, Затик, День красоты и материнства, Вардавар, День Республики Армении. Мы выезжали в районный центр Явленку на праздник "Акбидай", где показали обычаи армянского народа. Также выезжали с концертными

программами в детские дома, воинскую часть, Военный институт.

Ежегодно проводим фестиваль армянского культурного центра “Кентрон”. В его программе народные танцы, песни, демонстрация обрядов, рассказ о традициях. При поддержке заместителя председателя центра “Кентрон” Г.В. Геворкяна наши фестивали проводятся в развлекательном комплексе “Форсаж”. Совместно с профессиональным лицеем № 5 в ресторане “Арарат” провели “Кулинарный фестиваль”. Там была представлена армянская кухня, для гостей устроили презентацию “Знакомьтесь, Армения!”. Участники молодежного клуба исполнили танцы и песни.

При “Кентроне” действуют танцевальные ансамбли “Цовинар” и “Звездочки”, в их состав входят Г. Велян, А. Велян, Г. Мартиросян, Р. Шахназарян, Р. Арутюнян, В. Ананян, А. Сафарян, А. Маргарян, Г. Абраамян, Э. Геворкян, К. Сафарян, Э. Егиазарян, В. Степанян, А. Мхоян.

Народный танец несет в себе не только хореографическую основу, но и культуру, этику, бытность народа. Невозможно поставить танец, не зная культуры народа, его обычаев, образа жизни, истории. Если этого всего не знаешь, не чувствуешь – танца не будет. А у нас этим делом великолепно занимается руководитель танцевальных ансамблей Армине Степанян. Также при центре есть вокальная группа, в составе которой Э. Саркисян, Л. Агаджанян и Л. Хекоян.

Мы участвовали в фестивале национальных культур “Радуга”, международном этнокультурном фестивале “Достык – Дружба”, фестивале “Салт-дәстүр – 2010”, занимали призовые места и были награждены почетными грамотами и подарками.

В День Конституции РК армянский центр “Кентрон” выступил на центральной площади Петропавловска и среди всех этнокультурных объединений занял второе место.

Участницы нашего центра в возрастной группе 6-11 лет К. Сафарян, Л. Хекоян, А. Мхоян приняли участие в детском конкурсе красоты и талантов в Доме дружбы и заняли призовые места.

При центре действует женсовет в составе Р. Попян, Б. Мелоян, М. Бабаян, Т. Погосян, В. Мартиросян.

Молодёжь “Кентрона” проводит встречи за “круглым столом”, вечера, диспуты на

злободневные темы – например, о вреде курения и наркотиков, о преимуществах здорового образа жизни.

Как известно, язык любого народа – наиболее эффективное средство сохранения и развития его культурного и духовного наследия. Все, что делается для популяризации языков, способствуют не только культурному разнообразию и повышению качества образования, но и более глубокому пониманию лингвистических и национально-культурных традиций разных народов, укреплению солидарности, основанной на взаимопонимании, терпимости и диалоге.

В 1998 году на базе школы национального возрождения в Петропавловске было открыто армянское отделение. Это был праздник для всей диаспоры, которая назвала данное событие возрождением. Первым учителем армянского отделения стала Анаит Гургеновна Алексанян – талантливый, увлеченный педагог. Она внесла неоценимый вклад в развитие армянского отделения. Обладая огромным опытом работы, она положила начало большой работе.

В 2002-2004 гг. здесь работала Екатерина Эдуардовна Асланян. На республиканском форуме, посвященном 180-летию К.Д. Ушинского, она провела открытый урок по теме "Какой язык я считаю нужным изучать, проживая в Казахстане". С 2004 года в отделении работает Сильва Сейрановна Асланян. Ассоциация армянских этнокультурных объединений Республики Казахстан "Наири" наградила ее за победу в конкурсе "Родная культура и толерантность – ключ к познанию мира" (номинация "Лучший учитель воскресной школы").

Учащиеся армянского отделения активно участвуют в городских и областных мероприятиях, многие награждены дипломами, грамотами и благодарственными письмами.

Обучая детей родному языку и литературе, приобщая их к вековым национальным традициям и обычаям, педагоги воспитывают в детях и уважение к культуре рядом живущих. В армянском отделении школы национального возрождения созданы все условия для того, чтобы учащиеся овладели основами армянского языка, имели достаточную подготовку не только для владения языком на разговорном уровне, но и для возможного продолжения образования в высших учебных заведениях.

Особое значение здесь придается изучению государственного языка.

Бережно у нас относятся к людям старшего поколения. В День пожилых людей их пригласили в ресторан "Ахтамар", где была подготовлена программа с участием наших вокальных и танцевальных ансамблей. В День Победы поздравляем ветеранов Великой Отечественной войны и тружеников тыла с праздником, вручаем подарки.

В числе благотворительных дел "Кентрона" – единовременные пособия для многодетных семей, устройство на работу, обеспечение армянского класса школы национального возрождения учебной и художественной литературой. Наше этнокультурное объединение взяло шефство над группой детского дома.

Недавно открылись филиалы армянского культурного центра "Кентрон" в районных центрах Пресновке и Бесколе.

Поддерживаем связи с армянскими общинами в Кургане, Тюмени, Омске, Екатеринбурге, с посольством Армении в Казахстане.

Центру армянской культуры, как и другим этнокультурным объединениям, нашим государством созданы благоприятные условия для развития. Мы, как и все граждане Республики Казахстан, признательны нашему Президенту Нурсултану Назарбаеву за его мудрую межнациональную политику, благодаря которой все мы независимо от вероисповедания живем в мире, дружбе и согласии.

Наши помыслы направлены на то, чтобы воспитать достойную молодёжь, активных граждан, патриотов Родины – Республики Казахстан.

Армянское слово "Кентрон" означает центр. Наш культурный центр за годы Независимости Казахстана стал настоящим центром национального возрождения армянской диаспоры Северо-Казахстанской области.

САЯСИ ҚҰҒЫН-СҮРГІН ҚҰРБАНД

КАК ВТОРОЕ РОЖДЕНИЕ

Рашбиль ЕВДАЕВ,
председатель Северо-Казахстанского еврейского этнокультурного объединения

Общинная жизнь евреев Северо-Казахстанской области, начало которой датируется второй половиной XIX века, была принудительно прекращена советской властью в феврале 1931 года, в период кампании под лозунгом: “Борьба с религией – борьба за социализм”.

Возрождение произошло в октябре 1992 года, то есть в первый год существования Республики Казахстан как независимого государства. У истоков создания общины была инициативная группа (А.Д. Аравский, Д.Ш. Матрос и М.П. Виткин).

Первым знаковым событием общины было образование в 1995 году еврейской воскресной школы, позднее, в сентябре 1998 года, преобразованной в еврейское отделение вновь организованной школы национального возрождения № 17. Здесь необходимо отметить уникальный случай: первым учителем иврита, запрещённого в Советском Союзе, стал казах Марат Омаров, т.к. ни одного члена общины, знающего хоть немного иврит, не было.

Марат Омаров был переводчиком у израильтян, в то время работавших в Петропавловске по контракту (развитие животноводства), заключенному между Северо-Казахстанским областным управлением сельского хозяйства и израильской фирмой “Мерхав”. Он переводил с русского языка на английский язык и попутно обучал израильтян русскому языку, а те обучали Марата ивриту. Уникальный случай, когда казах обучает евреев их родному языку!

Позднее Марат Омаров передал эстафету Эфраиму Абрамовичу, узнику ГУЛАГа, в 1954 году сосланному в Петропавловск после 14 лет пребывания в лагере и не забывшему родной язык.

В марте 1997 года община инициировала увековечение имени Героя Российской Федерации Бахтураса Бейскбаева на его Родине – в Казахстане обращением к Президенту РК. 6 мая 1998 года Указом Президента Н.А. Назарбаева младшему сержанту Бахтурасу Бейскбаеву посмертно присвоено звание “Халық қаһарманы”.

В общине организовано изучение государственного языка. Занятия ведут препо-

давателеи казахского языка школы-комплекса национального возрождения № 17 г. Петропавловска.

В 2000-2009 годах совместно с Северо-Казахстанской научной библиотекой им. С. Муканова проведены ежегодные общинные фестивали еврейской книги (ОФЕК). На них выставляются книги еврейских авторов и авторов любой национальности о евреях и истории еврейского народа. Готовится концертная программа. Традицией стало выступление женского квартета скрипачей-преподавателей колледжа искусств, а также вокальных ансамблей общины "Шалом" и "Хатихот".

С 2005 года проводится ежегодный Центрально-Азиатский еврейский международный фестиваль детского и юношеского творчества "Freilexe Kinder". Дети с энтузиазмом готовятся к нему в течение года. На каждом фестивале они обретают новых друзей не только в Казахстане, но и за его пределами.

Десятилетний Семен Гурецкий был включен в образцово-показательный ансамбль народного танца "Дружные ребята" (г. Петропавловск), занявший 2-е место на VI Международном фестивале-конкурсе в Одессе (2007 год).

Много лет традиционный осмотр акимом области экспозиций национально-культурных центров (книги, альбомы, предметы обихода, блюда национальной кухни и др.) начинался исполнением национальных мелодий на скрипке Яшей Стрижаком.

Наша община участвует в "Клубе краеведов" при областной научной библиотеке им. С. Муканова. Она издала книгу М. Виткина "Евреи Северо-Казахстанской области" – первую книгу этнографического характера о персоналиях одного этноса, своеобразную Книгу Памяти о более чем 750 североказахстанцах.

В заключение отметим ветеранов и энтузиастов общины: В.А. Балуба, Н.П. Быкова, Т.Л. Вартанова, М.П. Виткин, Л.М. Виткин, З.И. Гиршик, П.М. Гренадер, Е.Л. Гурецкий, И.Е. Гурецкий, С. Гурецкий, С.Е. Дементьева, Ю.И. Евдаев, В. Евдаева, Э. Евдаев, А.М. Жигарловская, Л.М. Залесова, Е.И. Клейнерман, Л.Ф. Левкович, Н.А. Левченко, И. Лемешевский, И.Е. Лемешевская, Р.Л. Линков, Д. Макаровская, С.А. Макаровская, Н.И. Михельсон, К.С. Пильзак, Г.Г. Плотников, П. Рогачев, А. Розенштейн, К.М. Семыкина, И. Усатов, Т.В. Фалалеева, Л.Ф. Фешина, А.Е. Филиппов и другие.

МЫ СТАЛИ ЕДИНОЙ СЕМЬЕЙ

Анваршох АМИРШОЕВ, председатель таджикского общественного объединения "Сомониён Север"

Таджикистан, где на бархатных розовощеких персиках играют солнечные блики, где клонятся к земле ветви с тяжёлыми плодами гранатов и томятся под яркими лучами солнца виноградные гроздья, – это рай на земле. Но безумная, жестокая война, вспыхнувшая в этой прекрасной стране, открывшей границы, вынудила таджиков покидать родные места.

Часть из них обосновалась в Петропавловске. Таджики знают все нюансы торгового дела и умеют работать, способны противостоять трудностям. Они ездят за товаром, привозят обувь и одежду, которые пользуются спросом на рынках Петропавловска. В данный момент в Северо-Казахстанской области проживают более 900 таджиков, для которых казахстанская земля стала вторым домом.

В Казахстане действуют 9 таджикских культурных центров: в городах Алматы, Караганде, Костанае, Петропавловске, Шымкенте, в Жамбылской области, Сарыагашском и Мактааральском районах Южно-Казахстанской области. В феврале 2003 года они слились в ассоциацию таджикских культурно-общественных объединений Казахстана "Сомониён", входящую в состав Ассамблеи народа Казахстана.

Таджики заняты торговлей, живут в достатке. Немало их и среди предпринимателей. Например, заместитель председателя общественного объединения "Сомониён Север" Шамсулло Хайбуллоев является и активным членом общества таджиков, и директором ТОО "Хатыча".

Большое внимание наше объединение уделяет работе с молодёжью. Действует молодёжный клуб, который возглавляет Хабибулло Гадоев. Члены клуба активно участвуют во всех мероприятиях областной ассамблеи народа Казахстана, в том числе в концертных программах – ведь многие из них хорошо поют и танцуют. А Нусрулло Амиршоев является членом сборной Республики Казахстан по хоккею.

Общественное объединение "Сомониён Север" создано в 2001 году. Это центр, пропагандирующий культуру, традиции и обычаи таджикского народа.

В 2009 году у нас прошёл фестиваль таджикской культуры "Гахвора" ("Колыбель"). Участвуя в нем, гость из Таджикистана Малик Фахриддини порадовал нас замечательными песнями на родном языке, очаровал своим необыкновенным голосом. Активисты нашего центра Махмуттагир Джунайдов, Махматрасул Гафуров, Саидхаджа Сафаров и Мусамир Саидрахман исполняли "Горные новеллы", "Зов души влюблённого пастуха". Кроме того, был представлен прекрасный свадебный обряд, совершенный в соответствии с национальными традициями таджиков. Так активисты общественного центра "Сомониён Север" способствуют сохранению и дальнейшему развитию культурного наследия своего народа. Соблюдая традиции, старшее поколение передаёт нравственные ценности молодежи.

На этом фестивале руководителям действующих в области этнокультурных

объединений вручена книга “Таджики Казахстана” (ее автор Ф. М. Чураев хорошо известен и почитаем у нас). Эта книга содержит историко-этнографический обзор, представляет образ жизни таджиков, их прошлое и настоящее. Всем выступившим на фестивале также были вручены памятные призы и подарки.

Большое внимание уделяем благотворительной деятельности. Каждый год общественное объединение “Сомониён Север” помогает сиротам и детям, оставшимся без попечения родителей. Также оказывается помощь центру реабилитации детей-инвалидов с поражением опорно-двигательного аппарата.

За годы существования “Сомониён Север” мы наладили разносторонние взаимоотношения со всеми этнокультурными объединениями, действующими при Доме дружбы. Мы стали единой семьёй. Чувствуем, как укрепляются единство и взаимопонимание, доверительные межэтнические отношения. Все этнические группы, проживающие на территории области, имеют возможность соблюдать свои традиции, знать свой язык и культуру. Наши единство и согласие, сплочённость и взаимопонимание являются вкладом в дело сохранения стабильности в обществе, гарантом укрепления Независимости нашей страны.

Айсберг
САУДА ҮЙІ
ТОРГОВЫЙ ДОМ

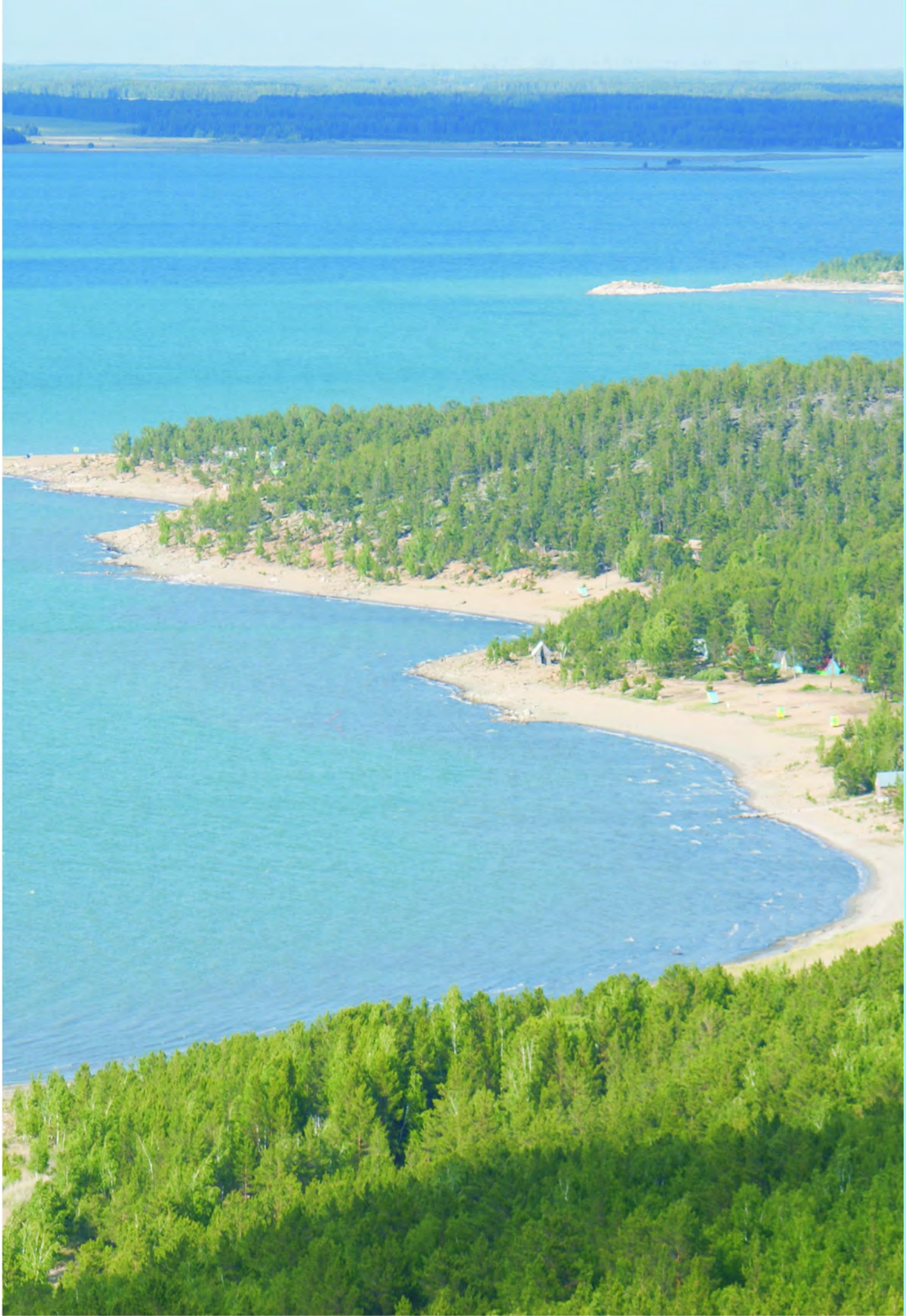

МАЗМҰНЫ

С. Біләлов. МАҒЖАН РУХЫ АСҚАҚТАҒАН ӨҢІР 6
М. Сағдиев. АҒА ҰРПАҚ – ТӘУЕЛСІЗДІК ШЫРАҚШЫЛАРЫ 28
К. Салықов. ҰЛТЫМЫЗДЫҢ ҰЛЫ АРМАНЫ ЕДІ 34
А. Тасболатов. БИІК БЕЛЕС, МАҢЫЗДЫ МЕЖЕ 50
Т. Әбілпейісов. ЕЛІМНІҢ ЖЕТІСТІКТЕРІНЕ ҚУАНАМЫН 58
Х. Мусина. АСТАНАҒА ҚАРАП, БОЙ ТҮЗЕГЕН ҚЫЗЫЛЖАРЫМ 60
М. Қанғожин. ҰЛЫ СЫННАН СҮРІНБЕЙ ӨТТІК 68
А. Белгібаев. ЖЕТІСТІКТЕРІМІЗ ЖҮРЕК ТЕБІРЕНТЕДІ 74
Ж. Тасеменов. ЕЛ ДАҢҚЫН АСЫРУ – ЕРГЕ СЕРТ 76
Г. Зенченко. У НАС БОЛЬШОЕ БУДУЩЕЕ 82
Ж. Кажрахимов. ЧЕРЕЗ ИСПЫТАНИЯ К УСПЕШНОМУ РАЗВИТИЮ 86
М. Лукбанов. ВЫСТОЯЛИ И ГОРДИМСЯ ЭТИМ! 94
А. Шукенов. ДОСТУПНАЯ И КАЧЕСТВЕННАЯ СВЯЗЬ СТАЛА РЕАЛЬНОСТЬЮ 96
С. Белик. СЧАСТЬЕ РАСТИТЬ ДЕТЕЙ ЗДОРОВЫМИ 98
Р. Бикмухаметова. ВРЕМЯ ВЫБРАЛО НАС 102
А. Винокуров. МНЕ РАДОСТНО ВЫСТУПАТЬ ЗА НАШУ СТРАНУ 108
Қ. Едіресов. ХАЛЫҚ ҚАЛАУЛЫЛАРЫ – АЛДЫҢҒЫ ҚАТАРДА 112
Н. Әшімбетов. ДОСТЫҒЫ ЖАРАСҚАН, КӨРІКТІ ҚАЛА 116
М. Тасмағанбетов. АСТЫҚТЫ АУДАН АЛҒАН АСУЛАР 128
А. Тастеміров. АЗАТТЫҚ АРАЙЫМЕН АЖАРЛАНҒАН АҚЖАР 132
А. Бегманов. ЕСІЛ БОЙЫНДАҒЫ ӨРКЕНДІ ӨЗГЕРІСТЕР 138
Қ. Қалиев. КЕЛЕШЕККЕ НЫҚ СЕНІММЕН 142
Қ. Қасенов. ТЫҢГЕРЛЕР ДӘСТҮРІНІҢ ЖАРАСЫМДЫ ЖАЛҒАСЫ 146
А. Жүнісов. АРШЫНДАП АЛҒА БАСҚАН ЕЛМІЗ 152
С. Малаев. АУЫЛДЫ АМАН САҚТАП ҚАЛДЫҚ 154
Е. Әбиев. БӘРІ ДЕ ӨЗІМІЗГЕ БАЙЛАНЫСТЫ 156
А. Маковский. НАМ ЕСТЬ ЧЕМ ГОРДИТЬСЯ 160
В. Бубенко. ВЫСОКО НЕСЁМ ИМЯ ВЕЛИКОГО ЗЕМЛЯКА 164
А. Рафальский. ИСПОЛЬЗУЕМ ОГРОМНЫЕ ВОЗМОЖНОСТИ 170
Б. Дюсембаев. НОВАЯ ЖИЗНЬ ЦЕЛИННОГО ХОЗЯЙСТВА 174
Г. Илдырымов. КАЗАХСТАНЦЫ СТАЛИ МОИМИ ЗЕМЛЯКАМИ 176
И. Коровин. ИНДУСТРИАЛЬНОЕ РАЗВИТИЕ – НАШ ШАНС 180
И. Картал. "СУЛТАН" – НАША ГОРДОСТЬ 182
В. Жаворонков. ДОКАЗЫВАЯ ПРАВИЛЬНОСТЬ ВЫБРАННОГО ПУТИ 184
С. Леонтьев. МЫ РАЗВИВАЛИСЬ ВМЕСТЕ СО СТРАНОЙ 188
К. Төкенова. ШӘКІРТТЕРІМІЗДІ МАҚТАН ТҰТАМЫЗ 192
А. Чолак. АДАЛ ДА БІЛІМДІ ЖАСТАР – ЕЛ БОЛАШАҒЫ 198
У. Ашимов. НАШ ВЫПУСКНИК – СОВРЕМЕННЫЙ СПЕЦИАЛИСТ 202
Ж. Ахметов. ОБРЕТЕННОЙ НЕЗАВИСИМОСТИ – НАДЕЖНУЮ ЗАЩИТУ 206
К. Минжасов. ВЕЛЕНИЕ ВРЕМЕНИ 210
К. Рыб. ПРОДОЛЖАЯ СЛАВНЫЕ ТРАДИЦИИ 214
Н. Заиченко. ОТ ДОСТИЖЕНИЙ – К НОВЫМ УСПЕХАМ 216
Е. Володина. НАШ ЦЕНТР – НА УЛИЦЕ НАДЕЖДЫ 218

Ж. Наурызова. “ҰРПАҚ ҚОРЫ” – БАБАЛАРДЫҢ КЕЛЕШЕГІНІҢ КЕПІЛІ.....222
Ж. Пірманов. ОТАНЫМ ДЕП ОРАЛДЫҚ АТАЖҰРТҚА..... 226
Ж. Мұсабайұлы. ТУҒАН ЖЕРДІҢ ТӨРІНДЕ..... 230
С. Коспанов. ГАРАНТИРОВАНО ВЫСОКОЕ КАЧЕСТВО.....232
В. Заборовская. МОЖЕМ РЕШИТЬ ЛЮБЫЕ ПРОБЛЕМЫ..... 234
Г. Сыздықова. АБЫЛАЙДЫҢ АҚ ҮЙІ.....236
К. Мұсырман. НҰРЛЫ ЖҰЛДЫЗЫМЫЗ ЖАРҚЫРАЙ ЖАНҒАН ШАҚ..... 240
Қ. Қасымов. ӨНЕРІМІЗ ӨРГЕ ЖҮЗГЕН КЕЗ.....244
В. Шалаев. СТРАНИЦЫ НОВОЙ ИСТОРИИ СТАРЕЙШЕГО ТЕАТРА..... 248
С. Бородин. КОЛЫБЕЛЬ МИРА И СОГЛАСИЯ.....254
Г. Каримова. ПОД ЕДИНЫМ ШАНЫРАКОМ.....258
С. Салмурзин. “URPAQ” РАСШИРЯЕТ ГРАНИЦЫ..... 262
А. Курленя. СПЛЕСТИ ВОЕДИНО ИСТОКИ КОРНЕЙ..... 268
В. Сайко. ЖИТЬ МЕЧТОЙ О БУДУЩЕМ..... ..272
А. Польшаков. ВЗАИМНОЕ УВАЖЕНИЕ ПЕРЕРОСЛО В БРАТСКИЕ ОТНОШЕНИЯ.....276
Р. Аракелов. ПОД СТАТЬ ВОЗРОЖДЕНИЮ.....280
Р. Евдаев. КАК ВТОРОЕ РОЖДЕНИЕ..... 284
А. Амиршоев. МЫ СТАЛИ ЕДИНОЙ СЕМЬЕЙ.....286

Фото: Виталий Алексеевич Власенко,
Амангелді Рақымжанұлы Бекмұратов,
Талғат Тұраруұлы Тәнібаев
Корректорлары: Дәмет Мырзағалиқызы Бектасова,
Елена Борисовна Мурзалиева
Дизайнерлер: Кәмшат Тұяққызы Қалиева,
Сәуле Есләмқызы Ахмадиева
Мұқабасының дизайнері А. Моторин

2011 жылы баспаға тапсырылған.
Офсеттік басылым. Көлемі 17,2 баспа табақ.
60х84 1/8. Әріп түрі Arial.
Таралымы 1000. Тапсырыс № 2222
“Полиграфия” АҚ басылды.
Петропавл қаласы,
Қазақстан Конституциясы көшесі, 11